

GEMEENTEREKENING 2022

Gemeente Hellendoorn

Dit is een uitgave van de gemeente Hellendoorn: juli 2023

Willem Alexanderstraat 7
7442 MA Nijverdal
Postbus 200
7440 AE Nijverdal

Telefoon: (0548) 630 000
Fax: (0548) 610 505
Email: gemeente@hellendoorn.nl
Website: www.hellendoorn.nl

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding 4

2. Financiële hoofdlijn 8

3. Programma's 24

Programma 1	Werk, economie, recreatie en inkomen	25
Programma 2	Jeugd en Wmo	34
Programma 3	Cultuur, onderwijs en sport	44
Programma 4	Mobiliteit en bereikbaarheid	53
Programma 5	Woon en leefomgeving	61
Programma 6	Bestuur, veiligheid en dienstverlening	69
Programma	Overhead	77

4. Paragrafen 80

Paragraaf 1	Lokale heffingen	81
Paragraaf 2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	92
Paragraaf 3	Onderhoud kapitaalgoederen	102
Paragraaf 4	Financiering	110
Paragraaf 5	Bedrijfsvoering	115
Paragraaf 6	Verbonden partijen	119
Paragraaf 7	Grondbeleid	125
Paragraaf 8	Informatieveiligheid en privacy	136
Paragraaf 9	Duurzaamheid	138
Paragraaf 10	Trends en ontwikkelingen	143
Paragraaf 11	Wet open overheid	145
Paragraaf 12	Corona	146

5. Balans, programmarekening en toelichting 151

Balans per 31 december 2022	152
Balansstructuur	158
Toelichting op de balans	159
Single Information Single Audit (SISA)	182

6. Overzicht van baten en lasten 186

Overzicht van baten en lasten per taakveld	187
Incidentele baten en lasten	192
Toelichting op het overzicht van baten en lasten	197

7. Controleverklaring 216

8. Bijlagen 224

Bijlage 1	Kerngegevens	225
Bijlage 2	Overzicht van baten en lasten	227
Bijlage 3	Realisatie taakvelden per programma	231
Bijlage 4	Beleidsindicatoren	233
Bijlage 5	Reserves en voorzieningen	234
Bijlage 6	De 17 Global Goals	236

1

INLEIDING

INLEIDING

Het jaar 2022 stond in het teken van veranderingen. Veranderingen in de wereld door de inval van Rusland in Oekraïne en het effect dat dat heeft op heel veel facetten van ons leven. Veranderingen in Nederland doordat corona onderdeel van het reguliere leven is geworden en we vooral de gevolgen nog zien. En veranderingen in de gemeente Hellendoorn als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen en het aantreden van een nieuwe raad en een nieuw college. Hierbij bieden wij u de eerste Gemeenterekening van het nieuwe college aan. Een gemeenterekening met een positief financieel resultaat, maar ook een Gemeenterekening die de veranderingen waarmee we in 2022 geconfronteerd zijn laat zien.

Oekraïne

Op 24 februari 2022 viel Rusland Oekraïne binnen. Hierdoor ontstond er plotseling een nieuwe crisis. Deze crisis was niet alleen geopolitiek van aard, maar leidde tot een veiligheidscrisis (met een dreiging van het gebruik van nucleaire wapens die we sinds de jaren '80 van de vorige eeuw niet meer gewend zijn), een humanitaire crisis (met een enorme vluchtelingenstroom) een energiecrisis (als gevolg van handelsmaatregelen tegen Rusland en de Russische reactie daarop) en een economische crisis (als gevolg van de energiecrisis).

Oorlog in Oekraïne

De oorlog in de Oekraïne heeft het coronavirus naar de achtergrond verdreven. De focus is komen te liggen op de opvang van vluchtelingen uit het oorlogsgebied. We zijn er trots op dat we in korte tijd is staat zijn geweest om ruim 200 vluchtelingen te huisvesten in onze gemeente.

Naast het effect dat dit heeft op het leven van alle inwoners in Europa en Nederland, hebben we in 2022 ook op lokaal niveau hiervan de effecten gezien. Vanaf maart 2022 hebben we een drietal locaties voor Oekraïense vluchtelingen ingericht. Tot op de dag van vandaag vangen wij als gemeente vluchtelingen op uit Oekraïne met 225 plekken in de gemeentelijke opvang en 20 plekken in de particuliere opvang.

Energiearmoede en inflatie

De oorlog in Oekraïne heeft geleid tot een enorme verhoging van de energieprijzen en een sterke stijging van de inflatie. Een deel van onze inwoners had veel moeite om rond te komen als gevolg daarvan. Door interventies als de energietoeslag voor de landelijke doelgroep, het uitbreiden van de gemeentelijke doelgroep tot inwoners met een inkomen van maximaal 150% van de bijstandsnorm en het uitbreiden van de doelgroep voor de collectieve zorgverzekering naar 130%, hebben we die gevolgen geprobeerd zo goed mogelijk te verzachten.

Gevolgen corona

De coronacrisis is vanaf 2022 op zijn retour. Een minder ziekmakende variant is dominant geworden. Hierdoor en door de vaccinatiecampagne is er bij de bevolking voldoende immuniteit opgebouwd om de maatregelen die er nog waren op te heffen. Wat rest zijn de gevolgen van de coronacrisis. Vooral bij jongeren zien we dat de mentale problematiek is toegenomen. We hebben hierop geanticipeerd door het bieden van extra ondersteuning.

Vluchtelingen

Na het luwen van de coronacrisis, zagen we op landelijk niveau een toestroom van vluchtelingen uit andere landen. Een stroom waarop we als Nederland niet goed een antwoord hadden en wat leidde tot een enorme druk op het aanmeldcentrum in Ter Apel. De taakstelling voor het huisvesten van statushouders is hierdoor behoorlijk verhoogd. Ook is er vanaf het najaar 2022 een Spreidingswet in behandeling, die gemeenten verplicht om extra plekken voor asielzoekers te creëren zodat de doorstroming vanuit het aanmeldcentrum in Ter Apel beter verloopt.

Stikstof
Met de presentatie van de stikstofplannen door minister Van der Wal medio juni, ontstonden op veel plekken in het land protesten en demonstraties. De consequenties van de plannen op verschillende sectoren is groot. In de zomer en het najaar van 2022 is op landelijk niveau gewerkt aan een Nationaal Programma Landelijk gebied, wat doorvertaald moet worden in een Provinciaal Programma Landelijk gebied. Ook wordt gewerkt aan een landbouwakkoord en een aanpak voor piekbelasters. In de tussentijd moeten voor alle projecten aerius berekeningen gemaakt worden voor zowel de aanlegfase als de ingebruikneming. Dit heeft ook in de gemeente Hellendoorn geleid tot vertraging bij verschillende projecten.

Agrarische sector
Binnen de agrarische sector nam de onrust verder toe. Wet- en regelgeving, kabinetsplannen en recente gerechtelijke uitspraken over stikstof maken het voor agrarisch ondernemers steeds moeilijker toekomstperspectief te behouden voor hun bedrijf. Dit heeft ook invloed op de leefbaarheid van het platteland en haar sociale structuren. Snelwegblokkades, boerenprotesten en omgekeerde vlaggen laten zien dat het diep ingrijpt voor agrariërs. Met behulp van een gebiedsgerichte aanpak en een medewerker agrarische zaken proberen we onze agrariërs zo goed mogelijk te ondersteunen. Afhankelijkheid van plannen van het Rijk en de provincie en het feit dat die plannen nog niet zijn uitgewerkt, zorgen voor aanhoudende onzekerheid.

LEESWIJZER

De gemeenterekening 2022 is de (financiële) verantwoording over 2022 van het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad. Met dit document willen we ook andere betrokkenen, zoals inwoners en maatschappelijke organisaties, inzicht geven in onze resultaten over 2022.

Voor de controlerende rol is het belangrijk dat u de gemeenterekening met de programmabegroting kunt vergelijken. Daarom sluit de opzet van deze gemeenterekening zo goed mogelijk aan bij de programmabegroting van 2022.
De gemeenterekening vormt het sluitstuk van de planning- en controlcyclus 2022. Deze gemeenterekening bestaat uit zeven delen:

DELEN 1, 2 EN 3

De gemeenterekening omvat een jaarverslag met de beleidsinhoudelijke verantwoording en de jaarrekening met de financiële verantwoording. In deel 1, de inleiding, laten we het totaalbeeld van de belangrijkste activiteiten in 2022 zien en de daarmee samenhangende financiële resultaten. Het is een toelichting op hoofdlijnen. In deel 2 geven wij de financiële hoofdlijn weer. Deel 3, de beleidsverantwoording, geeft een overzicht van de belangrijkste activiteiten en resultaten per programma. Dit is de verantwoording van het gevoerde beleid. Per programma laten we zien in hoeverre we waarmaakten wat we in de programmabegroting 2022 met elkaar afspraken. We volgen daarbij steeds hetzelfde stramien:

- Inleiding over het programma;
- Kaderstellende nota's;
- Wat we wilden bereiken;
- Wat we ondernamen;
- Realisatie baten en lasten.

In de tabellen kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen. Dit wordt veroorzaakt door afronding van de bedragen naar duizendtallen.

DEEL 4

In deel 4 zijn de paragrafen opgenomen. De paragrafen geven aan de hand van tien thema's een dwarsdoorsnede van acties en activiteiten van de verschillende programma's. De paragrafen gaan over de thema's:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Informatieveiligheid en privacy
9. Duurzaamheid
10. Trends en ontwikkelingen
11. Wet open overheid
12. Corona

DELEN 5 EN 6

Hierin lichten we de balans per 31 december 2022 toe. Die geeft inzicht in de samenstelling van de bezittingen, het vermogen en de schulden aan het begin en aan het eind van het jaar. Daarnaast is het overzicht van baten en lasten over 2022 opgenomen met een financiële toelichting op de baten en lasten van het gevoerde beleid en beheer.

DEEL 7

In deel 7 vindt u de controleverklaring van BDO-Accountants. BDO controleerde de jaarrekening 2022. Het verslag van bevindingen van deze controle ontvangt u tegelijkertijd met deze gemeenterekening.

DEEL 8

Een aantal bij deze jaarrekening behorende bijlagen is opgenomen in deel 8. Hierin staan meer gedetailleerde en cijfermatige gegevens. Daarbij sluiten wij zoveel mogelijk aan bij de eisen zoals die in de begrotingsvoorschriften (BBV) zijn gesteld.

2

FINANCIELE HOOFDLIJN

FINANCIËLE HOOFDLIJN

2022 was een bewogen jaar met een opstapeling van crises. Waar het einde van de coronapandemie in zicht kwam, brak de oorlog in Oekraïne uit. Daaropvolgend stegen de energieprijzen fors en kregen we te maken met een torenhoge inflatie. De stikstofdiscussie bereikte een kookpunt in de zomer, de vluchtelingenstroom nam weer toe en het woningtekort wordt steeds nijpender. Tenslotte worden de effecten van de klimaatverandering zichtbaarder door de heftig opvolgende natuurrampen. Financieel gezien kenmerkt het jaar zich door een aantal flinke meevallers welke voornamelijk te maken hebben met werkzaamheden die niet zijn uitgevoerd vanwege beperkte capaciteit en de prijsstijgingen en door extra middelen uit het gemeentefonds die we nog niet hebben kunnen besteden.

Resultaat 2022

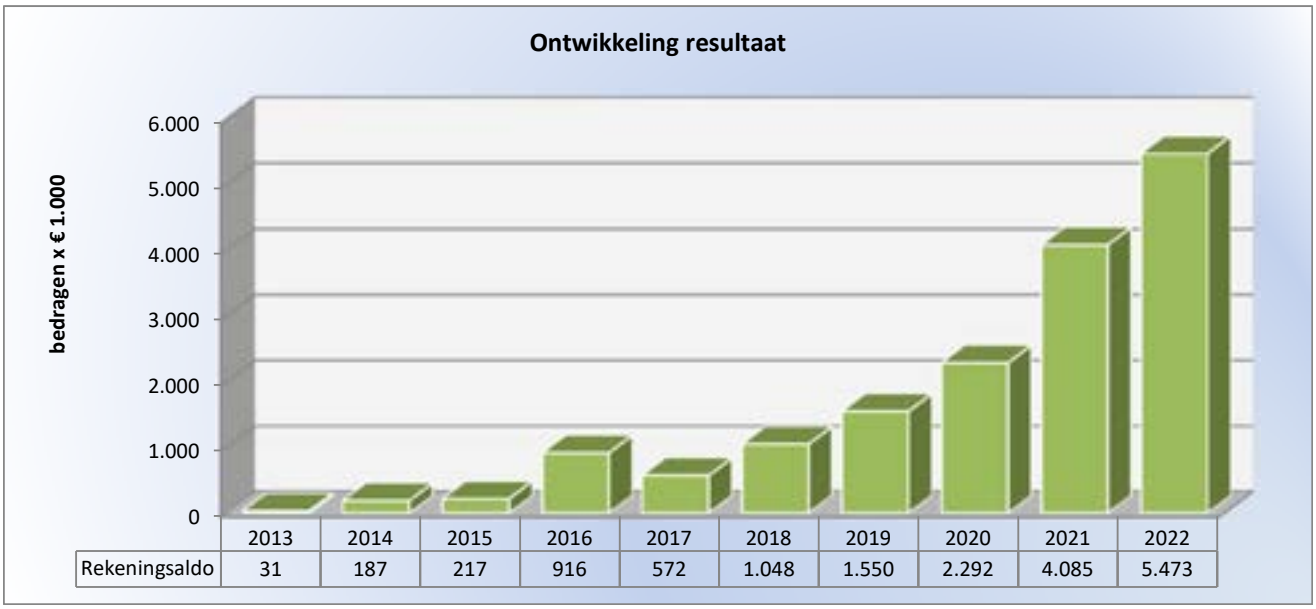
Het jaar 2022 sluit met een positief resultaat van € 5.472.717,--.
In onderstaande tabel staat op hoofdlijn de opbouw van het resultaat.

bedragen x € 1.000

Samenvatting baten en lasten	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten	- 98.725	- 110.821	- 106.468	4.354 V	- 104.867
Baten	97.992	117.650	120.135	2.485 V	113.428
Saldo van baten en lasten	**- 733**	**6.829**	**13.668**	**6.839 V**	**8.561**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	- 1.830	- 19.618	- 21.548	- 1.929 N	- 11.283
Onttrekkingen	2.563	12.789	13.353	563 V	6.807
Mutatie reserves	**733**	**- 6.829**	**- 8.195**	**- 1.366 N**	**- 4.477**
Resultaat	**0**	**- 0**	**5.473**	**5.473 V**	**4.085**

Op 9 november 2021 heeft de gemeenteraad de programmabegroting 2022 vastgesteld, welke sluitend was voor het jaar 2022. In de jaren na 2022 was de begroting niet sluitend door de onzekerheden over de tekorten in de volgende jaren in afwachting van de afspraken van het Rijk die nog nagekomen moeten worden.

De programmabegroting 2022 was de laatste begroting van de collegeperiode 2018-2022, gebaseerd op het collegeprogramma met het motto Duurzaam, durven, doen. De begroting was behoedzaam van aard en er is gekozen voor een aantal noodzakelijke investeringen, ter afronding van het collegeprogramma.
Gedurende het jaar is de begroting op diverse momenten bijgesteld. Ook dit jaar kenmerkt zich door een aantal flinke meevallers welke voornamelijk te maken hebben met werkzaamheden die niet zijn uitgevoerd vanwege beperkte capaciteit en de prijsstijgingen en extra middelen uit het gemeentefonds die we nog niet hebben kunnen besteden. Onderstaande staafdiagram laat de ontwikkeling van het resultaat zien van de afgelopen 10 jaar.

Het positieve saldo is de resultante van diverse mee- en tegenvallers. In dit hoofdstuk gaan we uitgebreider in op de analyse hiervan. Het rekeningsaldo is berekend ten opzichte van de begrote bedragen: wijzigingen die gedurende het jaar al verwerkt zijn in de begroting zijn geen onderdeel van het resultaat.

Structureel resultaat 2022

In principe voert een gemeente structurele taken uit en raamt daarvoor structurele lasten in de begroting. In de praktijk komen er echter ook incidentele baten en lasten in zowel de begroting als de jaarstukken voor. Vaak wordt dit veroorzaakt door eenmalige gebeurtenissen/besluiten die zowel onverwacht als voorzien kunnen zijn. De incidentele baten en lasten beïnvloeden het structureel en reëel begrotingsevenwicht. Na het weglaten van de incidentele baten en lasten ontstaat het structureel begrotingssaldo. In onderstaande tabel ziet u dat het structurele resultaat € 3,0 miljoen positief is. In 2021 was het structurele resultaat € 3,5 miljoen positief.
Ook dit jaar waren er een groot aantal incidentele mutaties op de reserves en op de baten en lasten, waaronder de storting van de positieve saldi van de bestuurs- en najaarsrapportage, de budgetoverhevelingen, de middelen en uitgaven voor opvang van Oekraïners en energietoeslag, het liquidatiesaldo Soweco, de ontwikkelingen binnen de grondexploitaties en de lagere uitgaven door niet uitgevoerde werkzaamheden.
De structurele ontwikkeling ontstaat met name door de ontvangen middelen uit het gemeentefonds.
Een specificatie van de incidentele baten en lasten per programma vindt u onder hoofdstuk 6 van deze gemeenterekening.

bedragen x € 1.000

Structureel resultaat	Rekening 2022
Resultaat	
Saldo van baten en lasten	13.668
Mutatie reserves	- 8.195
Resultaat	**5.473**
Af: incidentele baten en lasten	
Incidentele baten en lasten	10.238
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves	- 7.726
Af: incidentele baten en lasten	**2.512**
Structureel resultaat	**2.961**

Belangrijkste afwijkingen 2022

De grootste mee- en tegenvallers uit 2022 lichten we hieronder apart toe.

Voor een uitgebreidere toelichting verwijzen wij u naar de toelichting op de baten en lasten onder hoofdstuk 6 van de gemeenterekening.

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Saldo van baten en lasten	Mutatie reserves	Totaal verschil
Nadelen			
Verstrekking hulpmiddelen	- 99 N		- 99 N
Volksgezondheid	- 100 N		- 100 N
Ontwikkelingen in het grondbedrijf: winsten, verliezen tgv/tlv reserve	- 126 N	126 V	-
Sportaccommodaties en het Ravijn - zwem sport zorg -	- 186 N		- 186 N
Totaal nadelen	**- 511 N**	**126 V**	**- 385 N**
Voordelen			
Bijzondere bijstandverlening - energietoeslag	373 V	- 462 N	- 89 N
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	265 V		265 V
Begeleiding en huisvesting statushouders (Oekraïne)	319 V	- 295 N	24 V
Preventie en clientondersteuning - innovatiefonds	59 V		59 V
Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	72 V		72 V
Vervoer 18+	69 V		69 V
Jeugdzorg- specialistische zorg	469 V		469 V
Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	311 V		311 V
Onderwijshuisvesting	54 V		54 V
Leges omgevingsvergunningen	130 V		130 V
Minder kosten invoering omgevingswet	120 V	- 86 N	34 V
Vrijval voorziening APPA in plaats van storting	259 V		259 V
Vrijval voorziening ingegane pensioenen	618 V	- 618 N	-
Extra middelen gemeentefonds voor verkiezingen	51 V		51 V
Minder kosten Wet verplichte GGZ	100 V		100 V
Gemeentefondsuitkering	1.228 V		1.228 V
Saldo na opheffing Soweco	1.092 V		1.092 V
Teruggave dividendbelasting	66 V		66 V
Rente over schatkistsaldo	136 V		136 V
Training Bestuurlijk sensitief adviseren niet gestart	62 V		62 V
Personeelskosten en kosten inhuur	584 V		584 V
Lagere energiekosten door niet openbreken contract SEFE / Gazprom	237 V		237 V
Digitalisering en automatisering	244 V		244 V
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	91 V		91 V
Totaal voordelen	**7.009 V**	**- 1.461 N**	**5.548 V**
Overige afwijkingen	341 V	- 31 N	310 V
Totaal afwijkingen	**6.839 V**	**- 1.366 N**	**5.473 V**

NADELEN

Verstrekking hulpmiddelen

Het nadeel heeft betrekking op het onderdeel Wonen. Bij de najaarsrapportage is de inschatting gemaakt dat een deel van de uitgaven in 2023 zouden plaatsvinden, dit is uiteindelijk toch 2022 geworden. Tevens is in de laatste maanden naar verhouding meer uitgegeven aan rolstoelen en vervoersvoorzieningen dan bij de najaarsrapportage op basis van het uitgavenpatroon in de eerste maanden van het jaar werd verwacht, waardoor de aframing deels onterecht is gebleken.

Volksgezondheid

Eind 2022 zijn er nog betalingen aan de GGD gedaan inzake meerkosten Jeugdgezondheidszorg voor Oekraïense vluchtelingen, hier staat een vergoeding tegenover die ontvangen is in de decembercirculaire. Daarnaast is er een bedrag betaald van de afwikkeling van het stopzetten en opnieuw aanbesteden van de GGiD.

Ontwikkelingen in het grondbedrijf: winsten, verliezen ten gunste en ten laste van de bufferreserve
In het grondbedrijf hebben zich meerdere ontwikkelingen voorgedaan. Het bijgestelde Meerjarenperspectief Grondexploitatie leidde tot een bijstelling van de winst- en verliesverwachtingen van lopende grondexploitaties. Hierdoor kon er € 588.000,-- aan tussentijdse winst worden genomen. Voorzieningen voor verliesverwachtingen moesten worden bijgesteld, waaronder ook voor die voor de nieuwe grondexploitatie brandweerkazerne Hellendoorn. Daarnaast was er een nabetaling in verband met een afgewikkelde grondexploitatie. Deze positieve en negatieve ontwikkelingen hebben per saldo geleid tot een nadeel van € 126.000,--. Dit bedrag wordt volledig wordt gedekt uit de bufferreserve, waar bij de bepaling van de gewenste hoogte van deze reserve, al met veel zaken rekening gehouden was.

Sportaccommodaties en het Ravijn - zwem sport zorg -
De inkomsten van het Ravijn - zwem sport zorg - stonden onder druk, deels nog door Corona. De inkomsten van het Ravijn zijn deels gecompenseerd via de SPUK-IJZ (Specifieke Uitkering IJsbanen en Zwembaden). De horecafunctie is daarvan uitgesloten, daar is de exploitatie negatief. Inmiddels is gestart met het 'sociaal sportcafé'. De exploitatieverbetering van het Ravijn is onderwerp van onderzoek; er is medio december 2022 gestart met een eerste inventarisatie. We hebben daarnaast voor het Ravijn hogere kosten voor inleenkrachten gehad.
Ook de inkomsten van met name de verhuur van binnensport lager uitgevallen doordat verenigingen minder gebruik hebben gemaakt van de accommodaties.

VOORDELEN
Bijzondere bijstandsverlening - energietoeslag
Het voordeel op de bijzondere bijstandsverlening heeft vooral te maken met de energietoeslag 2022. De aanvraag voor energietoeslag 2022 is mogelijk tot 1 februari 2023 waarna de beoordeling en uitbetaling volgt. Het voordeel op het product bijzondere bijstandsverlening wordt gestort in de Reserve Armoede- en schuldenaanpak. Waar een onttrekking uit de reserve werd verwacht omdat de doelgroep voor de energietoeslag 2022 in het najaar 2022 is verruimd is er uiteindelijk sprake van een dotatie. De middelen blijven derhalve beschikbaar voor de doelgroep.

Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen
Het aantal verstrekte uitkeringen is lager dan verwacht doordat onder andere gehuisveste statushouders later zijn ingestroomd. Daarnaast is er minder woon- en leefgeld verstrekt aan ontheemden uit Oekraïne, onder andere door inkomen uit werk, en is er sprake van een belastingherrekeningsvoordeel.

Begeleiding en huisvesting statushouders
De uitgaven voor de gemeentelijke opvang Oekraïne waren minder dan verwacht vooral als gevolg van lagere kosten ingeleend personeel en lagere energiekosten. Deze voordelen zorgen voor een hogere storting in de reserve Statushouders en ontheemden (Oekraïne).

Preventie en clientondersteuning
De beschikbaar gestelde middelen voor het innovatiefonds 2022 (€ 75.000,--) zijn nog niet besteed door vertraging in de procedure. Bij de bestemming van het rekeningresultaat wordt voorgesteld het beschikbare budget over te hevelen naar 2023. Daarnaast is er een nadeel vanwege een regionale bijdrage inzake toezicht en handhaving Sociaal Domein.

Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening
Er zijn minder kosten gemaakt voor ingeleend personeel, met name ontwikkeling, uitvoering en integrale afstemming binnen de jeugdzorgtaken vanuit het Nationaal Programma Onderwijs. Een aantal andere projecten bijvoorbeeld hulp bij complexe echtscheidingen is later opgepakt. Datzelfde geldt voor het Sociaal Plein, we hebben de pilot afgerond en zien af van de volgende stap naar een verder integratie.

Vervoer 18+
In de laatste vijf maanden van 2022 is minder gebruik gemaakt van het OMD vervoer dan op basis van de ervaringscijfers uit de eerste maanden van het jaar verwacht kon worden. Enerzijds waren er minder indicaties en was er een kortere vervoersafstand. Anderzijds zijn er minder kosten gemaakt voor incidenteel maatwerkvervoer en apparaatskosten.

Jeugdzorg - specialistische zorg, Jeugdbescherming en Jeugdreclassering
De voordelen op Jeugdzorg- specialistische zorg en Jeugdbescherming en Jeugdreclassering zijn ontstaan door een combinatie van factoren. Zo zien we de trend dat er minder gebruik gemaakt wordt van het Persoonsgebonden Budget (PGB), zijn verwachte nabetalingen aan zorgaanbieders over 2022 uitgebleven, hebben we een voordeel op wonen en verblijf Jeugd, onder andere ten gevolge van het woonplaatsbeginsel en zijn de nagekomen kosten over 2021 lager gebleken dan verwacht.

Onderwijshuisvesting
De voordelen in de onroerende zaakbelasting voor de scholen zijn ontstaan door de taxatiewaarden en het genomen besluit in januari 2022 om de vastgesteld tarieven de 'niet-woningen' te verlagen.

Leges omgevingsvergunningen
Door enkele grote aanvragen bouwvergunningen (bedrijfspanden) eind december zijn er extra legesopbrengsten binnengekomen.

Minder kosten invoering omgevingswet
Mede door uitstel van de invoeringsdatum van de nieuwe omgevingswet hebben we minder kosten gemaakt voor met name licentiekosten, adviseurs, opleiding en training. Het voordeel van € 86.000,-- is gestort in de reserve Invoeringskosten omgevingswet.

Vrijval voorziening APPA
Conform de circulaire van BZK moet bij de actuariële waardeberekeningen per 31 december 2022 rekening worden gehouden met een rekenrente van 2,472%. Dit betekent dat er ruim € 130.000,-- vrij kan vallen aan de voorziening voor pensioenverplichtingen van de (oud)wethouders. We hielden rekening met een storting van € 129.000,--. Door de stijging van de rekenrente levert dit een voordeel op van € 259.000,--.

Vrijval voorziening ingegane pensioenen
Er valt € 618.000-- vrij aan pensioenverplichtingen voor de reeds gepensioneerde wethouders. Conform bestaand beleid worden deze middelen ten gunste van de financieringsreserve gebracht.

Extra middelen gemeentefonds voor verkiezingen
De extra door het Rijk beschikbaar gestelde budgetten voor het treffen van coronamaatregelen bij de verkiezingen is niet nodig gebleken.

Minder kosten verplichte GGZ
Voor de Wet verplichte GGZ was vanuit 2021 incidenteel budget overgeheveld voor ambulantisering. Een deel van het budget is ingezet voor de aanstelling van een procesregisseur (0,5 fte) en de kosten voor software. Het restant valt vrij.

Gemeentefondsuitkering
Bij de decembercirculaire van het gemeentefonds zijn er vanuit het Rijk opnieuw middelen beschikbaar gesteld. Hierover bent u per raadsmededeling geïnformeerd. Per saldo werd er € 1.228.000,-- meer ontvangen dan er bij de septembercirculaire was verwacht. De extra middelen zijn grotendeels bestemd voor uitgaven die in 2023 gedaan worden, zoals de bijdrage in de energiearmoede voor huishoudens met een laag inkomen.

Saldo na opheffing Soweco
De opheffing van de gemeenschappelijke regeling Soweco levert een saldo op van € 1.092.000,--.
Bij de bestemming van het rekeningresultaat wordt voorgesteld dit te storten in de VAR voor huisvestingsrisico's.

Teruggave dividendbelasting
In 2022 is zowel de teruggave van dividendbelasting over 2021 als over 2022 ontvangen. Eénmalig levert dit een voordeel van € 66.000,-- op het beheer van de aandelenportefeuille.

Rente over schatkistsaldo
We hadden ook gedurende 2022 een voordelig banksaldo. We moeten deze overschotten 'parkeren' bij de schatkist. In winter, voorjaar en zomer van 2022 kregen we over deze tegoeden geen renteopbrengsten en ook geen rentekosten. In de laatste maanden van 2022 veranderde de kapitaalmarkt en ook op de schatkisttegoeden kregen we een rentevergoeding: al met al een voordeel van € 136.000,--.

Training bestuurlijk sensitief adviseren niet gestart
De training bestuurlijk sensitief adviseren is in 2023 begonnen in plaats van 2022. Bij de bestemming van het rekeningresultaat wordt voorgesteld het beschikbare budget over te hevelen naar 2023.

Personeelskosten en kosten inhuur
Het voordeel op de personele kosten ontstaat door de vacatureruimte die niet kon worden ingevuld door de krapte op de arbeidsmarkt. Dit betreft meerdere functies.

Energie
In de bestuursrapportage 2022 hebben we u een extra middelen gevraagd voor de hogere energiekosten die we verwachtten in verband met de door het Rijk opgelegde sancties voor Russische ondernemingen. Dit alles naar aanleiding van de inval van Rusland in Oekraïne. Het bleef gedurende heel 2022 onduidelijk of en wanneer we onze lopende contracten met Gazprom (later SEFE) zouden moeten beëindigen. We hebben echter het hele jaar nog gebruik kunnen maken van onze financieel voordelige prijsafspraken met Gazprom. De extra gevraagde middelen bleken niet nodig.

Digitalisering en automatisering
Binnen digitalisering en automatisering zijn een aantal voordelen ontstaan: de digitalisering/vereenvoudiging van onder andere het subsidieproces is opgelost door aanpassingen door te voeren in het proces qua werkwijze, de digitalisering van het proces in - en uit dienst nog niet heeft plaats gevonden, de tweede bundel e-diensten is niet uitgevoerd, lagere implementatiekosten, lagere licentiekosten automatisering, minder beschikbaarheid van leveranciers en langere levertijden met betrekking tot hardware en het stopzetten van het SIEM/SOC traject van de VNG.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen
Op het onderhoud van diverse gemeentelijke gebouwen is – ondanks de prijsstijgingen - dit jaar een financieel voordeel ontstaan op de post onderhoud. Enerzijds doordat werkzaamheden niet tijdig uitgevoerd konden worden door een langere levertermijn van materialen en anderzijds door een tekort aan personele capaciteit.

Post onvoorzien
Voor onvoorziene zaken was een bedrag opgenomen van € 45.000,--. Er is besloten in totaal € 28.000,-- daarvan in te zetten voor het onderzoek naar de rol van Hellendoorn bij de onteigening van Joods vastgoed, het onderzoek naar de aanleg glasvezel op bodemgesteldheid Daarlerveen en het onderzoek naar bewonerstevredenheid schadeafwikkeling kanaal Almelo-De Haandrik. Het restant van € 18.000,-- is niet aangewend.

bedragen x € 1.000

Aanwending onvoorzien	Rekening 2022
Stelpost	
Onvoorzien	45
Totaal stelpost	**45**
Aanwending	
Extern onderzoek rol Hellendoorn in onteigening Joods vastgoed	- 9
Onderzoek invloed aanleg glasvezel op bodemgesteldheid Daarlerveen	- 8
Onderzoek bewonerstevredenheid schadeafwikkeling kanaal Almelo-De Haandrik	- 10
Totaal aanwending	**- 27**
Restant stelpost onvoorzien	**18**

BESTEMMING REKENINGRESULTAAT

Wij stellen u de volgende punten voor ter bestemming van het resultaat 2022:
Budgetoverhevelingen naar 2023

- **Skatepark** (€ 25.000,--). Op 31 oktober 2022 heeft de gemeente Hellendoorn een subsidieaanvraag gedaan voor de upgrading van het skatepark in het Blokkenpark. Dit bedrag was oorspronkelijk gereserveerd voor een ander project dat echter nog niet rijp genoeg was om een LEADER subsidie aan te vragen. Het project Skatepark voldoet aan de voorwaarden die gesteld worden om een bedrag over te hevelen. De plannen inzake de uitbreiding van het skatepark zijn concreet en uitvoeringsgereed. De LEADER subsidie is toegekend en de raad heeft het investeringskrediet beschikbaar gesteld. Na toekenning zal direct tot uitvoering van het project worden over gegaan. Voorgesteld wordt om het bedrag van € 25.000,-- over te hevelen naar 2023.
- **Training Bestuurlijk sensitief adviseren** (€ 62.500,--). Bij de bestuursrapportage 2022 is € 75.000,-- beschikbaar gesteld voor bestuurlijk/democratische vernieuwing. Het was de bedoeling dat de training Bestuurlijk Sensitief Adviseren nog voor de kerst zou worden gegeven, maar dit is vanwege de drukke agenda's doorgeschoven naar begin 2023. De verplichtingen zijn al aangegaan. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 62.500,-- over te hevelen naar 2023.
- **ICT Inburgering** (€ 19.000,--). De nieuwe wet Inburgering is in werking. Op dit moment zijn we nog volop bezig met de inrichting van de suites voor Inburgering. In het eerste plan was het de bedoeling om alles in CompetenSYS vast te leggen. Echter voor verantwoording en koppeling met DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs) is de suites het meest geschikte systeem. Dit betekent dat we nu gaan starten met de inrichting van de suites waaronder de inrichting van werkprocessen en documenten. Tevens verwacht men eind 2023 een koppeling met DUO. Hiervoor dient ook een bedrag te worden gereserveerd voor implementatie en aanschaf. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 19.000,-- over te hevelen naar 2023.
- **Innovatiefonds** (€ 37.500,--). Op 12 november was de sluitingstermijn voor de ideeën van het innovatiefonds. Van de elf ingediende ideeën heeft de werkgroep het college geadviseerd om twee voorstellen budget toe te kennen. Begin 2023 werden de aanvragen beoordeeld en toegekend door het college. Het gaat om twee aanvragen met een totaalbedrag van € 37.500,--.
  De innovatieve ideeën zijn gericht op:
  - Preventie/ondersteuning bij Dementie.
  - Aanbod op maat voor nieuwkomers (2-12 jaar) op het gebied van taal en sociale/emotionele vaardigheden.
  Voorgesteld wordt om een bedrag van totaal € 37.500,-- over te hevelen naar 2023.
- **Gebiedsproces Haarle** (€ 17.500,--). Dit bedrag is beschikbaar gesteld door de raad voor de initiatiefnemers uit Haarle om een gebiedsproces te starten. Inmiddels hebben ze een visie gemaakt, die binnenkort aan de wethouder wordt aangeboden. Vervolgens gaan ze aan de slag met een plan van aanpak. Het proces duurt wat langer, daarom graag dit budget voor dit jaar beschikbaar stellen. Intrekken zou moreel onjuist zijn. Voorgesteld wordt om een bedrag van totaal € 17.500,-- over te hevelen naar 2023.
- **Groot onderhoud jongerencentrum** (€ 37.500,--). Het betreft een opdracht uit december 2021, welke als gevolg van leveringsproblemen bij de fabrikanten net niet kon worden uitgevoerd in 2022. De uitvoering had wel deels gekund in 2022 maar dit was voor onze huurder niet wenselijk, aangezien de keuken dan te lange tijd buiten bedrijf moest worden gesteld. Vanuit vastgoed zijn er in 2022 meerdere pogingen gedaan de uitvoering in 2022 gerealiseerd te krijgen. Maar helaas is hier sprake van overmacht. De uitvoering is inmiddels gestart in januari 2023 en zal naar verwachting in Q1-2023 worden afgerond. Voorgesteld wordt om een bedrag van totaal € 37.500,-- over te hevelen naar 2023.
- **Kanaal Almelo - De Haandrik** (€ 11.000,--).
  De middelen van € 18.000,-- zijn in de tweede helft 2022 beschikbaar gesteld. Diverse activiteiten zijn in gang gezet, maar er is tot heden € 7.110,-- afgerekend. Omdat de in 2022 gegeven opdrachten nu worden afgerond, wordt voorgesteld om het resterende budget van € 11.000,-- over te hevelen naar 2023. Deze is bedoeld voor onderzoekskosten aanleg van glasvezel door Avecodebondt en voor een gevoerde enquête van I&O research.

- **Flexibele schil toekomstgerichte ontwikkelingen sport (€ 100.000,--).** In december 2022 hebben we een nieuwe collega aangesteld die als opdracht heeft om op een zorgvuldige wijze een plan te ontwikkelen voor een toekomstbestendige organisatie van de sport in Hellendoorn. Daarbij gaat het om de doorontwikkeling van de BLOS, het duurzaam en structureel realiseren van de taakstelling op het Ravijn, het beantwoorden van de vragen die uit de Benchmark naar voren zijn gekomen, gekoppeld aan de ambitie die wordt geformuleerd voor het maatschappelijke veld. Voor deze ontwikkeling was € 100.000,-- beschikbaar gesteld vanuit de coronamiddelen die in de Vrij Aanwendbare Reserve zaten. Er zijn in 2022 geen kosten geweest, maar die komen nu in 2023. Voorgesteld wordt om € 100.000,-- over te hevelen naar 2023.

Geoormerkte middelen uit decembercirculaire 2022 inzetten voor uitvoering in 2023

- **Decembercirculaire 2022** (€ 1.013.000,--). Het gaat hierbij om de volgende middelen: Bijzondere bijstand (€ 59.000,--), Breed offensief (€ 11.000,--), Versterken sociale basis (€ 26.000,--), Energietoeslag 2023 (€ 840.000,--), Gezond in de stad (€ 20.000,--) en Compensatieregeling Voogdij 18+ (€ 57.000,--). Voorgesteld wordt om deze geoormerkte middelen uit de decembercirulaire 2022 in te zetten voor uitvoering in 2023, en daarbij specifiek de middelen voor Bijzondere bijstand van € 59.000,-- te storten in de reserve armoede- en schuldenaanpak.

Stortingen in reserves

- **Motie kunst** (€ 54.730,--). Op 9 november 2021 is, tijdens de behandeling van de begroting 2022, de motie: Ruimte voor Kunst aangenomen met de oproep "Er weer beleid van maken om bij een positief resultaat van de jaarrekening, 1% van dit resultaat ten goede te laten komen aan de 'bestemmingsreserve Kunst'." Er wordt een bedrag van € 56.050,-- gestort in de Reserve Kunst.
- **Project Kinderboerderij 2.0** (€ 14.000,--). Het bestuur van de Kinderboerderij heeft de geplande werkzaamheden nog niet kunnen uitvoeren. Er is uitstel aangevraagd bij de provincie. Het uitstel kan tot maximaal 31 december 2024 duren. Vooralsnog is de inschatting dat ze die tijd volledig nodig zullen hebben om de Kinderboerderij te realiseren. Voorgesteld om het bedrag van € 14.000,-- voorlopig te parkeren in de VAR in afwachting van de realisatie van de werkzaamheden.
- **Kerkenvisie** (€ 11.000,--). De kerkenvisie is een proces dat langer duurt. Ook het Rijk weet dat, het heeft dan ook geen einddatum. In maart zit het college met de kerken om tafel. In afwachting van mogelijke vervolgacties bedoeld om de kerken te facilitairen wordt voorgesteld de middelen voorlopig te storten in de VAR.
- **Liquidatiesaldo Soweco voor toekomstige kosten sociale werkvoorziening** (€ 500.000,--).
  Omdat er in het verleden naast de rijkssubsidie ook veel algemene middelen bij de uitvoering van de SW zijn ingezet is het de vraag of het liquidatiesaldo van € 1.091.848,-- is ontstaan uit SW-gelden of uit onze algemene middelen. Vanuit dat oogpunt wordt een 50/50 benadering voorgesteld. Voorgesteld wordt om € 500.000,-- te labelen binnen de VAR voor een periode van maximaal 6 jaar (na afloop van het huurcontract pand Noest) voor huisvestingsrisico's.

Wij stellen voor het restant rekeningsaldo van € 3.569.987,-- te storten in de VAR.

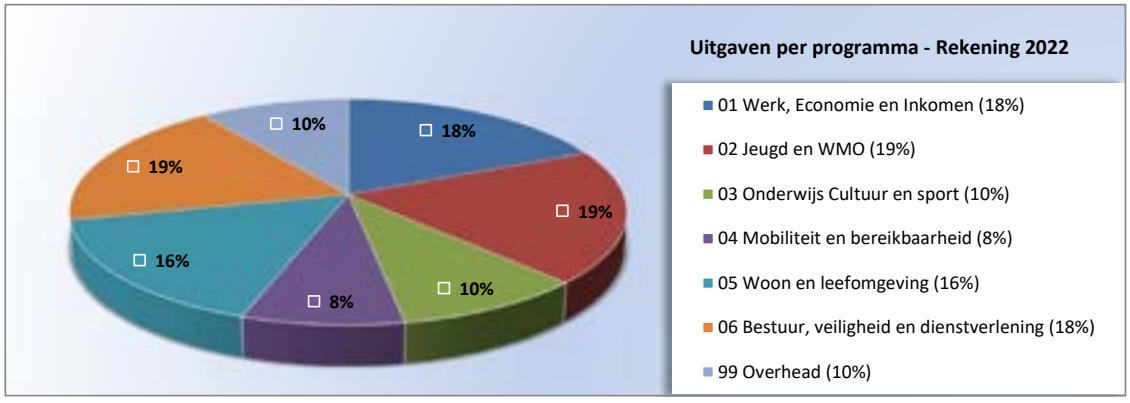
Voorstel resultaatbestemming	Rekening 2022
Toevoegingen	
Budgetoverhevelingen naar 2023:	
Skatepark	25.000
Training Bestuurlijk sensitief adviseren	62.500
ICT Inburgering	19.000
Innovatiefonds	37.500
Gebiedsproces Haarle	17.500
Groot onderhoud jongerencentrum	37.500
Kanaal Almelo - De Haandrik	11.000
Flexibele schil toekomstgerichte ontwikkelingen sportgebied	100.000
Geoormerkte middelen uit decembercirculaire 2022 inzetten voor uitvoering in 2023:	1.013.000
Stortingen in reserves:	
Motie ruimte voor kunst: storting in reserve kunst	54.730
Project Kinderboerderij 2.0 in VAR	14.000
Kerkenvisie in VAR	11.000
Deel liquidatiesaldo Soweco tbv toekomstige lasten sociale werkvoorziening in VAR	500.000
Restant rekeningsaldo in VAR	3.569.987
Totaal toevoegingen	**5.472.717**
Onttrekkingen	
	-
Totaal onttrekkingen	**-**
Totaal voorstel resultaatbestemming	**5.472.717**

Uitgaven per programma/Inkomsten per categorie

De onderstaande tabellen geven per programma aan hoeveel de uitgaven zijn geweest.

bedragen x € 1.000

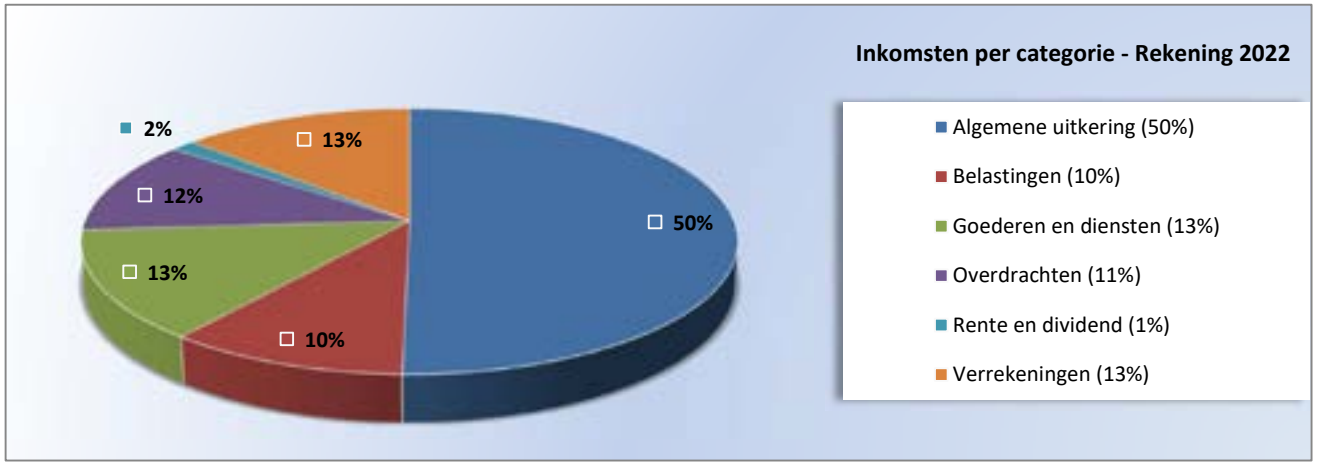
Uitgaven per programma - Rekening 2022	Bedrag	Percentage
01 Werk, Economie en Inkomen (18%)	23.583	18,4%
02 Jeugd en WMO (19%)	24.550	19,2%
03 Onderwijs Cultuur en sport (10%)	12.300	9,6%
04 Mobiliteit en bereikbaarheid (8%)	10.421	8,1%
05 Woon en leefomgeving (16%)	20.608	16,1%
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening (18%)	23.669	18,5%
99 Overhead (10%)	12.884	10,1%
Totaal	**128.015**	**100,0%**

Van de inkomsten geven we de verdeling weer per categorie, omdat dit een beter beeld geeft van de herkomst van de inkomsten.

bedragen x € 1.000

Inkomsten per categorie - Rekening 2022	Bedrag	Percentage
Algemene uitkering (50%)	67.164	50,3%
Belastingen (10%)	13.715	10,3%
Goederen en diensten (13%)	17.765	13,3%
Overdrachten (11%)	15.269	11,4%
Rente en dividend (1%)	1.868	1,4%
Verrekeningen (13%)	17.706	13,3%
Totaal	**133.488**	**100,0%**

ONTWIKKELINGEN BALANS

bedragen x € 1.000

Activa	31-dec-2021	31-dec-2022	Passiva	31-dec-2021	31-dec-2022
Vaste activa			**Vaste Passiva**		
Immateriele vaste activa	1.215	1.150	Eigen Vermogen	26.752	40.420
Materiele vaste activa	117.934	117.253	Voorzieningen	9.156	10.231
Financiele vaste activa	4.822	4.654	Langlopende schulden	119.997	114.444
Totaal Vaste activa	**123.971**	**123.057**	**Totaal Vaste Passiva**	**155.905**	**165.094**
Vlottende activa			**Vlottende Passiva**		
Voorraden	62	- 573	Vlottende schulden < 1 jaar	6.259	7.081
Uitzettingen < 1 jaar	40.671	45.654	Overlopende passiva	7.309	6.239
Liquide middelen	296	1.104			
Overlopende activa	4.475	9.174			
Totaal Vlottende activa	**45.503**	**55.358**	**Totaal Vlottende Passiva**	**13.569**	**13.320**
Totaal Activa	**169.474**	**178.415**	**Totaal Passiva**	**169.474**	**178.415**
Recht verliescompensatie Vpb	-	-	Gewaarborgde geldleningen	141.948	154.735

De vaste activa dalen in 2022 met ruim € 0,9 miljoen. Er is voor € 7,9 miljoen geïnvesteerd in met name de materiële vaste activa en we ontvingen hier ruim € 1,6 miljoen (bijdragen en verkoopopbrengsten). Er werd voor € 0,2 miljoen afgelost op de financiële vaste activa = de verstrekte leningen. We schreven € 6,5 miljoen af en moesten € 0,4 miljoen afwaarderen van de te vervangen toplaag van kunstgrasvelden.

De grootste investeringen betreffen het werk aan de (kruisingen met de)Constantijnstraat (€ 1,6 miljoen), de vervanging van de kunstgrasvelden (€ 1,2 miljoen) en de verbouwing van school De Ark in Daarle (€ 0,7 miljoen). Ook werd er geïnvesteerd in de fietscrossbaan, de Noord-Zuidverbinding, openbare verlichting en diverse tractiemiddelen.
Opnieuw zien we een dalende lijn in de grondvoorraden. Deze daling komt voort uit de levering van diverse kavels grond, vooral op bedrijventerrein 't Lochter III en de woningkavels aan de Schoolstraat. Er is voor € 4,5 miljoen aan kavels geleverd, maar er werd ook volop bouw- en woonrijp gemaakt. Momenteel zijn er meer middelen ontvangen dan er is geïnvesteerd Dat zien we terug in de verbeterde ratio van de grondexploitatie. Er moeten echter nog diverse kosten worden gemaakt voor het bedrijfs- en woonrijp maken van de lopende exploitaties.

Tevens zien we een verdere daling van de financiële vaste activa. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door de trend de aflossing van de hypothecaire geldleningen van ambtenaren, startersleningen en BBZ-leningen. In 2022 is er ruim € 0,2 miljoen afgelost. Er zijn geen nieuwe duurzaamheidsleningen verstrekt, maar wel werkkapitaal voor Noest.

Opnieuw zijn de uitzettingen van geld met rente typische looptijd van minder dan een 1 jaar hoog. Deze bestaat uit diverse posten. Hoewel de vorderingen zijn gedaald met € 1,7 miljoen tot € 5,4 miljoen, steeg de uitzetting van middelen bij de schatkist met € 6,7 miljoen naar € 40,2 miljoen. Een van de oorzaken is nog altijd gelegen in de herstructurering van de leningenportefeuille in 2020. Op dat moment was bekend dat er een tijdelijke overliquide situatie zou ontstaan. Maar een belangrijke oorzaak is dat we door de coronacrisis, de Oekraïnecrisis en personele onderbezetting minder hebben kunnen uitgeven. Veel projecten stagneerden doordat er geen beschikking was over materialen en uitvoerende organisaties niet eerder diensten konden leveren. Zoals eerder geschreven zijn er budgetten overgeheveld en gereserveerd en alsnog is er een jaarrekeningoverschot van ruim € 5,4 miljoen. Daarnaast zijn er verkopen van gronden en vastgoed geweest. Reggesteyn heeft begin 2022 voorfinanciering ontvangen, maar dit aan het eind van 2022 afgelost.

Ook de liquide middelen namen toe met € 0,8 miljoen en de 'overlopende activa' nam toe met 4,7 miljoen. Dit laatste is voornamelijk het effect van een stijging van de nog te ontvangen bijdragen van overheidsinstanties. Het grootste aandeel betreft de nog te ontvangen bijdrage van Soweco en een nog te een bijdrage in de opvang van Oekraïners.

Aan de passivazijde zien we een stijging van het eigen vermogen met € 13,7 miljoen. Hierin is het rekeningresultaat van € 5,4 miljoen ook opgenomen.
De langlopende schulden dalen met € 5,5 miljoen (zie paragraaf financiering) in verband met de aflossing op de diverse geldleningen.

De vlottende passiva nemen toe met € 0,3 miljoen ten opzichte van de jaarrekening 2021.
Sinds 2020 is er geen verliescompensatie meer opgenomen voor Vennootschapsbelasting. We worden aangeslagen voor deze belasting voor middelen die we in het kader van afvalverkoop en reclames aan lantaarnpalen en abri's. Vooralsnog worden we niet voor de grondexploitaties aangeslagen: pas als er nieuwe winstgevende grondexploitaties komen zal de fiscus ons als winstgevend ondernemer aanmerken.

INVESTERINGEN
In de primitieve begroting van 2022 was voor € 17,9 miljoen aan investeringsuitgaven opgenomen, daar stond € 2,9 miljoen aan investeringsbijdragen tegenover. Per saldo dus een netto investering van circa € 15 miljoen. Daarnaast werd aangegeven dat we materieel van Soweco zouden overnemen, omdat de voormalige groenploeg van Soweco bij de gemeente in dienst waren getreden.

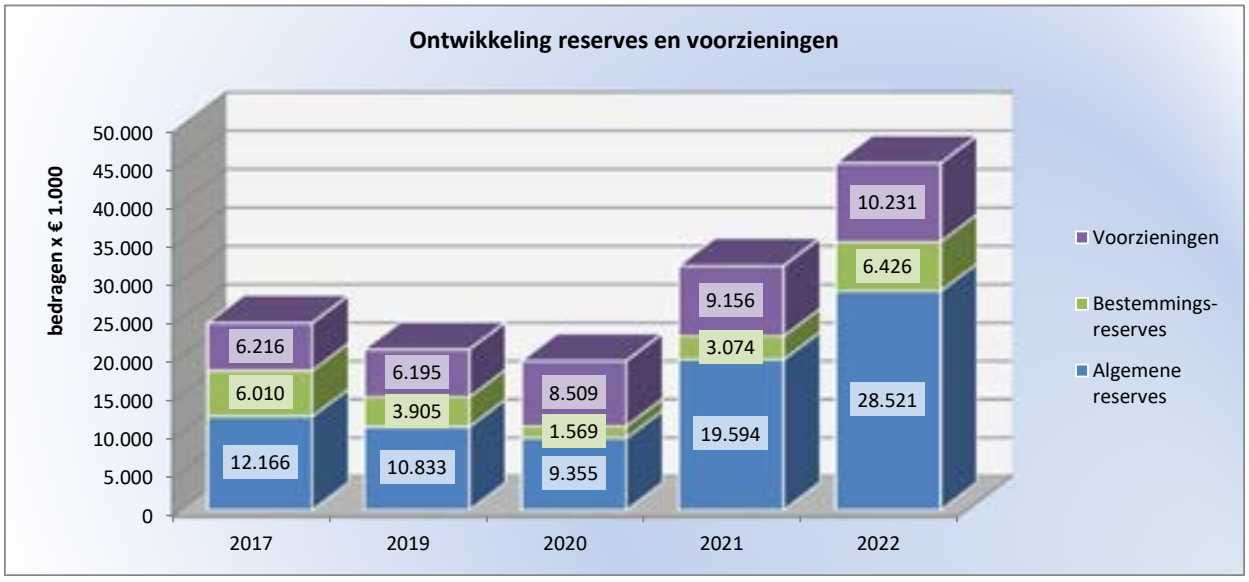
Aan het eind van 2021 is via de najaarsrapportage 2021 € 3,9 miljoen aan (netto) investeringen doorgeschoven naar 2022 en bij de jaarrekening 2021 is ruim € 650.000,-- nog niet besteed investeringsbudget meegenomen naar 2023. De kosten voor de vervanging van de infill-voetbalvelden (€ 1,3 miljoen) en basisschool De Ark (€ 0,7 miljoen) zijn na de vaststelling van de begroting toegevoegd als extra budget.

In totaal kwam daarmee het begrootte investeringsbudget uit op ruim € 20 miljoen netto. Gedurende 2022 werd duidelijk dat deze begroting zeer ambitieus was. Ondanks de inzet van extra projectleiders kon niet alles opgepakt worden.
Uitvoering van investeringen in het openbaar gebied blijven achter doordat de nutsbedrijven lange wachttijden hebben. De verdere aanleg stagneert dan ook. De beperkte beschikbaarheid van goederen en diensten van aannemers en overige leveranciers wierp een volgende barrière op. Hierover hebben we u bij de bestuurlijke rapportages al geïnformeerd. Bij de bestuursrapportage is al € 7,8 miljoen doorgeschoven naar latere jaren, bij de najaarsrapportage ook nog eens € 3,9 miljoen.
Van de € 8,3 miljoen die ultimo 2022 als netto investeringsbudget begroot was, is ruim € 6,7 miljoen gerealiseerd.

We zien niet alleen bij de exploitatie forse prijsstijgingen, maar ook bij de investeringen. De budgetten die oorspronkelijk geraamd zijn, staan onder druk, als we niet op kwaliteit willen inboeten.
Dit was en is het onder andere het geval bij de reconstructie van de Constantijnstraat en de nabijgelegen kruisingen. De uitvoering was al ingezet toen door de energie de kosten van materialen hard stegen.
Waar vóór de corona- en energiecrisis regelmatig sprake was van aanbestedingsvoordelen, kregen en krijgen we te maken met tegenvallende kosten.

Daarnaast vertragen ook diverse projecten, doordat goederen niet of later geleverd kunnen worden. Welk effect dit heeft op de investeringen heeft in het komende jaar onze nadrukkelijke aandacht. In paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt dit nader toegelicht.

ONTWIKKELING RESERVES EN VOORZIENINGEN

De reserves en voorzieningen stijgen in 2022 in totaliteit met € 14,5 miljoen.
De stand van de (niet geactiveerde) voorzieningen stijgt met € 1 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door een daling van de voorzieningen Appa (€ 0,6 miljoen), en een stijging van de voorziening afvalstoffenheffing (€ 0,5 miljoen) en onderhoudsvoorzieningen (€ 0,7 miljoen).

De totale reserves zijn in 2022 gestegen. Eind 2022 bedraagt het totaal van onze reserves € 34,9 miljoen (exclusief het rekeningresultaat 2022). Eind 2021 was dit nog € 22,7 miljoen, een stijging van € 12,2 miljoen. Verschillende grote mutaties in het eigen vermogen worden hieronder kort toegelicht.

De algemene reserves stijgen met € 9 miljoen door toevoeging van een deel van het rekeningresultaat 2021 (€ 3,4 miljoen) aan de VAR en het overhevelen van budgetten van 2022 naar 2023 (€ 2,7 miljoen) en de positieve saldi van bestuursrapportage en najaarsrapportage (€ 0,8 resp. € 3,9 miljoen). De inzet van overgehevelde middelen vanuit 2021 naar 2022 kwam hierop weer in mindering.

De financieringsreserve neemt toe met ruim € 4 miljoen door de overheveling van € 3 miljoen vanuit de bufferreserve, de reguliere jaarlijkse storting en onttrekking van € 0,6 miljoen respectievelijk 0,2 miljoen en de storting wegens de vrijval van € 0.6 miljoen uit de voorziening Appa. De bestemmingsreserves nemen toe met ruim € 3,3 miljoen, voornamelijk doordat geoormerkt geld niet in 2022 kon worden aangewend of ook bestemd is om over meerdere jaren uit te geven. Er kwamen twee nieuwe reserves bij : de reserve Statushouders en ontheemden en de reserve Revolverend fonds energiewerkgroepen.

EMU-SALDO

In de gemeenterekening nemen we het EMU-saldo op. Dit overzicht dient ter monitoring en als informatiebron voor het EMU-saldo van de totale overheid in het kader van de Europese afspraken. Dit dient als input voor de berekening van het landelijke financieringstekort.
In onderstaande tabel is het EMU-saldo van onze gemeente over het jaar 2022 weergegeven.

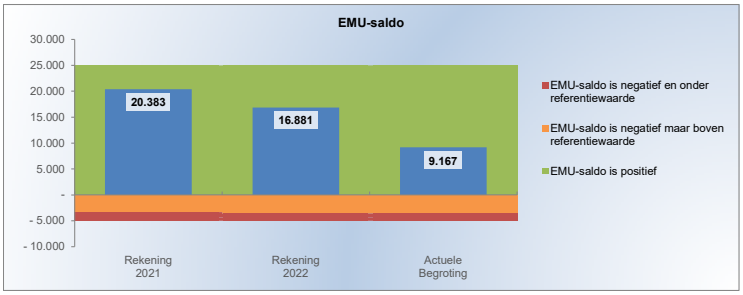
bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)			Rekening 2021	Rekening 2022	Actuele Begroting
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	8.561	13.668	6.829
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	- 3.975	- 746	740
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	488	1.074	842
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	- 6.495	- 635	- 1.503
5.	(-)	Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	- 863	- 758	- 733
Berekend EMU-saldo			**20.383**	**16.881**	**9.167**

In onderstaande tabel en grafiek zetten we het EMU-saldo af tegen de referentiewaarde. Dit is de waarde die vastgesteld is voor de gemeente Hellendoorn en is gepubliceerd in de septembercirculaire 2021 van het Gemeentefonds. De individuele EMU-referentiewaarde betreft een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. In de jaarrekening 2022 is er sprake van een overschot, dus daarmee blijven we automatisch binnen de referentiewaarde.

bedragen x € 1.000

EMU-saldo referentiewaarde	Rekening 2021	Rekening 2022	Actuele Begroting
EMU-saldo volgens berekening	20.383	16.881	9.167
EMU-SALDO referentiewaarde	- 3.302	- 3.570	- 3.570
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde	**23.685**	**20.451**	**12.737**
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde			

TOI
ITOI

3

PROGRAMMA'S

PROGRAMMA 1:

WERK, ECONOMIE, RECREATIE EN INKOMEN

BESTUURLIJK VERANTWOORDELIJK VOOR DIT PROGRAMMA:

- Peter Lage Venterink
- Egbert Nijenbanning

INLEIDING

2022 was in vele opzichten een bijzonder jaar. De coronapandemie had opnieuw grote impact op de samenleving in het algemeen, maar zeker ook op bedrijven. Vervolgens brak in het voorjaar de oorlog in Oekraïne uit, met vluchtelingenstromen en hoge inflatie tot gevolg. Onder meer de hoge energieprijzen hebben een aantal bedrijven opnieuw fors geraakt. Een aantal kwartalen was er sprake van een lichte recessie, maar de economie lijkt toch weer op te krabbelen. Met als gevolg dat er nog steeds grote behoefte is aan personeel in allerlei sectoren, maar dat de invulling lastig blijkt vanwege de krapte op de arbeidsmarkt.

De agrarische sector verkeert nog steeds in grote onzekerheid. Het is mooi om te zien dat een aantal agrariërs in onze gemeente de handschoen oppakt en zelf regie neemt. Waar mogelijk ondersteunen wij hun daarbij.
Er is veel werk verzet om bedrijven te faciliteren en te ondersteunen, maar we hebben ook fors ingezet om de kwetsbaren in de samenleving te helpen. Dankzij een flinke inspanning zijn we erin geslaagd om statushouders te huisvesten. Mede vanuit de nieuwe Wet inburgering is ook meer inzet gepleegd op een goede inburgering. Ook hebben we veel mensen kunnen toeleiden naar werk en participatie in de samenleving. Inwoners die door de hoge inflatie in de problemen dreigden te komen, proberen we nog steeds te helpen door aanvullende maatregelen te treffen.

KADERSTELLENDE NOTA'S

- Position Paper Economische Zaken 'Natuurlijk Ondernemend' (2016 16INT01638)
- Economische Agenda van Hellendoorn 2019-2022
- Nota verblijfsrecreatie Overnachten in Hellendoorn (2006)
- Toeristisch Bureau Hellendoorn (2007)
- Stimuleringsagenda Sallandse Heuvelrug (2016)
- Economische Agenda van Hellendoorn 2018-2022
- Bestuurlijke afspraken "Herprogrammeren regionale bedrijventerreinen Twente"
- Masterplan Centrum Nijverdal/Grotestraat
- Beleidsplan integrale schulddienstverlening gemeente Hellendoorn (2012-2016)
- Kadernota Participatiewet gemeente Hellendoorn (2015-2018)
- Verordening financiële bijdrageregelingen maatschappelijke participatie gemeente Hellendoorn 2018 (kindpakket) (raad 6-2-2018)
- Bedrijfsplan lokale uitvoering Wsw gemeente Hellendoorn (2020)
- Ambitieplan Nationaal Park Sallandse Heuvelrug en Twents Reggedal (2020)

GLOBAL GOALS

Dit programma draagt bij aan de onderstaande Global Goals:

1. Geen armoede
We proberen armoede te voorkomen. We helpen mensen met een laag inkomen en mensen die in de schuldsanering komen en stimuleren participatie in de samenleving onder meer via het kindpakket.

2. Geen honger
Door het verstrekken van een uitkering op grond van de Participatiewet bieden we een vangnet aan onze inwoners; hierdoor kunnen zij in ieder geval beschikken over basisvoorzieningen zoals voedsel.

8. Eerlijk werk en economische groei
We stimuleren de werkgelegenheid. We organiseren de sociale werkvoorziening lokaal onder andere door de oprichting van de Stichting Noest. We faciliteren de ondernemers door via korte lijnen de rijksmiddelen, die in het kader van de bestrijding van Covid-19 beschikbaar worden gesteld, zo snel mogelijk toe te kennen.

9. Industrie, innovatie en infrastructuur
We doen volwaardig mee aan de Regiodeal Twente. We onderschrijven de noodzaak voor sociaal economische structuurversterking van Twente en geven hier invulling aan door te kiezen voor een nieuwe organisatiestructuur: de Twenteboard.

10. Ongelijkheid verminderen
We gaan voor een inclusieve samenleving.

11. Duurzame steden en gemeenschappen
We werken aan een duurzame samenleving. Daarbij hoort een inrichting van het openbaar gebied die aansluit bij de functies die we hier willen toestaan.

WAT WE WILDEN BEREIKEN

Speerpunten		Realisatie
1.01	Actief acquisitie plegen voor bedrijventerrein 't Lochter III.	👍
1.02	We vervolgen de inzet in het kader van het Masterplan centrum Nijverdal.	👍
1.03	Het door de provincie gesubsidieerde project Stadsbeweging wordt verder uitgerold.	👍
1.04	Jaarlijks monitoren we de leegstand.	👍
1.05	Samen met ondernemers en vastgoedeigenaren stellen we een actieplan op om de leegstand in het centrum te verminderen.	👍
1.06	Uitvoering geven aan tenderboard.	👍
1.07	Door inzet van de accountmanager Economische Zaken wordt het netwerk verbreed om beter inzicht te hebben in de ondernemers binnen onze gemeente, wat deze ondernemers te bieden hebben en hen te faciliteren in gemeentelijke vraagstukken.	👍
1.08	Opstellen van een actieplan voor de agrarische sector.	👍
1.09	Faciliteren van initiatieven voor hotelaccommodaties in Nijverdal.	👍
1.10	Vastleggen van ons lokale beleid schulddienstverlening (incl. preventie en vroegsignalisering).	👎
1.11	Voor ieder die ongewenst thuiszit, komt er een persoonlijk plan voor begeleiding naar werk of participatie.	👍
1.12	Intensiveren van de begeleiding van statushouders, in nauwe samenwerking met vluchtelingenwerk, het ROC, het Talentenportaal en React.	👍
1.13	Lokale uitvoering van de sociale werkvoorziening, in combinatie met Participatiewet.	👍
1.14	Opstellen van lokale beleidsregels / uitvoeringsplan voor de nieuwe wet Inburgering.	👉
1.15	Starten van pilots in samenwerking met lokale organisaties ter voorbereiding op de nieuwe wet. Herijken van werkprocessen in het kader van inburgering.	👉

WAT WE ONDERNAMEN

TOELEIDING NAAR WERK EN PARTICIPATIE IN DE SAMENLEVING

In 2022 zien we een steeds krappere arbeidsmarkt, wat in verschillende sectoren problemen geeft. Het aantal vacatures is sterk gestegen, en het aantal WW-uitkeringen sterk gedaald: voor Twente een daling van 28%, voor Hellendoorn een daling van 35%. Dit geeft een groeiende spanning op de arbeidsmarkt. Werkgevers nemen daardoor nieuwe initiatieven voor werving van personeel, zoals in samenwerkingsverband "Werken in Nijverdal". Vanuit het team re-integratie werken we nauw samen met het Twenteportaal om daar waar mogelijk werkzoekenden en statushouders te plaatsen bij lokale bedrijven. Hierdoor zijn 33 personen geplaatst bij diverse bedrijven (vergelijkbaar met het gemiddelde over de afgelopen 3 jaar), vaak beginnend met een proefplaatsing met behoud van uitkering, en daarna in een betaald dienstverband. In ongeveer 50% van deze plaatsingen wordt een loonkostensubsidie toegekend vanwege een aanwezige arbeidsbeperking.

Bij plaatsing van statushouders wordt indien nodig, in samenwerking met het ROC van Twente, scholing op de werkvloer aangeboden. Verder worden op basis van individueel maatwerk ook trajecten naar werk, arbeidsactivering (werkfit) en jobcoaching ingekocht bij diverse bureaus, waaronder het lokale re-integratiebedrijf React, maar ook andere bureaus in de regio. De arbeidsactivering is bedoeld om te kunnen doorgroeien naar regulier werk of een andere actieve participatie in de samenleving. De jobcoaching is vaak gekoppeld aan begeleiding bij werkervaringsplaatsen of betaalde dienstverbanden, om waar mogelijk door te groeien en/of uitval te voorkomen.

Participatiewetuitkeringen (BUIG) en loonkostensubsidies

Het aantal uitkeringen Participatiewet is in 2022 ook gedaald, in Twente met 4,6%, in Hellendoorn met 7% (peildatum september 2022, in vergelijking met september 2021). In september 2022 ging het om 313 uitkeringen Participatiewet (excl. personen in een inrichting), en 32 uitkeringen IOAW/IOAZ. Per 31 december 2022 waren deze aantallen verder gedaald tot 306 uitkeringen Participatiewet, en 29 uitkeringen IOAW/IOAZ.

Tegenover de dalende trend van het aantal uitkeringen staat een stijgende trend voor de verstrekking van loonkostensubsidies bij plaatsing van personen met een arbeidsbeperking. Daarbij wordt de hoogte van de subsidie bepaald op basis van loonwaardemetingen door een extern bureau, en periodiek herbeoordeeld. De stijgende tendens van het aantal loonkostensubsidies houdt verband met de landelijke banenafspraak, om voor personen met een beperking meer banen bij het bedrijfsleven te realiseren in plaats van instroom in de sociale werkvoorziening. De stijgende kosten worden door het Rijk gecompenseerd via de nieuwe financiering van de loonkostensubsidies. Over 2022 is voor 88 personen een periodieke loonkostensubsidie verstrekt, en voor zes personen alleen een forfaitaire loonkostensubsidie gedurende maximaal zes maanden verstrekt (zonder loonwaardemetingen).

Uitvoering sociale werkvoorziening

Per 1-1-2022 telde onze gemeente 132 medewerkers met een betaald dienstverband op grond van de Wsw, waarvan 124 in gemeentelijke dienst en 8 via 'begeleid werken' in dienst van reguliere werkgevers. Het aantal medewerkers in gemeentelijke dienst is door uitstroom inmiddels teruggelopen tot 117 personen, waarvan 73 personen beschut werk (70 werkzaam bij Stichting Noest, en drie bij Ontplooj in Almelo), 19 personen bij de afdeling groen en 22 personen via detacheringen bij andere werkgevers. Naast de reguliere uit-stroom door het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd, hebben drie personen in 2022 gebruik gemaakt van de mogelijkheid voor vervroegde uittreding uit de Wsw.

Zoals bekend is nieuwe instroom in de Wsw niet meer mogelijk. Daarvoor in de plaats komt nieuwe instroom in het nieuw beschut werken op grond van de Participatiewet. De taakstelling nieuw beschut over 2022 was voor de gemeente Hellendoorn 13 plekken. Mede in verband met de nieuwe rijksfinanciering van de loonkostensubsidies heeft het college besloten extra plaatsen in te vullen in het kader van nieuw beschut. In 2022 zijn daardoor vijf extra plaatsingen gerealiseerd. Eind 2022 zijn daardoor 18 personen uit deze doelgroep geplaatst, waarvan 6 in loondienst bij verschillende werkgevers, en 12 in dienst van de gemeente Hellendoorn. Zij werken bij Stichting Noest op basis van de CAO aan de slag.

WET INBURGERING EN BEGELEIDING STATUSHOUDERS
In het nieuwe inburgeringsstelsel hebben we te maken met drie leerroutes. De Onderwijsroute voor de inburgeraars die zo snel mogelijk door kunnen stromen naar het Nederlandse onderwijsstelsel; de B1-route als regulier te volgen taalroute, en de Z-route voor mensen die het reguliere inburgerprogramma niet kunnen volgen en een speciaal programma krijgen gericht op zelfredzaamheid. De keuze van de te volgen route vindt plaats nadat een leerbaarheidstoets is afgenomen door de consulent statushouders.

Zowel de Onderwijsroute en de B1-route zijn regionaal belegd bij het ROC Twente. Voor de Z-route wordt samengewerkt met stichting de Welle en Bahrosa. De Welle Vluchtelingenwerk stelt voor statushouders in de Z-route een maatschappelijk participatieprogramma op.

Uit een eerste evaluatie van de pilot is gebleken dat begeleiding van statushouders onder de nieuwe Wet inburgering een intensievere inzet vraagt van beroepskrachten en de inzet van meer vrijwilligers van De Welle Vluchtelingenwerk. De pilot heeft in het teken gestaan van intensieve individuele begeleiding statushouders, het werven, begeleiden en scholen van vrijwilligers, het inrichten en optimaliseren van werkprocessen. Netwerkpartners zijn geïnformeerd, meegenomen en betrokken bij de uitwerking en invulling op deelgebieden.

Voor de financiële ontzorging zijn de eerste contracten afgesloten met de Stadsbank voor budgetbeheer. Voor de budgetbegeleiding naar financiële redzaamheid wordt de Welle ingeschakeld.
Wat betreft de huisvesting van statushouders hebben we in 2022 in samenwerking met Reggewoon, De Welle en particuliere verhuurders onze achterstand volledig ingelopen en de taakstelling 2022 gerealiseerd.

ONDERSTEUNEN VAN KWETSBARE INWONERS MET EEN LAAG INKOMEN OF SCHULDEN OM TE PARTICIPEREN IN DE SAMENLEVING

Schulddienstverlening/Vroegsignalering van schulden/VoorzieningenWijzer
2022 heeft bijna volledig in het teken gestaan van de opvang van Oekraïense vluchtelingen. De acute situatie vroeg een enorme flexibiliteit van de beschikbare medewerkers. Er is gekozen om de opvang en begeleiding van Oekraïners absolute prioriteit te geven. Dit heeft geleid tot 225 plekken in de gemeentelijke opvang en 20 plekken in de particuliere opvang.

Daarnaast heeft de oorlog in Oekraïne ook gezorgd voor een economische crisis met hoge gasprijzen en in zijn totaliteit een hoge inflatie. Zaken als de energietoeslag voor de landelijke doelgroep, het uitbreiden van de gemeentelijke doelgroep tot inwoners met een inkomen van maximaal 150% van de bijstandsnorm en het uitbreiden van de doelgroep voor de collectieve zorgverzekering naar 130%. Het vergde veel extra werk om de doelgroepen te bereiken, zoals het inrichten van het informatiepunt rondom armoede en schulden en het organiseren van spreekuren. Dit heeft tot goede resultaten geleid. We hebben veel mensen kunnen bereiken en helpen.

De gewijzigde prioriteiten hebben wel tot vertraging geleid bij de uitvoering van vroegsignale-ring voor schulddienstverlening. Dit is (in beperkte omvang) doorgegaan maar vraagt nog om meer kaders en afspraken met betrokken partijen, om aan onze wettelijke verplichting te voldoen.

Na eerdere positieve resultaten van de Voorzieningenwijzer zagen we dat dit in 2022 stagneerde. De combinatie van de kosten, het daadwerkelijke bereik en de ambitie als gemeente om een meer regievoerende rol aan te nemen maakt dat de voorzieningenwijzer wordt afgebouwd.

Verder hebben we de uitvoering van het kindpakket met het Hulpfonds besproken. Gelet op de landelijke ontwikkelingen om bij de Participatiewet meer uit te gaan van vertrouwen, hebben we ervoor gekozen de uitvoering van het kindpakket te harmoniseren met de uitvoering van het gemeentelijke declaratiefonds. Daardoor is de uitvoering van het kindpakket eind 2022 door het Hulpfonds overgedragen aan de gemeente.

Met het opstellen van het beleidsplan armoede en schulden willen we intensief samenwerken met betrokken partijen als de Stadsbank, stichting Boom, het Hulpfonds, stichting de Welle, de Voedselbank en meer. Dit vraagt de nodige tijd en aandacht en is daardoor opgeschoven naar 2023 (gepland voor de raad in Q3 conform de beleidsagenda).

Opvang Oekraïners en asielzoekers
Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen zijn in 2022 drie grote locaties gerealiseerd: de opvanglocatie aan de Parallelweg, de opvanglocatie Berghoeve en de opvanglocatie Duiventil.
In totaal is opvang gerealiseerd voor 230 Oekraïners. Ook voor de crisisnoodopvang van asielzoekers is een locatie ingericht: in Haarle is een locatie gerealiseerd voor maximaal 25 asielzoekers.
De realisatie van deze opvanglocaties is in 2022 gepaard gegaan met een forse inzet vanuit zowel het maatschappelijk middenveld als de eigen gemeentelijke medewerkers.
De gemeente is er in geslaagd om in een kort tijdsbestek een aanzienlijke bijdrage te leveren aan de opgaven in dit kader. Door de gemeente zijn geen kosten gemaakt voor deze opvang.
De opvang voor asielzoekers is budgettair neutraal verlopen omdat deze kosten bij het Centraal Orgaan opvang asielzoekers gedeclareerd zijn. Voor de opvang van Oekraïners is een vergoeding van het Rijk ontvangen die volledig dekkend is.
In 2022 is besloten om de in 2022 niet bestede middelen voor opvang van Oekraïners in een bestemmingsreserve te storten. Enerzijds om de financiële risico's op te vangen die voortvloeien uit de opvang en huisvesting van Oekraïners en statushouders.
Anderzijds om voorzieningen te kunnen realiseren voor langdurige, al dan niet tijdelijke huisvesting van Oekraïners en statushouders, bijvoorbeeld kosten in verband met realisatie van flexwoningen.

Soweco
In 2022 is de liquidatie van Soweco NV volledig afgewikkeld. Verder is het resterende vastgoed van de Gemeenschappelijke Regeling (complex Plesmanweg in Almelo) verkocht. Daarmee kan ook de liquidatie van de GR Soweco worden afgerond, en met een positief resultaat worden afgesloten. De gerealiseerde opbrengsten geven de mogelijkheid om een voorlopige uitkering van afgerond € 9,5 miljoen beschikbaar te stellen aan de deelnemende 6 gemeenten. Het aandeel van de gemeente Hellendoorn komt uit op 11,49 % van € 9.500.000,-- = € 1.091.848,--. De liquidatie van de GR Soweco wordt naar verwachting medio 2023 definitief afgerond.

Bedrijventerrein
Met ondernemers(verenigingen) hebben we goede contacten. Ondernemers worden frequent bezocht door de accountmanager bedrijven. Daarnaast is er bijna wekelijks ook een bedrijfsbezoek samen met de wethouder EZ. Hiervan delen we de verslagen via onze social mediakanalen, zodat ook andere geïnteresseerden zien welke mooie bedrijven in onze gemeente te vinden zijn. Deze verslagen worden over het algemeen zeer goed gelezen.
Ook werden door onze burgemeester weer diverse panden officieel geopend.

Ondanks de hoge energieprijzen, krapte aan personeel en onzekere levertijden, zijn er nog steeds ondernemers die investeren in nieuwbouw, verbetering van aanzicht van hun pand en uitbreidingen. Daar waar mogelijk faciliteren we hun graag snel en goed.

De gronden op bedrijventerrein 't Lochter in Nijverdal, zowel in particulier als gemeentelijk bezit zijn allemaal verkocht en nieuwbouw op deze locaties krijgt steeds meer vorm. Daarom hebben we in 2022 de STEC-groep een 'quickscan ruimtebehoefte bedrijventerreinen gemeente Hellendoorn' laten maken. De resultaten van dit onderzoek zijn in september via een informatieronde met de raad gedeeld. We zijn ons bewust van het feit, dat er naast economische groei ook krimp kan ontstaan. Als gemeente willen we daarom gefaseerd en flexibel onze bedrijventerreinen (her)ontwikkelen. We kijken we naar de mogelijkheden van herstructurering van oudere delen van 't Lochter om 'verpaupering' tegen te gaan. Op bedrijventerrein Bloemeweide in Haarle hebben we in beperkte mate nog bedrijfsgrond uitgeefbaar.

Een punt van aandacht is onze website, daar is niet alle informatie voor ondernemers goed te vinden. Hier proberen we in 2023 een verbetering in aan te brengen.

LOKALE ECONOMIE

Ondanks dat de beperkende coronamaatregelen kwamen te vervallen, bleef het voor ondernemers een zwaar jaar. Personeelstekort, verhoging van energiekosten, langere levertijden en het terugbetalen van coronasteun zorgen ervoor dat er bij veel ondernemers niet veel vet op de botten zit. Het heeft niet geleid tot een forse toename van faillissementen, maar blijft een punt van zorg.

De ondernemers en vastgoedeigenaren zijn door de gemeenteraad tegemoetgekomen door in 2022 geen reclamebelasting te heffen en de jaarlijkse bijdrage niet via Stichting Promotie Nijverdal (SPN) te innen. Om Nijverdal te kunnen blijven promoten door het organiseren van evenementen heeft SPN wel de jaarlijkse subsidie ontvangen
Als gemeente zijn we wettelijk verplicht inkoopopdrachten van een bepaalde waarde te publiceren op Tenderned. We streven naar een zo groot mogelijke transparantie bij ons handelen. Daarom publiceren wij op onze website via de aanbestedingskalender ook aankondigingen van opdrachten onder deze drempelwaarde. Bij het inkoopproces is ook de accountmanager bedrijven betrokken, omdat op die manier beoordeeld kan worden of lokale ondernemers een kans geboden wordt bij het inkoopproces.

Kernen Nijverdal en Hellendoorn

In 2022 is de Vitaliteitsbenchmark centrumgebieden Overijssel uitgevoerd. In dit onderzoek heeft Nijverdal van de centrumgebieden in Overijssel de meest positieve ontwikkeling doorgemaakt. Vooral op bereikbaarheid en afname leegstand (van 19% in 2020 naar 11% in 2020). De investeringen in het centrum van Nijverdal beginnen vruchten af te werpen waar ook de lokale economie baat bij heeft. Om de vitaliteit van de kern verder te versterken en leegstand te verminderen is in 2022 door OKRA in cocreatie een definitief ontwerp voor het centrumgebied en aanloopstraat Keizerserf gemaakt en vervolgens vastgesteld. Ook ondernemers en vastgoedeigenaren hebben geïnvesteerd in het zichtbaar verbeteren van het centrum door onder andere de gevels op te knappen. Mede door subsidie van de provincie Overijssel is dit mogelijk gemaakt.

In het dorp Hellendoorn is de leegstand van 3% in 2020 afgenomen naar 0% in 2022.

Consequenties van corona voor ondernemers

Coronabeperkende maatregelen zorgden er ook in 2022 voor dat veel ondernemers niet op de gebruikelijke manier hun onderneming konden drijven. Denk aan contactberoepen, horeca, dagrecreatie etc. Door enkele lokale ondernemers is begin 2022 een beroep gedaan op het gemeentelijke Corona noodsteunpakket voor ondernemers. Dit fonds was bestemd voor die ondernemers die financiële moeilijkheden kenden als gevolg van coronabeperkende maatregelen en niet voor landelijke compensatieregelingen in aanmerking kwamen. Het fonds is, ondanks onze promotie, niet volledig uitgenut.

Recreatie en Toerisme

Economische Zaken omvat ook VTE (VrijeTijdsEconomie) en daarin werken we veel samen met het Toeristisch Bureau Hellendoorn (TBH). Haar nieuwe huisstijl is verder doorgevoerd in de producten die door veel ondernemers in deze sector zijn aangevraagd. Het aantal overnachtingen blijft stijgen en is in 2022 nog steeds meer dan in 2019. Afgelopen jaar hebben we samen met de partners van en de ondernemers op en rond de Sallandse Heuvelrug de Beleefweek georganiseerd. Een mooi voorbeeld van wat de samenwerking in dit gebied mogelijk maakt. Het TBH heeft samen met de Hellendoornse Ondernemers Recreatie en Toerisme (HORT) het belang van toerisme en recreatie tijdens een informatieronde onder de aandacht gebracht van de nieuwe raad.
De wandelroutes rondom Hancate (Vensterbaankiesroute) zijn uitgebreid, opnieuw uitgezet en opgenomen in Routenetwerken Twente. Het 'kamperen bij de boer' is op meerdere plaatsen in onze gemeente mogelijk gemaakt. In Hellendoorn is een commerciële camperplaats gerealiseerd.

De provincie Overijssel heeft begin juni 2022 bekendgemaakt dat de blauwe mountainbikepaden op de Sallandse Heuvelrug moeten worden afgesloten om zandhagedissen en hazelwormen te beschermen. Tegen dit besluit hebben Routenetwerken Twente en de gemeenten Hellendoorn en Rijssen/Holten beroep aangetekend bij de rechtbank Zwolle. Daarnaast heeft Route-netwerken Twente een verzoek ingediend om de mountainbikepaden open te houden tot er inhoudelijk is gekeken naar de aangetekende beroepen. Tot onze teleurstelling is het verzoek afgewezen. De door Routenetwerken Twente en de gemeenten Hellendoorn en Rijssen/Holten ingediende beroepen tegen het besluit van de provincie Overijssel van 24 mei 2022 moeten nog door de rechtbank behandeld worden. Ondernemers uit de VTE-branche in de omgeving van deze route hebben nadelige gevolgen ondervonden als gevolg van deze sluiting.

Nationaal Park Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal
Dit jaar was er reuring in het gebied Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal (SH & TR) door het stikstofdossier in combinatie met het feit dat LNV de criteria/het beleid voor de Nationale Parken-nieuwe-stijl nog niet heeft afgerond. De 18 partijen willen het liefst samenwerken in het grotere gebied SH & TR, geënt op de landschapsbiografie. Maar dan zonder extra eisen die het 'label' Nationaal Park zou kunnen opleggen aan dit gebied. De positie die zij tijdens de verken-ning naar een Nationaal Park-nieuwe-stijl innemen is verwoord in het document 'onze positie in de verkenning NP SH & TR'.

Belangrijkste daarin is dat er een scheiding is tussen wie beleid maakt in het gebied enerzijds en de (beleidsarme) samenwerking binnen de Verkenning NP SH&TR anderzijds. De provincie Overijssel maakt o.a. beleid met het Provinciaal Programma Landelijk Gebied of de Omgevingsvisie. Dat betekent dat er in het gebied wel van alles gebeurt. Tegelijk koesteren partners de 'veilige' omgeving waarin zij samenwerken aan de Verkenning omdat die beleidsarm is. Vanuit de samenwerking ontstaan wel proefprojecten die nuttig kunnen zijn voor de partijen die beleid maken. Een aantal voorbeelden van projecten die in 2022 gestart, in uitvoering of afgerond zijn: Landschapsecologische systeem analyse (LESA), een ontwerpende voorverkenning landschapsstrategie, projecten binnen transitie landbouw & energie (zie agrarisch actieplan), diverse projecten binnen duurzaam toerisme & recreatie die o.a. gericht zijn op het spreiden van recreanten, zoals onderzoek bezoekersmanagement, propositie & positionering van kernen, verkenning naar mogelijkheden voor groen-blauwe verbindende schakels, bloemrijke akkerranden en bermen, maar ook projecten gericht op participatie en educatie (Beleefweek, cursus Gastheren en -vrouwen) en communicatie en marketing.

Ondertussen heeft het Breed Bestuurlijk Overleg aangegeven zélf de koers voor lange termijn samenwerking in het gebied te willen bepalen. Een traject waar in 2023 een besluit over genomen zal worden.

Gemeente Ommen is in het laatste kwartaal ook vanuit een bredere invalshoek gaan deelnemen aan de samenwerking.

Agrarisch actieplan
Het agrarisch actieplan is opgesteld en de uitvoering is gestart. De uitvoering verloopt volgens het uitgezette tijdpad. Het voert te ver om alle acties hier te beschrijven. Toch lichten we een aantal acties toe. Het pilotproject gebiedsproces Haarle is gestart. De Hoarlese Boeren hebben een visie geschreven over het Haarles landschap waarin zij uitgangspunten en voorwaarden beschrijven die zij belangrijk vinden om samen met anderen doelen te bereiken. De Helderse Boeren, een plusgroep van Hellendoornse agrarische ondernemers, is gevormd. Zij denken mee over de toekomst van de agrarische sector en een vitaal buitengebied. Daarbij verkennen zij verschillende thema's die moeten leiden tot concrete projecten die hieraan bijdragen. De agrarische nieuwsbrief is tot stand gekomen en wordt elk kwartaal verzonden aan een groeiende groep belangstellenden. Er zijn informatieavonden georganiseerd rondom de verkenning naar een NPSH&TR. Een bredere vertegenwoordiging van agrariërs in dit verkenningsgebied heeft geleid tot het vormen van een klankbordgroep agrarische bedrijven. Het agrarisch actieplan voorziet in een volledig overzicht van alle andere acties.

Realisatie baten en lasten

bedragen x € 1.000

01 Werk, Economie en Inkomen	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Agrarische zaken	- 84	- 79	- 76	4 V	- 70
Bijzondere bijstandsverlening	- 1.413	- 3.572	- 3.186	385 V	- 1.168
Economische aangelegenheden	- 442	- 543	- 410	133 V	- 406
Fraudebestrijding	- 76	- 72	- 69	3 V	- 70
Markten	- 47	- 54	- 41	13 V	- 44
Recreatie en Toerisme	- 353	- 409	- 363	46 V	- 402
Schulddienstverlening	- 304	- 353	- 361	- 8 N	- 300
Sociale werkvoorziening	- 4.475	- 4.318	- 4.302	16 V	- 4.571
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	- 7.461	- 7.597	- 7.322	274 V	- 7.911
Subsidies	- 0	- 0	- 1	- 1 N	-
Toeristenbelasting	- 35	- 33	- 29	4 V	- 31
Begeleiding en huisvesting statushouders	- 167	- 3.472	- 3.089	382 V	- 258
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	- 169	- 206	- 207	- 1 N	- 215
Participatie en reïntegratie	- 1.012	- 1.082	- 1.121	- 40 N	- 946
Totaal Lasten	**- 16.037**	**- 21.790**	**- 20.579**	**1.211 V**	**- 16.391**
Baten					
Agrarische zaken	-	-	-	-	0
Bijzondere bijstandsverlening	41	38	26	- 12 N	70
Economische aangelegenheden	45	147	97	- 49 N	67
Markten	35	22	25	3 V	20
Recreatie en Toerisme	50	92	84	- 8 N	70
Schulddienstverlening	-	- 6	4	10 V	45
Sociale werkvoorziening	760	713	725	13 V	722
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	6.306	6.492	6.482	- 9 N	6.924
Toeristenbelasting	533	533	533	0 V	606
Begeleiding en huisvesting statushouders	-	6.082	6.019	- 63 N	2
Participatie en reïntegratie	24	73	79	6 V	53
Totaal Baten	**7.794**	**14.186**	**14.075**	**- 111 N**	**8.578**
Saldo van baten en lasten	**- 8.243**	**- 7.604**	**- 6.503**	**1.100 V**	**- 7.814**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-**	**- 2.380**	**- 3.004**	**- 624 N**	**- 93**
Onttrekkingen	**-**	**133**	**-**	**- 133 N**	**-**
Mutatie reserves	**-**	**- 2.247**	**- 3.004**	**- 757 N**	**- 93**
Resultaat	**- 8.243**	**- 9.851**	**- 9.508**	**343 V**	**- 7.907**

Belangrijkste afwijkingen

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Verschil
Voordelen	
Bijzondere bijstandsverlening - energietoeslag	373 V
Sociale werkvoorziening	29 V
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	265 V
Begeleiding en huisvesting statushouders (Oekraïne)	319 V
Economische aangelegenheden	84 V
Totaal voordelen	**1.070 V**
Nadelen	
Participatie en re-integratie	- 34 N
Dotatie reserve Armoede- en schuldenaanpak	- 462 N
Dotatie reserve Statushouders en ontheemden (Oekraine)	- 295 N
Totaal nadelen	**- 791 N**
Overige afwijkingen	64 V
Totaal afwijkingen	**343 V**

Het voordeel op de bijzondere bijstandsverlening heeft vooral te maken met de energietoeslag 2022. Het voordeel op het product bijzondere bijstandsverlening wordt gestort in de Reserve Armoede- en schuldenaanpak. Waar een onttrekking uit de reserve werd verwacht omdat de doelgroep voor de energietoeslag 2022 in het najaar 2022 is verruimd is er uiteindelijk sprake van een dotatie. De middelen blijven derhalve beschikbaar voor de doelgroep.

Het product Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen laat een voordeel zien omdat het aantal verstrekte uitkeringen lager is dan verwacht ten gevolge van latere instroom van statushouders dan gepland. Daarnaast is er minder woon- en leefgeld verstrekt aan ontheemden uit Oekraïne, onder andere in verband met inkomen uit werk, en is er sprake van een belastingherrekeningsvoordeel.

De uitgaven voor de gemeentelijke opvang Oekraïne waren minder dan verwacht vooral als gevolg van lagere kosten ingeleend personeel en lagere energiekosten. Deze voordelen zorgen voor een hogere storting in de reserve Statushouders en ontheemden (Oekraïne).

Het product economische aangelegenheden laat een voordeel zien. De Regio Twente is ontbonden en opgedeeld in drie delen SamenTwente, Twente Board en het Recreatieschap Twente. Bij de opsplitsing is het totaal begrote bedrag onjuist verdeeld over de verschillend begrotingsposten. We houden nu geld over op de post economische aangelegenheden, maar komen tekort bij volksgezondheid, veilig thuis en het Twente Board. Per saldo blijven we voor het totale budget van de voormalige Regio Twente wel binnen de begroting.

Voor een uitgebreide analyse van de verschillen in het programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 6 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

PROGRAMMA 2:

JEUGD EN WMO

BESTUURLIJK VERANTWOORDELIJK VOOR DIT PROGRAMMA:

- Peter Lage Venterink,
- Annemarie Dubbink

INLEIDING

Het afgelopen jaar stond in het teken van het leren leven met corona en het oppakken van het normale leven na de coronacrisis. Die crisis heeft ons het belang van gezondheid en vitaliteit extra laten inzien. We zien de negatieve effecten van de crisis bijvoorbeeld terug in een lagere mentale weerbaarheid van onze jeugd. Vanuit het preventieakkoord hebben we hier, in samenwerking met het onderwijs, extra aandacht aan besteed. In 2022 zijn we JOGG-gemeente geworden. Binnen dat kader, werken we aan een 'gezonde jeugd, gezonde toekomst'. Zowel naar de samenleving als binnen onze eigen organisatie hebben we hier met verschillende acties aandacht aan besteed.

Met het inzetten van het innovatiefonds hebben we de samenleving en onze partners uitgenodigd om met plannen te komen. De afwikkeling krijgt in 2023 zijn beslag. Ondanks dat op landelijk niveau de hervormingsagenda Jeugd niet is vastgesteld, hebben we op lokaal niveau verschillende acties ondernomen die passen binnen deze hervormingsagenda. Zo zijn we gestart met het toepassen de doorbraakmethode. Deze methode kan voor Wmo, jeugd of Partici-patiewet cases worden ingezet om het probleem zo eenvoudig mogelijk op te lossen; ook als het niet precies binnen de kaders past. Ook is er gewerkt aan meer afbakening van de jeugdhulpplicht door preciezere definities in interne werkinstructies en de (concept) beleidsregels op te nemen. Verder sluiten ook de realisatie van onze twee onderwijs-zorg pilots (schoolzorg-ondersteuners en collectief arrangeren), het opvoedplatform van Loes en een preventieve aanpak voor (complexe) echtscheidingen aan op de aangekondigde maatregelen uit de con-cept hervormingsagenda.

KADERSTELLENDE NOTA'S

- Kadernota Jeugdhulp 2015-2019 (2020)
- Kadernota Wmo 2015-2019 (2020)
- Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Hellendoorn 2019 (2020)
- Regiovisie jeugdhulp (2021)
- Visie wonen en zorg 2022 (2022)
- Algemene Subsidieverordening samenleving gemeente Hellendoorn 2021 (2021)
- Nadere regels accommodatiebeleid gemeente Hellendoorn 2021 (2021)
- Buurt aan Zet! (2016)
- Vrijwillige inzet: Samen Sterk (2017)
- Kadernota Publieke Gezondheid 2018 t/m 2021, ''Gezonder door preventie" (2017)

GLOBAL GOALS

Dit programma draagt bij aan de onderstaande Global Goals:

3. Goede gezondheid en welzijn
Er is regie op het totale proces van zorg en ondersteuning voor jongeren, ouderen, kwetsbare groepen en verwarde personen. Wij hanteren een adequaat Lokaal Preventieakkoord en bevorderen een gezonde leefstijl. Samen met (zorg)partners treffen wij maatregelen, gericht op preventie en toeleiding naar maatwerkvoorzieningen.

4. Kwaliteitsonderwijs
Wij handhaven de leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten. Wij zorgen voor goed aanbod van voor- en vroegschoolse educatie. Wij dragen bij aan effectief jongerenwerk, onder andere voor een soepele overgang van 18- naar 18+. Er is een goed aanbod van (taal)onderwijs en bijscholing voor vluchtelingen en statushouders.

10. Ongelijkheid verminderen

Actief beleid voor het tegengaan van dakloosheid. Voldoende voorzieningen voor beschermd en begeleid wonen

WAT WE WILDEN BEREIKEN

Speerpunten		Realisatie
2.01	We versterken het zelfoplossend vermogen van inwoners door in onze gespreksvoering omzien naar elkaar en normaliseren te bespreken.	👍
2.02	We voeren acties uit gericht op het verminderen van eenzaamheid en het vergroten van basisvaardigheden van inwoners. Wij spannen ons in dat iedereen kan meedoen in de samenleving.	👍
2.03	Via het lokaal preventieakkoord start in 2022 een werkgroep met het ontwikkelen van een praktisch uitvoeringsplan 'iedereen hoort erbij'.	👍
2.04	We stellen een integrale aanpak op voor kwetsbare jongeren.	👍
2.05	We werken verder aan het leggen van verbindingen tussen de cliëntondersteuning in de integrale toegang binnen het sociaal domein en de eerstelijnsgezondheidszorg.	👉
2.06	We ontwikkelen een nieuw meerjarenbeleid voor Publieke Gezondheid.	👎
2.07	In 2022 wordt er uitvoering gegeven aan de acties van het lokaal preventieakkoord en versterken we de samenwerking met welzijn, zorg, onderwijs, bedrijven, GGD, verenigingen op het vlak van een gezonde leefstijl en preventie.	👍
2.08	We evalueren het preventiebeleid voor jeugdigen en ontwikkelen nieuw preventiebeleid voor de toekomst.	👎
2.09	In 2022 nemen we als gemeente deel aan de interventie JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht).	👍
2.10	In 2022 sluiten we aan bij Loes van de GGD Twente en geven we hier ook lokaal invulling aan.	👍
2.11	In het kader van gezond leven besteden we in 2022 aandacht aan infectiepreventie.	👍
2.12	We verlenen ondersteuning en zorg zo dichtbij, zo licht en zo kort als mogelijk.	👍
2.13	De samenwerking met ketenpartners bouwen we verder uit.	👍
2.14	We stimuleren gebruikers van dagbesteding of groepsactiviteiten om het vervoer daarnaartoe zelf te organiseren.	👍
2.15	We stellen samen met het werkveld een samenhangende preventieve aanpak gericht op (complexe) echtscheidingsproblematiek op en implementeren deze.	👍
2.16	We zetten ondersteuning in die gericht is op het verbeteren of zo veel mogelijk op peil houden van de zelfredzaamheid van zorgvrager en mantelzorger.	👍
2.17	We voeren acties uit die voortvloeien uit de Visie Wonen en Zorg.	👉
2.18	We spannen ons in om meer pleeggezinnen en gastgezinnen beschikbaar te hebben.	👉
2.19	In 2022 stellen we een nieuw en actueel overkoepelend beleidskader op voor het Sociaal Domein.	👎
2.20	We richten een integrale toegang in onder de naam Sociaal Plein Hellendoorn.	👉
2.21	We besteden extra aandacht aan kwaliteitstoezicht en handhaving.	👍
2.22	We blijven kritisch kijken naar verleende jeugdhulp via andere wettelijke verwijzers.	👍
2.23	We werken in de jeugdhulpregio samen aan een aanpak wachtlijsten specialistische jeugdhulp.	👍
2.24	We voeren de landelijke hervormingsagenda jeugdhulp 2022-2028 uit.	👉
2.25	We bereiden ons voor op inkopen/ aanbestedingen van de Wmo en doelgroepenvervoer.	👍

WAT WE ONDERNAMEN

IEDEREEN DOET MEE EN HOORT ERBIJ

Versterking zelfoplossend vermogen
Vrijwilligers en mantelzorgers zijn in het afgelopen jaar zoveel mogelijk ondersteund door onder andere de stichting Evenmens en stichting De Welle. Mantelzorgers kunnen een mantelzorgcompliment aanvragen en in het kader van de Dag van de Mantelzorger en de Dag van de Vrijwilliger wordt er elk jaar extra aandacht besteed aan de inzet die betrokkenen plegen om een bijdrage te leveren aan een samenleving waar iedereen mee kan doen.
Op 17 oktober 2022 is het innovatiefonds opengesteld met als doel om inwoners, verenigingen, bedrijven en professionele instellingen te stimuleren om met vernieuwende ideeën te komen voor het slimmer en beter organiseren van zorg, ondersteuning of preventie. Hiermee willen we de kracht van de samenleving benutten in de ondersteuning van kwetsbare inwoners. De afronding van deze ronde verwachten we in het eerste kwartaal van 2023.

Eenzaamheid
De week tegen eenzaamheid is in het kader van het actieprogramma 'Eén tegen eenzaamheid' georganiseerd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. In de week van 29 september tot en met 6 oktober stonden ontmoeting en verbinding centraal en zijn er activitei-ten georganiseerd voor jong en oud. Als gemeente zijn we bij dit programma aangesloten om de trend van toenemende eenzaamheid te doorbreken.

De jongerenwerkers van De Welle hebben in 2022 drie JoinUs groepen gedraaid. JoinUs ondersteunt jongeren in de leeftijd van 12 tot 26 jaar door hen samen te brengen en ze te leren hoe ze makkelijker contact kunnen maken met anderen.

Inclusieve samenleving
Het vaststellen van een lokale inclusieagenda is doorgeschoven naar 2023; de voorbereidingen zijn in 2022 gestart. Als onderdeel van de herinrichting van de Constantijnstraat, is op Paarse vrijdag het regenboogzebrapad geopend om de noodzaak van de acceptatie van de lhbti+-gemeenschap in de gemeente Hellendoorn te onderstrepen.

Integrale aanpak kwetsbare jongeren
In 2022 is er een startnotitie 18-/18+ opgesteld. Met deze startnotitie is er in kaart gebracht hoe er momenteel gewerkt wordt aan deze thematiek in de gemeente Hellendoorn en waar de kansen en mogelijkheden liggen. We beogen hiermee de overgang van jeugd naar volwassenheid goed en soepel te laten verlopen. Door capaciteitsproblemen is er geen uitvoering gegeven aan de aanbevelingen. Dit krijgt in 2023 prioriteit.

GEZOND OPGROEIEN EN VITAAL OUD WORDEN

Meerjarenbeleid Publieke Gezondheid
Het ontwikkelen van een nieuw meerjarenbeleid voor Publieke Gezondheid is uitgesteld. De reden is dat er in 2023 een nieuwe bestuursagenda Publieke Gezondheid in de regio Twente wordt ontwikkeld. Het is wenselijk dat beleidsdocumenten op elkaar aansluiten. Daarnaast is in coronatijd minder ruimte geweest voor het uitvoeren van plannen. Met de opzet van het Lokaal Preventieakkoord in coronatijd is er een stevig netwerk neergezet, van waaruit de uit-voering van plannen een impuls hebben gekregen. Hier is in 2022 veel energie in gestoken.

Uitvoering preventieakkoord
In 2022 is uitvoering gegeven aan het Lokaal Preventieakkoord. Dit akkoord is in 2021 geslo-ten om gezamenlijk in te zetten op gezondheidspreventie. We beogen daarmee een gezonde basis voor iedereen: een omgeving waarin kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien en een gezonde leefstijl en leefomgeving om gelukkig te leven en vitaal oud te worden.

Er is een kernteam (stuurgroep) dat regelmatig bijeenkomt om de voortgang te monitoren, plenaire bijeenkomsten organiseert en aanvragen voor uitvoeringsbudget toetst. Voor professionals zijn er inspiratiesessies en trainingen,

zoals het 'coachingstraject positieve gezondheid'. Daarnaast zijn er vijf verschillende actiegroepen actief, die uitvoering geven aan plan-nen met betrekking tot o.a. de volgende thema's: preventie van roken, overmatig alcoholgebruik, drugs, inclusieve samenleving, psychische weerbaarheid jeugd en positieve gezondheid. Dit heeft geleid tot een uiteenlopend aanbod voor onze inwoners, zoals wandelgroepen, kookworkshops op Reggesteyn, aanbod om te stoppen met roken, cursus 'stress de baas' en valpreventie.

Psychische weerbaarheid jeugd
Op basis van onderzoek kwam naar voren dat de mentale gezondheid van jeugdigen extra aandacht behoeft. Dit is opgepakt vanuit het Lokaal Preventieakkoord en in 2022 is daar extra aandacht aan besteed. Zo zijn er ouderavonden over mentale gezondheid met bekende sprekers, workshops en een informatiemarkt op Reggesteyn voorbereid, die plaatsvinden maart 2023.

Gezonde Jeugd gezonde toekomst – JOGG
De gemeente Hellendoorn is per 1 februari 2022 een samenwerking aangegaan met stichting JOGG en sindsdien een JOGG-gemeente. Het afgelopen jaar is er een plan van aanpak geschreven en door middel van verschillende acties hebben we intern en extern draagvlak gecreëerd. Zo is er deelgenomen aan JOGG-bijeenkomsten en een inspiratiesessie georganiseerd om JOGG meer bekendheid te geven. Daarnaast heeft onze JOGG-regisseur diverse gesprekken gevoerd om het netwerk en de bekendheid rondom JOGG in de gemeente Hellendoorn te vergroten. We hebben deelgenomen aan een campagne om te stimuleren dat kinderen groenten en fruit eten.

Loes
Sinds 1 juli 2022 is de gemeente Hellendoorn aangesloten bij het regionale opvoedplatform 'Loes'. Op de website van 'Loes' kunnen onze inwoners terecht voor praktische tips over een gezonde zwangerschap, bevalling, kraamtijd, opvoeden en gezond opgroeien. Naast tips worden er ook cursussen, webinars en een nieuwsbrief aangeboden. Lokaal kunnen ouders met hun vragen terecht bij twee opvoedondersteuners. In 2022 is er vooral ingezet op het vergroten van de naamsbekendheid van 'Loes' in onze gemeente. Op 6 oktober waren zo'n 220 ouders en opvoeders aanwezig bij het feestelijke startmoment en de opvoedtheatervoorstelling 'Good Better Best'. De Loes website werd afgelopen jaar bezocht door 454.750 unieke bezoekers. Via social media zijn 146.743 ouders bereikt in Twente. Onze opvoedondersteuners hebben 15 inwoners ondersteund.

Infectiepreventie
In 2022 was er net als andere jaren aandacht voor vaccinatie van baby's, kinderen en tieners tegen ernstige infectieziekten. Met ingang van 1 januari 2022 is het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) uitgebreid met de vaccinatie tegen humaan papillomavirus (HPV) bij jongens.

De preventie van en vaccinatie tegen corona hebben ook in 2022 aandacht gevraagd. De coronapandemie is aan het eind van 2022 afgevlakt. De vaccinatielocatie in Nijverdal is in het najaar gesloten.
In het najaar van 2022 is de exotische mug, ook wel tijgermug, aangetroffen in de wijk Noetsele in Nijverdal. De Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit heeft zoveel mogelijk broedplaatsen verwijderd en behandeld met een larvendodend middel. Ook zijn er muggenvallen met lokstoffen geplaatst om te monitoren. Er hebben bestrijdingsactiviteiten plaatsgevonden.

In de gemeente is in 2022 Psittacosis (papagaaienziekte) geconstateerd. De benodigde maatregelen zijn getroffen, waarna de besmettingsverklaring is ingetrokken.

Bij sportaccommodaties is een normoverschrijding van legionellabacteriën aangetroffen. Met de inzet van maatregelen, waaronder thermische spoeling, is het probleem opgelost.

DE JUISTE ZORG OP DE JUISTE PLEK

Passende ondersteuning (Doorbraakmethode)
De Doorbraakmethode is een gestandaardiseerde manier om maatwerk mogelijk te maken voor huishoudens, die vastzitten in problemen op meerdere gebieden. Met de vaststelling van het projectplan ging het college op 1 februari 2022 akkoord met de invoering van de Doorbraakmethode binnen het Sociaal Domein in de periode 2022 tot en met 2024. De raad stelde op 8 maart 2022 de benodigde projectgelden beschikbaar. Een projectgroep, bestaande uit consulenten van Jeugdwet, Wmo en Participatiewet, is begin 2022 gestart met de Doorbraakmethode. Begin 2023 verschijnt een tussenevaluatie over het eerste jaar.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang
Beschermd wonen (BW) en maatschappelijke opvang (MO) zijn centrumgemeentetaken die de gemeente Almelo op basis van de Wmo 2015 en bestuurlijke afspraken tussen het Rijk en de VNG uitvoert voor de gemeenten uit de regio te weten Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Het Rijk is een traject gestart om de verantwoordelijkheid voor BW bij de afzonderlijke gemeenten te leggen door te decentraliseren. Ter vervanging van de landelijke bestuurlijke afspraken heeft de VNG de Norm voor Opdrachtgeverschap BW en MO (NvO BW/MO) vastgesteld. Hierin is geregeld dat er een vorm van regionale samenwerking voor BW moet blijven. Dit omdat het een gespecialiseerde vorm van zorg betreft die voor een gemeente alleen lastig te organiseren is. Gevolg van deze landelijke besluitvorming is dat we samen met de regiogemeenten onze samenwerkingsafspraken op een nieuwe manier moeten vastleggen. In 2022 heeft de Raad de Visie op Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo vastgesteld. Daarnaast heeft de Raad het college toestemming verleend om de Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo 2022 – 2026 aan te gaan.

Samenwerking met ketenpartners
Het afgelopen jaar hebben we aandacht besteed aan de groepsindicaties binnen de jeugdhulp. We zijn met diverse lokale jeugdhulpaanbieders in gesprek gegaan over de hulpvragen van ouders/jeugdigen. We hebben hierbij ingezoomd op wanneer er sprake is van Jeugdhulp en wanneer iets beter past in het voorliggend veld. Met name dit laatste moet nog verder ontwikkeld en uitgedacht worden.

De makelaars Sociaal Domein zijn gestart met het maken van een halfjaarlijkse nieuwsbrief om de huisartsen en jeugdartsen in de gemeente Hellendoorn te informeren over (nieuw) aanbod in het voorliggend veld. De makelaars hebben ook ingezet op het contact met de jeugdartsen en de jeugdverpleegkundigen. Sindsdien worden de makelaars meer benaderd voor overleg over casuïstiek.

De pilot schoolzorgondersteuners is verlengd en uitgebreid met de inzet van de NPO gelden. Doel van deze pilot is het verbinden van onderwijs en zorg en het vroegtijdig opsporen van problematiek. Op zes basisscholen werkt nu een schoolzorgondersteuner in plaats van het schoolmaatschappelijk werk, vier uur per week per school. De eerste resultaten zijn positief.

Preventieve aanpak (complexe) echtscheidingsproblematiek
De eerste maanden van 2022 heeft een werkgroep, bestaande uit professionals die werken met de doelgroep, een plan van aanpak voor 2022 en 2023 opgesteld. Er is voor gekozen om in 2022 met drie projecten te starten. Het gaat om deskundigheidsbevordering en vroegsignalering in het onderwijs, het realiseren van een informatieknooppunt voor inwoners en deelname aan de regionale pilot gebruik risicotaxatie-instrument in de gemeentelijke toegang. In september/oktober 2022 zijn er projectleiders gekoppeld aan de drie projecten. Het vierde kwartaal 2022 is er vooral veel voorbereidend werk verricht. De start van het project informatieknooppunt voor inwoners is door personele omstandigheden doorgeschoven naar 2023.

EEN 'ZO THUIS MOGELIJK' LEVEN

Zorg, gericht op zelfredzaamheid en mantelzorger

Op basis van de input uit gesprekken over de startnotitie Coaching Zelfstandig Leven van eind 2021 heeft het college in oktober 2022 een Plan van Aanpak Coaching Zelfstandig Leven vastgesteld met drie actielijnen. Voor de actielijn, die betrekking heeft op inwoners met beginnende gezondheidsklachten, heeft het college het projectplan Blijf Actief Thuis vastgesteld. In november 2022 zijn De Welle en gemeente gestart met de uitvoering van dit samen ontwikkelde project. De Hellendoornse aanpak is één van de koplopers in het regionale project Reablement van Twentse Koers. Doel is om onze inwoners zo lang mogelijk fit, zelfstandig en daarmee onafhankelijk van steeds schaarser wordende professionele zorg en ondersteuning te houden.

Visie Wonen en Zorg

In 2022 is de Visie Wonen en Zorg vastgesteld door de raad. Het afwegingskader uit deze visie wordt gebruikt om nieuwe woon-zorginitiatieven te beoordelen.

Beschikbaarheid van meer pleeggezinnen en gastgezinnen

Soms is het nodig dat kinderen (tijdelijk) worden opgevangen of kunnen opgroeien in een ander huishouden. In 2022 hebben we een lokale bijeenkomst georganiseerd, vanwege het tekort aan pleeggezinnen in Twente. Dit in samenwerking met de aanbieders van pleegzorg. De opkomst was hoog: 22 geïnteresseerden. Opvolging en evaluatie wordt in 2023 gerealiseerd.

DOELMATIG EN KOSTENBEWUST ORGANISEREN

Kadernota Sociaal Domein

Door personele krapte en andere prioriteiten zijn we er dit jaar niet in geslaagd om een overkoepelend beleidskader voor het Sociaal en Maatschappelijk domein vast te stellen. De behoefte eraan is er onverminderd en de voorbereidingen om te komen tot een visie zijn in volle gang.

Sociaal plein

Medio 2022 is de pilot 'Sociaal plein' afgerond. Besloten is om het sociaal-plein-overleg om te zetten naar een structurele werkwijze, omdat dit een wezenlijke bijdrage levert aan het meer integraal benaderen van problematiek. Ook is besloten om de stap naar een integrale fysieke toegang niet te zetten, omdat de verwachte meerwaarde daarvan onvoldoende is.

Kwaliteitstoezicht en handhaving

In maart 2022 is de 'Beleidsvisie toezicht en handhaving in het sociaal domein' vastgesteld. In deze visie is vastgelegd dat we met een lokale toezichthouder gaan werken om onze controlerende en toezichthoudende taak beter uit te voeren.

Kritisch kijken naar verleende jeugdhulp

In 2022 hebben de makelaars Sociaal domein controle uitgevoerd, maar vooral afstemming gezocht over de binnenkomende indicaties die gesteld zijn door de externe verwijzers. Hierin is specifiek aandacht geweest voor het verbeteren van de samenwerking onderling. In 2022 is 54,9% van de verwijzingen door externen gedaan.

Daarnaast is ook intern kritisch gekeken naar de jeugdhulpverwijzingen door o.a. meer gebruik te maken van Qlik Sense en daarin gezamenlijk te kijken naar wat opvalt en waarin we mogelijk verbetering kunnen aanbrengen. Zowel voor de gemeentelijke toegang als voor de externe verwijzers.

Aanpak wachtlijsten specialistische jeugdhulp

In 2022 is er in regionaal verband een plan van aanpak voor 2022-2024 geschreven. Het plan is om de komende jaren in te zetten op het beïnvloeden van de instroom van de jeugdhulp, het inzetten van een transformatiepoli, het ontwikkelen van monitors en het analyseren van casussen van JBOV en diverse gemeentelijke toegangen.
Om de wachtlijsten ook lokaal aan te pakken is in mei 2022 gestart met een pilot gezinswerker.

De gezinswerker was in 2022 betrokken bij 37 gezinnen uit onze gemeente. Eind 2022 is een tussenevaluatie uitgevoerd om de eerste resultaten van de pilot in kaart te brengen. Die zijn veelbelovend. De gezinswerker bood in de tot nu toe afgeronde casussen snelle en goede ondersteuning. Een eerste effectmeting toont aan dat de wachttijden voor ouders en kinderen het afgelopen half jaar zijn afgenomen en er minder verwijzingen naar geïndiceerde jeugdhulp hebben plaatsgevonden. Het aantal afgeronde casussen is nog beperkt. Het is de bedoeling de pilot in ieder geval tot het einde van 2023 te continueren om meer data te kunnen verzamelen.

Woonplaatsbeginsel jeugd
Op 1 januari 2022 is het woonplaatsbeginsel jeugd veranderd. In de nieuwe definitie ligt de verantwoordelijkheid bij de gemeente waar de jeugdige zijn woonadres heeft volgens de Basisregistratie Personen (de BRP). Deze definitie is van toepassing voor jeugdhulp zonder verblijf. Bij jeugdhulp met verblijf is de woonplaats: de gemeente waar de jeugdige onmiddellijk voorafgaande aan zijn verblijf zijn woonadres had in de zin van de Wet basisregistratie personen. De gemeente waar de jeugdige vandaan komt, blijft dus verantwoordelijk voor de jeugdige en voor de kosten van de jeugdhulp voor deze jeugdige. Dit was een behoorlijke administratieve exercitie. Voor de gemeente Hellendoorn betekende dit een uitname uit het gemeentefonds van ruim € 950.000,--. Achteraf zien we dat de kosten met hetzelfde bedrag verlaagd is. Het woonplaatsbeginsel is budgettair neutraal verlopen.

Personeelstekort HO
Door een hoog verzuimpercentage, zeker aan het begin van het jaar, en door krapte op de arbeidsmarkt hadden inwoners vaker te maken met uitval van huishoudelijke hulp of moesten nieuwe cliënten langer wachten voordat de hulp kon starten. Dit is een trend die naar verwachting doorzet. Het aantal ouderen neemt toe en de arbeidsmarkt blijft naar verwachting krap.

Lange wachttijden in de GGZ
We zien al langere tijd dat de wachttijden voor de GGZ lang zijn en toenemen. Met name bij complexe vraagstukken zijn de wachttijden lang. We zien dit zowel bij de jeugd-ggz, waarvoor wij als gemeente verantwoordelijk zijn, als bij de GGZ voor volwassenen. Bij de jeugd GGZ groeit het aantal kinderen en jongeren dat psychische hulp nodig heeft en hun problemen worden ernstiger. Bestaande knelpunten in de jeugd-ggz zijn door de coronacrisis verscherpt. Binnen Samen14 wordt hard gewerkt aan het verkleinen van deze problematiek. Bij de ggz voor volwassenen zien we de effecten van de lange wachttijden terug in de Wmo, bijvoorbeeld in bij de begeleiding, waar de problematiek heftiger en complexer wordt.

Uitvoeren hervormingsagenda jeugdhulp 2022-2028
De landelijke Hervormingsagenda Jeugd is niet vastgesteld in 2022. Gesprekken hierover tussen het Rijk, gemeenten, aanbieders, professionals en cliënten zijn begin februari 2023 nog gaande. Vooruitlopend op de landelijke hervormingsagenda zijn er in 2022 door ons al wel maatregelen opgepakt, die terug te vinden zijn in de concept hervormingsagenda. Regionaal gaat het bijvoorbeeld om het starten van een project gericht op de afbouw van de residentiële hulp en gesloten jeugdzorg en het aantrekken van een projectleider om regionaal uitvoering te geven aan het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Lokaal hebben we in 2022 een start gemaakt met het werken met de Doorbraakmethode. Ook is er gewerkt aan meer afbakening van de jeugdhulpplicht door preciezere definities in interne werkinstructies en de (concept) beleidsregels op te nemen. Verder sluiten ook de realisatie van onze twee onderwijs-zorg pilots (schoolzorgondersteuners en collectief arrangeren), het opvoedplatform van Loes en een preventieve aanpak voor (complexe) echtscheidingen aan op de aangekondigde maatregelen uit de concept hervormingsagenda.

Voorbereiding op inkopen/aanbestedingen van de Jeugd
In 2022 zijn de voorbereidingen gestart van de inkoop jeugd. De huidige contracten lopen af en moeten opnieuw worden aanbesteed. Hiervoor is een strategisch inkoopdocument opgesteld dat momenteel dient als uitgangspunt voor de doorontwikkeling van het Twents Model. Verder heeft er in 2022 de besluitvorming plaatsgevonden dat er per 1 januari 2025 de jeugdhulp regionaal wordt ingekocht.

Voorbereiding op inkopen/aanbestedingen van Wmo en doelgroepenvervoer
Het college heeft in het voorjaar van 2022 een notitie Inkoop Wmo vastgesteld ter voorbereiding op de komende aanbestedingen.

Huishoudelijke ondersteuning
Het lopende contract voor huishoudelijke ondersteuning is met één jaar verlengd tot en met 31 december 2023. Per 1 januari 2024 moeten er nieuwe contracten worden afgesloten. In augustus 2022 heeft het college besloten om aan te sluiten bij de door de gemeente Enschede georganiseerde regionale aanbesteding voor de Huishoudelijke Ondersteuning. In het najaar van 2022 zijn in regionaal verband dialooggesprekken gevoerd met zorgaanbieders als input voor de in 2023 te houden aanbesteding.

Begeleiding en dagbesteding
De regionale contracten voor de maatwerkvoorzieningen begeleiding en dagbesteding zijn met twee jaar verlengd tot en met 31 december 2024. Per 1 januari 2025 moeten er nieuwe contracten worden afgesloten voor deze maatwerkvoorzieningen. In 2022 zijn de voorbereidingen voor dit inkooptraject gestart.

Doelgroepenvervoer
Eind september 2022 besloten wij samen met negen andere Twentse gemeenten het doelgroepenvervoer opnieuw in te kopen per 1 augustus 2023. Begin oktober informeerden wij u daarover. Voor de inkoop stelden wij een bestek op en de inhoud daarvan stemden we af met de Wmo raad en de begeleidingscommissie leerlingenvervoer. Begin december 2022 is de aanbesteding van het doelgroepenvervoer gepubliceerd.

Integrale samenwerking sociaal en maatschappelijk domein
In 2022 hebben we in de organisatie gewerkt aan meer verbinding en een meer integrale werkwijze in de hele keten van gezondheid – welzijn – ondersteuning – zorg. Op de inhoud is een verkenning gedaan naar trends en ontwikkelingen en naar de rol die het maatschappelijk en sociaal domein hierbij hebben. De voorbereidingen om te komen tot een integrale visie zijn gestart.

REALISATIE BATEN EN LASTEN

bedragen x € 1.000

02 Jeugd en WMO	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Jeugd en gezin	- 43	- 78	- 70	8 V	- 215
Maatschappelijk werk/slachtofferhulp	- 411	- 414	- 411	3 V	- 395
Sociaal en cultureel werk	- 1.868	- 2.018	- 2.003	15 V	- 1.939
Buurt en clubhuizen	- 289	- 245	- 196	48 V	- 271
Hygienebegeleiding Kinderopvang	- 135	- 136	- 113	23 V	- 113
Preventie en clientondersteuning	- 497	- 457	- 398	59 V	- 351
Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	- 1.542	- 1.728	- 1.664	65 V	- 1.484
Verstrekking Hulpmiddelen	- 1.690	- 1.612	- 1.756	- 144 N	- 1.555
Begeleiding en dagbesteding WMO (Onderst. 1 en 2)	- 3.966	- 3.855	- 3.829	26 V	- 3.803
Verblijf en woonvoorziening	- 6	- 18	- 23	- 5 N	- 7
Huishoudelijke ondersteuning	- 3.887	- 3.668	- 3.669	- 1 N	- 3.553
Vervoer 18+	- 1.127	- 1.083	- 1.011	72 V	- 843
Jeugdzorg - specialistische zorg	- 6.462	- 6.817	- 6.348	469 V	- 7.660
Inloop GGZ, maatschappelijke opvang, vrouwenopv.	-	-	-	-	- 0
Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	- 1.760	- 1.605	- 1.295	311 V	- 1.496
Volksgezondheid	- 1.557	- 1.613	- 1.713	- 100 N	- 1.558
Totaal Lasten	**- 25.241**	**- 25.349**	**- 24.500**	**849 V**	**- 25.244**
Baten					
Sociaal en cultureel werk	9	2	2	0 V	12
Buurt en clubhuizen	162	191	226	36 V	224
Hygienebegeleiding Kinderopvang	24	24	8	- 16 N	12
Preventie en clientondersteuning	-	8	8	0 V	33
Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	-	48	56	8 V	7
Verstrekking Hulpmiddelen	50	60	105	45 V	64
Begeleiding en dagbesteding WMO (Onderst. 1 en 2)	250	1.112	1.122	10 V	828
Vervoer 18+	50	81	78	- 3 N	27
Volksgezondheid	-	-	-	-	31
Totaal Baten	**544**	**1.526**	**1.607**	**81 V**	**1.238**
Saldo van baten en lasten	**- 24.697**	**- 23.823**	**- 22.893**	**930 V**	**- 24.006**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**- 50**	**- 50**	**- 50**	**-**	**-**
Onttrekkingen	**-**	**-**	**2**	**2 V**	**44**
Mutatie reserves	**- 50**	**- 50**	**- 48**	**2 V**	**44**
Resultaat	**- 24.747**	**- 23.873**	**- 22.941**	**932 V**	**- 23.962**

BELANGRIJKSTE AFWIJKINGEN

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Verschil
Voordelen	
Buurt- en clubhuizen	84 V
Preventie en clientondersteuning	59 V
Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	72 V
Begeleiding en dagbesteding	36 V
Vervoer 18+	69 V
Jeugdzorg- specialistische zorg	469 V
Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	311 V
Totaal voordelen	**1.100 V**
Nadelen	
Verstrekking hulpmiddelen	- 99 N
Volksgezondheid	- 100 N
Totaal nadelen	**- 199 N**
Overige afwijkingen	31 V
Totaal afwijkingen	**932 V**

Het voordeel op preventie en clientondersteuning is vooral een gevolg van de ontstane vertraging in de uitvoering van het Innovatiefonds. De beoordeling van de ingediende ideeën en de toekenning van de subsidie vindt plaats in 2023. Voorgesteld wordt om het benodigde bedrag via de resultaatsbestemming over te hevelen naar boekjaar 2023.

Verder zien we op het product Vervoer een voordeel ten gevolge van lagere kosten van vervoer naar dagbestedingslocaties. In de tweede helft van het jaar is minder gebruik gemaakt van deze vervoersvorm dan op basis van ervaringscijfers te verwachten was.

Een belangrijk nadeel doet zich voor op het product Verstrekking hulpmiddelen. Het nadeel heeft betrekking op het onderdeel Wonen. Bij de najaarsrapportage is de inschatting gemaakt dat een deel van de uitgaven in 2023 zouden plaatsvinden, dit is uiteindelijk toch 2022 geworden. Tevens is in de laatste maanden naar verhouding meer uitgegeven aan rolstoelen en vervoersvoorzieningen dan bij de najaarsrapportage op basis van het uitgavenpatroon in de eerste maanden van het jaar werd verwacht, waardoor de aframing deels onterecht is gebleken.

De voordelen op Jeugdzorg- specialistische zorg en Jeugdbescherming en Jeugdreclassering zijn ontstaan door een combinatie van factoren. Zo zien we de trend dat er minder gebruik gemaakt wordt van het Persoonsgebonden Budget (PGB), zijn verwachte nabetalingen aan zorgaanbieders over 2022 uitgebleven, hebben we een voordeel op wonen en verblijf Jeugd, onder andere ten gevolge van het woonplaatsbeginsel en zijn de nagekomen kosten over 2021 lager gebleken dan verwacht bij de jaarrekening 2021.

Voor een uitgebreide analyse van de verschillen in het programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 6 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

PROGRAMMA 3:

CULTUUR, ONDERWIJS EN SPORT

BESTUURLIJK VERANTWOORDELIJK VOOR DIT PROGRAMMA:

- Peter Lage Venterink

INLEIDING

Iedere inwoner, jong of oud, ongeacht het opleidingsniveau, de sociaaleconomische of culturele achtergrond, taal, huidskleur, gender, seksuele voorkeur, religie of beperking moet zich thuis kunnen voelen binnen de gemeente Hellendoorn. Een 'thuis' waar, of dat het nu gaat om cultuur, onderwijs of sport, de gemene deler in de ontmoeting, de zingeving of de ontwikkeling zit die mensen daarin ervaren of doormaken. Meedoen is van groot belang. Sport en cultuur (in verenigingen) zijn daarbij onmisbaar. Goed en bereikbaar onderwijs vormt de basis.

Afgelopen jaar heeft de gemeente Hellendoorn als symbool van tolerantie een regenboogzebrapad aangelegd. Ondanks het feit dat er ook andere geluiden worden gehoord, blijft de gemeente Hellendoorn uitdragen dat iedereen welkom is! In 2022 is formatie vrijgemaakt voor het thema inclusie, zodat in 2023 een agenda gepresenteerd kan worden, waarin de doelstellingen en gewenste effecten op dit gebied nader zijn geformuleerd.

Naast alle ontwikkelingen die in dit hoofdstuk beschreven staan is afgelopen jaar geïnvesteerd in de inzet van onze leerplichtambtenaar. Door de ruimere capaciteit op het gebied van leerplicht zijn de banden met de scholen versterkt, kan er sneller geschakeld worden bij verzuim en worden er preventieve interventies gepleegd om langdurig verzuim te voorkomen.

KADERSTELLENDE NOTA'S

- Sport- en Beweegnota 2016-2019 'Samen in beweging' (raadsbesluit 020620 Verlenging looptijd nota tot 1 januari 2023)
- Notitie onderwijshuisvesting in de gemeente Hellendoorn 2017-2031 (2016)
- Cultuurvisie 2018 (CultuurCaravaan)
- Omgevingsvisie Natuurlijk Avontuurlijk (2015)
- Kwaliteitskader Voor- en Vroegsschoolse Educatie gemeente Hellendoorn 2022-2026

In 2023 zal er uitvoering gegeven worden aan de opdracht van de raad om een integrale visie op het sociaal en maatschappelijk domein te ontwikkelen. Deze visie zal na vaststelling door de raad vertaald worden in concrete doelen en inspanningen. Dit in samenspraak met ketenpartners, zodat het vertaald kan worden in prestatieafspraken en actieplannen op de diverse onderdelen.

GLOBAL GOALS

Dit programma draagt bij aan de onderstaande Global Goals:

3. Goede gezondheid en welzijn
We zetten in op preventie door o.a. het opstellen van een sport- en preventieakkoord. Het cultuurbeleid zorgt voor activiteiten die educatie en ontplooiing bieden. Daarnaast dragen wij zorg voor kwalitatief goede voorzieningen, waarmee wij culturele en sportactiviteiten faciliteren.

4. Kwaliteitsonderwijs
Door ons te richten op goed basis-, voortgezet en hoger onderwijs voor iedereen en te stimuleren dat alle leerlingen kennis en vaardigheden opdoen met betrekking tot duurzame ontwikkeling, culturele diversiteit, wereldburgerschap en wij zorgen voor kind- en handicapvriendelijke onderwijsfaciliteiten. Daarnaast zetten wij in op het bestrijden van leer- en ontwikkelingsachterstanden bij jonge kinderen, bieden wij bewegingsonderwijs en dragen zorg voor goede onderwijshuisvesting.

10. Ongelijkheid verminderen

Door in te zetten op voorschoolse educatie willen we al vroegtijdig alle kinderen gelijke kansen bieden. Door de maatregelen om het coronavirus een halt toe te roepen, zoals het fysiek sluiten van scholen, werden de meest kwetsbare kinderen het hardst getroffen. Om die reden hebben we samen met relevante partners verschillende projecten opgezet om die achterstanden in te lopen. Het project VVE Thuis is daar een voorbeeld van. Binnen dit project wordt gewerkt van aan de taalvaardigheid van de jongste kinderen met de focus op taal thuis. Ook zijn we er, samen met het werkveld, in geslaagd twee coaches in te zetten om door corona opgelopen achterstanden bij kinderen met een vluchtgeschiedenis in te lopen. Ook extra inzet van de toekomstcoach helpt om corona gerelateerde achterstanden in te lopen.

17. Partnerschappen om doelstellingen te bereiken

Door een integrale benadering (in het komende jaar in gezamenlijkheid formuleren van een integrale visie) zal verder vormgegeven worden aan een netwerkgerichte ketenaanpak en worden partnerschappen verstevigd en gesloten om doelstellingen te bereiken die zich richten op effectieve publieke, publiek-private en maatschappelijke samenwerkingsverbanden.

WAT WE WILDEN BEREIKEN

Speerpunten		Realisatie
3.01	Wij zijn een overeenkomst met Reggesteyn aangegaan om een onderwijsgebouw te realiseren dat aan de huidige en toekomstige eisen voldoet. Reggesteyn is nu aan zet en treft de bouwvoorbereiding.	☞
3.02	We participeren bij de uitvoering van de Twentse Visie Sport en Bewegen.	👍
3.03	Talentherkenning en talentontwikkeling is onderdeel van de Twentse Visie Sporten en Bewegen, dit loopt door.	👍
3.04	We blijven ons richten op vergroting van de maatschappelijke rol van verenigingen en blijven mede invulling geven aan acties uit het Uitvoeringsprogramma Publieke Gezondheid en Lokaal Preventieakkoord.	👍
3.05	We volgen de ontwikkelingen van de effecten van rubberinfill bij kunstgrasvelden en het gebruik van de non-infillvelden.	👍
3.06	We zetten in op een definitieve invulling en verdere versterking van de horecavoorziening en -exploitatie bij Het Ravijn – zwem sport zorg –.	☞
3.07	Wij subsidiëren de lokale omroep Hoi.	👍
3.08	Uitvoeren van de Cultuurvisie, samen met de samenleving.	👍
3.09	Samen met inwoners wordt de CultuurCaravaan blijvend vormgegeven.	👍
3.10	Vaststellen van een Kwaliteitskader Voorschoolse Educatie gemeente Hellendoorn 2022-2026.	👍
3.11	Wij geven uitvoering aan 'De Twentse Belofte'.	👍
3.12	Wij komen samen met de schoolbesturen tot een Integraal Huisvestingsprogramma Onderwijs gemeente Hellendoorn.	☞

WAT WE ONDERNAMEN

Historische Kring Hellendoorn Nijverdal
De Historische Kring heeft de voormalige pastorie van de RK kerk aan de Grotestraat met enorme inzet van vele vrijwilligers en met oog voor historische details verbouwd tot een Historisch Centrum, genaamd d'Oale Pastorie. Hier kan iedereen terecht voor exposities, educatie, lezingen, historisch- en stamboomonderzoek. De Historische Kring werkt daarnaast steeds meer samen met andere maatschappelijke, culturele en educatieve organisaties. Voor de duur van drie jaar ontvangt de Historische Kring een bijdrage van € 25.000,-- per jaar. Op verzoek van de raad zal in het derde jaar een evaluatie plaatsvinden rondom de besteding van deze middelen.

ZINiN
Voor het ZINiN Theater was de heropening in maart een absoluut hoogtepunt. Als vanouds kon de theaterbrochure weer worden gepresenteerd tijdens een feestelijke avond en daarna kon met een gerust hart worden geconstateerd dat de bezoekers de weg naar het theater weer wisten te vinden. Wel ligt het 'beslismoment' om een voorstelling te bezoeken wat later in de tijd: pas op het laatste moment kopen de bezoekers hun kaartje. De zomer van 2022 was er een voor in de boeken, met ruim 4.000 bezoekers in het openluchttheater (OTN).

ZINiN Bibliotheek
In maart werd de 17e bibliotheek op school (dBos) geopend op De Veenbrug in Daarlerveen. Daarnaast werd in diezelfde maand het negen weken durende leesbevorderingsproject gestart voor leerlingen van de groepen 5 en 6 tijdens 'Scoor een Boek'. In april kwamen er ruim 200 kinderen uit de groepen 1 en 2 met hun ouders naar de bibliotheek voor een ontdekkingsprogramma 'Op pad in Prentenboekenland' en in juni vond de eerste heuse 'Boekstartochtend' voor alle baby's van 0 tot 2,5 jaar plaats. Het leesbevorderingsprogramma 'Vakantielezen' voor alle groepen 3 werd voor het eerst op school gelanceerd, waarna de leerlingen met hun ouders een bezoek aan de bibliotheek brachten. In september ging het nieuwe schooljaar van start met een nieuwe dienst, namelijk het wekelijks ZINiN voorleesuurtje voor alle kinderen van circa 1½ tot 4 jaar.

Daarnaast was het mogelijk om fysiek de cursussen Klik & Tik, de Basis, Digisterker en een stukje van Digivitaler van start te laten gaan. Tevens waren er de onlineactiviteiten voor mensen die een baan zochten, wilden veranderen van werk of hun CV op een goede manier wilden bijhouden. Ook is het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) van start gegaan.

ZINiN BreinReis
In oktober ging het MaakLab van start, een hoogtepunt voor de ZINiN Bibliotheek. Dit MaakLab wordt ondersteund door veel interne, maar ook externe partijen, professionals en vrijwilligers. Het MaakLab wordt in de nabije toekomst nog officieel geopend.

In het najaar 2022 waren er de ZINiN BreinReis senior en junior cursussen en workshops, die in samenwerking met de Sterrenwacht werden gehouden en goed werden bezocht. Ook hier werd het opheffen van de coronabeperkingen als zeer prettig ervaren: de BreinReis en schoolvoorstellingen konden weer fysiek in het ZINiN Theater plaatsvinden.

CultuurCaravaan
In 2022 heeft de CultuurCaravaan met haar cultuurteam gezocht naar een goede opvolger van de cultuurburgemeester. Er is een oproep gedaan aan inwoners om geschikte kandidaten aan te leveren. Het cultuurteam heeft de kandidaten met elkaar beoordeeld en samen gekozen voor een top 3 aan mogelijke opvolgers. Met de nummer 1 is contact gezocht en deze persoon heeft aangegeven graag op het verzoek in te gaan. Op 9 februari 2023 is Jan Verhoek, voor de komende twee jaar, benoemd als nieuwe cultuurburgemeester van de gemeente Hellendoorn. Tot slot is er in 2022 een nieuwe werkgroep gestart met de naam 'verborgen helden'. Deze werkgroep wil de inwoners die in de Tweede Wereldoorlog zijn opgeroepen en ook daadwerkelijk gediend hebben op een speciale manier eren.

Kwaliteitskader VVE
Belangrijke voorzieningen in het leven van kinderen zijn de kinderopvang, de bibliotheek en het welzijnswerk. Die dragen allemaal bij aan de ontwikkeling van kinderen. Wij willen dat deze door ons gesubsidieerde organisaties

elkaar versterken en hebben daar in 2022 verder op ingezet. Daarnaast bestrijden wij door middel van voorschoolse educatie achterstanden bij jonge kinderen. Met een kwaliteitskader voorschoolse educatie gemeente Hellendoorn 2022-2026 geven wij vorm aan een hoogwaardig voorschools aanbod.

Onderwijshuisvesting

CSG Reggesteyn

Het bestuur van CSG Reggesteyn heeft in 2022 de aanbesteding gehouden voor de te realiseren gecentraliseerde onderwijshuisvesting. Op basis van de inschrijvingen is gebleken dat de kosten hoger uitvallen dan de raming uit 2019, waarvoor wij als gemeente een garantstelling hebben afgegeven. Dit op basis van het raadsbesluit van 9 juli 2019. Momenteel wordt onderzocht of en hoe de gewenste gecentraliseerde onderwijshuisvesting toch gerealiseerd kan worden.

MFA De Ark

In 2021 is de beslissing genomen om de helft van de kosten voor transformatie van het multi-functionele deel van MFA De Ark tot school voor onze rekening te nemen. Het schoolbestuur van Stichting Ieder Kind Telt (St. IKT) is bouwheer en draagt de andere helft van de kosten. Door de inflatie vallen de bouwkosten hoger uit. Het schoolbestuur wil haar bijdrage aan de transformatie ophogen, mits de gemeente dat ook doet. Inmiddels is de beslissing genomen om hiermee in te stemmen.

Overige onderwijshuisvestingsaanvragen

Dit jaar zijn er drie aanvragen voorzieningen huisvesting onderwijs in behandeling genomen: twee van St. IKT en één van Speciaal Onderwijs Twente Oost Gelderland (SOTOG). St. IKT vroeg om uitbreiding van het schoolgebouw van de Pr. Beatrixschool en geld voor de inrichting daarvan. Op basis van het aantal leerlingen en de leerlingenprognose heeft het schoolbestuur inderdaad recht op een groter schoolgebouw. Op deze aanvraag is dan ook positief beschikt. Hetzelfde schoolbestuur vroeg vervangende nieuwbouw voor basisschool De Veenbrug. Op die laatste aanvraag is negatief beschikt. Wel is er een onderzoek gestart naar het binnenklimaat van het gebouw. Constructief kan het gebouw namelijk nog wel een paar jaar mee. De vraag is echter of het binnenklimaat langer uitstel verdraagt. Hetzelfde schoolbestuur vroeg vervangende nieuwbouw voor basisschool De Veenbrug. Op die laatste aanvraag is negatief beschikt. Constructief kan het gebouw namelijk nog wel een paar jaar mee. Wel is er in december 2022 een onderzoek gestart naar het binnenklimaat van het gebouw door een hierin gespecialiseerd bureau. In het eerste kwartaal van 2023 zijn de onderzoeksresultaten opgeleverd. Hieruit blijkt dat het gewenst is de nieuwbouw van CBS De Veenbrug naar voren te schuiven. Geconstateerd is dat er bovengemiddeld veel klachten over het binnenklimaat. Deze klachten worden met name veroorzaakt door een, door lekkage, aangetaste dakplaat waarop schimmelgroei is aangetroffen. Doordat de plek is aangetroffen in een constructief element van het dak, komt hiermee de constructieve integriteit van het dak in gevaar.

Sotog vroeg om extra ruimte voor de leerlingen van VSO De Elimschool. Hier is positief op beschikt door de schoolwoningen aan het Vederkruid 4 en 6 toe te wijzen. Op basis van het aantal leerlingen en de prognose heeft de school namelijk inderdaad recht op extra ruimte.

Om strategische keuzes te maken t.a.v. de onderwijsvoorzieningen en om te bepalen hoe met investeringen om te gaan, zijn we in 2022 begonnen de aanbesteding voor het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) voor te bereiden. In een IHP leggen we samen met de schoolbesturen onze lange termijnvisie op de Hellendoornse onderwijsvoorzieningen vast.

Twentse Belofte

In 2022 gaven wij samen met het ROC van Twente en de andere Twentse gemeenten uitvoering aan het plan 'De hernieuwde Twentse belofte'. Door middel van dit plan zorgen we samen met het onderwijs en de andere Twentse gemeenten dat zoveel mogelijk jongeren het onderwijs met succes afronden en voorkomen we dat jongeren te vroeg stoppen met hun opleiding. Daarnaast is in 2022 de inzet van de leerplichtambtenaar verruimd, waardoor de verbinding met de scholen is versterkt en er vroegtijdig geschakeld kan worden om uitval of verzuim voorkomen kan worden.

Leerlingenvervoer
In 2022 bereidden wij de nieuwe verordening bekostiging leerlingenvervoer voor. De begeleidingscommissie leerlingenvervoer gaf advies over de concepttekst. In het eerste kwartaal van 2023 volgt besluitvorming over deze verordening.

Omdat de kosten van het individuele leerlingenvervoer ten opzichte van het reguliere leerlingenvervoer vrij hoog waren, keken wij in 2022 hoe wij deze kosten terug konden brengen. Ten opzichte van 2021 gaven wij in 2022 bijna € 60.000,-- minder uit aan individueel leerlingenvervoer. Dit komt doordat we begin 2022 nog te maken hadden met een lockdown en doordat verschillende leerlingen die individueel leerlingenvervoer hadden examen deden, waarna zij geen leerlingenvervoer meer nodig hadden. Daarnaast werden leerlingen met individueel leerlingenvervoer na overleg met ouders/verzorgers gecombineerd waar het kon (leerlingen werden dan met één of twee andere leerlingen vervoerd), wat ook leidde tot een vermindering van het aantal individuele ritten leerlingenvervoer. Het leerlingenvervoer blijft echter een 'open einde regeling', wat betekent dat wanneer een leerling recht heeft op (individueel) leerlingenvervoer, wij dit ook (willen) bieden. Daardoor kunnen wij niet aangeven of de vermindering van uitgaven structureel is.

Wij vinden het belangrijk om de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van leerlingen zo goed mogelijk te stimuleren. Om dit te bevorderen en in beeld te brengen, startten we in september 2022 met de pilot 'vervoersontwikkelingsplan per leerling'. Met 25 ouders/verzorgers van leerlingen die gebruik maken van het aangepast leerlingenvervoer, is gesproken over de ontwikkelingsmogelijkheden van de betreffende leerlingen ten aanzien van het vervoer van huis naar school en vice versa. In het vervoersontwikkelingsplan van de betreffende leerling legden we vast wat de leerling zelfstanding kan in het vervoer en wat de ontwikkelingskansen zijn op het gebied van zelfstandig reizen naar school. Wanneer de leerling zelfstandig leert reizen, wordt de zelfredzaamheid van de leerling vergroot. Bovendien is het gezonder om met het openbaar vervoer en/of fiets te reizen, dan gebracht te worden met het taxivervoer. Door het zelfstandig reizen krijgen leerlingen meer eigen verantwoordelijkheid. Dit leidt in de meeste gevallen tot het vergroten van de eigenwaarde waardoor de leerling (mentaal) sterker wordt en meer durft te ondernemen. Dit kan hen in de toekomst veel brengen en helpen bij hun verdere ontwikkeling. Het is niet voor iedere leerling haalbaar om zelfstandig te (gaan) reizen, een conclusie kan ook zijn dat de beschikking voor aangepast leerlingenvervoer voor meerdere jaren wordt afgegeven. Begin 2023 bespraken we de uitkomsten van deze pilot met de begeleidingscommissie leerlingenvervoer.

Gezonde school- en sportomgeving
In 2022 hebben wij scholen en sportverenigingen o.a. betrokken bij het Lokaal Preventieakkoord, om samen met ons als gemeente, zorg, welzijnsorganisaties, bedrijven en GGD uitvoering te geven aan de plannen rondom gezonde scholen en sportverenigingen. Door een impuls te geven aan het bewegingsonderwijs en door o.a. het programma JOGG (Jongeren op Gezond Ge-wicht) en Cool2BFIT (een leefstijlprogramma voor kinderen met overgewicht/obesitas, waarbij gewerkt wordt aan een gezondere leefstijl en een gezonder gewicht) wordt een gezonde en veilige school, sport en samenleving verder bevorderd. In samenwerking met NOC*NSF is er in 2022 voor alle sportverenigingen een terugkomdag VertrouwensContactPersoon (VCP) georganiseerd bij V.V. Hellendoorn, ten behoeve van een veilig sportklimaat. Daarnaast is het programma Cool2Bfit uitgevoerd door de sportjongerenwerker/combinatiefunctionaris van Stichting De Welle.

Actualisatie Sport- en beweegnota
De gemeenteraad heeft op 2 juni 2020 ingestemd met verlenging van de Sport- en Beweegnota 2016-2019 'Samen in Beweging' tot 1 januari 2023. In eerste instantie was het plan om in 2022 de sport- en beweegnota te actualiseren. Door alle ontwikkelingen die er spelen op het sociaal en maatschappelijk vlak is de keuze gemaakt om hier nog even mee te wachten. De wens bestaat om voor het sociaal en maatschappelijk domein in 2023 een integrale visie te ontwikkelen waar sport en bewegen een verbindende factor zal zijn. Vervolgens zal de visie een vertaalslag krijgen naar doelen en inspanningen die geleverd moeten worden om de gewenste effecten te bereiken. Deze vertaalslag zal naar verwachting in de tweede helft van 2023 plaatsvinden.

Herpositionering van de BLOS
In de gemeente Hellendoorn zijn, via een instellingsbesluit, de bevoegdheden van het college van B&W op het gebied van sport en bewegen, overgedragen aan de Bestuurscommissie voor de Lichamelijke Opvoeding en de Sport. In het coalitieakkoord 2018-2022 was de vraag opgenomen of de BLOS vandaag de dag nog steeds de meest ideale organisatievorm is of dat een adviescommissie beter zou zijn. In het hoofdlijnenakkoord van het huidige college is dit vraagstuk eveneens opgenomen. Afgelopen jaren is een tweetal onderzoeken uitgevoerd en hebben er veel gesprekken plaatsgevonden met de leden van de BLOS. Momenteel is dit proces in de afrondende fase waarna het college op basis van een uitvoerig advies een beslissing zal nemen over de toekomst van de BLOS.

Stijging energiekosten
In het najaar 2022 heeft een aantal sportverenigingen in de BLOS-vergadering signalen afgegeven over de enorme stijging van energieprijzen door de oorlog in Oekraïne. Er zijn verenigingen die moeite hebben om de begroting sluitend te krijgen en zich genoodzaakt zien contributies en prijzen te verhogen. Om een beter beeld te krijgen van mogelijke knelpunten en omvang van de problematiek hebben wij eind 2022 geïnventariseerd bij sportverenigingen en –stichtingen die een eigen energierekening ontvangen. De situatie wordt ook onderzocht bij andere lokale maatschappelijke organisaties dan sport. Het Rijk heeft ondersteuningsregelingen voor de sportsector in het leven geroepen. Verwachting is dat de regelingen in het tweede kwartaal 2023 worden opengesteld. Wij gaan de gewenste ondersteuning door de gemeente beoordelen voor de lokale maatschappelijke organisaties, aanvullend op de regelingen van het Rijk.

Buitensportaccommodaties
In 2022 heeft de Europese Commissie een voorstel gepresenteerd over een Europees verbod op het gebruik van bepaalde soorten infill in kunstgrasvelden. De Europese lidstaten moeten nog stemmen over dit voorstel. In 2023 wordt er duidelijkheid verwacht. Dan worden de gevolgen duidelijk voor de gemeentelijke kunstgrasvelden.

Toplaagrenovaties
Afgelopen jaren waren er veel klachten over de bespeelbaarheid van de nonfill kunstgrasvelden bij onder andere sportpark Smidserve en Gagelman. Na diverse pogingen om de bespeelbaarheid te verbeteren is de beslissing genomen om de matten te vervangen. In 2022 heeft de renovatie van de kunstgrasvelden plaatsgevonden en zijn de problemen met betrekking tot de bespeelbaarheid van de velden naar tevredenheid van de verenigingen opgelost. In 2022 zijn de volgende renovaties van buitensportaccommodaties uitgevoerd.
1. Natuurgrasveld op sportpark De Leemkamp (Marle);
2. Toplaag van de atletiekbaan (Nijverdal);
3. Toplaag van het kunstgras voetbalveld (hoofdveld) op sportpark Smidserve (Nijverdal);
4. Toplaag van de nonfill voetbalvelden; twee velden op sportpark Gagelman en een veld op sportpark Smidserve (Nijverdal).

De vervanging van de toplagen van kunstgras sport- en spelvoorziening De Plakke (Haarle) en twee kunstgrasvoetbalvelden op sportpark De Voordam (Hellendoorn) hebben we vooruit geschoven omdat ze nog voldoen.

Realisatie nieuwe fietscrossbaan
Na sanering van het terrein is de aanleg van de baan ter hand genomen. Doordat het opgebrachte zand te lang water vasthoudt waren er twijfels over de draagkracht van de grond, maar zijn er ook uitdagingen om een goed bruikbare droge crossbaan te realiseren. De crossbaan is gereed, maar de drainage rond de baan wordt in het eerste kwartaal 2023 zo aangepast dat de baan on-der alle omstandigheden te gebruiken is.

Lokaal Sportakkoord
In 2022 is er volop aandacht en uitvoering gegeven aan ons Lokaal Sportakkoord. Door middel van een subsidieregeling zijn diverse sport- en beweeginitiatieven ondersteund. Denk aan onder andere Nijntje Beweegt (G.V. Fysion), een speel-, beweeg- en wandelroute (PB Daarle) en een boost voor instroom nieuwe leden bij FCV De Lochsprinters. We zijn bijzonder trots op de samenwerking met diverse verenigingen, organisaties en vrijwilligers en de positieve effecten voor én door sport en bewegen!

Twentse Visie Sport en Bewegen
De 14 Twentse gemeenten geven gezamenlijk, met ondersteuning vanuit de provincie, uitvoering aan de Twentse visie op sport en bewegen 'Regionale samenwerking is Noaberschap vanuit eigen kracht!'. Vanuit dit samenwerkingsverband zijn vorig jaar de Special Olympics Nationale Spelen in Twente georganiseerd, met het onderdeel zwemmen in de gemeente Hellendoorn. Dit evenement vond plaats in Het Ravijn – zwem sport zorg- en is in samenwerking met Z&PC Het Ravijn, Stichting Sportevenementen Hellendoorn-Nijverdal georganiseerd.

Het Ravijn – zwem sport zorg –
In 2022 is onderzoek gedaan naar het formatiebeleid binnen het Ravijn. Dit in verband met hoge tarieven ten gevolge van de COA-consequenties en het grote aantal inleencontracten vanwege langdurige ziekte door alle ontwikkelingen op het gebied van vergrijzing, krapte op de arbeidsmarkt en duurzame inzetbaarheid.
Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek is het personeelsbeleid aangepast, waardoor de flexibiliteit behouden blijft, een besparing op de loonkosten gerealiseerd kan worden en Het Ravijn de huidige en toekomstige inleners een duidelijker toekomstperspectief kan bieden.

Projectplan Sociaal sportcafé Het Ravijn
Om een definitieve en duurzame invulling te geven aan de horecavoorziening en -exploitatie van Het Ravijn is in 2022 het projectplan Sociaal Sportcafé geschreven. Dit met als doel om het exploitatieresultaat in kwalitatieve en kwantitatieve zin te laten groeien. Gedurende een pilot zal in 2023 een leer/werkvoorziening gecreëerd worden, waardoor de openingstijden verruimd kunnen worden en de maatschappelijke waarde van de accommodatie vergroot kan worden. Door vorm en inhoud te geven aan deze pilot kunnen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gestimuleerd worden om (weer) deel te nemen aan het maatschappelijk leven en waar mogelijk stappen te zetten naar betaalde arbeid.

De verkenning om samen te werken met maatschappelijke participatiepartijen, vrijwilligersorganisaties, vluchtelingenwerk en/of zorg- en welzijnsinstellingen is gestart. Vanuit deze verkenning zijn de eerste mooie samenwerkingsverbanden ontstaan met onder andere Aveleijn, stichting Noest en Philadelphia. Eind 2023 zal een evaluatie naar de pilot uitgevoerd worden, zodat leer- en verbeterpunten meegenomen kunnen worden in de verdere ontwikkeling van de horecaexploitatie.

Keurmerk Veilig & Schoon
De eerste stappen met betrekking tot het behalen van het keurmerk veilig en schoon zijn gezet en worden in 2023 afgerond. Met het behalen van het keurmerk veilig en schoon kan Het Ravijn aantonen dat de bedrijfsprocessen ten aanzien van hygiëne en veiligheid goed zijn geregeld, geborgd en worden uitgevoerd door gekwalificeerde medewerkers. Een belangrijke stap in dit proces betreft een risico-inventarisatie en -evaluatie, een wettelijke verplichting die voor de veiligheid van medewerkers en bezoekers van groot belang is.

REALISATIE BATEN EN LASTEN

bedragen x € 1.000

03 Onderwijs Cultuur en sport	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Algemeen sportbeleid	- 540	- 555	- 554	1 V	- 832
Bibliotheek	- 1.503	- 1.513	- 1.513	- 0 N	- 1.410
Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	- 119	- 119	- 109	10 V	- 108
Kunst en Cultuur	- 1.653	- 1.644	- 1.635	9 V	- 1.719
Musea / expositieruimten	- 6	- 6	- 6	0 V	- 10
Onderwijshuisvesting	- 1.259	- 1.278	- 1.240	37 V	- 1.521
Algemeen voorschools- en onderwijsbeleid	- 481	- 501	- 501	- 0 N	- 447
Leerlingenvervoer	- 676	- 743	- 725	18 V	- 722
Peuteropvang	- 329	- 403	- 381	22 V	- 301
Het Ravijn-zwem sport zorg - sport technisch	- 1.081	- 1.309	- 1.496	- 188 N	- 1.088
exploitatie sportaccommodaties	- 1.364	- 1.614	- 1.593	21 V	- 1.186
Het Ravijn - zwem sport zorg - onderhoud accommodatie	- 1.511	- 1.547	- 1.494	52 V	- 1.442
Onderhoud sport accommodaties	- 461	- 568	- 501	67 V	- 466
Evenementen	- 15	- 15	- 15	0 V	- 15
Monumentenzorg	- 8	- 19	- 7	11 V	- 22
Beheer monumentaal vastgoed	- 25	- 25	- 11	14 V	- 37
Lokale omroep	- 30	- 31	- 27	4 V	- 31
Totaal Lasten	**- 11.060**	**- 11.888**	**- 11.810**	**78 V**	**- 11.356**
Baten					
Algemeen sportbeleid	363	384	397	12 V	699
Bibliotheek	486	499	502	4 V	490
Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	20	20	27	6 V	22
Kunst en Cultuur	665	660	664	4 V	702
Musea / expositieruimten	-	-	2	2 V	2
Onderwijshuisvesting	27	27	20	- 6 N	284
Algemeen voorschools- en onderwijsbeleid	244	572	573	1 V	249
Leerlingenvervoer	4	4	3	- 1 N	3
Peuteropvang	-	-	-	-	0
Het Ravijn-zwem sport zorg - sport technisch	988	988	1.034	46 V	958
exploitatie sportaccommodaties	784	784	720	- 64 N	696
Het Ravijn - zwem sport zorg - onderhoud accommodatie	41	51	53	2 V	40
Onderhoud sport accommodaties	11	8	8	1 V	18
Beheer monumentaal vastgoed	8	8	15	7 V	20
Lokale omroep	16	17	14	- 3 N	13
Totaal Baten	**3.656**	**4.021**	**4.033**	**12 V**	**4.197**
Saldo van baten en lasten	**- 7.404**	**- 7.867**	**- 7.776**	**90 V**	**- 7.160**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**- 450**	**- 491**	**- 491**	**-**	**- 300**
Mutatie reserves	**- 450**	**- 491**	**- 491**	**-**	**- 300**
Resultaat	**- 7.854**	**- 8.357**	**- 8.267**	**90 V**	**- 7.460**

BELANGRIJKSTE AFWIJKINGEN

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Verschil
Voordelen	
Onderwijs	65 V
Peuteropvang	22 V
Sportaccommodaties - Onderhoud / gebouwtechnisch (incl. Ravijn)	122 V
Monumentaal Vastgeod	21 V
Totaal voordelen	**230 V**
Nadelen	
Sportaccommodaties - Exploitatie (incl. Ravijn)	- 184 N
Totaal nadelen	**- 184 N**
Overige afwijkingen	44 V
Totaal afwijkingen	**90 V**

Dit programma komt in totaal uit op een voordeel van ruim € 90.000,--. Het voordeel van € 65.000,-- bij onderwijs-huisvesting heeft met name betrekking op de onroerende zaakbelasting voor de scholen, door de taxatiewaarden en het genomen besluit in januari 2022 om de tarieven de ‘niet-woningen’ te verlagen. Daarnaast is er een budget voor de Ark in Daarle blijven staan en is er een voordeel op het leerlingenvervoer.

Bij het peuterspeelzaalwerk zien we dat de projecten die we voor het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) hadden begroot enige vertraging heeft opgelopen. Dat betekent in totaal een voordeel van circa € 22.000,--. Overigens loopt het NPO nog door in 2022.

Voor energielasten in het Ravijn en ook bij de andere sportaccommodaties hebben we extra budget opgenomen toen het Gazprom-contract moest worden overgezet naar een andere aanbieder. Pas later bleek dat de lopende contracten nog konden worden uitgediend tot eind 2022. Daarnaast is er minder onderhoud gepleegd. Per saldo is er gebouwtechnisch een voordeel van circa € 122.000,--.

Nadelen zijn er ook. Met name de inkomsten van het Ravijn stonden onder druk, deels nog door Corona.
De inkomsten van 'het Ravijn' zijn deels gecompenseerd via de SPUK-IJZ. De horecafunctie is daarvan uitgesloten, daar is de exploitatie negatief. Inmiddels is gestart met het 'sociaal sportcafé'. De exploitatieverbetering van het Ravijn is onderwerp van onderzoek; medio december 2022 is er begonnen met de eerste inventarisatie. We hebben daarnaast voor het Ravijn hogere kosten voor inleenkrachten gehad, deels is dat een prijseffect (voor de lagere salarisschalen is een minimumtarief afgesproken) en deels is dat ook een volume-effect. Door ziekte moesten we veel vaste formatie vervangen door inleenkrachten. Ook hiervoor geldt dat we in de loop van 2022 hebben geacteerd door een strategisch formatiebeleid op te stellen, maar de effecten komen pas in 2023. Tot slot blijken ook de inkomsten van met name de verhuur van binnensport lager uitgevallen. Deze zijn ook lager dan voor de corona-periode, ondanks de verhoging van de tarieven. De verenigingen hebben minder gebruik gemaakt van de accommodaties omdat ook daar corona zorgt voor financiële druk. Al met al een nadeel van circa € 184.000,--.

Voor monumentaal vastgoed, zoals de Molens en de Watertoren PC Stamstraat is per saldo een voordeel van € 21.000,--. Dit is deels lagere (onderhouds)kosten en deels hogere huurinkomsten.

Voor een uitgebreide analyse van de verschillen in het programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 6 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

PROGRAMMA 4:

MOBILITEIT EN BEREIKBAARHEID

BESTUURLIJK VERANTWOORDELIJK VOOR DIT PROGRAMMA:

- Egbert Nijenbanning
- Annemarie Dubbink

INLEIDING

De gemeente onderhoudt de openbare ruimte om die heel, veilig en schoon te houden. Het onderhoud wordt, waar mogelijk, integraal uitgevoerd. Dit betekent bijvoorbeeld dat noodzakelijke werkzaamheden aan de openbare ruimte afgestemd worden met werkzaamheden aan de riolering, nutsvoorzieningen, kunstwerken en met andere plannen. Ook wordt aansluiting gezocht met de uitvoering van de warmtetransitie en verkeerskundige aanpassingen in ons wegennet (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte). Werk-met-werk maken werkt kostenbesparend. We werken aan diverse projecten om onze gemeente bereikbaar te houden en de verkeersveiligheid te verbeteren. Hieronder volgt per onderwerp wat de gemeente in 2022 heeft ondernomen.

KADERSTELLENDE NOTA'S

- Nota Parkeernormen – herziene uitgave 2021
- Parkeernota 2008
- Beleidsplan Samen leven met water 2021 t/m 2025
- Gladheidsbestrijdingsplan (2016)
- Duurzaam beheer openbare verlichting 2016-2020 (2016 16INT01911)
- Strategisch beheerplan civiele kunstwerken 2021 t/m 2025
- Beheerplan Wegen (2023 t/m 2028)
- Fietsvisie 2019-2030
- Mobiliteitsvisie 2018-2030
- Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) 2021-2025
- Verkeersveiligheidsplan 2018-2025

GLOBAL GOALS

Dit programma draagt bij aan de onderstaande Global Goals:

3. Goede gezondheid en welzijn

We zetten in op preventie door o.a. het opstellen van plannen voor gladheidbestrijding en het werken volgens het beheerplan wegen. Met het Integraal Beheer Openbare Ruimte werken we aan een goed onderhouden, veilige en duurzame invulling van de openbare ruimte. Daarnaast dragen wij zorg voor kwalitatief goede voorzieningen, waarmee wij de mobiliteit faciliteren. Wij nemen maatregelen zodat inwoners niet in aanraking komen met vuil water, dit draagt bij aan de gezondheid van inwoners.

9. Industrie, innovatie en infrastructuur

Het is cruciaal dat er een goed vestigingsklimaat is voor ondernemers en bewoners. Daar is een goede bereikbaarheid (infrastructuur) voor nodig. Daarom werken we aan een verkeersveilige infrastructuur en aan bereikbaarheid via N35 en openbaar vervoer, te weten: de spoorverbindingen Zwolle-Wierden en Almelo – Hardenberg en de (buurt)busverbindingen met de stations en de gemeenten Rijssen, Raalte en Ommen.

11. Duurzame steden en gemeenschappen

Bij de inrichting van het openbaar gebied is van belang dat dit duurzaam gebeurt. Sinds enkele jaren besteden we aandacht aan klimaatadaptatie en -als onderdeel daarvan- ook aan versterking van de biodiversiteit. Daarnaast zorgen we voor inclusieve en toegankelijke, groene en openbare ruimtes, in het bijzonder voor kwetsbare doelgroepen.

13. Klimaatactie

De openbare ruimte is zoveel mogelijk bestand tegen klimaatverandering. We nemen maatregelen om wateroverlast, droogte en hittestress tegen te gaan. We creëren waterberging en vergroten de afvoer en opvangcapaciteit.

14. Leven in het water

Wij zetten ons in op het zoveel mogelijk ontstaan van afvalwater. Wij ontvlechten vuil- en schoon water. Wij nemen maatregelen die eraan bijdragen dat vuil rioolwater niet terecht komt in het oppervlaktewater.

15. Beschermen van ecosystemen, bossen en biodiversiteit

We richten ons op het versterken van biodiversiteit, natuur en landschap. We richten ons op ecologisch groenbeheer en zetten bermbeleid in voor biodiversiteit.

WAT WILDEN WE BEREIKEN

Speerpunten		Realisatie
4.01	We actualiseren het fietsstructuurplan.	👍
4.02	We stellen een verkeersveiligheidsplan op.	👍
4.03	Inrichten van een veilige schoolomgeving bij De Brug.	👎
4.04	We bereiden de realisatie van de Noordzuidverbinding Hellendoorn-Zuid en Hulsen voor.	👍
4.05	We treffen voorbereidingen voor de realisatie van een vrijliggend fietspad aan de noord/noordoostkant van de Helmkruidlaan. De realisatie zal naar verwachting eind 2022 of in de loop van 2023 zijn.	👉
4.06	We leveren een bijdrage aan de opwaardering van de N35 tussen Wijthmen en Nijverdal door het Rijk. In de gemeente Hellendoorn gaat dit met name over maatregelen ten behoeve van kruispunt N35 - Tunnelweg.	👍
4.07	We realiseren een fietsvoorziening aan de zuidkant van het kruispunt N35 - Tunnelweg om in de tussentijd de oversteekbaarheid voor fietsers te verbeteren.	👉
4.08	Vanuit het verkeersveiligheidsproject N35 Wijthmen - Nijverdal bereiden we de realisatie van twee ongelijkvloerse verbindingen over de N35 ter hoogte van de Sallandse Heuvelrug voor.	👉
4.09	Ook vanuit het verkeersveiligheidsproject N35 Wijthmen - Nijverdal houden we ons bezig met de voorbereidingen om een ongelijkvloerse aansluiting bij kruispunt N35 - Stationsweg te realiseren.	👉
4.10	We zijn betrokken bij de opwaardering van de N35 tussen Nijverdal en Wierden.	👍
4.11	We doen een tracéstudie voor de F35 tussen Nijverdal en Raalte.	👎
4.12	Uitvoeren onderhoudsprogramma asfalt 2022.	👍
4.13	Uitvoering van planmatig onderhoud op basis van inspecties.	👍
4.14	Vervanging openbare verlichting in diverse wijken van Nijverdal.	👍
4.15	Onderzoek vervanging verkeersregelinstallatie Trompweg - De Joncheerelaan.	👉
4.16	Uitvoering van diverse integrale projecten in de openbare ruimte (IBOR) waarbij volksgezondheid, leefbaarheid en (verkeers)veiligheid voorop staan.	👍
4.17	Opstellen strategisch kader waarin maatschappelijke opgaven en bestuurlijke doelstellingen zijn vertaald naar het beheer, onderhoud en inrichting van de openbare ruimte.	👉
4.18	Het beheer van o.a. water, wegen en groen niet sectoraal benaderen maar integraal met de totale openbare ruimte en dit borgen in werkprocessen.	👍
4.19	Grondwaterstanden Real-time beschikbaar stellen via meetapparatuur in gemeentelijke peilbuizen.	👍
4.20	Inwoners en ondernemers actief stimuleren om water vast te houden en om te vergroenen. Hier is een subsidie voor ingericht.	👍
4.21	Bij projecten met betrekking tot het (her)inrichten van de openbare ruimte inspelen op het veranderende klimaat (meer ruimte voor groen, water en bomen).	👍
4.22	Aan de hand van klimaatstresstesten wijkgerichte maatregelen treffen voor het tegengaan van wateroverlast, in combinatie met het tegengaan van verdroging en hittestress.	👉
4.23	Bij projecten in de openbare ruimte streven we naar 10% meer groen ten opzichte van de bestaande situatie.	👍

WAT WE ONDERNAMEN

Noord-zuidverbinding

We zijn bezig geweest met de voorbereiding van de aanleg van de Noord-zuidverbinding. De werkzaamheden zijn zover gevorderd dat de uitvoerende werkzaamheden in 2023 kunnen starten.

N35

N35 Nijverdal – Wierden

We sluiten aan als stakeholder. De werkzaamheden liggen stil door de stikstofperikelen. Zodra meer duidelijk is, wordt het project vervolgd.

N35 Wijthmen – Nijverdal: Verkenning

We sluiten aan als stakeholder. Om de oversteekbaarheid van de N35 bij de Stationsweg in Haarle te verbeteren voor fietsers en autoverkeer, zijn de voorbereidingen van een ongelijkvloerse aansluiting gestart in samenwerking met Rijkswaterstaat en provincie Overijssel. Dit project wordt vanuit het MV3 project Wijthmen – Nijverdal gefinancierd.

N35 Wijthmen – Nijverdal: MV3 maatregelen

De kruising van de Klinkenbeltweg met de N35 is een oversteek met voor fietsers en voetgangers en van vele toeristische routes. Om de oversteekbaarheid van de N35 vanaf de Klinkenbeltweg te verbeteren en het omrijden bij de Oude Deventerweg te beëindigen, is gestart met de voorbereiding van de eerste twee fases van De Nieuwe Verbindingen, waarbij tussen de Klinkenbeltweg en de Paarse Poort een viaduct over de N35 wordt gerealiseerd, dat op termijn onderdeel uitmaakt van de F35. Tevens wordt binnen dit project een fietsviaduct over de N35 bij de Oude Deventerweg gerealiseerd. Beide worden vanuit het MV3 project N35 Wijthmen – Nijverdal gefinancierd.

Verkeersveiligheid

Op de Tunnelweg werd te hard gereden. Daarbij kwam met name de verkeersveiligheid voor fietsers in het geding. Daarom zijn er enkele snelheidsremmende voorzieningen aangelegd die het autoverkeer remmen maar waar de fietsers en het landbouwverkeer weinig hinder van ondervinden.

Op het gebied van educatie en voorlichting zijn veel projecten uitgevoerd: onder andere het theoretisch en praktisch verkeersexamen en de caravankeuring. Ook zijn er lessen gegeven over het gevaar van de dode hoek en over het gebruik van alcohol en drugs in relatie tot verkeersdeelname. Veel scholen hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om actuele lesmethoden voor verkeersonderwijs aan te schaffen en diverse scholen hebben het verkeersveiligheidslabel ontvangen.

In 2021 zijn er maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid rondom de Elimschool te verbeteren. Eind 2022 zijn deze maatregelen geëvalueerd. De resultaten van de evaluatie worden in het voorjaar van 2023 verwacht.
In het kader van duurzaam veilige schoolomgevingen is bij de Twijn een knipperinstallatie aangebracht die de automobilist wijst op overstekende kinderen. Ook hebben kinderen verkeersborden ontworpen die een plekje in de schoolomgeving hebben gekregen.

Er heeft een analyse van de verkeersonveiligheid op de rotonde Helmkruidlaan plaatsgevonden. Verschillende oplossingen/maatregelen zijn benoemd en met elkaar vergeleken. Bewoners en gemeentebestuur zijn in dit traject meegenomen. De resultaten komen in het vroege voorjaar van 2023 beschikbaar.
De aanpak van verkeersveiligheid vraagt een integrale aanpak. Daarom is maandelijks overleg gevoerd met Veilig Verkeer Nederland, Fietsersbond, politie en het gehandicaptenplatform.

Fiets
Om het fietsen te stimuleren is gestart met het schrijven van een fietsstimuleringsplan. Dit plan richt zich niet alleen op infrastructuur maar ook op stallingsvoorzieningen, bewegwijzering, fietsarmoede en gedragsverandering.

Op het kruispunt Constantijnstraat-Parallelweg vonden veel ongevallen met fietsers plaats. Door de recente herinrichting zal het aantal ongevallen naar verwachting duidelijk afnemen.

Ook op het kruispunt Grotestraat-Constantijnstraat is de veiligheid van fietsers verbeterd. Daarnaast is de doorstroming verbeterd door meer ruimte aan de fiets te geven en de verkeerslichten fietsvriendelijker in te regelen.

Als uitvloeisel van de Fietsvisie heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar nut en noodzaak van een vrijliggend fietspad langs de Groenweg en Daarleweg tussen Daarle en Daarlerveen. De onderzoeksresultaten worden in het voor van 2023 bekend.

Er is een marktverkenning gedaan naar de haalbaarheid van deelfietsen in het Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug. Hieruit bleek dat marktpartijen (nog) geen verdienmodel hiervoor zien. In het zuidelijke deel van het Nationaal Park wordt binnenkort een proef gehouden met recreatieve deelmobiliteit. Daarbij zijn lokale ondernemers uit Rijssen en Holten betrokken. Als dit een succes wordt, kan deze deelmobiliteit verder in noordelijke richting worden uitgerold.

Parkeren
De parkeerbalans voor het centrum van Nijverdal was alweer enkele jaren oud. Deze is geactualiseerd en kan daardoor weer richting geven aan keuzes op het gebied van bereikbaarheid de komende jaren.

In de laatste zes weken van 2022 kon gratis geparkeerd worden in parkeergarage Henri Dunant. Of dit van invloed is geweest op het totaal aantal parkeerders is moeilijk te zeggen na twee coronajaren waarin het parkeergedrag mede door thuis werken sterk is gewijzigd.

Openbaar vervoer
In 2022 heeft de aanbesteding van het openbaar vervoer in Twente plaatsgevonden. Aan het programma van eisen hebben wij een bijdrage geleverd. De nieuwe concessie gaat in december 2023 in. Op dit moment is nog niet helder wat de consequenties voor Hellendoorn zijn.

Onderhoud wegen en civiele kunstwerken
Het onderhoudsprogramma 2022 is uitgevoerd. Aan de Schuilenburgerbrug is groot onderhoud uitgevoerd.

De brug aan de Kerkstraat in Nijverdal wordt vervangen. Tot aan het moment dat de brug vervangen wordt, is een gewichtsbeperking voor de brug ingesteld.

Openbare verlichting
In 2022 is in diverse wijken in de gemeente de openbare verlichting vervangen door ledverlichting. Daarnaast zijn alle resterende traditionele lampen (circa 3.500 stuks) tegelijk vervangen (remplace) in verband met het einde van de levensduur (zo'n 16.000 branduren).

Verkeersregelinstallaties
In 2022 is de verkeerslichtinstallatie op de kruising Grotestraat-Constantijnstraat-G van der Muelenweg, gelijktijdig met de reconstructie van het kruispunt, vervangen.

Gemeentelijke watertaken
Er zijn rioleringswerkzaamheden uitgevoerd aan de Constantijnstraat. Onder het Marktplein in Nijverdal is een groot reservoir aangelegd om regenwater vast te houden.
Gemalen, kolken en straatgoten zijn planmatig gereinigd om de bedrijfszekerheid te waarborgen. Storingen aan (mini)gemalen zijn adequaat verholpen.
Er is 192 keer subsidie verleent voor de subsidieregeling "vergroenen en afkoppelen".

Riolering
Er is een start gemaakt met het uitvoeren van rioleringswerkzaamheden aan de Noetselerweg. Er is een brede optimalisatiestudie uitgevoerd naar het functioneren van de afvalwaterketen.

Problematiek Kanaal Almelo – De Haandrik
Na uitvoering van werkzaamheden aan het kanaal Almelo - De Haandrik, zijn er langs het gehele kanaal schademeldingen gekomen en dit heeft de provincie, als beheerder van het kanaal, doen besluiten een schaderegeling op te stellen. Nadat in 2021 een tweede Deltares rapport is uitgebracht, waarin vooral op de veelheid aan mogelijke schadeoorzaken is gewezen, is de schaderegeling gedeeltelijk aangepast en hebben alleen bewoners met meer dan € 5.000,-- zettingsschade aan het pand de mogelijkheid gekregen om een funderingsonderzoek te laten uitvoeren.

Volgens de informatie uit het provinciehuis is bij bijna 50% van de adressen waar een funderingsonderzoek gedaan is, herstel van de fundering noodzakelijk. Bewoners krijgen daar binnenkort bericht over (of hebben dit al ontvangen) met een mogelijke inschatting van de kosten. Het ontberen van daadwerkelijke informatie over de adressen waar de schade is ontstaan, is voor het college van Burgemeester en Wethouders van Hellendoorn reden geweest om Gedeputeerde Staten schriftelijk te verzoeken om een meer transparante houding vanuit de provincie richting de gemeente. Wij willen er voor onze inwoners zijn, naast hen staan in het verhelpen van de schade en waar mogelijk ondersteuning bieden als er andere problemen spelen, maar hebben geen weet van de situatie waarin onze bewoners verkeren. Samen met de gemeente Twenterand proberen wij de noodzakelijke informatie te verkrijgen vanuit Zwolle en waar mogelijk invloed uit te oefenen op het schadeherstelproces. Want inmiddels wordt duidelijk dat het provinciaal proces zover gevorderd is dat men meent dat, als bewoners weten wat de financiële schade is en wat zij aan financiële vergoeding of subsidie kunnen verkrijgen, men verwacht dat het schadeherstel daadwerkelijk uitgevoerd wordt.

Samen met de gemeente Twenterand hebben wij I&O Research in november 2022 opdracht gegeven om een enquête onder inwoners langs het kanaal te houden. De resultaten van dit onderzoek worden in februari 2023 verwacht en in maart 2023 openbaar gemaakt. Vanuit I&O hebben wij wel het signaal ontvangen dat onze inwoners bovengemiddeld hebben gereageerd op de enquête. Daaruit mag opgemaakt worden dat de problematiek leeft onder onze bewoners.

REALISATIE BATEN EN LASTEN

bedragen x € 1.000

04 Mobiliteit en bereikbaarheid	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Aanleg en reconstructie wegen	- 2.158	- 1.407	- 1.408	- 1 N	- 1.345
Bermen en sloten	- 747	- 735	- 698	37 V	- 673
Gladheidsbestrijding	- 137	- 133	- 152	- 19 N	- 188
Onderhoud verhardingen	- 1.703	- 1.938	- 1.939	- 1 N	- 1.713
Openbaar vervoer	- 221	- 224	- 214	10 V	- 211
Parkeren	- 749	- 733	- 708	25 V	- 672
Straatmeubilair	- 218	- 222	- 206	16 V	- 186
Straatreiniging	- 679	- 644	- 649	- 5 N	- 582
Verkeer	- 285	- 324	- 298	25 V	- 267
Wegbeheer algemeen	- 1.031	- 1.008	- 993	15 V	- 909
Verkeerseducatie	- 49	- 49	- 82	- 33 N	- 32
Ontwikkeling GRP	- 1.748	- 1.754	- 1.800	- 45 N	- 1.732
Aanleg, beheer en onderhoud riolering	- 1.177	- 1.125	- 1.153	- 28 N	- 1.121
Inkomsten rioolheffing	- 8	- 8	- 1	7 V	- 4
Totaal Lasten	**- 10.908**	**- 10.304**	**- 10.301**	**3 V**	**- 9.636**
Baten					
Onderhoud verhardingen	-	50	97	47 V	105
Openbaar vervoer	33	33	36	3 V	35
Parkeren	81	81	74	- 7 N	73
Straatmeubilair	-	-	1	1 V	0
Straatreiniging	1	1	1	0 V	1
Wegbeheer algemeen	61	34	37	4 V	32
Verkeerseducatie	37	37	59	22 V	24
Ontwikkeling GRP	21	26	18	- 8 N	-
Aanleg, beheer en onderhoud riolering	35	34	71	37 V	53
Inkomsten rioolheffing	4.198	4.145	4.164	19 V	4.048
Totaal Baten	**4.466**	**4.440**	**4.558**	**118 V**	**4.372**
Saldo van baten en lasten	**- 6.441**	**- 5.865**	**- 5.744**	**121 V**	**- 5.264**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**- 120**	**- 120**	**- 120**	**-**	**- 129**
Onttrekkingen	**740**	**-**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**620**	**- 120**	**- 120**	**-**	**- 129**
Resultaat	**- 5.822**	**- 5.985**	**- 5.864**	**121 V**	**- 5.393**

BELANGRIJKSTE AFWIJKINGEN

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Verschil
Voordelen	
Bermen en sloten	37 V
Onderhoud bermverhardingen	47 V
Totaal voordelen	**84 V**
Nadelen	
-	
Totaal nadelen	**-**
Overige afwijkingen	37 V
Totaal afwijkingen	**121 V**

Doordat maaiafval niet meer volledig wordt afgevoerd maar wordt hergebruikt als bioterra of bokashi ontstaat er een voordeel bij de bermen en sloten op verwerking van maaiafval.
De nutsbedrijven hebben dit jaar heel veel kabels en leidingen gelegd waardoor er een voordeel ontstaat bij onderhoud bermverharding door de opbrengsten uit leges en degeneratievergoedingen nutsbedrijven.

Voor een uitgebreide analyse van de verschillen in het programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 6 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

PROGRAMMA 5:

WOON EN LEEFOMGEVING

BESTUURLIJK VERANTWOORDELIJK VOOR DIT PROGRAMMA:

- Gea Oord
- Annemarie Dubbink

INLEIDING

De woningmarkt was een groot deel van 2022 nog behoorlijk oververhit. Inmiddels lijkt dit wat te normaliseren. Desondanks blijft het realiseren van een woningmarkt waarbij iedereen een passende woning vindt, een grote uitdaging. Om hierin beter te kunnen sturen is eind 2022 het Doelgroepenbeleid vastgesteld. De doelstelling daarvan is dat iedereen in Hellendoorn moet kunnen wonen op een manier die zo veel mogelijk aansluit bij zijn of haar woonbehoefte en financiële mogelijkheden. We streven naar voldoende woningen in een goede balans, verspreid over alle segmenten van de woningvoorraad. Daarvoor zijn verschillende instrumenten nodig, die nog verder worden uitgewerkt. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een lening voor starters en blijvers en collectief particulier opdrachtgeverschap.

Ook hebben we oog voor een fraaie en gezonde leefomgeving. Bij planontwikkeling gaan we die omgeving zoveel mogelijk klimaatadaptief inrichten door biodiversiteit weer terug te brengen en verder te vergroenen.
Op het gebied van afvalinzameling hebben we weer een aantal mooie stappen gezet die passen in het grondstoffenbeleidsplan 2022-2025. Het besluit tot het invoeren van diftar is daarin cruciaal.

KADERSTELLENDE NOTA'S

- Nota grondbeleid (2018 18INT02109)
- Omgevingsvisie Natuurlijk avontuurlijk (2014 14INT00023)
- Beeldkwaliteitsplannen (o.a. voor het centrum van Nijverdal 2010)
- Structuurvisie De Centrale Strip (2011)
- Welstandsnota (2012 12INT01392)
- Erfgoedverordening 2018 (18INT01577)
- Reclamebeleid (2018 18INT01448)
- Monitor Woonvisie 2015 (2015 15INT03452)
- Groenbeleidsplan (2015)
- Grondstoffenbeleidsplan 2022-2025 (2022-025443)
- Plattelandsvisie (2006)
- Landinrichtingsplan Ruilverkaveling Rijssen 2008
- Bestemmingsplan Buitengebied (RB 09INT00270)
- Beleid vrijkomende agrarische gebouwen (2006)
- Natura 2000 (NB-wet) 'Samen werkt beter' (14INK09889)
- Toekomstvisie Hellendoorns Afvalbeleid (2012 12INT01117)
- Milieuprogramma 2012-2015 (2012 12INT00415)
- Externe veiligheidsbeleid (2012 12INK11278)
- Gebiedsgericht geluidbeleid (2009 B&W 09INT00072)
- Uitvoeringsprogramma vergunningverlening en toezicht & handhaving (2021-029282)
- Beleid Vergunningen, toezicht en handhaving (vaststelling B & W: 18 februari 2020)
- Beleidsnota 'Duurzame Energievisie Hellendoorn' (2017, 17INT02927)
- Beleidskader Zon & Windenergie (2018, 18INT01948)
- Stappenplan RES Hellendoorn (2019, 2019-033223)
- Startnota RES-Twente (2019, 2019-034283)
- Beleidsnota RES Twente 1.0 (2021-013698)
- Uitvoeringsprogramma Duurzame Energievisie Hellendoorn (2020, 2019-023620)
- Transitievisie Warmte gemeente Hellendoorn 1.0 (2021-002383)

- Hellendoorns Energiewerkboek & Landschapsrecepten zon op land (ruimtelijke kwaliteit en de energietransitie) (2021-012106)
- Woonafspraken provincie Overijssel 2019 t/m 2025
- Prestatieafspraken Woningstichting Hellendoorn en gemeente Hellendoorn
- Woonvisie 2020-2025 (2019))
- WoonZorgVisie Wonen en zorg in balans (2022)
- Stedenbouwkundig Wensbeeld Grotestraat (2020)
- Regionale bodemkwaliteitskaart Twente
- Nota bodembeheer regio Twente
- Twente bodemkwaliteitskaart PFAS
- Beleidsregels PFAS regiogemeenten Twente
- Beleidsplan Samen Leven Met Water 2021 t/m 2025

GLOBAL GOALS

Dit programma draagt bij aan de onderstaande Global Goals:

6. Schoon water en sanitair

Via integraal waterbeheer en de verwerking van afval- en hemelwater dragen we bij aan dit doel.

7. Betaalbare en duurzame energie

Samen met inwoners en ondernemers geven we invulling aan de energietransitie, zorgen we voor kennisdeling via het energieloket en de wooncoaches.

9. Industrie, innovatie en infrastructuur

Het is cruciaal dat er een goed vestigingsklimaat is voor ondernemers. Daarvoor is voldoende bedrijventerrein nodig, maar ook een goede bereikbaarheid (infrastructuur). Via de Agenda voor Twente stimuleren we innovaties.

11. Duurzame steden en gemeenschappen

Het is van belang dat de inrichting van de openbare ruimte op een duurzame manier gebeurt. We besteden aandacht aan klimaatadaptatie en de versterking van de biodiversiteit.

12. Verantwoorde consumptie en productie

We beperken afvalproductie via preventie, hergebruik en een verantwoord beheer van afvalstoffen. We dringen verontreiniging terug, kopen duurzaam en circulair in en verduurzamen ons gemeentelijk vastgoed.

13. Klimaatactie

Bij de uitvoering van onze ruimtelijke ordening houden we zoveel mogelijk rekening met klimaatverandering. We nemen maatregelen om wateroverlast, droogte en hittestress tegen te gaan. We creëren waterberging en vergroten de afvoer- en opvangcapaciteit. We dringen de uitstoot van broeikasgassen terug via voorlichting, voorbeelden, handhaving/voorschriften, subsidies etc.

14. Leven in het water

We geven invulling aan dit doel via de preventie en aanpak van zwerfafval.

15. Beschermen van ecosystemen, bossen en biodiversiteit

We richten ons op het versterken van biodiversiteit, natuur en landschap. We kiezen voor ecologisch groenbeheer en zetten bermbeleid in voor biodiversiteit.

WAT WE WILDEN BEREIKEN

Speerpunten		Realisatie
5.01	Uitvoeren optimalisatiestudie afvalwaterketen: "zuiveringskring RWZI Nijverdal".	👍
5.02	Uitvoeren van onderhoud aan rioolstelsels en het vervangen van riolen in combinatie met het herinrichten van de openbare ruimte. In 2022 gaat het om de Noetselerweg en om de Bergleidingweg - oost.	👉
5.03	Doorontwikkelen van het meet- en monitoringsprogramma in het gemeentelijke watersysteem.	👍
5.04	Het beleidsplan Samen leven met water geeft aan op welke manier de gemeente werkt aan het klimaatbestendig inrichten van de leefomgeving. Klimaatbestendig inrichten betekend zoveel mogelijk voorkomen van wateroverlast, droogteschade en hittestress.	👍
5.05	We stimuleren en faciliteren meer groen in tuinen, centra en woonwijken door de subsidie 'Subsidie voor vergroening van erfverhardingen en daken en het afkoppelen van hemelwaterafvoer van het riool'.	👍
5.06	Onderhoud van de groenvoorzieningen gebaseerd op beeldkwaliteit (centra op A en wijken op C kwaliteit).	👍
5.07	Zorgen voor meer biodiversiteit, ecologisch beheer en rekening houden met omstandigheden als klimaat en water.	👍
5.08	Het integreren van groen in nieuwe projecten.	👍
5.09	We gaan gerichter onderhoud plegen aan onze bomen waarbij we vooral aandacht besteden aan het verkleinen van de risico's door onder andere vallende takken.	👉
5.10	Opstellen van en deelnemen aan een Regionale Energie Strategie (RES).	👍
5.11	We begeleiden initiatieven voor schone energie.	👍
5.12	we stellen een warmteplan op voor de transitie van de gebouwde omgeving naar aardgasvrij.	👍
5.13	We faciliteren, stimuleren en enthousiasmeren lokale initiatieven, coöperaties en stichtingen die bijdragen aan het verduurzamen van de samenleving.	👍
5.14	Met de woningcorporaties maken we prestatieafspraken.	👍
5.15	We maken prestatieafspraken met woningcorporaties om hun woningen te verduurzamen en kiezen daarbij voor een wijkgerichte aanpak.	👍
5.16	We onderzoeken extra woningbouwmogelijkheden in de dorpen Haarle, Daarle en Daarlerveen.	👍
5.17	We maken woningbouwinitiatieven obstakelvrij door woonafspraken met Provincie uit te voeren.	👍
5.18	Groepen particulieren (CPO) worden, indien daar behoefte aan is, ondersteund door af te wijken van het faciliterend grondbeleid.	👍
5.19	We gaan een nieuwe gemeentelijke omgevingsvisie opstellen.	👍
5.20	We passen het Hellendoorns kompas toe bij initiatieven in de fysieke leefomgeving.	👍
5.21	We handelen nu al in de geest van de Omgevingswet.	👍
5.22	We zorgen dat de ICT-voorziening op orde is zodat we kunnen aansluiten op de DSO en onze klanten aanvragen kunnen indienen.	👍
5.23	We starten met opleidingen, competentie-ontwikkeling en cultuurverandering zodat onze medewerkers voldoende zijn toegerust voor de toekomstige taak.	👍
5.24	We starten met de communicatie naar onze klanten zodat die voldoende geïnformeerd zijn over onze toekomstige werkwijze en de rol die daarin van de klant wordt verwacht.	👍
5.25	Deelnemen aan het AOV-traject om ons goed voor te kunnen bereiden op de overdracht van bodemtaken van de provincie naar de gemeente in het kader van de Omgevingswet.	👍
5.26	We nemen deel aan het regionale project ‘Onder Twente’ en 'Samen de diepte in'.	👍
5.27	We stellen een gemeentelijke visie op de ondergrond op in samenwerking met de regionale partijen.	👍
5.28	De komende jaren zorgdragen voor de implementatie van de Basisregistratie ondergrond.	👍
5.29	Daar waar mogelijk met asbest verontreinigde bodem laten saneren met de (gedeeltelijke) rijksvergoeding van het regionale project Bodem Asbest Sanering.	👍
5.30	Onderzoeken laten uitvoeren naar mogelijke asbestverontreiniging in de bodem.	👍

5.31	We volgen de ontwikkelingen rondom sanering van asbestdaken en communiceren hierover richting pandeigenaren.	👍
5.32	We stellen een nieuw Grondstoffenbeleidsplan vast en geven uitvoering aan een toekomstscenario dat is gericht op (ingrijpende) inzamelsysteem-aanpassingen.	👍
5.33	We verbeteren de kwaliteit van het ingezamelde PMD door uitvoering van het 'Verbeterplan PMD'.	👍
5.34	We breiden de GFT-inzameling bij de hoogbouw uit.	👉
5.35	We geven uitvoering aan de invoering van de Ja/Ja-sticker voor ongeadresseerd reclamedrukwerk.	👍
5.36	We geven uitvoering aan de zwerfafvalplannen voor de aanpak en preventie van zwerfafval.	👍
5.37	Een bewuste keuze maken, op basis van de status en onderhoudstoestand van de speelvoorzieningen, welke maatregelen getroffen moeten worden.	👉
5.38	Met de gemeenteraad en plaatselijke belangenorganisaties in gesprek gaan over de ontwikkelingen rond Lelystad Airport en de te varen koers.	👍

WAT WE ONDERNAMEN

Grondzaken

In 2022 hadden we nog een beperkt aanbod in woning- en industriekavels. De bouwrijpe kavels aan de Schoolstraat en in Daarlerveen zijn allemaal verkocht en/of geleverd. In Hellendoorn Noord is het laatste deel van fase 1 bouwrijp gemaakt, zodat uitgifte in 2023 kan plaatsvinden. Ook zijn de laatste kavels van bedrijventerrein 't Lochter III verkocht. Er wordt volop gebouwd en de afronding van dit project nadert. Als gevolg hiervan konden we een winstdeling van € 1,8 miljoen uitkeren aan de marktpartijen waarmee we deze exploitatie gezamenlijk runnen. Ook zelf konden we opnieuw tussentijds winsten nemen. Bij deze gemeentelijke winstneming (€ 588.000,-- voor de gezamenlijke grexen) zijn we gehouden aan de voorschriften van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV).
Ook is er in 2022 gemeentelijk vastgoed verkocht: diverse panden in het Nieuw Dunant, een boerderij aan de Rossinistraat en een kavel aan de Herman Kampmanstraat. De verkoop van snippergroen aan inwoners blijft onverminderd doorgaan. Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar paragraaf 7 grondbeleid.

Passende woningbouwmogelijkheden

In 2022 is hard gewerkt aan verschillende thema's rondom wonen in onze gemeente. Diverse projecten zijn uitgewerkt. Bijvoorbeeld het stedenbouwkundig plan voor Plan De Grave in Haarle. Dat was natuurlijk intern al een gecompliceerd project, met inbreng van tal van betrokken disciplines, van verkeer tot water, maar we hebben via Plaatselijk Belang ook Haarle zelf intensief betrokken. Het resultaat is een plangebied wat invulling geeft aan de actuele woonbehoefte. Het bestemmingsplan ligt klaar om in procedure te gaan.

Er zijn nieuwe prestatieafspraken opgesteld met Reggewoon, onze belangrijkste partner op het gebied van volkshuisvesting. Deze zijn integraal opgesteld, zijn gericht op voldoende betaalbare woningbouw, maar hebben ook betrekking op thema's als duurzaamheid en leefbaarheid, en zoeken samenwerking met problematiek rondom het sociaal domein.

Om meer grip te krijgen op de realisatie van betaalbare woningen is er gewerkt aan het opstellen van een doelgroepenbeleid. Het doelgroepenbeleid geeft inzicht in de woningtypen en prijscategorieën die toegevoegd moeten worden. De volgende stap is het opstellen van een doelgroepenverordening, het juridische document om dit te kunnen verankeren.

Er is extra ingezet op het beantwoorden en uitwerken van vele vragen en principeverzoeken voor woningbouw. We kijken hierbij naar enerzijds onze eigen locaties, zoals de locatie aan de Willem de Clercqstraat waar nu nog Reggesteyn is gehuisvest, en anderzijds naar posities van marktpartijen

Er lag en ligt een grote uitdaging in het kader van huisvesting van statushouders. De taakstelling is onverminderd hoog. Tot eind 2022 is er met grote inzet gewerkt aan het realiseren van deze taakstelling. De samenwerking met Reggewoon was hierin van groot belang, maar bleek dit niet meer voldoende om aan de grote opgave te kunnen

voldoen. Dus is er creatief gedacht in tijdelijke oplossingen. Door de inzet van de ambtelijke organisatie, maar ook van onze partners zoals De Welle en Vluchtelingenwerk is de taakstelling voor 2022 gerealiseerd. Een hele prestatie, mede gezien alle andere uitdagingen die er zijn rondom wonen en huisvesting. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de huisvesting van Oekraïense Vluchtelingen en de crisis in de noodopvang van asielzoekers.

In december ondertekenden we de woondeals met het Rijk. Conform de afspraken met minister Hugo de Jonge gaat Hellendoorn zich de komende tijd verder inzetten voor het realiseren van woningen uit de Woonagenda in Twente.

Omgevingswet
In 2022 was de verwachting dat de Omgevingswet in 2023 in werking zou treden. Inmiddels is bekend geworden dat dit pas in 2024 het geval zal zijn. In 2022 is op diverse fronten gewerkt aan de voorbereidingen om op tijd gereed te zijn voor werken onder die nieuwe wet. Zo is in 2022 de applicatie voor vergunningenverlening, toezicht en handhaving vervangen door een applicatie die Omgevingswet-proof is. Tot het inwerkingtreden van de wet wordt dat nieuwe pakket gebruikt voor de bestaande wet- en regelgeving.

De initiatieventafel (het interne multidisciplinaire overleg voor beoordeling van vooral ruimtelijke initiatieven) is in 2022 ingebed in de organisatie en volledig operationeel. Diverse verordeningen zijn door de raad vastgesteld en zullen in werking treden als de Omgevingswet in werking treedt. Voor de lokale implementatie zijn we voor een groot deel afhankelijk van de landelijke digitale systemen en die zijn nog wel voor verbetering vatbaar, zo is ook in 2022 gebleken.

De extra tijd, die door het uitstel van de wet is ontstaan, zal worden benut om onze klanten en onszelf nog beter voor te bereiden op de nieuwe wet.

Huishoudelijk Afval
In 2022 is het 'Grondstoffenbeleidsplan 2022-2025' vastgesteld. Dit beleidsplan gaat over de manier waarop wij afval en grondstoffen inzamelen. De focus ligt op (1) het bereiken van verschillende milieudoelstellingen, (2) aanvaardbare afvalbeheerkosten en (3) een hoogwaardige dienstverlening. Om deze doelstellingen te bereiken is in 2022 het principebesluit genomen om 'diftar' in te voeren.

Verbeteren kwaliteit ingezameld PMD
De kwaliteit van het ingezamelde PMD is verbeterd. In 2022 hebben we structurele voorloopacties (controles) uitgevoerd en daarnaast zijn de openbare wijkcontainers voor PMD verwijderd. De inhoud van de openbare wijkcontainers voldeed niet aan de kwaliteitseisen en bevatte structureel te veel vervuiling. Hierdoor voorkomen we afkeur en besparen we op de kosten.

Uitbreiden GFT-inzameling bij de hoogbouw
Succesvolle inzameling van GFT in de hoogbouw vereist maatwerk. In 2022 hebben we bij diverse appartementencomplexen de inzameling van GFT mogelijk gemaakt. Voor een groot deel van de hoogbouw staat deze inzameling nog te wachten.

De Ja-sticker
Per 1 juli 2022 is de 'Ja-sticker' ingevoerd in de gemeente. Het primaire doel van dit project is het besparen van papier, inkt en brandstof voor de productie en het verspreiden van ongeadresseerd drukwerk naar huishoudens die hier geen behoefte aan hebben. De verwachting is dat op jaarbasis 100 ton papierafval wordt voorkomen.

De aanpak en preventie van zwerfafval
In 2022 is uitvoering gegeven aan het Jaarplan Zwerfafval 2022. Dit plan was gericht op de uitvoering van verschillende projecten binnen de modules 'educatie' (voorlichting op scholen), 'snoeproutes' (aanpakken vervuilde routes), 'participatie' (ondersteunen van vrijwilligers) en 'monitoring' (meten hoeveelheid zwerfafval). Het resultaat van die meting (50 meetlocaties van 100 m^2) is dat 28% een A+-score heeft (geen zwerfafval), 50% een A-score (1-3 stukken zwerfafval) 19% een B-score (4-10 stukken). Dit betekent dat we ruim voldoen aan het landelijke ambitieniveau van 90% op minimaal score-B.

GROENE LEEFOMGEVING

Biodiversiteit

Biodiversiteit wordt in alle projecten meegenomen, denk aan 10% extra vergroenen van de openbare ruimte, diversiteit in beplanting of zoals bij Hellendoorn Noord de eis voor vleermuiskasten in de nieuwbouw als eerste stap naar natuurinclusief bouwen. Het biodiversiteitsplan als separaat beleid is niet gerealiseerd in 2022, dit wordt nu als onderdeel van het groenbeleidsplan meegenomen. Een biodiversiteitswerkgroep in samenwerking met groenorganisaties is (nog) niet van de grond gekomen, hierover lopen wel gesprekken. Het akkerrandenproject in Haarle was succesvol. Voorbereidingen zijn inmiddels getroffen om dit in 2023 gemeentebreed uit te rollen. Dit bevordert de biodiversiteit in ons buitengebied.

Eikenprocessierups

De eikenprocessierupsbestrijding is voortgezet zoals voorgaande jaren. De overlast is vergelijkbaar gebleven, de meldingsdruk is afgenomen door goede voorlichting. We bestrijden zowel natuurlijk (nestkastjes) als preventief met biologische middelen (nematoden en bacteriën). Preventief worden 2100 eiken op plekken waar veel mensen bij elkaar komen en op doorgaande wegen in de bebouwde kom behandeld. In het buitengebied bestrijden we in principe alleen maar natuurlijk.

Ecologisch Bermbeheer

In 2022 is het ecologisch bermbeheer in het buitengebied voortgezet. De gemeente heeft de 1e prijs gewonnen voor de meest ecologische berm in de provincie, de zogenoemde ‘Blije bermverkiezing’. Dit hebben we communicatief uitgenut om ecologische bermen te promoten. Binnen de bebouwde kom wordt vanaf 2023 ook ecologisch gemaaid, dat wil zeggen dat we de gazons minder gaan maaien op locaties waar dit kan. In 2022 zijn hiervoor de locaties geïnventariseerd, is een maaibeheerplan en aanbestedingsprocedure opgesteld.

Speelplaatsen

In 2022 is er door het college en de raad een nieuwe visie vastgesteld voor het speelplaatsenbeleid. Doel van die visie is speelplaatsen omzetten naar plekken voor spelen, sporten en ontmoeten op buurt en wijkniveau en om daarnaast enkele kernplekken te realiseren die boven het wijkniveau uitstijgen. Concrete invulling en financiële consequenties worden uitgewerkt.

Groenbeleidsplan

Het opstellen van een nieuw groen- en bomenbeleidsplan is door personele wisseling en capaciteitstekort doorgeschoven naar 2023.

REALISATIE BATEN EN LASTEN

bedragen x € 1.000

05 Woon en leefomgeving	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Bedrijventerreinen	- 3.864	- 6.568	- 6.067	501 V	- 10.842
Bestemmingsplannen	- 606	- 781	- 748	32 V	- 475
Bouwgrondexploitatie	- 1.224	- 2.646	- 2.301	346 V	- 1.259
Dierplaagbestrijding	- 5	- 5	- 6	- 1 N	- 5
Grondzaken	- 212	- 260	- 270	- 10 N	- 297
Herinrichting woonomgeving	- 26	- 26	- 25	0 V	- 27
Huishoudelijk afval	- 3.468	- 3.399	- 3.405	- 6 N	- 3.783
Milieu algemeen	- 514	- 798	- 658	141 V	- 675
Milieubeheer bedrijven	- 861	- 935	- 907	27 V	- 875
Natuur en landschap	- 99	- 98	- 100	- 2 N	- 98
Openbaar groen	- 2.480	- 2.522	- 2.525	- 3 N	- 2.392
Structuurplannen	- 10	- 10	-	10 V	- 25
Uitvoering Wet geluidhinder	- 23	- 22	- 22	- 1 N	- 18
Vergunningen volkshuisvesting	- 1.212	- 1.048	- 928	120 V	- 1.319
Wonen	- 68	- 62	- 76	- 14 N	- 82
Woonwagens	- 6	- 6	- 3	3 V	- 4
Speelplaatsen	- 128	- 140	- 145	- 4 N	- 153
Inkomsten afvalstoffenheffing	- 8	- 8	- 1	7 V	- 4
Verwerking Bedrijfsafval	- 122	- 120	- 103	17 V	- 130
Begraafplaatsen	- 396	- 367	- 377	- 11 N	- 470
Totaal Lasten	**- 15.332**	**- 19.820**	**- 18.667**	**1.153 V**	**- 22.932**
Baten					
Bedrijventerreinen	3.926	6.596	6.453	- 143 N	11.913
Bestemmingsplannen	44	62	71	9 V	122
Bouwgrondexploitatie	1.204	2.624	1.794	- 831 N	2.042
Grondzaken	36	335	374	39 V	1.165
Huishoudelijk afval	874	982	860	- 122 N	1.174
Milieu algemeen	2	362	241	- 121 N	180
Milieubeheer bedrijven	-	-	-	-	0
Natuur en landschap	-	-	-	-	7
Openbaar groen	57	54	57	2 V	46
Structuurplannen	-	-	-	-	8
Uitvoering Wet geluidhinder	3	3	1	- 1 N	2
Vergunningen volkshuisvesting	847	1.047	1.177	130 V	1.804
Wonen	-	-	-	-	0
Woonwagens	22	22	21	- 1 N	21
Inkomsten afvalstoffenheffing	3.935	3.857	3.851	- 6 N	3.768
Verwerking Bedrijfsafval	79	79	89	10 V	88
Begraafplaatsen	429	429	479	50 V	448
Totaal Baten	**11.457**	**16.453**	**15.468**	**- 985 N**	**22.788**
Saldo van baten en lasten	**- 3.875**	**- 3.367**	**- 3.199**	**168 V**	**- 144**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**- 276**	**- 1.249**	**- 1.941**	**- 693 N**	**- 2.274**
Onttrekkingen	**157**	**3.187**	**3.889**	**702 V**	**1.129**
Mutatie reserves	**- 119**	**1.939**	**1.948**	**9 V**	**- 1.145**
Resultaat	**- 3.993**	**- 1.429**	**- 1.251**	**177 V**	**- 1.288**

BELANGRIJKSTE AFWIJKINGEN

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Verschil
Voordelen	
Vergunningen volkshuisvesting	130 V
Winstnemingen grondexploitaties	588 V
Lagere voorziening nodig voor toekomstige verliezen dan werd begroot	42 V
Inzet bufferreserve voor afwikkeling verplichtingen aflopende grondexploitaties	756 V
Totaal voordelen	**1.516 V**
Nadelen	
Storting winstnemingen grexen in bufferreserve	- 588 N
Afwikkeling verplichtingen aflopende grondexploitaties	- 756 N
Vrijval voorziening toekomstige verliezen grexen --> bufferreserve	- 42 N
Totaal nadelen	**- 1.386 N**
Overige afwijkingen	47 V
Totaal afwijkingen	**177 V**

Door enkele grote aanvragen bouwvergunningen eind december is de legesopbrengst € 130.000,-- hoger dan geraamd.

Het herzien van de grondexploitaties (conform het Meerjarenperspectief Grondexploitaties) leidt tot bijstelling van de benodigde voorziening voor de verliezen en het nemen van tussentijdse winsten. Deze wijzigingen worden geëgaliseerd via stortingen en onttrekkingen in de bufferreserve. Dit geldt ook voor de afwikkeling van een verplichting uit een oude grondexploitatie.

Voor een uitgebreide analyse van de verschillen in het programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 6 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

PROGRAMMA 6:

BESTUUR, VEILIGHEID EN DIENSTVERLENING

BESTUURLIJK VERANTWOORDELIJK VOOR DIT PROGRAMMA:

- Jorrit Eijbersen
- Annemarie Dubbink

INLEIDING

Het afgelopen jaar vonden er gemeenteraadsverkiezingen plaats en in mei zijn er vier nieuwe wethouders beëdigd. In 2022 is ingezet op de samenwerking binnen het nieuwe bestuur, op het thema ondermijning en zijn er eerste stappen gezet in participatie van onze inwoners en ondernemers.

KADERSTELLENDE NOTA'S

- Programma Klantgerichte dienstverlening (2012)
- Communicatiebeleidsplan 2015-2018 'Minder zenden, meer verbinden' (2014)
- Jaarplan Politie
- Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Hellendoorn 2020
- Uitvoeringsprogramma vergunningverlening en toezicht & handhaving (2022)
- Landelijke handhavingsstrategie (2017)
- Gedoogstrategie Fysieke Leefomgeving Overijssel (2010)
- Damoclesbeleid gemeente Hellendoorn 2019
- Beleidsplan brandweer 2012-2015 (2012)
- Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2015-2018
- Beleid vergunningverlening, toezicht en handhaving Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad (september 2020)
- Gedragscode politieke ambtsdragers (juli 2007 07INT00504)
- Verordening op het raadsplein (september 2020)
- Financiële verordening (december 2017, 17INT02825)
- Financieel statuut (juni 2018, 18INT01805)
- Verordening op de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie (december 2010, 10INT00476)
- Kadernota Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2017)
- Nota investeren, waarderen en afschrijven 2018
- Participatiecode Hellendoorn 1.0 (december 2016)
- Strategische visie 'Samenwerken aan een kloppend hart' (2012)
- Koersdocument (2019)
- Nota lokale heffingen (2019)
- Plan van aanpak ondermijning (2019)
- Actieplan Integrale veiligheid (2021-2022) Gemeente Hellendoorn basisteam West

GLOBAL GOALS

Dit programma draagt bij aan de onderstaande Global Goals:

16 Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten
We focussen op het thema ondermijning. We handelen rechtmatig. We zetten in op preventie. We willen een betrouwbare overheid zijn.

17. Partnerschappen om doelstellingen te bereiken
We werken samen met de andere Twentse gemeenten in de regio Twente op het gebied van sociaal-economische structuurversterking, gezondheid, in OZJT, in Veilig Thuis Twente en Veiligheidsregio Twente. We hebben een partnerschapsband met Ibbenbüren.

WAT WE WILDEN BEREIKEN

Speerpunten		Realisatie
6.01	We zoeken samen met samenwerkingspartners waaronder Reggesteyn naar nieuwe wegen om actief en structureel verbinding met jongeren te leggen en hen te betrekken bij lokaal bestuur.	👎
6.02	Op basis van de VNG modelverordening participatie gaan we aan de slag met participatie en recht op uitdagen.	👉
6.03	Het college gaat jaarlijks in gesprek met de individuele fracties.	👍
6.04	Klantonderzoek doen naar de wensen en verwachtingen van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.	👉
6.05	We maken een heldere visie op dienstverlening met servicenormen. We verbeteren onze dienstverlening en onze werkprocessen.	👍
6.06	We evalueren onze dienstverlening.	👍
6.07	Komen tot een reëel sluitende meerjarenbegroting.	👉
6.08	We brengen onze schuldenpositie terug naar € 115 miljoen ultimo 2022.	👍
6.09	Opsporen en aanpakken van georganiseerde criminaliteit.	👍
6.10	Versterken van de maatschappelijke weerbaarheid.	👍
6.11	Het versterken van de weerbaarheid en de integriteit van het lokaal bestuur en ambtenarenapparaat.	👍
6.12	We hebben ons aangemeld als Global Goals gemeente. In begroting en B&W nota's besteden we aandacht aan Global Goals.	👍
6.13	Jaarlijks actualiseren van de Algemene Plaatselijke Verordening.	👍
6.14	Uitvoering geven aan het beleid vangen, transporteren, opvangen en verzorging van gezelschapsdieren gemeente Hellendoorn 2019.	👍
6.15	Vaststellen Jaarlijks programma Vergunningen, Toezicht en Handhaving.	👍

WAT WE ONDERNAMEN

Gemeenteraadsverkiezingen

Op 14, 15 en 16 maart 2022 vonden de Gemeenteraadsverkiezingen plaats. Het opkomstpercentage lag op 60,49%. Dit is iets lager dan in 2018 (63,50%). Door middel van onder andere een stemhulp en verkiezingsborden werden inwoners enthousiast gemaakt om te stemmen.

Het introductieprogramma van de nieuwe Raad was vervolgens deels gericht op het gericht informeren, deels ook op het leren kennen van elkaar, het college en de ambtelijke organisatie.
Daarnaast bestond het programma onder andere uit een training over de verschillende rollen van de Raad, het bestuur en de organisatie. Maar ook werden er met verschillende medewerkers van de organisatie speeddates gehouden. Dit alles droeg en draagt bij aan het goed uit kunnen voeren van de volksvertegenwoordigende rol van de Raad.

Samen met inwoners

De Participatieverordening wordt in 2023 opgesteld conform het collegeprogramma. Ondertussen zijn er in 2022 al wel stappen gezet op het gebied van participatie:

- Er is een participatietool, Citizenlab, aangeschaft die ons gaat helpen met de participatietrajecten binnen de gemeente.
- De inrichting van de Willem Alexanderstraat, Keizerserf en Máximastraat is samen met de inwoners en ondernemers opgepakt door middel van een aantal participatiebijeenkomsten. Er is een ontwerp aangeboden aan het college van burgemeester en wethouders en dat is definitief vastgesteld. In 2023 vindt de aanbesteding hiervan plaats.
- De plannen voor de uitbreiding van skatepark De Blokken is in samenwerking met De Welle, jongeren en de gemeente opgepakt.

In 2022 is het innovatiefonds sociaal domein opengesteld. Doelstelling van dit fonds is om nieuwe en innovatieve ideeën op te halen uit de samenleving; bij inwoners, verenigingen, stichtingen en ondernemers. Ideeën waarmee we kwetsbare inwoners beter kunnen helpen of waarmee ouderen langer thuis kunnen blijven wonen. De eerste ideeën zijn in 2022 ingediend, de afwikkeling volgt in 2023.

Regionale samenwerking
De Raad heeft in 2022 meerdere keren het presidium Twenteraad bijgewoond. Tijdens dit presidium ontmoeten ze andere raden van de regio Twente en zorgen ze voor uitwisseling om de eigen koers vast te stellen.

Integrale veiligheid
Binnen de organisatie is informatieveiligheid een continu aandachtspunt. In 2022 heeft er een phishing actie plaatsgevonden en een interne bijeenkomst over cybersecurity. Ook zijn er diverse testen op onze ICT-omgeving gedaan om de technische veiligheid te controleren en daarmee de veiligheid van de data van onze inwoners.

Aanpak ondermijning
Ondermijnende criminaliteit is een hot item en vaak groter en dichterbij dan we denken. Criminelen zijn goed georganiseerd en opereren actief in ons buitengebied, op bedrijventerreinen, online, op recreatieparken, op scholen, kortom in onze hele samenleving. Als lokale overheid hebben wij de verantwoordelijkheid om, samen met andere veiligheidspartners, alles in het werk te stellen om zicht te krijgen op de georganiseerde criminaliteit, die aan te pakken en onze gemeente weerbaar te maken en te houden ten opzichte van ondermijning.

In 2022 is een weerbaarheidsscan uitgevoerd binnen de gemeente Hellendoorn. Deze scan heeft ons als lokale overheid inzicht gegeven in de mate van weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit en leverde een praktische handreiking op met verbeterpunten op onder andere de thema's: bewustwording, beleid, handhaving, integriteit, informatiepositie en communicatie. Na de scan hebben wij een start gemaakt met het vernieuwen van ons Bibob-beleid en de werkprocessen die daarbij horen. Dit blijven wij continu doen om te voorkomen dat wij als lokale overheid criminele activiteiten (onbewust) faciliteren en om de concurrentiepositie van bonafide ondernemers te beschermen.

Daarnaast hebben wij ons afgelopen jaar aangesloten bij de werkgroep 'Kiek Uut' voor de aansluiting bij het Keurmerk Veilig Buitengebied. Eind 2022 hebben we in samenwerking met de gemeenten Wierden en Rijssen-Holten een enquête uitgezet onder de bewoners en ondernemers van ons buitengebied. De resultaten hiervan geven ons meer inzicht in de criminele activiteiten die zich daar voordoen, zodat wij in de nabije toekomst (gebieds)gerichter interventies kunnen plegen om het buitengebied minder aantrekkelijk te maken voor criminelen.

Om onze informatiepositie te versterken hebben we eind 2022 de mogelijke samenwerking met Stichting Meld Misdaad Anoniem verkend. Daarmee is ook de verwachting dat de meldingsbereidheid van onze inwoners hoger wordt. Op het gebied van toezicht en handhaving hebben we, in samenwerking met onze partners, een integrale controle voorbereid naar aanleiding van diverse ondermijningscasussen. Begin 2023 is deze controle uitgevoerd, zodat zichtbaar is dat wij als lokale overheid malafide activiteiten niet tolereren.

Tot slot is vanuit de gemeente Hellendoorn in 2022 meegeschreven aan een gedragen voorstel over hoe we in Twente de versterkingsgelden ten behoeve van ondermijning de komende jaren willen besteden. De uitkomst daarvan is dat dit besteed gaat worden aan het OTO (Ondersteuningsteam Ondermijning). Dit team zal in 2023 worden opgericht en voornamelijk de kleinere gemeenten gaan ondersteunen in de aanpak van ondermijning.

Openbare orde en veiligheid
Veel taken rondom openbare orde en veiligheid zijn going concern taken en reiken te ver om hier uiteen te zetten. Bij de brand op 13 november 2022 bij woonzorglocatie Krönnenzommer is overigens opnieuw gebleken hoe belangrijk de zorg- en veiligheidsketen is. Door een professioneel en accuraat samenspel tussen de diverse hulpdiensten, de BHV-organisatie, de gemeente en andere betrokkenen is een goed gecoördineerde ontruiming tot stand gekomen. Het investeren in deze samenwerkingsrelatie is en blijft van groot belang.

Daarnaast is er afgelopen jaar de nodige inzet gepleegd om criminele activiteiten onder jongeren terug te dringen. Bij de bestrijding van jeugdcriminaliteit ligt de nadruk op het voorkomen dat jong begonnen delinquenten zich gaandeweg op weg begeven naar een langdurige criminele loopbaan. Afgelopen jaar is gebleken dat het plaatsen van camera's op het Kuperserf, het Henri Dunantplein, en bedrijvenpark 't Lochter gedeeltelijk het gewenste effect heeft gehad en de overlast op die locaties is afgenomen. Tegelijkertijd moeten wij constateren dat er sprake is van het zogeheten waterbedeffect, omdat de overlast nu elders plaatsvindt. In nauwe samenwerking met het jongerenwerk en de jeugdagenten wordt deze vorm van overlast aangepakt op zowel individueel als groepsniveau. Cijfers geven aan dat de overlast is afgenomen van 283 meldingen in 2021 naar 152 meldingen in 2022. Geconcludeerd kan worden dat de veelheid aan interventies die gepleegd worden om de overlast terug te dringen, bijdragen aan het verminderen van die overlast.

Rondom kwetsbare personen is afgelopen jaar opnieuw gebleken dat de samenwerking met politie, zorgverlenende instanties en de gemeente essentieel is voor passende hulp en een persoonsgerichte aanpak. Afgelopen jaar is een aantal zeer verwarde personen begeleid naar zorg, zelfs met dagbesteding bij Stichting Noest als positief resultaat.

Brandweer
In 2022 is het bestemmingsplan vastgesteld voor de nieuwe brandweerkazerne in het dorp Hellendoorn. Tevens is de Omgevingsvergunning verleend. De bouw is gestart en wordt in 2023 voltooid.

Bedrijventerrein
De gronden op bedrijvenpark 't Lochter in Nijverdal, zowel in particulier als gemeentelijk bezit, zijn nagenoeg allemaal verkocht en nieuwbouw op deze locaties krijgt steeds meer vorm. Daarom hebben we in 2022 de STEC-groep een 'quick-scan ruimtebehoefte bedrijventerreinen gemeente Hellendoorn' laten maken. De resultaten van dit onderzoek zijn in september via een informatieronde met de raad gedeeld. We zijn ons bewust van het feit dat naast economische groei, ook krimp kan ontstaan. Als gemeente willen we daarom gefaseerd en flexibel onze bedrijventerreinen ontwikkelen en kijken we naar mogelijkheden van herstructurering van 't Lochter I en II om 'verpaupering' tegen te gaan. Op bedrijventerrein Bloemeweide in Haarle hebben we in beperkte mate nog bedrijfsgrond uitgeefbaar.

Dienstverlening
E-diensten
In 2022 zijn er vanwege de oorlog in de Oekraïne (en de werkzaamheden die dat met zich meebracht) geen projecten op het gebied van e-diensten opgepakt. Rx.Launch, de digitale handtekening & verzending van brieven en het beschikbaar stellen van webformulieren staat voor 2023 op de planning. Evenals het digitaliseren van een aantal producten en diensten van burgerzaken (e-diensten) waardoor onze inwoners veel meer zaken vanuit huis op elk gewenst moment kunnen regelen.

Klantonderzoeken
Het initiatief om te starten met klantonderzoeken is in het laatste kwartaal van 2022 opgepakt. Dit wordt in 2023 verder uitgewerkt en naar verwachting zullen de onderzoeken plaatsvinden in het derde kwartaal van 2023. Hiermee krijgen we inzicht in hoe de inwoners en ondernemers kijken naar onze producten en diensten en waar en hoe we kunnen verbeteren.

Bereikbaarheidsonderzoeken
In 2022 heeft het tweede gedeelte van het telefonische bereikbaarheidsonderzoek van Telan plaatsgevonden (de nulmeting was al in 2021 gedaan). Hierop is een actieplan geschreven waarin vier kritische succesfactoren worden beschreven: techniek, randvoorwaarden, afspraken, houding & gedrag. Deze deelprojecten worden verder uitgezet binnen de organisatie.

Communicatie
In 2022 heeft Communicatie ondersteuning geboden bij de gemeenteraadsverkiezingen en de introductie van het nieuwe college. Daarnaast is er communicatieadvies bij de inrichting van de nieuwe digitale participatietool Citizenlab geleverd.
Verder is in 2022 gestart met de implementatie van het sociaal intranet, met de communicatievisie en met de optimalisatie van de unit communicatie. Bij die optimalisatie is de insteek om communicatie meer strategisch in te zetten, veel meer te gaan doen met digitale communicatie en dat we de hele organisatie veel communicatiever gaan maken.

Versterking financieel beheer en versterken financieringspositie
We zien dat de financiële kengetallen verbeteren. We kunnen concluderen dat het ingezette beleid om onze financiën op orde te krijgen werkt. We hebben u in de planning & controlcyclus tussentijds al op de hoogte gesteld van de (financiële) ontwikkelingen. Voor de gedetailleerde ontwikkelingen van de financiën wordt verwezen naar hoofdstuk 2 Financiële hoofdlijn.

In het kader van het terugdringen van onze schulden hebben we in 2020 onze leningen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) geherstructureerd. We hebben hiermee bereikt dat afschrijvingen en aflossingen nu redelijk met elkaar in balans zijn. Uit onze liquiditeitenprognose blijkt dat we de komende jaren geen leningen meer aan hoeven te trekken en dus ook geen renterisico lopen. Per jaareinde 2022 bedraagt de langlopende schuld € 114,4 miljoen. Dat is € 5,3 miljoen lager dan aan het begin van 2022. Eind 2025 zal de langlopende schuld bij ongewijzigd beleid onder de € 100 miljoen uitkomen. Voor de lange termijn is de doelstelling een langlopende netto schuldenlast van maximaal 90% van het begrotingstotaal te behalen in de periode 2030-2034. Dat doel hebben we vorig jaar al gehaald. Eind 2022 is de netto schuldquote 56% van het begrotingstotaal. Goed is ook om op te merken dat onze liquide middelen (inclusief het schatkistbankieren) zijn opgelopen van € 33,8 miljoen aan het begin van het jaar tot € 41,3 miljoen per jaareinde.

Uitkering gemeentefonds
De uitkering uit het gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. Veruit het grootste deel betreft de algemene uitkering. Deze bedraagt in 2022 € 61,1 miljoen. Daarnaast is er de integratie-uitkering sociaal domein (€ 4,4 miljoen) voor de onderdelen participatie en voogdij 18 plus. Naast deze uitkeringen ontvingen we nog een bedrag van in totaal € 1,7 miljoen voor 19 decentralisatie-uitkeringen en 1 integratie-uitkering. De uitkering uit het gemeentefonds komt daarmee in totaal uit op € 67,2 miljoen.

In een drietal circulaires (mei, september en december) worden we op de hoogte gesteld van de ontwikkeling van het gemeentefonds. De meicirculaire was erg positief met een budgettair effect van € 1,4 miljoen. In deze circulaire is het Coalitieakkoord en de daaruit volgende Startnota verwerkt. Ook is de herijking van het gemeentefonds verwerkt die ingaat in 2023. Gemeente Hellendoorn behoort tot de gemeenten die voordeel hebben bij deze herijking. Daarnaast is in deze circulaire de energietoeslag toegekend die gemeenten uitkeren aan huishoudens met een laag inkomen als tegemoetkoming voor de gestegen energieprijzen. De septembercirculaire viel met een positief budgettair effect van € 0,7 miljoen eveneens positief uit. De decembercirculaire laat normaal gesproken geen grote afwijking zien. Voor het jaar 2022 viel de circulaire echter wel een stuk positiever uit, met name door taakmutaties. We ontvingen € 1,2 miljoen meer. We hebben u via raadsmededelingen op de hoogte gehouden van de ontwikkeling van het gemeentefonds.

REALISATIE BATEN EN LASTEN

bedragen x € 1.000

06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Algemene baten en lasten	204	- 78	- 3	74 V	153
Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	- 534	- 534	- 565	- 31 N	- 457
Burgerlijke stand	- 237	- 224	- 209	15 V	- 178
Internationale contacten	- 8	- 8	- 8	0 V	- 3
Ondersteuning veiligheidsketen	- 2.367	- 2.287	- 2.282	5 V	- 2.281
Onroerende-zaakbelastingen	- 18	-	-	-	-
Openbare orde	- 271	- 524	- 416	109 V	- 399
Overige burgerzaken	- 47	- 77	- 73	4 V	- 65
Rampenbestrijding	- 49	- 49	- 49	0 V	- 51
Reisdocumenten	- 165	- 199	- 229	- 31 N	- 191
Rijbewijzen	- 169	- 189	- 195	- 7 N	- 173
Uitvoering Wet WOZ	- 407	- 429	- 425	4 V	- 438
Verkiezingen	- 125	- 177	- 117	61 V	- 116
Treasury	2	- 37	- 43	- 6 N	- 80
Gemeenteraad	- 693	- 739	- 759	- 20 N	- 741
College van B&W	- 921	- 1.631	- 1.555	75 V	- 801
Beheer overige gebouwen en gronden	- 309	- 242	- 219	23 V	- 876
Hondenbelasting	- 43	- 43	- 41	2 V	- 41
Handhaving Openbare orde	- 592	- 548	- 522	27 V	- 578
Brandkranen	- 21	- 21	- 19	2 V	- 22
Totaal Lasten	**- 6.767**	**- 8.034**	**- 7.727**	**306 V**	**- 7.337**
Baten					
Algemene baten en lasten	96	-	3	3 V	- 0
Burgerlijke stand	92	60	65	5 V	52
Ondersteuning veiligheidsketen	-	-	-	-	84
Onroerende-zaakbelastingen	9.976	8.967	8.988	21 V	9.770
Openbare orde	-	137	164	27 V	114
Overige burgerzaken	12	22	17	- 4 N	31
Rampenbestrijding	-	-	-	-	1
Reisdocumenten	117	152	210	58 V	174
Rijbewijzen	108	142	140	- 2 N	174
Uitkering gemeentefonds	54.363	61.491	62.719	1.228 V	54.162
Uitvoering Wet WOZ	10	10	9	- 2 N	8
Verkiezingen	-	-	-	-	0
Integratie-uitkering sociaal domein	4.319	4.446	4.446	-	5.852
Treasury	511	569	1.873	1.305 V	536
College van B&W	-	-	748	748 V	554
Beheer overige gebouwen en gronden	341	769	769	0 V	379
Hondenbelasting	-	-	- 1	- 1 N	175
Handhaving Openbare orde	82	52	40	- 13 N	25
Totaal Baten	**70.027**	**76.817**	**80.189**	**3.372 V**	**72.090**
Saldo van baten en lasten	**63.260**	**68.783**	**72.462**	**3.679 V**	**64.752**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**- 934**	**- 15.328**	**- 15.941**	**- 613 N**	**- 8.487**
Onttrekkingen	**1.666**	**9.469**	**9.462**	**- 7 N**	**5.633**
Mutatie reserves	**732**	**- 5.859**	**- 6.480**	**- 620 N**	**- 2.854**
Resultaat	**63.992**	**62.924**	**65.982**	**3.058 V**	**61.898**

BELANGRIJKSTE AFWIJKINGEN

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Verschil
Voordelen	
Vrijval voorziening APPA in plaats van storting	259 V
Vrijval voorziening ingegane pensioenen	618 V
Coronacompensatie verkiezingen niet nodig gehad	51 V
Reisdocumenten	27 V
Stelpost dubieuze debiteuren	40 V
Minder kosten Wet verplichte GGZ	100 V
Gemeentefondsuitkering (algemene uitkering)	1.228 V
Liquidatie-overschot Soweco	1.092 V
Ontvangen terugbetaling dividendbelasting	66 V
Ontvangen rente op overschot, geparkeerd bij schatkist	136 V
Totaal voordelen	**3.617 V**
Nadelen	
Storting vrijval voorziening ingegane pensioenen ten gunste van Financieringsreserve	- 618 N
Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	- 31 N
Totaal nadelen	**- 649 N**
Overige afwijkingen	90 V
Totaal afwijkingen	**3.058 V**

Er heeft een vrijval van de voorziening APPA plaatsgevonden in plaats van een storting in de voorziening Conform de circulaire van BZK moet bij de actuariële waardeberekeningen per 31 december 2022 rekening worden gehouden met een rekenrente van 2,472%. Dit betekent dat er ruim € 130.000,-- vrij kan vallen aan de voorziening voor pensioenverplichtingen van de (oud)wethouders. We hielden rekening met een storting van € 129.000,--. Door de stijging van de rekenrente levert dit een voordeel op van € 259.000,--.

Er valt € 618.000-- vrij aan pensioenverplichtingen voor de reeds gepensioneerde wethouders. Conform bestaand beleid worden deze middelen ten gunste van de Financieringsreserve gebracht.

Er zijn door het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor het corona-proof uitvoeren van de verkiezen. Deze zijn niet nodig gebleken en levert een voordeel van € 51.000,-- op.

Door corona waren er minder afgiften en verlengingen van reisdocumenten in 2020. Inwoners halen dit sinds 2021/2022 weer in en dat zien we zowel terug in de extra uitgaven (€ 31.000,-- nadeel) als in de extra inkomsten (leges) (€ 58.000,-- voordeel).
We nemen jaarlijks een stelpost op voor dubieuze debiteuren. Deze stelpost van € 40.000,-- hebben we niet nodig gehad.

Voor de Wet verplichte GGZ was vanuit 2021 incidenteel budget overgeheveld voor Ambulantisering. We hebben wel een procesregisseur aangesteld voor 0,5 fte en ook kosten voor software betaald, maar alles bij elkaar is er € 100.000,-- incidenteel overgehouden.

Eind 2022 heeft het Rijk bijdragen voor o.a. energie-armoede via het gemeentefonds uitgekeerd. De meeste van de hieraan gekoppelde uitgaven volgen pas in 2023. In totaal laat het gemeentefonds een voordeel van € 1.228.000,-- zien.

De liquidatie van GR Soweco is vrijwel volledig afgerond. Het merendeel van het liquidatiesaldo is reeds beschikbaar gesteld, maar nog niet uitgekeerd. De definitieve afrekening wordt verwacht medio 2023. Dit is bij de najaarsrapportage niet geraamd, omdat het bedrag van € 1.092.000,-- toen nog niet bekend was. Er is toen wel gemeld dat dit eraan zat te komen.

In 2022 is zowel de teruggave van dividendbelasting over 2021 als over 2022 ontvangen. Eénmalig levert dit een voordeel van € 66.000,-- op het beheer van de aandelenportefeuille.

We hadden ook gedurende 2022 een voordelig banksaldo. We moeten deze overschotten 'parkeren' bij de schatkist. In winter, voorjaar en zomer van 2022 kregen we over deze tegoeden geen renteopbrengsten en ook geen rentekosten. In de laatste maanden van 2022 veranderde de kapitaalmarkt en ook op de schatkisttegoeden kregen we een rentevergoeding: al met al een voordeel van € 136.000,--.

De Regio Twente is ontbonden en opgedeeld in drie delen SamenTwente, Twente Board en het Recreatieschap Twente. Bij de opsplitsing is het totaal begrote bedrag onjuist verdeeld over de verschillend begrotingsposten. We houden nu geld over op de post economische aangelegenheden, maar komen tekort bij volksgezondheid, veilig thuis en het Twente Board. Per saldo blijven we voor het totale budget van de voormalige Regio Twente wel binnen de begroting.

Voor een uitgebreide analyse van de verschillen in het programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 6 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Moties en amendementen
In onderstaande tabel zijn de aangenomen moties en amendementen van 2022 opgenomen.

Moties	
Raadsvergadering	
01-02-2022	Amendement eerste wijziging verordening OZB
08-03-2022	Amendement Financiele verordening gemeente Hellendoorn 2022
19-04-2022	Motie vreemd aan de orde van de dag over bomenkap
17-05-2022	Motie vreemd aan de orde van de dag over moutainbikeroutes
14-06-2022	Motie zienswijze begroting SamenTwente
14-06-2022	Motie vreemd aan de orde van de dag over stikstofplannen Nationaal Programma Landelijk Gebied
20-09-2022	Amendement Algemene subsidieverordening gemeente Hellendoorn 2022
11-10-2022	Motie aanpassing Kapverordening, ter voorbereiding op omgevingswet
08-11-2022	Amendement MFA Daarle
08-11-2022	Motie Integrale benadering ontwikkeling wendbare organisatie
08-11-2022	Motie fixers
08-11-2022	Motie Band met Ibbenburen
08-11-2022	Motie Mogelijkheden openbaar toilet Nijverdal
08-11-2022	Motie Samen boeren in de gemeente Hellendoorn
08-11-2022	Motie mbt het Mantelzorg compliment en jeugdige mantelzorgers
08-11-2022	Motie over Mogelijkheden openbaar toilet Nijverdal
08-11-2022	Motie vreemd aan de orde van de dag over Armoedebeid
08-11-2022	Motie vreemd aan de orde van de dag over Parkeergarage
29-11-2022	Amendement Aanpak Energiearmoede

PROGRAMMA:

OVERHEAD

BESTUURLIJK VERANTWOORDELIJK:

- Jorrit Eijbersen
- Gea Oord

INLEIDING

In dit programma presenteren we de kosten ten aanzien van overhead. In de paragraaf bedrijfsvoering lichten we activiteiten betreffende de overhead nader toe.

KADERSTELLENDE NOTA'S

- Beleidskader informatieveiligheid (2018/ 18INT00308)
- Privacy beleid en privacy statement (2018/ 18INT01175)
- Standpuntbepaling Interbestuurlijk Programma (2018/ 18INT01599)
- Nota reserves en voorzieningen 2018

REALISATIE BATEN EN LASTEN

bedragen x € 1.000

99 Overhead	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Personeel	- 8.674	- 8.872	- 8.608	264 V	- 7.389
Personeel en organisatie	- 604	- 781	- 805	- 24 N	- 600
Organisatieaangelegenheden	- 77	- 13	- 15	- 2 N	- 10
Financien en belastingen	- 264	- 335	- 297	37 V	- 746
Huisvesting	- 1.008	- 984	- 920	64 V	- 978
Automatisering	- 2.140	- 1.973	- 1.716	257 V	- 1.795
Communicatie	- 65	- 67	- 40	27 V	- 35
Juridische zaken	- 36	- 36	- 33	3 V	- 20
Facilitaire zaken	- 601	- 585	- 555	30 V	- 604
Overige ondersteuning	88	9	104	95 V	206
Totaal Lasten	**- 13.381**	**- 13.636**	**- 12.884**	**753 V**	**- 11.971**
Baten					
Personeel	7	167	152	- 16 N	70
Personeel en organisatie	-	-	8	8 V	38
Organisatieaangelegenheden	-	-	-	-	4
Financien en belastingen	2	2	1	- 1 N	1
Huisvesting	0	0	- 0	- 0 N	3
Automatisering	-	-	0	0 V	1
Communicatie	28	28	24	- 4 N	26
Facilitaire zaken	10	10	20	10 V	23
Overige ondersteuning	-	-	- 0	- 0 N	-
Totaal Baten	**47**	**207**	**205**	**- 2 N**	**166**
Saldo van baten en lasten	**- 13.333**	**- 13.429**	**- 12.679**	**751 V**	**- 11.804**
Resultaat	**- 13.333**	**- 13.429**	**- 12.679**	**751 V**	**- 11.804**

BELANGRIJKSTE AFWIJKINGEN

bedragen x € 1.000

Belangrijkste afwijkingen	Verschil
Voordelen	
Training Bestuurlijk sensitief adviseren niet in 2022 gestart	62 V
Lagere personeelskosten	202 V
Verzekeringspremies op diverse andere posten geboekt	37 V
Lagere energielasten	61 V
Digitaliseren processen	60 V
Minder licentiekosten automatisering	41 V
Minder implementatiekosten automatisering	43 V
Minder telefoonkosten	26 V
Minder kosten hardware	48 V
Minder promotionele activiteiten en evenementen	27 V
Minder kosten catering	33 V
Aanvullende beveiligingsmaatregelen BIO deels niet uitgevoerd	52 V
Totaal voordelen	**692 V**
Nadelen	
-	
Totaal nadelen	**-**
Overige afwijkingen	59 V
Totaal afwijkingen	**751 V**

De training bestuurlijk sensitief adviseren is in 2023 begonnen in plaats van 2022. Hierdoor ontstaat er een voordeel van € 62.000,--.
Het voordeel van € 202.000,-- op de personele kosten ontstaat door de vacatureruimte die niet kon worden ingevuld kon worden door de krapte op de arbeidsmarkt. Dit betreft meerdere functies.

De verzekeringspremies zijn binnen dit programma begroot, de werkelijke uitgaven staan op diverse posten in de begroting daadwerkelijk geboekt. Per saldo verloopt dit budgettair neutraal.

In de bestuursrapportage 2022 hebben we u een extra middelen gevraagd voor de hogere energiekosten die we verwachtten in verband met de door het rijk opgelegde sancties voor Russische ondernemingen. Dit alles naar aanleiding van de inval van Rusland in Oekraïne. Het bleef gedurende heel 2022 onduidelijk of en wanneer we onze lopende contracten met Gazprom (later SEFE) zouden moeten beëindigen. We hebben echter het hele jaar nog gebruik kunnen maken van onze financieel voordelige prijsafspraken met Gazprom. De extra gevraagde middelen bleken niet nodig. Binnen dit programma geeft dit een voordeel van € 61.000,--.

Binnen digitalisering en automatisering zijn een aantal voordelen ontstaan door de digitalisering/vereenvoudiging van onder andere het subsidieproces is opgelost met aanpassingen door te voeren in het proces qua werkwijze, de digitalisering van het proces in - en uit dienst nog niet heeft plaats gevonden, de tweede bundel e-diensten is niet uitgevoerd, lagere implementatiekosten, lagere licentiekosten automatisering, minder beschikbaarheid van leveranciers en langere levertijden met betrekking tot hardware en het stopzetten van het SIEM/SOC traject van de VNG.

Er hebben minder promotionele activiteiten en evenementen plaatsvonden in verband met corona. Dit geeft een voordeel van € 27.000,--.

In 2022 zijn er minder kosten voor de catering gemaakt van € 33.000,-- doordat er minder medewerkers op kantoor werkzaam zijn.

Voor een uitgebreide analyse van de verschillen in het programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 6 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

4

PARAGRAFEN

PARAGRAAF 1:

LOKALE HEFFINGEN

Inleiding
In deze paragraaf geven we verantwoording over het beleid op het gebied van de gemeentelijke belastingen in 2021. Ook krijgt u inzicht in de belastingdruk voor burgers.

Uitgangspunten en doelstellingen
Het is gebruikelijk om de tarieven jaarlijks te verhogen met een inflatiecorrectie. Op basis van de laatste prognoses van het CPB gingen wij bij het opmaken van de begroting 2022 uit van een gewogen gemiddelde van 2,4%. Overwegingen om hiervan af te wijken waren bijvoorbeeld wettelijk vastgestelde tarieven, omvang van de voorzieningen, de mate van kostendekkendheid van een bepaald tarief of de afronding van de tarieven.

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing is een bestemmingsbelasting. Wij gebruiken de opbrengsten om onze kosten voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval te dekken.

De verhoging van de afvalstoffenheffing werd beperkt tot 1,4%. De inflatiecorrectie bedraagt 2,4% en dat is ook opgenomen als stijging in de begroting 2022 en expliciet vermeld in de paragraaf lokale heffingen. Een eerste doorkijk van de kosten en opbrengsten op het gebied van het afval in 2021 liet zien dat de voorziening egalisatie afvalstoffenheffing het mogelijk maakte om voor 2022 de tariefsverhoging te beperken. Ten opzichte van de begroting 2022 zorgden de lagere tarieven voor een lagere opbrengst. Die werd gedekt uit de voorziening egalisatie afvalstoffenheffing.

Afvalstoffenheffing	2021	2022	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
Basisheffing	€ 172,80	€ 175,20	€ 2,40	1,4%
140 liter restcontainer	€ 66,72	€ 67,68	€ 0,96	1,4%
240 liter restcontainer	€ 128,52	€ 130,32	€ 1,80	1,4%
opslag hoogbouwcomplex *1)	€ 73,80	€ 74,88	€ 1,08	1,5%
opslag recreatiecomplex *2)	€ 121,92	€ 123,60	€ 1,68	1,4%

In de laatste kolom van bovenstaande tabel ziet u dat niet alle tarieven evenveel zijn gestegen. Dat komt door de afronding ervan. Alle tarieven moeten deelbaar zijn door twaalf.

Begrafenisrechten
De opbrengst van de begrafenisrechten gebruiken wij om de kosten van de begraafplaatsen te dekken. De begrafenisrechten zijn met de inflatiecorrectie van 2,4% verhoogd.

Begrafenisrechten	2021	2022	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
Aankoop eigen graf	€ 2.352,00	€ 2.409,00	€ 57,00	2,4%
Begraven volwassene	€ 755,00	€ 773,00	€ 18,00	2,4%

Leges
Particulieren en bedrijven moeten leges betalen voor individuele dienstverlening van de gemeente. De meeste leges zijn verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,4%. Daarnaast zitten er in de Legesverordening ook nog wettelijke tarieven en maximumtarieven.

Marktprecariobelasting
Voor het gebruik van een standplaats op warenmarkt in Nijverdal moeten de marktkooplieden marktprecariobelasting betalen. De tarieven zijn verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,4%.

OZB
De opbrengst van de OZB is een algemeen dekkingsmiddel. De tarieven van de OZB worden uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Op grond van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) moeten wij elk jaar alle onroerende zaken taxeren.

Besloten is voor 2022 geen inflatiecorrectie toe te passen. Daarnaast zagen we ruimte om een belastingverlaging door te voeren.

Voor woningen betekende dit een verlaging met 6,9% ten opzichte van 2021. Voor de niet- woningen betekende dit een verlaging met 5,4% ten opzichte van 2021.

Onroerende zaak belasting	2021	2022	Tarief-stijging	Lasten-stijging (%)
Eigendom				
Woning	0,1480%	0,1176%	-0,0304%	-6,9%
Niet-woning	0,3330%	0,3163%	-0,0167%	-5,4%
Gebruik				
Niet-woning	0,2716%	0,2580%	-0,0136%	-5,4%

Reclamebelasting
Vanwege de coronacrisis zijn er, net als in 2020 en 2021, geen aanslagen reclamebelasting opgelegd in 2022.
Uit de opbrengst van de reclamebelasting wordt normaliter een subsidie verstrekt aan Stichting Promotie Nijverdal. Ook is een gedeelte van de opbrengst bedoeld als bijdrage van de ondernemers aan het Masterplan.
De gemeenteraad heeft in op 19 april 2022 de Verordening reclamebelasting 2022 ingetrokken met terugwerkende kracht per 1 januari 2022. Overigens werd de subsidie aan Stichting Promotie Nijverdal om evenementen te organiseren à € 55.000,-- wel uitbetaald.

Riool- en waterzorgheffing
De riool- en waterzorgheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing om collectieve maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater.
De tarieven werden verhoog met de inflatiecorrectie van 2,4%.

Riool- en waterzorgheffing	2021	2022	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
Vastrecht 0-500 m3	€ 228,36	€ 233,88	€ 5,52	2,4%
Vastrecht 501-1000 m3	€ 316,08	€ 323,64	€ 7,56	2,4%
Vastrecht 1001-1500 m3	€ 1.025,64	€ 1.050,24	€ 24,60	2,4%
Opslag voor elke hele of gehele schijf van 500 m3 boven 1500 m3	€ 398,76	€ 408,36	€ 9,60	2,4%

Toeristenbelasting
De opbrengst van de toeristenbelasting wordt door de gemeente gedeeltelijk gebruikt als dekking voor kosten op recreatief gebied. Een ander gedeelte wordt gebruikt als algemeen dekkingsmiddel.
De tarieven voor 2022 zijn verhoogd conform de tariefafspraak voor de periode 2019-2023, na een consultatieronde onder de recreatieondernemers die we hebben gehouden in het derde en vierde kwartaal van 2017. Deze tarieven zijn door de raad bekrachtigd in april 2018.

Voor de aanbieders van nachtverblijf is geen speciale coronaregeling in het leven geroepen. De toeristenbelasting wordt namelijk opgebracht door de toerist. De recreatieondernemer is slechts een doorgeefluik.
De genoemde tarieven zijn per persoon per nacht.

Toeristenbelasting	2021	2022	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
A. nachtverblijf niet vallend onder B, C of D	€ 0,76	€ 0,78	€ 0,02	2,6%
B. woning	€ 1,18	€ 1,21	€ 0,03	2,5%
C. hotel / bed&breakfasst	€ 1,83	€ 1,87	€ 0,04	2,2%
D. vaste standplaats	€ 114,00	€ 117,00	€ 3,00	2,6%

Vermakelijkhedenretributie
De tarieven van de vermakelijkhedenretributie zijn niet aangepast omdat er met de enige belastingplichtige, Avonturenpark Hellendoorn, een convenant gesloten is met een looptijd van 2018 tot en met 2022. Met het convenant draagt het Avonturenpark bij aan de kosten die de gemeente maakt ten behoeve van het park.

Wet waardering onroerende zaken
Elk jaar worden alle onroerende zaken binnen de gemeente Hellendoorn opnieuw gewaardeerd. De nieuwe WOZ-waarden werden eind februari 2022 aan de belanghebbenden bekend gemaakt en hadden als waardepeildatum 1 januari 2021.

Aanslagheffing gecombineerde aanslag 2022
In totaal zijn er voor belastingjaar 2022 19.270 aanslagen gemeentelijke belastingen verzonden. Hiervan werden er 17.203 in februari 2022 opgelegd (89,3%). Naar aanleiding van verhuizingen, bezwaarschriften en controles werden er in de loop van 2022 dus 2.067 aanslagen opgelegd. Zoals gebruikelijk zijn op het aanslagbiljet de aanslagen afvalstoffenheffing, OZB en riool- en waterzorgheffing gecombineerd. Meestal staat op het aanslagbiljet ook een WOZ-beschikking.

Betaling
Omdat 67,65% van de belastingplichtigen een machtiging hebben afgegeven tot automatische incasso, hadden zij tien termijnen om het verschuldigde bedrag te voldoen.

Kwijtschelding 2022
Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen kan worden verleend als de belastingschuldige niet in staat is anders dan met buitengewoon bezwaar de belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen. Van buitengewoon bezwaar is sprake als de middelen om een belastingaanslag te betalen ontbreken en ook niet binnen afzienbare termijn kunnen worden verwacht. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing.

Bij de behandeling van kwijtscheldingsverzoeken maakte de gemeente Hellendoorn maximaal gebruik van de haar geboden mogelijkheden, door 100,0% van de bijstandsnorm aan te merken als kosten van bestaan. Voor AOW-gerechtigden werd een inkomstennorm gehanteerd gelijk aan de toepasselijke netto AOW-bedragen. Verder hielden wij bij de beoordeling van de betalingscapaciteit rekening met de netto kosten van kinderopvang.

Om de administratieve lasten voor zowel de burger als de gemeente en ook de uitvoeringskosten zo laag mogelijk te houden, maakten wij gebruik van geautomatiseerde kwijtschelding. Het Inlichtingenbureau kreeg van ons een gegevensbestand van belastingplichtigen aan wie in 2021 volledig kwijtschelding is verleend. Het Inlichtingenbureau toetste op basis van gegevensvergelijkingen of de belastingplichtigen voldeden aan de normstelling en in aanmerking kwamen voor automatische kwijtschelding. Daarvan kregen de mensen van ons bericht.

Ook als men niet voor automatische kwijtschelding in aanmerking kwam, kreeg men bericht. Op het moment dat de betreffende belastingplichtige de belastingaanslag 2022 ontving, kon hij of zij alsnog kwijtschelding aanvragen. Die aanvragen werden uitgebreid getoetst.

Over belastingjaar 2022 hebben we in totaal € 200.006,12 kwijtgescholden. In 2021 was dat nog € 215.029,--.

Oninbaar
Als op het gebied van de invordering alle vervolgacties zijn ondernomen en er geen verhaalsmogelijkheden meer zijn, worden de desbetreffende posten uit het debiteurenbestand gehaald en oninbaar verklaard. Dit instrument is in de wet vastgelegd en geldt als sluitstuk als invordering niet meer mogelijk blijkt.
Door het oninbaar verklaren, worden de invorderingsmaatregelen definitief afgerond. De schuld gaat administratief teniet, maar blijft formeel bestaan. Er hoeft echter geen tijd en energie meer te worden gestoken in het invorderen van de bedragen die toch niet binnenkomen.

Na de oninbaarverklaring wordt de schuld extra-comptabel vastgelegd. De posten worden op een aparte lijst, buiten de financiële administratie om, bijgehouden en vervallen na vijf jaar door verjaring. Op deze manier blijft de invordering zichtbaar voor het geval (gedeeltelijke) invordering plotseling alsnog mogelijk is.
De post oninbaarheid hangt veelal samen met faillissementen, vertrekken naar het buitenland waarbij onbekend is waar mensen naar toe zijn gegaan, en dergelijke. Veelal incidentele oorzaken dus. Het gaat hierbij in principe om alle soorten gemeentelijke belastingen, maar de gecombineerde aanslagen en leges vormen de hoofdmoot.
In 2022 hebben we een bedrag van € 61.938,-- aan openstaande gemeentelijke belastingen oninbaar verklaard (2021: € 30.000,--).

In de jaarrekening hebben we op de balans een voorziening dubieuze debiteuren voor vorderingen ouder dan een jaar. Hoe ouder de vordering is, des te hoger het voorziene bedrag.

Hoe ziet de belastingdruk er uit?
De ontwikkeling van de woonlasten krijgt ieder jaar veel aandacht in de media. Dit komt vooral omdat door lokale afwegingen de stijgingen per gemeente kunnen verschillen. Meer nog dan de hoogte van de lokale lasten, wekt ook de variatie tussen gemeenten maatschappelijke weerstand op. Meestal worden enkele sprekende cijfermatige voorbeelden genoemd, die echter geen beeld geven van de variatie over de gehele linie.

Verder is het belangrijk te beseffen dat van elke euro die huishoudens en bedrijven in Nederland in 2022 aan belastingen en sociale premies betalen, volgens het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) maar 3,3% naar de gemeenten gaat. De gemeentelijke lasten zijn dus minder hoog dan wel eens wordt gedacht. De grote aandacht voor de hoogte van de gemeentelijke belastingen komt vooral door de zichtbaarheid van de heffingen.

Provinciaal beeld belastingdruk

Sinds 2020 kennen we een benchmark gemeentelijke woonlasten. Door een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten en de tariefontwikkeling met landelijke en provinciale gemiddelden, worden de onderlinge verschillen tussen gemeenten inzichtelijk. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) stelt de benchmark samen en neemt deze op in de Atlas van de lokale heffingen.

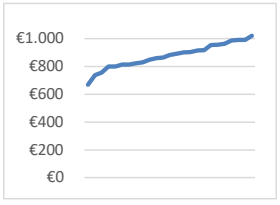
We hebben de woonlasten in Overijssel op een rij gezet voor een eigenaar/gebruiker en een huurder, uitgesplitst naar een één- en meerpersoonshuishouden.

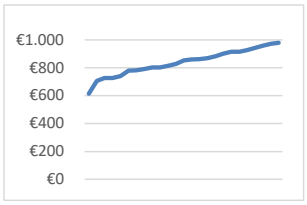
Woonlasten eigenaar/gebruiker meerpersoonshuishouden		
1	Rijssen-Holten	€667
2	Steenwijkerland	€738
3	Kampen	€756
4	Zwartewaterland	€799
5	Zwolle	€800
6	Ommen	€812
7	Tubbergen	€813
8	Dalfsen	€822
9	Staphorst	€829
10	Hardenberg	€849
11	Raalte	€860
12	Oldenzaal	€864
13	Dinkelland	€883
14	Wierden	€892
15	Hengelo	€901
16	Hellendoorn	€902
17	Borne	€914
18	Deventer	€917
19	Hof van Twente	€953
20	Twenterand	€957
21	Enschede	€962
22	Almelo	€986
23	Olst-Wijhe	€990
24	Losser	€990
25	Haaksbergen	€1.021
OVERIJSSEL		€875
LANDELIJK		€929

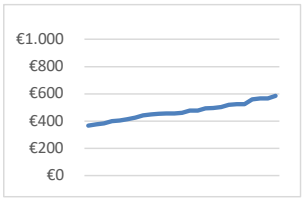
Woonlasten eigenaar/gebruiker éénpersoonshuishouden		
1	Rijssen-Holten	€615
2	Steenwijkerland	€707
3	Kampen	€727
4	Zwartewaterland	€728
5	Zwolle	€740
6	Ommen	€781
7	Tubbergen	€784
8	Dalfsen	€793
9	Staphorst	€803
10	Hardenberg	€804
11	Raalte	€815
12	Oldenzaal	€828
13	Dinkelland	€854
14	Hengelo	€860
15	Wierden	€863
16	Deventer	€869
17	Borne	€884
18	Hellendoorn	€902
19	Twenterand	€916
20	Hof van Twente	€916
21	Enschede	€927
22	Almelo	€943
23	Losser	€960
24	Haaksbergen	€973
25	Olst-Wijhe	€981
OVERIJSSEL		€839
LANDELIJK		€844

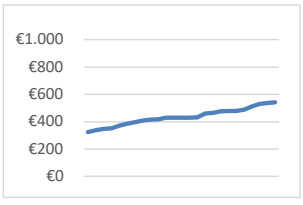
Woonlasten huurder meerpersoonshuishouden		
1	Kampen	€367
2	Rijssen-Holten	€377
3	Borne	€383
4	Dalfsen	€401
5	Zwolle	€406
6	Dinkelland	€415
7	Tubbergen	€427
8	Olst-Wijhe	€442
9	Steenwijkerland	€450
10	Raalte	€454
11	Staphorst	€457
12	Twenterand	€458
13	Ommen	€460
14	Hellendoorn	€477
15	Deventer	€478
16	Wierden	€495
17	Oldenzaal	€496
18	Zwartewaterland	€503
19	Hengelo	€520
20	Hardenberg	€524
21	Hof van Twente	€526
22	Haaksbergen	€559
23	Enschede	€566
24	Losser	€567
25	Almelo	€586
OVERIJSSEL		€472
LANDELIJK		€518

Woonlasten huurder éénpersoonshuishouden		
1	Rijssen-Holten	€325
2	Kampen	€338
3	Zwolle	€347
4	Borne	€353
5	Dalfsen	€372
6	Dinkelland	€385
7	Tubbergen	€398
8	Raalte	€410
9	Twenterand	€417
10	Steenwijkerland	€419
11	Ommen	€429
12	Deventer	€431
13	Staphorst	€431
14	Zwartewaterland	€431
15	Olst-Wijhe	€433
16	Oldenzaal	€460
17	Wierden	€465
18	Hellendoorn	€477
19	Hengelo	€479
20	Hardenberg	€480
21	Hof van Twente	€489
22	Haaksbergen	€511
23	Enschede	€531
24	Losser	€537
25	Almelo	€542
OVERIJSSEL		€436
LANDELIJK		€433

Conclusies:

- De benchmark laat voor 2022 zien dat Hellendoorn in Overijssel zich onderaan de middenmoot bevindt voor wat betreft de woonlasten voor de eigenaar/gebruiker en huurder meerpersoonshuishoudens. Dat geldt in mindere mate voor de woonlasten van de éénpersoonshuishoudens.
- De woonlasten voor een meerpersoonshuishouden dat een woning huurt zijn nagenoeg gelijk aan het Overijsselse gemiddelde.
- Doordat Hellendoorn geen specifieke tarieven heeft voor éénpersoonshuishoudens, zijn die huishoudens, gelet op de Overijsselse en landelijke gemiddeldes, relatief duur uit.
- Uit de grafieken blijkt dat vooral voor huurders de spreiding relatief gering is, gelet op de 'vlakke' grafiek. Bij de eigenaren/gebruikers is de spreiding groter, want de grafiek is steiler. En ook blijkt dat Rijssen-Holten fors afwijkt van het gemiddelde door de kromming aan het begin van de eerste twee grafieken. Omdat die kromming zich niet voordoet bij de huurders, zit de oorzaak van die kromming dus in de OZB.

Ontwikkeling belastingdruk woningen

Door de tariefmaatregelen daalde de belastingdruk (het totaal aan OZB, afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing) voor een gemiddeld gezin met 2,6%. De belastingdruk voor een gemiddelde woninghuurder steeg met 1,9%.

In het volgende overzicht ziet u een vergelijking van de tarieven en aanslagen van de gecombineerde aanslag van 2021 en 2022 en de daarmee samenhangende belastingdruk voor een gemiddeld huishouden.

bedragen x € 1.000

Woonlasten	2021	2022	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
Eigenaar en gebruiker				
OZB eigenaar *1)	€ 403,43	€ 375,70	-€ 27,73	-6,9%
Afvalstoffenheffing *2)	€ 239,52	€ 242,88	€ 3,36	1,4%
Rioolheffing *3)	€ 228,36	€ 233,88	€ 5,52	2,4%
Woonlasten eigenaar en gebruiker	**€ 871,31**	**€ 852,46**	**-€ 18,85**	**-2,2%**
Gebruiker				
Afvalstoffenheffing *2)	€ 239,52	€ 242,88	€ 3,36	1,4%
Rioolheffing *3)	€ 228,36	€ 233,88	€ 5,52	2,4%
Woonlasten gebruiker	**€ 467,88**	**€ 476,76**	**€ 8,88**	**1,9%**

*1) Voor het eigendom van een gemiddelde woning met een woningwaarde van € 272.591,-- in 2021 en € 319.477,-- in 2022.
*2) Standaardcombinatie: basisheffing met een 140 liter GFT-container
*3) Uitgaande van 0-500 m3 waterverbruik

Ontwikkeling belastingdruk bedrijven

Bij de bepaling van de belastingdruk voor bedrijven spelen slechts twee belastingsoorten een rol, te weten de OZB en de riool- en waterzorgheffing. De afvalstoffenheffing is namelijk alleen maar voor huishoudens. Hieronder ziet u de ontwikkeling in de belastingdruk voor een fictief bedrijf dat in 2010 een WOZ-waarde had van € 1.000.000,--. Sindsdien hebben we deze waarde verhoogd of verlaagd met de jaarlijkse gemiddelde marktontwikkeling voor niet-woningen. Daarnaast gaan we uit van een jaarlijks waterverbruik van 1000 m3. Op basis van dit overzicht daalde de belastingdruk voor dit fictieve bedrijf in 2022 met 8,0% voor een eigenaar/gebruiker en met 7,4% voor een gebruiker.

Belastingdruk bedrijven	2021	2022	Lasten-stijging (€)	Lasten-stijging (%)
Woz- waarde (fictief bedrijf met een WOZ-waarde van € 1.000.000,-- in 2010)	€ 915.941,00	€ 912.277,00		
Belastingsoort				
OZB-eigendom	€ 3.050,08	€ 2.885,53	-€ 164,55	-5,4%
OZB-gebruik	€ 2.487,70	€ 2.353,67	-€ 134,02	-5,4%
Rioolheffing bij 1.000 m3	€ 316,08	€ 323,64	€ 7,56	2,4%
Belastingdruk	**€5.853,86**	**€5.562,85**	**(€291,01)**	**-5,0%**

Overzicht opbrengsten

bedragen x € 1.000

Lokale heffingen	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Belastingen					
Onroerende-zaakbelasting gebruikers	1.403	1.374	1.259	- 116 N	1.385
Onroerende-zaakbelasting eigenaren	8.555	7.593	7.729	136 V	8.385
Toeristenbelasting	533	533	533	0 V	606
Reclamebelasting	88	- 7	- 9	- 1 N	- 8
Hondenbelasting	-	-	- 1	- 1 N	175
Marktprecariobelasting	35	22	25	3 V	20
Totaal Belastingen	**10.614**	**9.515**	**9.537**	**22 V**	**10.562**
Heffingen					
Rioolheffing	4.191	4.137	4.163	26 V	4.044
Afvalstoffenheffing	3.927	3.850	3.850	0 V	3.765
Totaal Heffingen	**8.118**	**7.987**	**8.014**	**26 V**	**7.809**
Rechten					
Secretarieleges burgerzaken	329	376	433	57 V	428
Begrafenisrechten	429	429	479	50 V	448
Overige leges en rechten	962	1.163	1.343	180 V	1.981
Totaal Rechten	**1.721**	**1.968**	**2.254**	**286 V**	**2.857**
Totaal lokale heffingen	**20.453**	**19.471**	**19.805**	**334 V**	**21.228**

Kostenonderbouwing

De paragraaf Lokale heffingen moet inzicht geven in de mate van kostendekkendheid van heffingen, zodat er een uitspraak kan worden gedaan of de tarieven niet meer dan kostendekkend zijn.

Met ingang van de begroting 2023 hebben we gebruik gemaakt van de diensten van een externe deskundige, te weten kostendekkendheid.nl. Eén op de drie gemeenten maakt gebruik van deze partij voor de paragraaf lokale heffingen.

Het betreft de volgende heffingen: leges, afvalstoffenheffing, rioolheffing en begrafenisrechten.

Door de wijziging van het BBV zijn vanaf de begroting 2017 nieuwe begrotingsregels van kracht. De nieuwe regels hebben invloed op de kostenonderbouwing van gemeentelijke heffingen. Zo is verplicht om in de paragraaf lokale heffingen van de begroting een uitsplitsing weer te geven tussen de directe kosten van het betreffende beleids-programma en de overhead. Verder moet informatie gegeven worden over de beleidsuitgangspunten en hoe die gehanteerd zijn bij de tariefstelling

In samenwerking met kostendekkendheid.nl en diverse deelnemende gemeenten wordt de komende jaren meer onderzoek verricht naar de kostendekkendheid van de leges. We doen dit met als doel een hogere kwaliteit van de legesproducten (snellere dienstverlening), meer transparantie en tegen lagere kosten.

Het doel van het onderzoek was:

- te controleren of de legesverordening aan de wettelijke eisen van maximaal 100% kostendekkendheid voldoet.
- aanbevelingen te geven betreffende de bedrijfsvoering in het kader van de legesverordening.
- Inzicht te krijgen in de tijdbesteding van de diverse processen.
- Inzicht te krijgen in verschillen met andere gemeenten.

Leges

De legesverordening bestaat uit drie delen (zogeheten titels) die vervolgens weer zijn opgebouwd in hoofdstukken. Bij de legesverordening is het in het nieuwe BBV vereist dat de kostendekkend per hoofdstuk in beeld wordt gebracht.

In onderstaande tabellen is de kostendekkendheid opgenomen van betreffende heffingen conform het nieuwe BBV. Het bepalen van de mate van kostendekkendheid is een continu proces.
Als algemeen beleidsuitgangspunt streven we naar 100,0% kostendekkendheid. Hieronder wordt de kostendekkendheid per titel nader toegelicht. Bij de leges is kruissubsidiëring toegestaan; dit betekent dat de legesverordening kostendekkend moet zijn, maar dat er op onderdelen wel meer dan kostendekkende tarieven mogen worden gerekend, mits dit gecompenseerd wordt doordat andere tarieven juist niet geheel kostendekkend zijn.

Titel 1 – Algemene dienstverlening
We streven naar 100,0% kostendekkendheid, maar zijn hierin beperkt door de gemaximeerde legestarieven vanuit het Rijk. Zie hieronder de mate van kostendekkendheid voor de leges burgerzaken.

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid legesverordening per hoofdstuk - Titel 1			Lasten taakveld	Over-head	Totaal lasten	Opbrengsten	Kostendekking
Titel 1 - Algemene dienstverlening							
Hoofdstuk	1	Burgerlijke stand	65,0	34,1	99,2	53,9	54,4%
Hoofdstuk	2	Reisdocumenten	156,2	73,7	229,9	209,3	91,0%
Hoofdstuk	3	Rijbewijzen	90,7	63,0	153,7	140,5	91,4%
Hoofdstuk	4	Verstrekkingen uit de Basisregistratie Personen	3,8	4,6	8,4	6,0	70,6%
Hoofdstuk	5	Vervallen	-	-	-	-	
Hoofdstuk	6	Vervallen	-	-	-	-	
Hoofdstuk	7	Bestuursstukken	-	-	-	-	
Hoofdstuk	8	Vastgoedinformatie	-	-	-	-	
Hoofdstuk	9	Overige publiekszaken	6,1	1,4	7,5	5,0	66,6%
Hoofdstuk	10	Gemeentearchief	-	-	-	-	
Hoofdstuk	11	Vervallen	-	-	-	-	
Hoofdstuk	12	Leegstandwet	-	-	-	-	
Hoofdstuk	13	Gemeentegarantie	-	-	-	-	
Hoofdstuk	14	Vervallen	-	-	-	-	
Hoofdstuk	15	Vervallen	-	-	-	-	
Hoofdstuk	16	Kansspelen	0,7	0,8	1,5	1,2	77,0%
Hoofdstuk	17	Kinderopvang	7,9	1,7	9,6	7,9	82,1%
Hoofdstuk	18	Nutsvoorzieningen	21,3	8,3	29,6	34,1	115,4%
Hoofdstuk	19	Verkeer en vervoer	20,3	19,0	39,2	18,9	48,2%
Hoofdstuk	20	Verordening	0,5	0,6	1,0	0,4	37,2%
Hoofdstuk	21	Overige vergunningen, ontheffingen en inschrijvingen	2,3	2,8	5,1	3,8	75,2%
Hoofdstuk	22	Overige verstrekkingen	-	-	-	-	
Hoofdstuk	23	Overige inlichtingen	-	-	-	-	
Hoofdstuk	24	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing, beschikking of verstrekking					
Hoofdstuk	25	Publicatie	-	-	-	-	
Hoofdstuk	26	Spoedafhandeling	-	-	-	0,1	
Kostendekkendheid Titel 1 - Algemene dienstverlening			**374,7**	**210,1**	**584,7**	**481,0**	**82,3%**

Titel 2 – Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Het grootste gedeelte van de kosten en opbrengsten binnen titel 2 hebben betrekking op de kosten en opbrengsten van de Omgevingsvergunning.

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid legesverordening per hoofdstuk - Titel 2			Lasten taakveld	Over-head	Totaal lasten	Opbrengsten	Kosten-dekking
Titel 2 - Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning							
Hoofdstuk	1	Begripsomschrijvingen	-	-	-	-	
Hoofdstuk	2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	13,2	16,2	29,5	11,9	40,4%
Hoofdstuk	3	Omgevingsvergunning	570,1	363,2	933,3	1.211,0	129,8%
Hoofdstuk	4	Vermindering	-	-	-	-	
Hoofdstuk	5	Teruggaaf	-	-	-	- 3,8	
Hoofdstuk	6	Intrekking omgevingsvergunning	-	-	-	-	
Hoofdstuk	7	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	-	-	-	-	
Hoofdstuk	8	Bestemmingsplannen	2,2	2,7	4,9	7,9	161,5%
Hoofdstuk	9	Vervallen	-	-	-	-	
Hoofdstuk	10	Diversen			-	24,4	
Hoofdstuk	11	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing, beschikking of verstrekking	-	-	-	-	
Kostendekkendheid Titel 2 - Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning			**585,5**	**382,1**	**967,7**	**1.251,5**	**129,3%**

Titel 3 – Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn

Titel 3 vormt een klein gedeelte van onze legesinkomsten. Het gaat hier voornamelijk over drank- en horecavergunningen en de APV. De kosten zijn vele malen hoger dan de leges die we ontvangen.

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid legesverordening per hoofdstuk - Titel 3			Lasten taakveld	Over-head	Totaal lasten	Opbrengsten	Kosten-dekking
Titel 3 - Europese dienstenrichtlijn							
Hoofdstuk	1	Horeca	5,6	4,0	9,6	8,9	92,7%
Hoofdstuk	2	Organiseren evenementen of markten	8,0	9,8	17,8	9,3	52,6%
Hoofdstuk	3	Prostitutiebedrijven	-	-	-	-	
Hoofdstuk	4	Splitsingsvergunning woonruimte	-	-	-	-	
Hoofdstuk	5	Standplaatsen	21,4	26,3	47,6	6,0	12,6%
Hoofdstuk	6	Winkeltijdenwet	-	-	-	-	
Hoofdstuk	7	Huisvestingswet	-	-	-	-	
Hoofdstuk	8	Toezicht op openbare inrichtingen	1,6	2,0	3,5	1,1	29,9%
Hoofdstuk	9	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing, beschikking of verstrekking	0,2	0,2	0,4	0,1	36,6%
Hoofdstuk	10	Publicatie	-	-	-	-	
Hoofdstuk	11	Spoedafhandeling	-	-	-	-	
Kostendekkendheid Titel 3 - Europese dienstenrichtlijn			**36,7**	**42,2**	**78,9**	**25,5**	**32,3%**

Afvalstoffenheffing

In zijn algemeenheid is de afvalstoffenheffing volledig bedoeld om de kosten van afvalinzameling te dekken. We gebruiken de voorziening egalisatie afvalstoffenheffing om schokken in de tarieven op te vangen. De voorziening is de afgelopen jaren opgebouwd uit de ontvangen heffingen. In 2022 hebben we € 471.000,-- toegevoegd aan de voorziening.

bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	Primitieve Begroting	Rekening 2022
Kosten taakveld		
Netto kosten		
Kosten, incl. (omslag)rente	3.500	2.990
Taakveld Straatreiniging - 1/3 deel naar Afval	226	216
Inkomsten, excl. heffingen	- 755	- 819
Netto kosten	**2.971**	**2.387**
Toe te rekenen kosten		
Overhead, incl. (omslag)rente	576	576
BTW *1)	525	417
Toe te rekenen kosten taakveld	**1.100**	**993**
Totale kosten taakveld	**4.071**	**3.380**
Totale opbrengsten heffing	**3.935**	**3.851**
Dekkingspercentage afvalstoffenheffing	**96,6%**	**113,9%**

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten

Rioolheffing

De rioolheffing willen we ook niet meer dan kostendekkend heffen. Het overschot of tekort dient om toekomstige schommelingen van de heffing te beperken. In 2022 hebben we ruim € 81.000,-- toe kunnen voegen aan de voorziening egalisatie rioolheffing.

bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	Primitieve Begroting	Rekening 2022
Kosten taakveld		
Netto kosten		
Kosten, incl. (omslag)rente	3.028	2.970
Taakveld straatreiniging - 1/3 deel naar Rioleringen	226	216
Inkomsten, excl. heffingen	- 35	- 89
Netto kosten	**3.220**	**3.097**
Toe te rekenen kosten		
Overhead, incl. (omslag)rente	614	610
BTW *1)	386	376
Toe te rekenen kosten taakveld	**1.000**	**986**
Totale kosten taakveld	**4.219**	**4.083**
Totale opbrengsten heffing	**4.198**	**4.164**
Dekkingspercentage rioolheffing	**99,5%**	**102,0%**

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten

Begrafenisrechten

De opbrengsten uit de begrafenisrechten zijn hoger dan begroot, maar de kostendekking is nu op 95,7% beland.

bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid begrafenisrechten	Primitieve Begroting	Rekening 2022
Kosten taakveld		
Netto kosten		
Kosten, incl. (omslag)rente	396	377
Inkomsten, excl. heffingen	-	-
Netto kosten	**396**	**377**
Toe te rekenen kosten		
Overhead, incl. (omslag)rente	104	106
BTW *1)	18	17
Toe te rekenen kosten taakveld	**122**	**123**
Totale kosten taakveld	**518**	**500**
Totale opbrengsten heffing	**429**	**479**
Dekkingspercentage begrafenisrechten	**82,8%**	**95,7%**

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten

Samenvatting kostendekkendheid

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid heffingen	Lasten taakveld	Overhead	BCF /BTW	Totaal lasten	Leges	Andere inkomsten	Dekkings %
Rioolheffing	3.186	610	376	4.172	4.164	89	102%
Afvalstoffenheffing	3.206	576	417	4.199	3.851	819	114%
Begrafenisrechten	377	106	17	500	479	-	96%
Leges titel 1	375	210		585	481		82%
Leges titel 2	586	382		968	1.251		129%
Leges titel 3	37	42		79	25		32%
	7.767	**1.926**	**810**	**10.503**	**10.252**	**908**	**107%**

PARAGRAAF 2:

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

INLEIDING

Risicomanagement is het proces waarbij de organisatie continu en systematisch doorlopen wordt op risico's. Het doel is de gevolgen ervan te voorkomen of te bestrijden en de positieve effecten ervan te benutten of te versterken. Met andere woorden: risicomanagement is gericht op het voorkomen, vermijden of verkleinen van risico's. De twee meest gebruikte toepassingen van risicomanagement zijn het sturen op risico's en het beheersen van risico's.

In deze paragraaf brengen wij de risico's in beeld die van invloed zijn op onze bedrijfsvoering (organisatiebreed) en verantwoorden we de maatregelen die we treffen om de risico's beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's zijn we in staat om op verantwoorde manier besluiten te nemen, waardoor de huidige risico's en de risico's gerelateerd aan toekomstige uitgaven en investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van onze organisatie, het zogenaamde weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen kunnen we bepalen door onderstaande stappen te doorlopen:

1. **Het inventariseren van risico's (risicoprofiel)**
2. **Het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit**
3. **Het vaststellen van de beschikbare weerstandscapaciteit**
4. **Het vergelijken van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit**

Ook wordt in deze paragraaf ingegaan op de financiële kengetallen. Deze geven een aanvullend inzicht in de weer- en wendbaarheid van de gemeente en maken duidelijk hoeveel financiële ruimte er is om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken.

1. RISICOPROFIEL

Aan de hand van de risico-inventarisatie is een risicoprofiel opgesteld. Periodiek worden de risico's van de organisatie doorlopen en waar nodig opnieuw beoordeeld.
Momenteel zijn in totaal 181 risico's in het systeem ingebracht. In het onderstaand overzicht presenteren we de tien belangrijkste risico's. Risico's met de hoogste impact op de benodigde weerstandscapaciteit. De impact van de overige risico's nemen we mee in het totaal van de benodigde weerstandscapaciteit.

Nr.	Risico gebeurtenis	Risico gevolg	Maatregelen	Netto financieel maximum	Netto Kans	Invloed (%)
R251	Beschikbaarheid en kosten van energie en van goederen en diensten die gerelateerd zijn aan fossiele energie	Financieel - De sancties die door de EU opgelegd worden aan Rusland als reactie op de inval in en oorlog met Oekraïne leiden tot stijging van de prijs van gas en andere fossiele energie. De goedkope contracten met Gazprom moeten wellicht worden opgezegd en omgezet in dure nieuwe contracten in een oververhitte markt. De hoge energiekosten leiden ook bij leveranciers van goederen en diensten tot forse prijsstijgingen. Impact Continuïteit - De continuïteit van diverse gemeentelijke activiteiten kan onder druk komen te staan als de gasprijs te veel toeneemt. Ook diverse goederen worden schaars of zijn niet meer leverbaar.		1.000	70%	8,4%
R67	Cyberaanval met uitval van ICT tot gevolg	Financieel - ICT ligt plat waardoor informatie niet ontsloten is. Systemen werken mogelijk niet waardoor betalingen stil kunnen komen te liggen. Impact Continuïteit - Er kan niet gewerkt worden en we kunnen amper tot geen dienstverlening bieden. Imago - Het vertrouwen in de overheid wordt aangetast. Eventuele identiteitsfraude inwoners.	Actief - Firewalls, virusscanners, beheer servers, pen-testen en offline back-up.	1.500	50%	7,6%
R54	Daling uitkering gemeentefonds	Financieel - De uitkering van het gemeentefonds kan gedurende het begrotingsjaar wijzigen. Bij een daling heeft dit effect op de lopende begroting en zijn direct ombuigingen nodig. Ook heeft een daling impact op de volgende jaren. Ook dan zijn bezuinigingen nodig, maar daarvoor hebben we langer de tijd. Impact Continuïteit - Voorzieningenniveau wordt verlaagd.	Actief - Het opnemen van een voorzichtigheid in de raming van het gemeentefonds. Suggestie - Op de voet volgen van de ontwikkelingen, zodat je maximale reactietijd hebt om zelf de gevolgen te kunnen sturen. Suggestie - Lobby in samenwerking met andere gemeenten en VNG.	1.000	70%	7,0%
R162	Toename van Jeugdzorg in aantal cliënten en onvoorspelbaarheid van de uitgaven via externe verwijzers	Financieel - Door toename van het gebruik van jeugdhulp ontstaan tekorten op het budget. Een groot gedeelte van de instroom komt buiten de gemeentelijke organisatie vandaan. 60% van de instroom wordt bepaald door huisartsen, andere medische specialisten of trajecten die opgelegd worden vanuit Jeugdbescherming/Jeugdreclassering. Impact Continuïteit - Doordat niet te sturen is op volume en doordat met name trajecten gericht op 24-uursverblijf kostbaar zijn kan de (financiële) impact groot zijn. Als gevolg van corona zien we toenemende problematiek bij jeugd, ook in lopende casuïstiek, en daarmee toenemende kosten.	Actief - Aanstelling POH'ers jeugd in 2019 heeft geleid tot minder doorverwijzingen naar tweedelijnszorg. Na een positieve evaluatie zijn eind 2020 de POH'ers in dienst getreden van de gemeente.	800	70%	6,1%
R80	Infrastructuur kan technische ontwikkelingen van (motor)voertuigen niet bijhouden	Financieel - Grote investeringen in wegen. Impact Continuïteit - Maatregelen gaan ten koste van andere werkzaamheden. Imago - Imagoschade door achterblijven van infrastructuur.	In voorbereiding - Ontwikkelingen goed bijhouden en inspelen op veranderingen.	2.000	30%	5,2%
R132	Groter beroep op open einde regelingen vanuit met name Jeugdzorg en Wmo	Financieel - Het beroep dat de burger kan doen op open einde regelingen zoals Wmo-verstrekkingen, jeugdhulp, leerlingenvervoer en bijzondere bijstand is niet gelimiteerd. Dit kan resulteren in tegenvallers.	In voorbereiding - Er kunnen kwantitatieve maatregelen genomen worden waardoor de doelgroep van de betreffende regelingen kleiner wordt. Daarnaast is het eventueel mogelijk kwalitatieve maatregelen te nemen door de maximale bedragen waar beroep op gedaan kan worden bij te stellen.	500	70%	4,9%
R61	Datalek - Gegevens van inwoners komen op straat	Financieel - De kans bestaat dat er een boete wordt opgelegd (tot maximaal € 820.000). Daarnaast kan gemeente door burgers aansprakelijk worden gesteld voor gevolgschade. Impact Continuïteit - Gevolgen voor positie bestuurders. Die leggen prioriteit bij de oplossing, waardoor regulier werk minder prioriteit heeft. Imago - Imagoschade waarbij beeld ontstaat van onzorgvuldige overheid, laks omgaan met privacy gevoelige informatie.	Actief - Extra checks in systemen inbouwen. Mensen controles laten uitvoeren. Een ICT-systeem dat voldoet aan alle informatiebeveiligingsmaatregelen (BIO).	1.000	30%	3,0%

R170	Bouw Reggesteyn	Financieel - Tijdens de bouw zijn er niet begrote tegenvallers en is de post onvoorzien te klein. Na de bouw kan er sprake zijn van constructiefouten die niet op de aannemer verhaald kunnen worden. Impact Continuïteit - Kan leiden tot vertraging. Imago - Betreft zowel het imago van Reggesteyn als van de gemeente.	Actief - Opnemen van een stelpost van 5% op de bouwkosten.	1.000	30%	2,5%
R95	Stijging van de uitgaven Wet maatschappelijke ondersteuning door veranderende regelgeving. Denk hierbij aan de AmvB reële tarieven waardoor indexaties hoger zijn dan verwacht en de invoering van het abonnementstarief waardoor een stijging te verwachten valt.	Financieel - Er ontstaan grote tekorten op de begroting waardoor zorg niet (voldoende) verleend kan worden. Impact Continuïteit - Bedrijfsvoering van de organisatie komt in gevaar en daarmee het voorzieningenniveau. Imago - Gemeente Hellendoorn doet onvoldoende voor haar inwoners.	Actief - Het ontwikkelen van kwalitatief goede en tijdige managementinformatie. Met de implementatie van een dashboard in 2019 is een grote stap gezet in de informatievoorziening op het gebied van jeugd en Wmo. Nadere doorontwikkeling volgt op onder meer participatie.	500	50%	2,5%
R180	Effect pandemie (corona) op zorgverlening	Financieel - Door uitval van zorg door ofwel ziekte, ofwel Rijksmaatregelen moeten (zorg)kosten alsnog worden uitbetaald. Ook meerkosten indien het voorliggend veld ten gevolge van pandemie minder kan betekenen. Impact Continuïteit - Door ziekte van medewerkers of cliënten of door Rijksmaatregelen kan zorg niet worden verleend. Hierdoor komt de continuïteit van zorg in het gedrang. Daarnaast kan grootschalige uitval van zorg leiden tot een lagere omzet voor aanbieders, waardoor het voortbestaan van organisaties in het gedrang kan komen (faillissementen).		300	50%	2,3%

De invloed van een bepaald risico komt tot uitdrukking in het invloedspercentage in de laatste kolom. Dit is een resultante van de risicosimulatie, die de kans en het risicobedrag combineert tot een inschatting waarop het risico zich voor kan doen.

- Het maximale bedrag dat met deze tien grote risico's gemoeid is, is € 9.600.000,--.
- De overige risico's vertegenwoordigen een maximaal bedrag van € 12.461.500,--.
- In totaal hebben alle risico's samen een (financiële) impact van € 22.061.500,--.

TOELICHTING RISICO'S

Hieronder worden de risico's in de top 10 toegelicht.

Inflatie op kosten van energie, lonen/salarissen en alle goederen en diensten

De oorlog tussen Rusland en Oekraïne is inmiddels voelbaar in alle geledingen van de samenleving. Een van de eerste maatregelen van het Rijk was het opleggen van sancties aan Rusland wegens hun inval in Oekraïne. Dit had in 2022 flinke gevolgen op de energieprijzen: deze stegen tot recordhoogte. Het ministerie van EZK eiste het opzeggen van de overeenkomsten met Gazprom. We hadden bij Gazprom langlopende contracten t/m 2024. Door deze eis hebben we een duurder contract met Vattenfall moeten afsluiten. Eind 2022 heeft het ministerie toegezegd het prijsverschil tussen beide contracten te vergoeden. Dit geldt alleen voor 2023 en 2024. Indien ook ná 2024 nog sprake is van extreem hoge energieprijzen, wordt dit niet gecompenseerd. De elektraprijzen zijn echter ook gestegen, niet in de laatste plaats door de hogere energiebelasting. De prijsstijgingen op de gemeentelijke energiekosten hadden in 2022 nog geen effect, omdat we onze bestaande contracten in heel 2022 mochten aanhouden.

De hogere prijzen van energie en (fossiele) brandstoffen hebben echter ook hun effect op de kostprijzen van energiegerelateerde producten en diensten, zoals gebakken straatklinkers, asfalt, staal etcetera. Door de hoge energieprijzen hebben enkele bedrijven die veel energie verbruiken hun productieproces stopgezet. De toelevering van bepaalde producten wordt daarmee problematisch, wat ook effect kan hebben op de continuïteit van onze gemeentelijke bedrijfsvoering. Er zijn elders in het land gemeenten die besloten hebben het zwembad te sluiten. Er is vertraging bij de levering van materieel en materialen voor de aanleg van wegen, enz. Het massaal overschakelen op alternatieve materialen (bijv. hout) heeft ook daar prijsstijgingen tot gevolg, mede doordat hier schaarste ontstaat. Door de hogere kosten van alle producten worden ook voor alle personen (wereldwijd) de kosten van levensonder-

houd hoger. In 2022 heeft er een inflatie op consumentenprijzen in Nederland plaatsgevonden van 11,6%. Dit heeft tot gevolg dat in alle sectoren de werknemers vragen om prijscompensatie door werkgevers. Om hun eisen kracht bij te zetten wordt er gestaakt. Stijgende lonen zullen echter op hun beurt weer leiden tot stijgende prijzen van producten.

In principe zouden de hogere kosten voor de gemeente gecompenseerd moeten worden door hogere inkomsten/baten. Het is echter de vraag of de inkomende geldstromen – gemeentefondsuitkering/specifieke uitkeringen en belastingen/heffingen - toereikend zijn om onze bedrijfsvoering op het huidige niveau te continueren.

ICT

Cyberaanval

Onze bedrijfsvoering is in hoge mate afhankelijk van onze informatievoorziening. Onze informatie en onze gegevens vertegenwoordigen veel waarde, immers zonder informatie en gegevens valt de bedrijfsvoering stil. (Cyber)criminelen weten dat ook en proberen om die reden onze gegevens en onze informatie te stelen of onbruikbaar te maken om vervolgens geld te vragen voor het weer beschikbaar stellen van deze informatie. Deze bedreiging is de afgelopen jaren enorm toegenomen. Om de risico's te beperken is doorlopend aandacht nodig voor informatieveiligheid. Jaarlijks wordt een informatieveiligheidsplan opgesteld met organisatorische en technische maatregelen om de risico's op cyberaanvallen en de eventuele gevolgen daarvan zoveel mogelijk te beperken.

Datalek

Alle gegevens van onze inwoners staan in onze systemen. Door middel van een menselijk fout (datalek) kunnen gegevens van inwoners op straat komen te liggen, maar ook door een cyberaanval kunnen gegevens van onze inwoners in verkeerde handen vallen. Identiteitsfraude is dan een groot risico en zeer ongewenst. Daarnaast kun je als organisatie te maken krijgen met imagoschade. Om de risico's te beperken is er doorlopend aandacht nodig voor de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming). Jaarlijks worden er steekproeven uitgevoerd op onze processen met betrekking tot de AVG en ook vinden er bewustwordingscampagnes plaats.

Gemeentefonds

De gemeentefondsuitkering was in 2022 ruim € 67,1 miljoen en daarmee de belangrijkste bron van inkomsten. Van deze inkomsten vormde de algemene uitkering met € 62,7 miljoen het grootste bestanddeel. De uitkering deelfonds Sociaal Domein bedroeg nog € 4,4 miljoen: alleen nog de bijdragen voor Voogdij/18+ en voor participatie. Door de integratie van de middelen voor Jeugd en Wmo in de algemene uitkering neemt het risico voor de gemeentefondsuitkering toe. Het Rijk verwacht dat de accressen op de algemene uitkering alle uitgavenstijgingen ruimschoots compenseren. We kriigen extra middelen voor Jeugd, maar er staat ons nog een ombuigingsagenda Jeugd te wachten. De raad voor het openbaar bestuur (ROB) heeft in haar onderzoek geconcludeerd dat de gemeenten -ondanks de extra beschikbaar gestelde middelen- niet voldoende krijgen voor het uitvoeren van de taken voor Jeugd en Wmo. De VNG pleitte samen met ons dan ook bij de herijking van het gemeentefonds niet alleen voor een herverdeling van de bestaande middelen, maar ook voor een structureel toereikende bijdrage voor deze kosten.

Het regeerakkoord laat voor de jaren 2022-2025 wel een stijgende bijdrage aan de gemeenten zien, onder andere het gevolg van tijdelijke beleidsintensivering (bijv. klimaat, wonen) en het tijdelijk terugdraaien van de opschalingskorting. Vanaf 2026 zien we deze opschalingskorting weer in volle omvang terugkomen. De volume-accres uit het gemeentefonds is voor de jaren 2022-2025 vastgeklikt: we worden verder alleen gecompenseerd voor inflatie en extra taken, maar gaan gedurende deze periode niet meer "trap-op-trap-af" mee met de uitgaven van het Rijk. Inflatie voor de rijksoverheid kan echter afwijken van die van de gemeente Hellendoorn. Dit is een risico.
De volume-accressen vervallen volledig in 2026: hierdoor ontstaat het ravijn in onze inkomsten.

Overschotten en overschrijdingen van het BTW-compensatiefonds (BCF) worden verrekend met de gemeentefondsuitkering. De afgelopen jaren beleven de uitgaven achter door de coronacrisis en de Oekraïne-crisis, waardoor er overschotten op het BCF zijn ontstaan. Nu de economie weer goed op gang komt, is er echter het risico dat er geen ruimte meer onder het BCF-plafond zal zijn: overschrijding van het plafonds wordt kort op het gemeentefonds.

In 2022 is de herijking van het gemeentefonds vastgesteld. Echter slechts voor 3 jaar: de periode van 2023 t/m 2025.

Het voordeel dat ons was doorberekend wordt niet volledig uitgekeerd, omdat er met een ingroei-model wordt gewerkt van een bijstelling van 15 euro per inwoner per jaar naar boven (voor o.a. ons) of beneden. Er zal nog meer onderzoek plaatsvinden, waardoor de bijdragen vanaf 2026 weer ter discussie staan.
Gelijktijdig staat de gehele financiering van lagere overheden ter discussie. Het Rijk zet in op een nieuwe financieringssystematiek, waarbij gemeenten meer eigen middelen binnen moeten halen, door uitbreiding van het belastinggebied of meer heffingsmogelijkheden. Deze eigen verantwoordelijkheid lijkt erg mooi, maar is tevens een risico. Kunnen en willen we onze inwoners hoger belasten? En als dit we dit niet willen: is ons huidige voorzieningenniveau dan te handhaven?

Sociaal domein

Gesignaleerde risico's WMO
Heel Nederland kampt momenteel met krapte op de arbeidsmarkt en personeelstekort. Ook de huishoudelijke ondersteuning binnen onze gemeente ondervindt hier hinder van. Omdat aanbieders moeite hebben met het vinden van personeel, wordt het steeds lastiger om de benodigde huishoudelijke ondersteuning aan inwoners te bieden. Het risico bestaat dat de schaarste verdeeld moet worden en inwoners dus minder uren hulp dan nodig kunnen krijgen. Tevens bestaat de kans dat de wachtlijsten voor huishoudelijke ondersteuning hierdoor zullen oplopen. Door de vergrijzing zal ook het aantal cliënten in de toekomst stijgen.

Bij begeleiding en dagbesteding zien we een stijging in het aantal cliënten. Dit wordt naast vergrijzing vooral veroorzaakt door de wachtlijsten in de GGZ. Er wordt vaker verzocht om individuele begeleiding ter stabilisatie van de situatie, in afwachting van behandeling vanuit de zorgverzekeringswet. De hulpvragen die binnenkomen zijn complexer geworden. Dit ervaren we als gemeente maar ook in het voorliggend veld wordt dit gesignaleerd. Bij dagbesteding is het de verwachting dat dit de komende jaren ook zal blijven stijgen door de vergrijzing.
Ook zien we dat oudere inwoners langer in de eigen woning blijven wonen. Dit sluit overigens aan bij het overheidsbeleid. De vroegere verzorgingshuizen bestaan niet meer en opname in een verpleeghuis is slechts aan de orde als er een ernstige langdurige zorgvraag is. De doorstroom van oudere inwoners vanuit een relatief grote woning naar een kleinere en beter passende woning stagneert door de krapte op de woningmarkt. Hierdoor kan het beroep op de gemeente toenemen voor wat betreft woningaanpassingen en andere hulpmiddelen.
Het streven is om ouderen zo lang mogelijk mobiel te laten zijn en dat zal zijn weerslag hebben op de aanvraag van vervoershulpmiddelen.

Gesignaleerde risico's Participatie
Bij participatie is een risico te duiden rondom een hoger beroep op open einde regelingen (bijzondere bijstand, minimabeleid, schulddienstverlening etc.) onder andere ten gevolge van de hoge inflatie. In tijden van hoge inflatie is het normaliter te verwachten dat een recessie op de loer ligt met de daarbij behorende stijgende werkloosheid. Op dit moment is er echter sprake van een krapte op de arbeidsmarkt, een vrij unieke situatie. Mocht dit omslaan, dan zal het beroep op de Participatiewet toenemen. Ook door hogere taakstellingen op het vlak van huisvesting van statushouders kan het uitkeringenbestand toenemen en in het verlengde daarvan het beroep op de diverse open einde regelingen als ook op reintegratiefaciliteiten.

Gesignaleerde risico's Jeugd
De budgetten binnen Jeugd zijn open einde regelingen en we kunnen en willen noodzakelijke zorg voor jeudigen niet weigeren. Hierdoor is overschrijding op budgetten een reëel risico. Door regelmatige prognoses, proberen we meer grip te krijgen op de uitgaven, waardoor tegenvallers eerder gesignaleerd worden en hierop bijgestuurd kan worden. Net zoals bij de WMO speelt krapte op de arbeidsmarkt ook een rol bij de jeugdzorgaanbieders. Doordat er niet genoeg personeel beschikbaar is, bestaat de kans dat zorg niet geleverd kan worden of dat er duurder personeel ingehuurd moet worden. Ook kunnen hierdoor de wachtlijsten oplopen waardoor er bijvoorbeeld overbruggingszorg nodig is. Een ander risico is de financiële positie van zorgaanbieders. Sommige Twentse jeugdhulpaanbieders bevinden zich financieel in zwaar weer door de stijgende personeels- en materiële kosten.

Zorgfraude
Zorgfraude is het afgelopen jaar meermaals in het nieuws geweest. Er is landelijk nauwelijks zicht op zorgfraude. Zorgfraude vindt plaats in minder zichtbare vormen, bijvoorbeeld door het declareren van zware zorg voor een cliënt die eigenlijk met lichte zorg geholpen zou zijn of het declareren van zorg terwijl de cliënt volgens de gemeente geen of minder zorg nodig heeft. Doordat er nauwelijks zicht is op zorgfraude is het aannemelijk dat dit ook binnen onze gemeente voorkomt. Wij zijn bezig om hier lokaal meer grip op te krijgen door het invoeren van het beleidsplan Toezicht en handhaving. Wij zetten in op een intensiever relatiebeheer met onze lokale aanbieders en blijven alert op signalen van mogelijke fraude. Samen met andere Twentse gemeenten worden er maatregelen ontwikkeld die de fraude met zorggeld nog steviger tegen gaan.

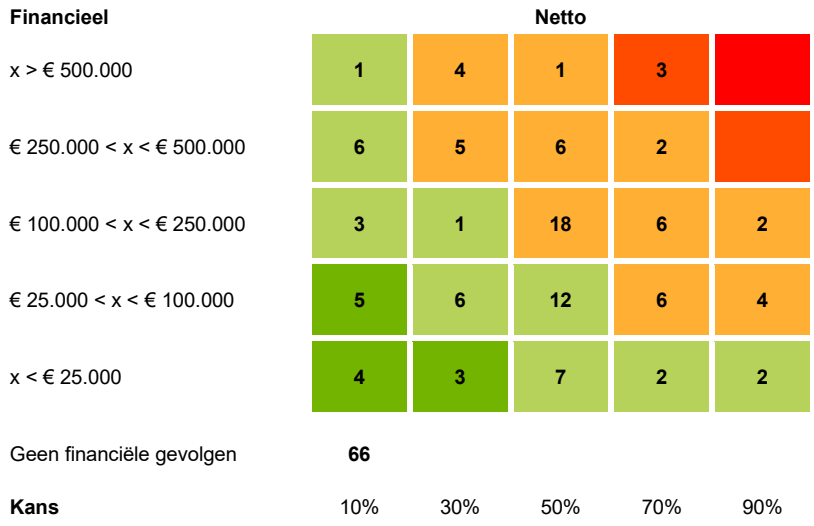
Infrastructuur
Het sterk toenemend gebruik van elektrische fietsen, maar ook de ontwikkelingen op het gebied van elektrische auto's hebben ongetwijfeld een belangrijke invloed op de manier waarop we onze infrastructuur gebruiken en moeten inrichten. We volgen deze ontwikkelingen en nemen, waar nodig, passende maatregelen.

Reggesteyn
Het schoolbestuur is bouwheer van de vernieuwbouw van Reggesteyn. Het risico van hogere bouwkosten voor de vernieuwbouw van Reggesteyn heeft zich inmiddels voorgedaan. Het budget waar we nu van uitgaan komt overeen met de VNG normbedragen. Tijdens de bouw kunnen zich onvoorziene omstandigheden voordoen. Dan kan blijken dat het opgenomen investeringsbudget onvoldoende is. Op het moment van schrijven is nog niet duidelijk hoe de besluitvorming van het al dan niet doorgaan met de vernieuwbouw van Reggesteyn uitvalt. In de risicoberekening gaan we er vanuit dat de vernieuwbouw doorgaat. Indien er iets anders besloten wordt heeft dit invloed op dit risico.

Pandemie
De uitbraak van het coronavirus en de maatregelen die daarvoor zijn genomen, hebben wereldwijd veel impact (gehad). De eerder benoemde risico's op het gebied van economie en bedrijfsvoering zijn sterk verminderd door hierop te acteren. Een groot risico blijven de gevolgen op de volksgezondheid, zowel fysiek en mentaal.

2. Benodigde weerstandscapaciteit
Risicokaart
In onderstaande risicokaart zijn de risico's uitgezet naar financiële impact maal de kans dat het risico zich voordoet. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico in het oranje gebied vraagt om aandacht. Een risico met de risicoscore in het rode gebied vereist directe aandacht. Momenteel vallen drie financiële risico's in het rode risicogebied.

- Beschikbaarheid en kosten van energie en van goederen en diensten die gerelateerd zijn aan fossiele energie (R251).
- Daling uitkering gemeentefonds (R54).
- Toename van Jeugdzorg in aantal cliënten en onvoorspelbaarheid van de uitgaven via externe verwijzers (R162).

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 22,1 miljoen) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

Onderstaande grafiek en de bijbehorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie. Hieruit volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 6,4 miljoen (de benodigde weerstandscapaciteit).

bedragen x € 1.000

Benodigde weerstandscapaciteit	Rekening 2022
Zekerheidspercentage:	
10%	3.669
25%	4.245
50%	4.932
75%	5.683
80%	5.882
90%	6.402
95%	6.839

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Hellendoorn bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

bedragen x € 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit	Rekening 2022
Vrij aanwendbare reserve	17.414
Financieringsreserve	7.937
Bufferreserve grondexploitatie	3.170
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	**28.521**

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio weerstandsvermogen. Deze ratio geeft een indicatie of de gemeente voldoende in staat is om de aanwezige risico's op te kunnen vangen.

De ratio ziet er als volgt uit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandsvermogen}}{\text{Benodigde weerstandsvermogen}} = \frac{\text{€ 28.521.000,--}}{\text{€ 6.402.000,--}} = 4{,}46$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio.

Weerstandsnorm	Ratio	Betekenis
Waarderingscijfer		
A	groter dan 2.0	uitstekend
B	1.4 - 2.0	ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	voldoende
D	0.8 - 1.0	matig
E	0.6 - 0.8	onvoldoende
F	kleiner dan 0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van de gemeente Hellendoorn valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

5. KENGETALLEN

In deze paragraaf presenteren we enkele kengetallen om de weerstandscapaciteit te kunnen beoordelen. Daarnaast bevordert dit de financiële vergelijkbaarheid tussen gemeenten. In onderstaand overzicht worden de totalen van de kengetallen weergegeven inclusief de signaleringswaarden.

Kengetallen	Rekening 2021	Actuele Begroting	Rekening 2022
Netto schuldquote	77,6%	67,5%	59,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	73,6%	63,6%	56,0%
Solvabiliteitsratio	15,8%	20,1%	22,7%
Grondexploitatie	0,0%	-1,2%	-0,7%
Structurele exploitatieruimte	3,2%	0,4%	3,8%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	103,8%	91,9%	91,9%

Toelichting signaleringswaarden

In overleg tussen de provincies en het ministerie van Binnenlandse zaken zijn afspraken gemaakt over signaleringswaarden voor de financiële kengetallen. Voor elk kengetal worden er drie categorieën onderscheiden: gezond (A), neutraal (B) en risicovol (C)

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Sovabliliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

Hieronder worden de kengetallen afzonderlijk toegelicht.

5.1 NETTO SCHULDQUOTE

bedragen x € 1.000

1. Netto schuldquote		Rekening 2021	Actuele Begroting	Rekening 2022
A. Vaste schulden	+	119.997	114.444	114.444
B. Netto vlottende schuld	+	6.259	4.259	7.081
C. Overlopende passiva	+	7.309	5.042	6.239
D1. Financiële activa (excl. verstekte leningen)	-	95	232	85
D2. Financiële activa (verstrekte leningen)	-	4.590	4.576	4.432
E. Uitzettingen < 1 jaar	-	40.671	39.387	45.654
F. Liquide middelen	-	296	296	1.104
G. Overlopende activa	-	4.475	4.387	9.174
H. Totale saldo van baten (excl. mut. res.)	/	113.428	117.650	120.135
Netto schuldquote		**77,6%**	**67,5%**	**59,7%**
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		**73,6%**	**63,6%**	**56,0%**

Toelichting
De leningenportefeuille die in 2020 is omgezet naar een nieuwe lening met een looptijd van 25 jaar en een rentepercentage van 1,94% bepaalt de komende jaren de basis van de netto-schuldquote. Er staat ruim € 40 miljoen uit bij de schatkist. Het overschot aan 'banksaldi' heeft grotendeel zijn oorzaak in de verkopen van gronden en de vertragingen in reguliere werkzaamheden en investeringen in de afgelopen jaren. Daarbij komen de positieve tussentijdse- en rekeningresultaten. De doelstelling om in de periode 2030-2032 uit te komen op een netto leningenportefeuille van 90% van het begrotingstotaal is nu al ruimschoots behaald. We blijven de netto schuldquote monitoren: er komen nog vele nieuwe taken en investeringen op ons af de komende decennia.

5.2 SOLVABILITEITSRATIO

bedragen x € 1.000

2. Solvabiliteitsratio		Rekening 2021	Actuele Begroting	Rekening 2022
A. Eigen vermogen	+	26.752	33.581	40.420
B. Totaal passiva	/	169.474	167.325	178.415
Solvabiliteit		**15,8%**	**20,1%**	**22,7%**

Toelichting
We zien het eigen vermogen stijgen. Ook in 2022 is een fors bedrag in de reserves gestort. Per saldo is het eigen vermogen met ruim € 13 miljoen gestegen. Dit heeft een direct effect op de solvabiliteitsratio. Deze stijgen van 16% naar 23%.

5.3 GRONDEXPLOITATIE

bedragen x € 1.000

3. Grondexploitatie		Rekening 2021	Actuele Begroting	Rekening 2022
A. Bouwgronden in exploitatie	+	37	- 1.417	- 823
B. Totale saldo van baten (excl. mut. res.)	/	113.428	117.650	120.135
Grondexploitatie		**0,0%**	**-1,2%**	**-0,7%**

Toelichting

Bovenstaande tabel laat zien dat de impact die de grondexploitatie heeft op onze reguliere bedrijfsvoering opnieuw verder is afgenomen. Inmiddels zijn er meer opbrengsten uit verkopen ontvangen dan er investeringen gedaan zijn: hierdoor ontstaat een negatief saldo op het geïnvesteerde vermogen in de grondexploitaties. In de gemeenterekening van 2015 was het percentage nog 33%. Momenteel zijn er nieuwe exploitaties in het vooruitzicht: het percentage zal de komende jaren weer toenemen.

5.4 STRUCTURELE EXPLOITATIERUIMTE

4. Structurele exploitatieruimte		Rekening 2021	Actuele Begroting	Rekening 2022
A. Totale structurele lasten	+	- 99.920	- 114.280	- 101.585
B. Totale structurele baten	+	103.602	115.150	105.015
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	+	-	- 450	- 582
D. Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	+	-	-	113
E. Totale saldo van baten (excl. mut. res.)	/	113.428	117.650	120.135
Structurele exploitatieruimte		**3,2%**	**0,4%**	**2,5%**

Toelichting

Door de extra middelen uit het gemeentefonds is de structurele exploitatieruimte flink gestegen.

5.5 GEMEENTELIJKE BELASTINGCAPACITEIT

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit		Rekening 2021	Actuele Begroting	Rekening 2022
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+	403	376	376
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+	228	234	234
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	+	240	243	243
D. Eventuele heffingskorting voor een gezin	-			
E. Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde		**871**	**852**	**852**
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	/	839	927	927
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor		**103,8%**	**91,9%**	**91,9%**

Toelichting

De belastingdruk ligt hoger dan het landelijk gemiddelde behalve voor eigenaar/gebruiker meerpersoonshuishoudens. In paragraaf 1 Lokale heffingen is ook een vergelijking op provinciaal niveau opgenomen.

PARAGRAAF 3:

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

INLEIDING

In deze paragraaf geven wij inzicht in het onderhoud van de kapitaalgoederen van de gemeente Hellendoorn. Het onderhoud van deze kapitaalgoederen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, onder meer op het gebied van veiligheid, vervoer en recreatie. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan zijn bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard ook voor de (jaarlijkse) lasten.

Binnen Hellendoorn is in 2022 sprake van de volgende kapitaalgoederen

- Woonruimten
- Bedrijfsgebouwen
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Onderverdeeld in:

a. Wegen
b. Openbare verlichting
c. Bruggen en tunnels
d. Speelplaatsen
e. Riolering
f. Openbaar groen
g. Sportaccommodaties

bedragen x € 1.000

Materiële vaste activa	Boek-waarde 1-1-2022	Boek-waarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	2.797	2.947
Bedrijfsgebouwen	51.669	50.274
Machines, apparaten en installaties	10.252	9.288
Vervoermiddelen	2.297	2.449
Erfpachtgronden	687	687
Grond-,weg- en waterbouwkundige werken	47.351	49.016
Overige materiele vaste activa	2.882	2.592
Totaal	**117.934**	**117.253**

Kapitaalgoed	Beheer/onderhoudsplan	Vastgesteld	Onderhoudsniveau	Voorziening	Achterstallig onderhoud
Woonruimten en bedrijfsgebouwen	Meerjarenonderhoudsplan	1 x per 2 jaar	Score 3 NEN2767	Nee	Nee
Wegen	Onderhoudsprogramma wegen	Elke 3 jaar	CROW C	Ja	Nee
Openbare verlichting	Duurzaam beheer 2016-2020	2016	CROW B/C	Nee	Nee
Bruggen en tunnels	Uitvoeringsplan bruggen en tunnels	2021	Gemiddeld	Ja	Nee
Speelplaatsen	Speelruimtevisie	2022	CROW B/C	Nee	Nee
Riolering	Samen leven met water 2021-2025	2020	Gemiddeld	Nee	Nee
Openbaar groen	Groenbeleidsplan 2015-2025	2015	CROW A/B/C	Nee	Nee
Buitensport	Cyclisch vervangen toplagen i.o.m. de Blos	Jaarlijks	Sober en doelmatig	Nee	Nee

Het onderhoudsbeleid kan over het algemeen gekenschetst worden als sober. Dat wil zeggen dat alleen het onderhoud wordt verricht dat noodzakelijk is om de functie van het object in stand te houden.

Met de ingestelde voorziening voor het wegenonderhoud verwachten we het minimaal aanvaardbare onderhoudsniveau te kunnen borgen.

De kapitaalgoederen
Hieronder gaan we in op de staat van onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen. Voor de waarde van de kapitaalgoederen wordt verwezen naar het onderdeel materiële vaste activa bij de toelichting op de balans.

Woningen en Gebouwen
De gemeente Hellendoorn kent bij woningen en gebouwen twee vormen van beheer en onderhoud. Er zijn accommodaties die door de eigen organisatie en/of voor maatschappelijke doel-einden worden gebruikt. De andere categorie bestaat uit objecten die met gemeenschapsgelden voor een maatschappelijk doel zijn gesticht, maar waar de exploitatie in handen is van een zelfstandige stichting. Dit zijn onderwijsgebouwen, waarbij de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor het onderhoud.

Accommodaties die door de eigen organisatie en/of voor maatschappelijke doeleinden worden gebruikt
De vastgoedportefeuille van de gemeente Hellendoorn bevat 31 gebouwen in eigendom met een bruto vloeroppervlakte van ca. 52.000 m^2. Daarnaast beheren we nog allerlei andere objecten zoals marktkasten, grenspalen e.d.

Onderhoud, verhuur en verkoop
De gemeentelijke gebouwen zijn in 2022 conform de meerjaren onderhoudsplanning onderhouden. In 2022 was er extra aandacht voor het schilderwerk aan de gebouwen, legionella-preventie en prestatiegericht onderhoud (gericht op verduurzaming) aan de installaties.
Tot slot is er ook in 2022 weer een aantal gemeentelijke objecten verkocht. Die objecten dienden geen beleidsdoel meer. Voorbeelden zijn de voormalige Soweco-boerderij in Nijverdal en enkele bedrijfspanden in het Nieuw Dunant in Nijverdal.

Onderwijshuisvesting
Wij zijn verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen, herstel van constructiefouten en het beschikbaar stellen van het eerste onderwijsleerpakket en meubilair als een onderwijsvoorziening wordt uitgebreid. Hiervoor is jaarlijks € 70.000,-- beschikbaar.
De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor het binnen- en buitenonderhoud van schoolgebouwen.

Met het bestuur van CSG Reggesteyn is in 2020 een maatwerkconstructie, afwijkend van de Verordening voorzieningen onderwijs gemeente Hellendoorn 2015, overeengekomen om een gecentraliseerde vorm van huisvesting mogelijk te maken. Het bestuur van CSG Reggesteyn heeft inmiddels een omgevingsvergunning voor nieuwbouw ingediend en daarop is positief beschikt. De aanbesteding voor de nieuwbouw heeft in 2022 plaatsgehad.

In verband met leerlingengroei hebben we in 2022 de schoolwoningen aan het Vederkruid 4 en 6 aan het Voortgezet Speciaal Onderwijs De Elimschool beschikbaar gesteld.

Om strategische keuzes te maken over de onderwijsvoorzieningen en om te bepalen hoe met investeringen om te gaan, zijn we in 2022 begonnen de aanbesteding voor het Integraal Huis-vestingsplan Onderwijs (IHP) voor te bereiden. Voor het IHP is een bedrag van € 35.000,-- beschikbaar. In een IHP leggen we samen met de schoolbesturen onze lange termijn visie op de Hellendoornse onderwijsvoorzieningen vast.

bedragen x € 1.000

Woningen en Gebouwen	Begroot	Werkelijk	Verschil
Exploitatie			
Onderhoudsbudget woningen en gebouwen	685	594	91 V
Vervangingsinvesteringen			
Calamiteitenbudget gemeentelijke accommodaties	65	20	45 V
Verv. Dakbedekkingspakket De Holtink	150	151	- 1 N
Verduurzaming De Ark Daarle	700	700	-
Budget herstel constructiefouten onderwijsgebouwen	80	77	3 V

Wegen

Inspectie en kwaliteit van verhardingen

Eén keer in de drie jaar worden de verhardingen globaal visueel geïnspecteerd door een extern bureau waarbij de kwaliteit in beeld wordt gebracht conform de landelijke richtlijnen van het CROW. In 2023 wordt er weer een inspectie uitgevoerd.

Het regelmatig opnieuw inspecteren van de verhardingen is noodzakelijk om voldoende inzicht te houden in de kwaliteit van het wegareaal. Om gewogen keuzes te kunnen maken tussen verschillende onderhoudsmaatregelen voor wegen is het essentieel dat het areaal, de gewenste kwaliteit en de beschikbare financiële middelen bekend zijn. Om de gewenste kwaliteit van de wegen ook in de toekomst te waarborgen, moeten na het uitbreiden van het areaal aan kapitaalgoederen en/of gemeentelijke assets, de onderhoudsbudgetten aangevuld worden.

Langjarig wegenonderhoud

Het langjarig (cyclisch) wegenonderhoud hebben we in beeld gebracht, net als het daarvoor benodigde jaarlijkse budget. We hebben de middelen vrijgemaakt om te voldoen aan onderhoudsniveau B van de CROW. Dit sluit aan bij de gestelde ambities vanuit het IBOR. In 2023 wordt een nieuw beheerplan wegen vastgesteld waarin de kaders voor het onderhoud aan het wegennet opnieuw worden vastgesteld. Ook wordt in dit plan een prioritering gemaakt. Onderdeel van het nieuwe beleid is dat we naast het technisch in stand houden van ons wegennet meer willen kijken hoe we met het wegonderhoud meer bij kunnen dragen aan domein-brede doelstellingen (IBOR).

De periodieke weginspectie, die wordt uitgevoerd over het totale wegenareaal, vormt de basis voor het onderhoudsprogramma. In 2023 wordt een nieuwe inspectie uitgevoerd. Op basis hiervan wordt een meerjarenplanning met een financiële doorrekening gemaakt. Daarnaast proberen we met het onderhoud ook aan te sluiten bij maatregelen vanuit bv. verkeer, openbaar groen en klimaatadaptatie.
Ieder jaar wordt het meerjarig onderhoudsplan voor wegen herzien en de eventueel te verwachten onderhoudspieken worden hierin opgenomen. Doordat er een voorziening beschikbaar is, kunnen we deze pieken opvangen.

Per 31-12-2022 is de stand van de voorziening € 1.351.038,--. In 2023 wordt € 1.832.673,-- aan de voorziening wegen toegevoegd.

Asfaltverharding

Op basis van de kwaliteit van het asfalt en de functie van het wegvak (invalsweg, fietspad, landbouwweg) wordt prioritering gegeven binnen het onderhoudsprogramma.
We proberen hier zoveel mogelijk werk met werk te maken door aan te sluiten bij de verschillende reconstructieprojecten en door afstemming te zoeken met andere vakdisciplines. Eventueel te verwachten onderhoudspieken zijn in de meerjarenplanning wegen opgenomen. Door het jaarlijks cyclisch doorrekenen van het gehele wegenareaal kan, indien nodig, de voorziening worden bijgesteld. Hierdoor ontstaat er een gelijkmatige onderhoudsplanning.
Het is van belang om een goede balans te vinden in het onderhoud aan slechte, onvoldoende en matige verhardingen.

Elementverharding
Bij elementverhardingen verloopt het verouderingsproces veel trager. Dit komt met name door het veelvuldig toepassen van gebakken klinkers, in plaats van betonstraatstenen. Er is prioritering is gegeven aan het onderhoud van asfaltverharding. In de meerjarenplanning is er rekening gehouden met de toestand en kwaliteit van de materialen en wordt er voorzien in een toename van de onderhoudskosten voor de elementenverhardingen op de lange termijn. In 2023 stelt de gemeenteraad kaders vast voor het onderhoud en geeft zij prioritering aan.

bedragen x € 1.000

Wegen	Begroot	Werkelijk	Verschil
Voorziening onderhoud wegen			
Storting voorziening		1.566	
Uitgaven voorziening		710	
Stand voorziening per 31-12-2022		1.351	
Vervangingsinvesteringen			
Vervangingsinvesteringen wegen *)	266	212	54 V

*) Een restantkrediet van € 48.000,-- schuift door naar 2023

Openbare verlichting
We streven naar een doelmatig en duurzaam beheer van de openbare verlichting voor de komende jaren en gaan daarnaast kritisch om met het plaatsen en vervangen van verlichting onder het motto 'niet verlichten, tenzij'.
In 2022 is er verlichting vervangen in diversen wijken in Hellendoorn en Nijverdal. Daarnaast zijn alle resterende traditionele lampen (ca. 3.500 stuks) tegelijk vervangen (remplace). Die waren aan het einde van hun levensduur (16.000 branduren). Voor de komende jaren is een investeringsbudget opgenomen en voor de langere termijn hebben we de benodigde budgetten in het Meerjarig Investeringsprogramma inzichtelijk gemaakt.

bedragen x € 1.000

Openbare verlichting	Begroot	Werkelijk	Verschil
Exploitatie			
Onderhoudsbudget openbare verlichting	82	98	- 16 N
Vervangingsinvesteringen			
Vervanging openbare verlichting 2022	256	252	4 V

Bruggen en Tunnels
In 2019 zijn alle kunstwerken globaal visueel geïnspecteerd. Deze inspectie is de basis geweest voor het bestuurlijk vastgestelde Strategisch beheerplan civieltechnische kunstwerken 2021 t/m 2025. Op basis van dit beheerplan is in 2021 de voorziening onderhoud civiele kunstwerken ingesteld.

Op de Schuilenburgerbrug is in het voorjaar van 2022 groot onderhoud gepleegd aan het betondek. Verder zijn er naar aanleiding van de eerder genoemde inspectie voor twee oude bruggen sterkteberekeningen uitgevoerd om daarmee te bepalen of ze de huidige verkeersbelasting kunnen dragen. Naast de sterkteberekening werd er tevens een adviesrapport opgesteld over de te nemen maatregelen. In 2023/2024 wordt op grond hiervan de brug aan de Kerkstraat vervangen. De voorbereiding voor deze vervanging is gestart in 2022.

Per 31-12-2022 is de stand van de voorziening € 50.094,--. In 2023 wordt € 205.143,-- aan de voorziening wegen toegevoegd.

bedragen x € 1.000

Bruggen en tunnels	Begroot	Werkelijk	Verschil
Exploitatie			
Onderhoudsbudget bruggen en tunnels	17	13	4 V
Storting voorziening		196	
Uitgaven voorziening		323	
Stand voorziening per 31-12-2022		50	

Speelplaatsen

Vanuit de ombuigingsopgave in 2019 is besloten om het jaarlijks onderhoudsbudget nagenoeg te halveren en daarmee zal een aantal speelplaatsen/-voorzieningen onvermijdelijk verdwijnen.
In samenwerking met een extern adviesbureau is gewerkt aan een nieuw beleidsplan "Hellendoornse Speelruimtevisie", deze is in 2022 door de raad vastgesteld. De nieuwe visie geeft een duidelijke structuur voor speelvoorzieningen. Daarmee wordt duidelijk waar geïnvesteerd dient te worden en waar toestellen kunnen vervallen. Uiteindelijk met als doel het speelnetwerk met het huidig onderhoudsbudget in stand te houden.
In 2023 wordt een uitvoeringsplan opgesteld, met de bijbehorende budgetten, deze zullen weer aan de raad voorgelegd worden.

bedragen x € 1.000

Speelplaaten	Begroot	Werkelijk	Verschil
Exploitatie			
Onderhoudsbudget speelplaatsen	55	54	1 V

Riolering

Als gemeente hebben we drie wettelijk verplichte watertaken

1. Afvalwater moeten we verzamelen en afvoeren naar de zuivering.
2. Hemelwater moeten we verwerken om overlast te voorkomen. Het liefst infiltreren we het zo veel mogelijk in de bodem. Vaak ook voeren we het gecontroleerd af.
3. Grondwater mag geen structureel nadelige gevolgen hebben (door een te hoge of te lage waterstand) voor de bestemming van een terrein. Dus moeten we die grondwaterstand zo goed mogelijk beheren.

De manier waarop we deze taken uitvoeren, is vastgelegd in het door de raad in 2020 vastgestelde beleidsplan 'Samen leven met water' voor de periode 2021 tot en met 2025. Een plan dat overigens de komende jaren geïntegreerd zal worden in de visies en plannen met betrekking tot de omgevingswet.

De komende tijd richten we ons steeds meer op het vasthouden van water in plaats van het af te voeren. Daarnaast gaan we verder met meten en monitoren van het rioolstelsel om in de toekomst steeds gerichter te kunnen investeren in de waterketen.

In 2022 is onder andere de riolering in de Constantijnstraat vervangen. Om wateroverlast tegen te gaan is een waterinfiltratiebassin gerealiseerd onder het Marktplein. Ook is binnen de gemeente een aantal gazons ingericht als wadi om overtollig hemelwater vast te houden. Verder zijn in 2022 de voorbereidingen gestart voor de vervanging van de riolering in de Noetselerweg, Whemekampstraat en Van Corbachstraat waarbij tevens de openbare ruimte opnieuw wordt ingericht.

bedragen x € 1.000

Riolering	Begroot	Werkelijk	Verschil
Exploitatie			
Planvorming en onderzoeken	162	127	35 V
Beheerbudget riolering	396	366	30 V
Onderhoudsbudget riolering	50	113	- 63 N
Vervangingsinvesteringen			
Vervangingsinvesteringen riolering *)	1.272	1.028	244 V

*) Een restantkrediet van € 190.000,-- schuift door naar 2023

Openbaar groen

Het groenbeleidsplan geeft voor een periode van tien jaar (2015-2025) richting aan de manier waarop het openbaar groen wordt beheerd, onderhouden en (opnieuw) ingericht. De gemeente streeft naar een duurzame vergroening van de woonkernen, waarbij de huidige groene kwaliteit minstens wordt behouden en waar mogelijk wordt versterkt. Bij het plan behoort een kaart met de groenstructuren en de diverse onderhoudszones. In verband met andere maatschappelijke kwesties, zoals biodiversiteit, verdroging, hittestress, wateroverlast en eikenprocessierupsen, krijgt het groenbeleidsplan een update in 2023/2024. Een belangrijk aspect van het opstellen van het nieuwe groenbeleid wordt ook het afstemmen van de budgetten op de huidige arealen.

Door de invoering van het werken met beeldkwaliteit wordt onderhoud anders gepland en uit-gevoerd dan eerder het geval was. Uitgangspunt is niet meer de onderhoudsfrequentie, maar hoe het openbaar groen van de gemeente eruit moet zien. Dit beeld wordt gegarandeerd door onderhoud te plegen op het moment dat het nodig is (afhankelijk van de groeiomstandigheden) en niet wanneer het 'weer aan de beurt' is.
We onderhouden de centra en begraafplaatsen op (CROW) A-niveau en in de wijken op B-niveau. Dit is ook in het Integraal beheer openbare ruimte (IBOR) vastgesteld.

We zetten de beschikbare middelen en capaciteit zo effectief mogelijk in. Wij faciliteren en ondersteunen burgerinitiatieven om het groen gezamenlijk te onderhouden. Op enkele plekken wordt het onderhoud door een buurt, straat of stichting uitgevoerd. In Haarle voeren we het onderhoud samen met Plaatselijk Belang uit.

Het onderhoud van het openbaar groen wordt deels door eigen mensen, maar ook deels door medewerkers van stichting Noest uitgevoerd en deels uitbesteed aan derden.

In 2022 zijn we verder gegaan met het strategisch boombeheer. De eerste cyclus van inspectie, onderhoud en snoei voor de bomen is doorlopen. De tweede cyclus gaat in 2023 beginnen. Het snoeien en onderhouden voeren wij zelf uit, de inspecties zetten we de markt.

bedragen x € 1.000

Openbaar groen	Begroot	Werkelijk	Verschil
Exploitatie			
Onderhoudsbudget openbaar groen	1.226	1.242	- 16 N

Buitensportaccommodaties
We onderhouden onze buitensportaccommodaties op een sober en doelmatig niveau.
De vervanging van de kunstgrasvelden is opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma (MIP). De toplagen van de natuurgrasvelden worden gerenoveerd aan de hand van het door de BLOS vastgestelde schema op basis van economische afschrijvingstermijnen. Als de staat van de velden (sporttechnisch) nog goed is, worden de renovaties doorgeschoven.

Voorbeelden hiervan zijn dat de vervanging van de toplagen van kunstgras sport- en spelvoorziening De Plakke (Haarle) en twee kunstgras voetbalvelden op sportpark De Voordam (Hellendoorn) minimaal een jaar zijn doorgeschoven.

In 2022 zijn gerenoveerd:
- Een natuurgrasveld op sportpark De Leemkamp in Marle.
- De toplaag van de atletiekbaan in Nijverdal.
- De toplaag van het kunstgras voetbalveld (hoofdveld) op sportpark Smidserve (Nijver-dal).
- De toplaag van de nonfill voetbalvelden; twee velden op sportpark Gagelman en een veld op sportpark Smidserve (Nijverdal).

bedragen x € 1.000

Buitensportaccommodaties	Begroot	Werkelijk	Verschil
Exploitatie			
Onderhoudsbudget buitensportaccommodaties	249	245	4 V
Vervangingsinvesteringen			
Vervanging fietscrossbaan Lochsprinters *)	381	296	85 V
Vervanging toplaag atletiekbaan Nijverdal 2022 *)	625	568	57 V
Renovatie natuurgrasveld Leemkamp	40	21	19 V
Vervanging toplaag kunstgras sportpark Gagelman en Smidserve *)	1.320	1.171	149 V
Renovatie natuurveld 1 sp. Pastoorsmoat 2021	38	42	- 4 N

*) Een restantkrediet van € 264.000-- schuift door naar 2023

Areaal	Aantal	Eenheid
Woningen en Gebouwen		
• Gebouwen (eigendom)	31	stuks
• Onderwijshuisvesting	26	stuks
Wegen		
• Asfalt- en betonverharding	305	km.
• Asfalt- en betonverharding	1.251.416	m2
• Klinkerverharding	123	km.
• Klinkerverharding	593.408	m2
• Onverhard en halfverhard	138	km.
• Wegen	565	km.
Openbare verlichting		
• Lichtpunten	7.578	stuks
Bruggen en tunnels		
• Verkeersbruggen	15	stuks
• Spoorbrug	6	stuks
• Spoortunnel	3	stuks
• Fietstunnel	3	stuks
• Fietsbrug	16	stuks
• Voetgangersbrug	1	stuks
Speelplaatsen		
• Speelplaatsen in gemeentelijk beheer	84	stuks
Riolering		
• Vrijverval-riolering	234	km.
• Persleiding	220	km.
• Inspectiepunten	7.837	stuks
• Rioolgemalen	27	stuks
• Bergbezinkbasins	7	stuks
• Tunnel- en oppervlakgemalen	10	stuks
• Pompunits	765	stuks
• Overstorten vuilwater	45	
• Overstorten hemelwater	71	stuks
Openbaar Groen		
• Stedelijk groen (gazon, heesters, sier)	1.486.975	m2
• Landschappelijk groen (berm, bosplantsoen, riet)	780.443	m2
• Begraafplaatsen	100.712	m2
Buitensportaccommodaties		
• Kunstgrasvelden (voetbal, hockey, korfbal en handbal)	14,5	stuks
• Natuurgrasvelden (voetbal)	24	stuks
• Natuurgras trainingsvelden (voetbal)	8	stuks
• Evenementenweide inclusief wielerbaan	1	stuks

PARAGRAAF 4:

FINANCIERING

INLEIDING

Het doel van deze paragraaf is u te informeren over het gevoerde treasurybeleid in 2022 en over de beheersing van financieringsrisico's.

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de verschillende programma's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoording afleggen over en het toezicht houden op de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden.

TREASURYBELEID

Het algemene beleidsuitgangspunt van het treasurybeheer binnen onze gemeente kan als volgt worden omschreven: de gemeente voert – gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren – een risicomijdend treasurybeleid. Binnen dit risicomijdend beleid is ons doel een zo hoog mogelijk rendement op het belegd vermogen en/of zo laag mogelijke kosten voor leningen te realiseren. Dit alles binnen duidelijk geformuleerde randvoorwaarden om onze risico's te beperken. De uitgangspunten en bevoegdheden in het treasurybeheer zijn vastgelegd in het treasurystatuut. Het gaat daarbij om de beleidsmatige vaststelling van de uitgangspunten, de doelstellingen, de organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie.

De doelstellingen van het treasurybeleid zijn:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.
5. Het verankeren van de treasury-activiteiten in de administratieve organisatie.

Verbeteren financieringspositie

Een belangrijk uitgangspunt van het financieel beleid blijft de versterking van de financiële positie. Dit vergt een lange termijn visie en de nodige begrotingsdiscipline. Om dit te realiseren en te zorgen dat onze financieringspositie verbetert, zijn er verschillende maatregelen genomen, zoals het beperken van het investeringsvolume en versterken van de reservepositie. Na evaluatie eind 2019 is het investeringsvolume gemaximeerd op € 6,35 miljoen netto per jaar. Dit is inclusief de reeds lopende strategische projecten en overlopende investeringen van vóór 2015. De doelstelling van de financieringspositie is aangepast. We streven op termijn naar een langlopende netto schuldenlast van maximaal 90% van het begrotingstotaal. Doelstelling is om dit voor het eerst te behalen in de periode 2030-2034. We zien echter dat de beheersing van de financiële positie mede door de crises van de afgelopen jaren (corona, woningtekort, oorlog in Oekraïne, prijsstijgingen) een andere benadering vraagt. Hier zullen in 2023 voorstellen voor komen.

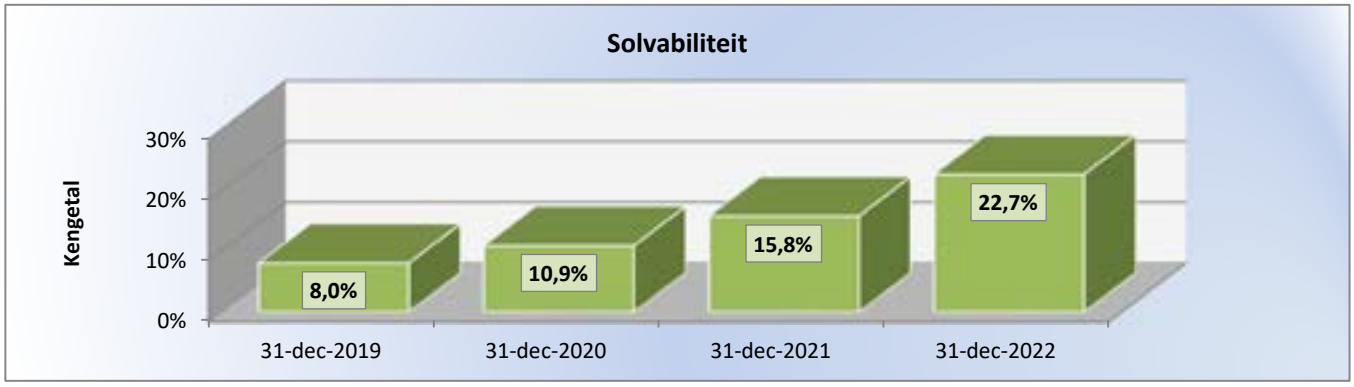
Leningenportefeuille en schuldenpositie

Door de uitbreiding van ons voorzieningenniveau en het daarbij horende hoge investeringsvolume van de afgelopen twee decennia is onze totale schuldenpositie sterk toegenomen en staat onze solvabiliteit (eigen vermogen gedeeld door vreemd vermogen) onder druk. Per 1 januari 2022 bedroeg onze leningenportefeuille € 120 miljoen. In 2020 is besloten 15 oude BNG-leningen om te zetten naar één nieuwe lening met een looptijd van 25 jaar. Met deze omzetting was € 113,8 miljoen gemoeid. Naast dat dit een besparing in de exploitatie met zich meebracht, is de verhouding tussen afschrijvingen en aflossingen nu redelijk in balans.

Tot 2020 liepen deze ver uiteen; de aflossingen waren ruim twee keer zo hoog als de afschrijvingen. Bijkomend voordeel is dat we de komende jaren geen leningen meer aan hoeven te trekken en dus ook geen renterisico lopen. De rente die we over deze grote lening betalen is 1,94%: een prima langjarig percentage, zeker als we dit afzetten tegen de stijgende rente.

In 2022 is € 5,6 miljoen afgelost, waardoor onze leningenportefeuille is gedaald naar € 114,4 miljoen (eind 2022), oftewel circa € 3.180,-- per inwoner. Doordat we op basis van het bestaande beleid de komende jaren geen extra leningen aan hoeven te trekken, zal de leningenportefeuille de komende jaren dalen.

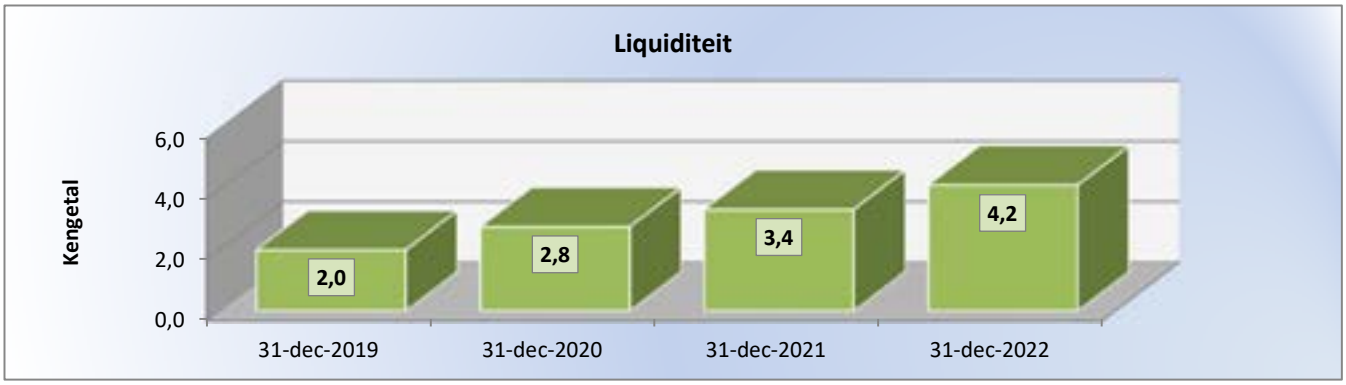
De solvabiliteit is verbeterd doordat het eigen vermogen gegroeid is. Dit komt met name omdat de ontvangen middelen nog niet in 2022 uitgegeven konden worden en zijn gereserveerd in de VAR voor uitvoering van beleid. Daarnaast zien we een groei door winstnemingen en boekwinsten in de bufferreserve. De belangrijkste oorzaak is echter het positieve rekeningsaldo in 2022.

De liquiditeit (current ratio) geeft aan in welke mate een organisatie kan voldoen aan haar lopende betalingsverplichtingen. Bij de berekening van de current ratio geldt in het algemeen een waarde van 1 als laag en tussen de 1,5 en 2 als gezond. Momenteel zijn we over-liquide. Dit heeft meerdere oorzaken, waaronder:

- Vooruit ontvangen middelen voor de opvang van Oekraïners
- Positief liquidatiesaldo Soweco
- Ontvangen middelen voor maatregelen waar de uitvoering nog niet is afgerond of niet volledig tot uitvoering is gekomen
- Achterblijven van investeringen doordat de projecten stagneren doordat er gebrek is aan uitvoerend personeel bij derden (bijv. aanleg elektra-kabels en leidingen) en materialen.

Onze liquide middelen (inclusief het schatkistbankieren) zijn opgelopen van € 33,8 miljoen aan het begin van het jaar tot € 41,3 miljoen per jaareinde.

Rentebeleid
Bij financiering kunnen we kiezen tussen projectfinanciering en integrale financiering. Bij projectfinanciering wordt de lening aangetrokken voor een specifieke investering of project. Bij deze methode ligt het voor de hand de rentelasten van de lening toe te rekenen aan de investering of het project waarvoor de investering is aangetrokken.
Bij integrale financiering wordt de totale financieringsbehoefte van de gemeente bekeken en via leningen wordt die financiering geregeld. Met een 'omslagrente' wordt rente over investeringen toegerekend aan producten. Deze producten maken op hun beurt weer deel uit van programma's.
De omslagrente heeft een stabiliserend effect op de begroting. Wij passen de methode van integrale financiering toe en maken gebruik van een renteomslag.

In 2022 bedroeg de gemiddelde rente over de langlopende geldleningen 2,0%. Met de werkelijk betaalde rente en de huidige boekwaarde van investeringen berekenen we de omslagrente. Deze omslagrente bedroeg in 2022 1,9%.

Renteschema
In onderstaand overzicht staat onze rentetoerekening. We hebben voor € 2,34 miljoen aan rentelasten betaald op de opgenomen leningen. Daarnaast is € 0,2 miljoen aan rentebaten ontvangen op de uitstaande leningen, waaronder het schatkistsaldo. Het saldo van € 2,12 miljoen wordt toegerekend aan verschillende onderdelen. Per saldo is het renteresultaat op het taakveld treasury € 188.000,-- positief. Dit wijkt af van de begrote bedragen, omdat in het laatste kwartaal een rentevergoeding werd ontvangen op het uitstaande schatkistsaldo.

bedragen x € 1.000

Renteschema		Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	(+)	- 2.346	- 2.343	2 V
b. Externe rentebaten (idem)	(+)	81	222	141 V
Saldo rentelasten en rentebaten		**- 2.265**	**- 2.121**	**144 V**
c1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	(+)	18	18	-
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	-	-	-
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= project-financiering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	-	-	-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**- 2.247**	**- 2.103**	**144 V**
d1. Rente over eigen vermogen	(+)	-	-	-
d2. Rente over voorzieningen (contante waarde)	(+)	-	-	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**- 2.247**	**- 2.103**	**144 V**
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	(-)	2.295	2.291	- 4 N
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		**48**	**188**	**140**

Treasurybeheer

Kasgeldlimiet
Door het overschot aan liquide middelen was het aantrekken van kortlopende geldleningen niet noodzakelijk: er stond gedurende het gehele jaar een bedrag uit bij de schatkist. In tegenstelling tot een bank waar voor het parkeren van middelen boeterentes worden berekend, doet de schatkist dat niet. Maar sinds herfst 2022 krijgen we wel rente vergoed over de hier uitstaande middelen.

Indien in de toekomst weer extra financieringsbehoefte ontstaat, zal die in eerste instantie zoveel mogelijk met kortlopende financieringsmiddelen worden ingevuld. De rente voor kortlopende leningen ligt normaliter substantieel lager dan de rente voor langlopende leningen. De maximale omvang van kortlopende financiering wordt daarbij bepaald door de kasgeldlimiet.

Met dit maximum worden de korte termijn risico's van geldleningen begrensd. Dit houdt in dat de totale omvang van de vlottende schuld maximaal 8,5% van de lastenkant van de gemeentebegroting mag zijn.
Ondanks dat we in 2022 geen kasgeld hebben aangetrokken zijn we verplicht hierover te rapporteren.
Het begrotingstotaal van 2022 komt uit op een bedrag van € 100,5 miljoen, hiermee komt de kasgeldlimiet uit op € 8,5 miljoen.

Als we de omvang van de kortlopende financiering toetsen aan de kasgeldlimiet, ontstaat het beeld zoals in onderstaand overzicht. We nemen daarbij het gemiddelde van de kortlopende financiering per aanvang van de drie kalendermaanden in een kwartaal. Door uit te gaan van een gemiddelde over drie maanden kunnen we pieken in de behoefte aan korte financiering salderen met een lagere financieringsbehoefte op andere momenten.
De kasgeldlimiet mag volgens de normen van de Wet fido niet meer dan drie kwartalen achtereen worden overschreden. In het overzicht is te zien dat we de kasgeldlimiet in 2022 in geen enkel kwartaal hebben overschreden. In 2022 zien we dat de netto vlottende schuld flink negatief blijft: we hebben middelen uitstaan bij 's rijks schatkist in plaats van dat we kasgeld hebben moeten aantrekken.

bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Netto vlottende schuld				
Omvang vlottende schulden	1.676	2.160	1.916	902
Omvang vlottende middelen	- 31.797	- 35.887	- 39.367	- 40.976
Netto vlottende schuld	**- 30.121**	**- 33.727**	**- 37.451**	**- 40.074**
Toegestane kasgeldlimiet				
Omvang begroting 2022 (=grondslag)	100.555	100.555	100.555	100.555
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	**8.547**	**8.547**	**8.547**	**8.547**
Toets kasgeldlimiet				
Onderschrijding	**38.668**	**42.274**	**45.998**	**48.621**
Overschrijding				

Renterisico's

Voor het aantrekken en opnemen van geldleningen heeft u gekozen voor een laag risicoprofiel. De lange termijn risico's worden begrensd door de renterisiconorm, zoals opgenomen in de Wet fido. Het doel van de renterisiconorm is het beheersen van renterisico bij herfinanciering. Dit houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen voor gemeenten niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm benadrukt vooral het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en van de renterisico's. De berekening van het renterisico is een benadering van het te lopen c.q. het gelopen renterisico.
Afgelopen jaren werd er telkens aanzienlijk meer afgelost dan er werd afgeschreven. Dit betekent dat we altijd een bepaald renterisico liepen op de herfinanciering van eerder gedane investeringen. Door het omzetten van de geldleningen in 2020 komen aflossing en afschrijving meer met elkaar in overeenstemming. Het renterisico voor de komende jaren is zelfs nihil omdat verwacht wordt dat we geen aanvullende leningen hoeven af te sluiten.

bedragen x € 1.000

Renterisico	Rekening 2021	Rekening 2022
Renterisico op vaste schulden		
Renteherziening o/g	-	-
Renteherziening u/g	-	-
Netto saldo herziening	**-**	**-**
Verplichte aflossingen	6.303	5.553
Renterisico vaste schulden (3+8)	**6.303**	**5.553**
Toegestane renterisiconorm		
Omvang begroting (=grondslag)	92.897	100.555
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20,0%	20,0%
Minimumbedrag (wettelijk bepaald)	2.500	2.500
Toegestane renterisiconorm	**18.579**	**20.111**
Toets renterisiconorm		
Onderschrijding	**12.276**	**14.558**
Overschrijding		

PARAGRAAF 5:

BEDRIJFSVOERING

INLEIDING

In deze paragraaf gaan we in op de bedrijfsvoeringsaspecten in onze organisatie en welke speerpunten we daarin hebben gehanteerd voor 2022. Bedrijfsvoering gaat over de manier waarop we dingen regelen en hoe we medewerkers en elkaar het beste kunnen ondersteunen.

Inkoop, aanbesteding en contractmanagement

In 2022 is de verankering van de inkoopzaak en contractbeheerzaak in InProces (na de implementatie in 2021) verder voortgezet. Daardoor zijn we nu beter in staat onze contracten te monitoren en is het een hulpmiddel voor ambtenaren en de leden van de Tenderboard om beter inzicht en begeleiding te krijgen bij het inkoopproces. Steeds meer medewerkers raken hierdoor vertrouwd met het inkoopproces. Daarnaast is gewerkt aan verschillende trajecten die vanwege de inval van Rusland in Oekraïne ineens acute acties vereisten. Voortdurend wordt aandacht besteed aan het zo optimaal faciliteren van de Teams bij inkooptrajecten en het gebruiksvriendelijk en passend adviseren in aanbestedingstrajecten. Het contractenregister biedt de budgethouders meer houvast en geeft inzicht in de contractafspraken met leveranciers. Zodoende wordt er een verdere professionaliseringsslag gemaakt voor inkoop en kan contractbeheer optimaal worden ingezet in onze organisatie. Er zijn diverse Europese aanbestedingen doorlopen die door onze eigen inkopers en/of door collega's uit andere gemeenten, in het kader van de samenwerking met de 14 Twentse gemeenten, begeleid werden. De samenwerking met de Twentse gemeenten is verder geïntensiveerd.

Personeels- en organisatiebeleid

Ook in 2022 is een zo flexibel mogelijke inzet van de personele capaciteit en kwaliteit nagestreefd. Via maatwerk hebben we de noodzakelijke flexibele inzetbaarheid en mobiliteit op gang gebracht. Een belangrijk instrument hierbij is het spilgesprek. Dit gesprek is de motor van ons personeelsbeleid en levert belangrijke input op voor de mobiliteit, ontwikkeling en werkgeluk van medewerkers en voor de personeelsplanning. Hoewel de medewerker verantwoordelijk is voor zijn eigen loopbaan, is stimulering en begeleiding vanuit management en P&O van belang. In veel gevallen is er sprake van maatwerk. In totaal zijn in 2022 38 nieuwe medewerkers in dienst getreden. Via interne mobiliteit zijn vier medewerkers 'doorgestroomd' naar andere (tijdelijke) werkzaamheden. 32 Medewerkers zijn uit dienst getreden. Ook is op diverse plekken tijdelijk personeel ingezet om knelpunten op te kunnen vangen. Daarnaast zijn er in 2022 circa tien stagiaires ingezet en zijn enkele werkervaringsplaatsen vervuld. Via Twentse Kracht wordt voor loopbaanontwikkeling en mobiliteit samengewerkt met de 14 Twentse gemeenten. Hierbij wordt ook personeel onderling gedetacheerd. Samen met communicatie is geïnvesteerd in arbeidsmarktstrategie en -communicatie. Hoe onderscheiden we ons, waarom zijn wij een aantrekkelijke werkgever en hoe trekken we de juiste mensen aan. We communiceren ons 'werkgeversimago' nu actief op de 'werken bij de gemeente Hellendoorn' pagina van onze website en op social media.

Samen met de managers is in 2022 een vervolgstap gezet op het gebied van strategische personeelsplanning. Hierbij is nader ingezoomd op de personele planning voor de komende jaren. Het gaat hierbij om de instroom, doorstoom en uitstroom van personeel waardoor de juiste medewerker, op de juiste plaats zit, op het juiste moment om de gewenste resultaten te kunnen behalen. Doel hierbij is zo goed mogelijk in te spelen op toekomstige ontwikkelingen en noodzakelijke herbezetting.

In 2022 hebben we in de organisatie een medewerkersonderzoek uitgevoerd. We zien dat we op nagenoeg alle onderdelen op of boven het gemiddelde van de benchmark van gemeenten onder de 50.000 inwoners scoren. De modules bevlogenheid, sociale veiligheid, herstelbehoefte, samenwerking, ongewenste omgangsvormen, werkdruk, rolduidelijkheid en werkgeverschap scoren zelfs gelijk met of hoger dan de top 3 gemeenten. Als totaal hebben we dus een hele mooie score behaald. Trotspunten uit dit onderzoek zijn: collega's, samenwerking en klantgerichtheid. De verbeterpunten zijn: communicatie, werkdruk en visie & doelen. De resultaten worden meegenomen in de plannen van 2023. Daarbij kijken we niet alleen naar ontwikkelmogelijkheden op de scores die wat lager liggen, maar kijken we ook hoe we de sterke punten kunnen behouden en versterken.

Om de duurzame inzetbaarheid van de oudere medewerker te bevorderen hebben we, als onderdeel van het thema duurzame inzetbaarheid, in 2022 de vitaliteitsregeling (60% werken, 80% salaris en 100% pensioenopbouw) ingevoerd. De regeling heeft als doel het aanbod van werk aan zowel de oudere als de jongere generatie goed met elkaar in balans te brengen. Vitaal je loopbaan afronden en daar tegenover een jongere de kans geven het werk te leren kennen met een warme overdracht. Door corona is een andere manier van werken ontstaan. De medewerkers die niet locatie gebonden zijn, hebben daarin de ruimte om te werken op de plek die het beste is. Met aandacht voor de cohesie van de organisatie en voor het mentale welzijn. Het kantoor is in deze transitie steeds meer een plek van ontmoeting en inspiratie, de thuiswerkplek wordt goed gefaciliteerd. Werkplezier, werkgeluk, autonomie en vitaliteit zijn leidende principes en duurzame inzetbaarheid is gericht op alle generaties. Het is van belang te blijven omzien naar elkaar en aandacht te hebben voor werkdruk. Dit wordt bevestigd door de uitkomst van het medewerkersonderzoek in 2022.
De digitalisering van P&O-processen (o.a. indiensttredingsproces, selfservice, digitaal werving- en selectiesysteem en uitrol van de Youforce-app) is in 2022 verder uitgebouwd en de informatie is (overal en altijd) via het web beschikbaar voor medewerker en manager. Dit moet zorgen voor een betere en snellere verwerking van personele wijzigingen, bijbehorende budgetten en actuele managementinformatie.
Vanuit het centrale opleidingsplan is onder meer aandacht besteed aan het management ontwikkeltraject, agressietrainingen, training voor de preventiemedewerkers en training op het ontwikkelen van effectieve werkgewoonten en het ondersteunen van houding en gedrag om dat te bereiken.
In 2021 was er sprake van een behoorlijke toename van het ziekteverzuim. Voor 2022 geldt nagenoeg hetzelfde percentage ziekteverzuim, namelijk 6,97%. In 2020 was dit 4,97% en in 2019 4,38%. Direct en indirect heeft ook corona invloed gehad op de stijging van het ziekteverzuim. Samen met het management, de bedrijfsarts en de coach arbeid en gezondheid wordt periodiek besproken welke acties en interventies opgepakt kunnen worden om te sturen op snel herstel en re-integratie en om verzuim zoveel mogelijk te voorkomen.

bedragen x € 1.000

Personele sterkte	Formatie		Personeelslasten	
	Begroting 2022	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2022
Bestuur				
Bestuur	29,90	29,90	1.186	1.188
Raadsleden	25,00	25,00	397	397
Burgemeester en wethouders	4,90	4,90	542	543
Griffie	2,78	1,89	247	248
Totaal Bestuur	**32,68**	**31,79**	**1.186**	**1.188**
Huidig personeel				
Directie en Staf	8,06	9,56	1.071	1.063
Team Fysiek Domein	43,80	40,09	3.437	3.426
Team Openbare Ruimte	86,77	83,54	5.431	5.454
Team Maatschappelijk Domein	36,61	33,79	2.485	2.458
Team Sociaal Domein	60,01	57,04	4.339	4.291
Team Dienstverlening en Informatisering	49,82	47,02	3.587	3.559
Team Bedrijfsvoering	40,47	37,63	2.924	2.997
Sociale Werkvoorziening	102,82	102,92	3.410	3.429
Nieuw Beschut	9,32	9,32	200	193
Overig	1,73	1,73	- 37	- 304
Ambtenaren Burgerlijke Stand			12	10
Marktmeester	0,33	0,33	19	19
Logopedie	1,40	1,40	110	109
Stagiaires			15	15
Verhaalde salarissen en sociale premies			- 51	- 196
Verhaalde salarissen en sociale premies WSW/Nieuw beschut			- 200	- 310
Vergoeding ambtsjubilea/attenties			42	34
Dienstjubileum WSW			16	15
Totaal Huidig personeel	**439,41**	**422,64**	**26.848**	**26.565**
Voormalig personeel				
Burgemeester en wethouders			360	359
Overig voormalig personeel			20	13
Totaal Voormalig personeel	**0,00**	**0,00**	**381**	**371**
Totaal personeel	**472,09**	**454,43**	**28.415**	**28.124**

De huidige cao gemeenten loopt van 1 januari 2021 tot en met 1 januari 2023. De salarissen zijn gestegen met 1,5% per 1 december 2021 en per 1 april 2022 nog eens met 2,4%. Daarnaast is er voor elke werknemer die op 3 november 2021 in dienst was een eenmalige uitkering van € 1.200,-- naar rato van het dienstverband verstrekt. Hiervan was € 300,-- een corona onkostenvergoeding. Omdat het overleg over de gemeentelijke cao trager loopt dan gewenst, is er in overleg met werkgevers en de bonden een eenmalige uitkering in december 2022 verstrekt aan alle medewerkers die op 1 december 2022 in dienst waren. Voor de medewerkers t/m schaal 8 bedroeg dit een eenmalige uitkering van € 750,-- en voor medewerkers vanaf schaal 9 € 375,-- naar rato van het dienstverband.

Fraude en onregelmatigheden
Het college van gemeente Hellendoorn is zich bewust van het risico van fraude dat zij, zowel intern als extern, loopt bij het uitvoeren van haar dienstverlening. Het college heeft in 2021 een frauderisicoanalyse opgesteld waaruit naar voren kwam dat op de meeste onderdelen in de bedrijfsvoering sprake is van een laag risico en op enkele onderdelen van een laag tot een gemiddeld risico op non-compliance.

Om deze fraude risico's verder te beperken is in het jaar 2022 verder gewerkt aan het opvolgen van de aanbevelingen van de accountant uit de management letter, aan het verbeteren van de interne controle van de financieel relevante processen en aan het aantonen dat interne beheersingsmaatregelen zijn uitgevoerd.

Externe partijen moeten erop kunnen vertrouwen dat gemeente Hellendoorn en haar medewerkers op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zakendoen. Daarom heeft gemeente een gedragscode opgesteld die door iedere medewerker bij indiensttreding wordt ondertekend. Het belang van de gedragscode en de naleving wordt periodiek benadrukt en is onderwerp van gesprek tussen leidinggevende en medewerker. Er zijn vertrouwenspersonen en meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld. Voor politieke ambtsdragers geldt daarnaast een aparte gedragscode. Deze gedragscode is beschikbaar via onze website en wordt (daarmee) ook gedeeld met externe relaties.

Onze (financiële) processen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheiding. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwikkelen en toegang heeft tot activa.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen moeten ervoor zorgen dat dit risico wordt gesignaleerd en beperkt.
Ook informatiebeveiliging heeft gezien vanuit het fraude perspectief en de daarmee samenhangende reputatie een hoge prioriteit bij de gemeente. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de paragraaf informatieveiligheid en privacy.
Conclusie: Het college is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze aandacht krijgen.

Informatievoorziening
In 2022 is een I-visie opgesteld. Hierin zijn diverse ontwikkelingen geadresseerd die gevolgen hebben voor de informatievoorziening in de komende jaren. Verschillende van deze ontwikkelingen zijn verder geanalyseerd en geconcretiseerd in beleid en plannen. Denk hierbij aan:

- de Wet open overheid (Woo)
- de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)
- de Wet digitale overheid (Wdo)
- het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid
- de Cloud ontwikkelingen
- de Common Ground ontwikkeling
- het digitaliseren en ontsluiten van archieven (E-depot)

In 2022 is de applicatie Key2Jongerenmonitor uitgefaseerd en vervangen door de applicatie Carel (Centrale Administratie voor RMC en Leerplicht; leerlingenvervoer).

Verder is er begonnen met de aanschaf en implementatie van een nieuw sociaal intranet. Hierdoor zal in 2023 de interne informatievoorziening verbeteren en zullen mensen elkaar beter weten te vinden, hetgeen de integrale samenwerking zal verbeteren.
Ook is in 2022 de hele zwembadautomatisering en de exploitatie van sportaccommodaties in kaart gebracht en is gestart met een traject om te komen tot een verbeterde en moderne digitale dienstverlening voor zwembad (o.a. online kaartverkoop en een online omgeving voor het volgen van de vorderingen bij zwemlessen) en de verhuur van sportaccommodaties.
In het najaar van 2022 is gestart met een marktverkenning van oplossingen voor het verbeteren van het proces van meldingen openbare ruimte en de afhandeling daarvan. De nieuwe oplossing daarvoor wordt in 2023 geïmplementeerd. Daarnaast is sinds de zomer de applicatie Rx.Mission ten behoeve van de Omgevingswet actief geworden. Voorlopig is dit in gebruik voor het huidige WABO-vergunningenproces. Op den duur is het voor de Omgevingswet inzetbaar.
Op het gebied van informatieveiligheid en privacy zijn diverse maatregelen getroffen in 2022. Zo is er een wachtwoordkluis beschikbaar gekomen voor alle medewerkers en is er een phishing campagne uitgevoerd. Ook is een planningstool aangeschaft om de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) maatregelen beter te kunnen monitoren en zijn er stappen gezet op het gebied van SIEM/SOC (beveiligingssoftware die organisaties een overzicht van activiteit in hun hele netwerk geeft, zodat ze sneller kunnen reageren op bedreigingen).

Diverse processen zijn in kaart gebracht en geoptimaliseerd dan wel zijn er verbetervoorstellen gedaan. Concrete voorbeelden zijn het subsidieproces en de processen van het onderdeel ‘participatie’ van het sociaal domein.

Rechtmatigheidsverantwoording
Vanaf 27 september 2022 is de gewijzigde wet op de rechtmatigheidsverantwoording van kracht die het college met ingang van het financiële boekjaar 2023 verplicht tot een rechtmatigheidsverantwoording aan de Raad. Het college verantwoordt hierin of voldaan is aan wet- en regelgeving. De accountant controleert vervolgens de getrouwheid van deze verklaring bij de jaarrekening.
In de huidige situatie stelt het college het normenkader vast. Het normenkader bevat alle in- en externe wet- en regelgeving die voor het toetsen van de rechtmatigheid van belang is. Vervolgens toetst de accountant aan dit normenkader en rapporteert de uitkomsten hiervan aan de raad.
In de nieuwe situatie stelt de Raad het normenkader vast. Daarna toetst het college dit normenkader en rapporteert over de rechtmatigheidsfouten en eventuele onduidelijkheden. De accountant beoordeelt vervolgens de getrouwheid van deze rechtmatigheidsverantwoording.
Tenslotte spreekt de raad met het college over de bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid.

Als voorbereiding op de invoering van deze rechtmatigheidsverantwoording in het jaar 2022 hebben de teams:
- de basis verder op orde gebracht door het beschrijven van de financieel relevante processen zoals Jeugd, Wmo, subsidies en grondexploitatie;
- verder invulling gegeven aan de aanbevelingen uit de management letter van de externe accountant;
- een proef gedraaid, waarbij de managers van de teams de rechtmatigheid van de financieel meest relevante processen hebben verantwoord aan de directie;
- gewerkt aan het verder verbeteren van de beheersing van de ICT van de financiële systemen: VRIS, Suite4SociaalDomein en Key2Financien. Het draait dan om procedures voor autorisatiebeheer, beheer (autorisatie matrices), periodieke controle op juistheid ingerichte autorisaties, toegangscontroles en wachtwoordbeleid, rechten van gebruikers van de systemen, wijzigingenbeheer en continuïteit van systemen.

Ook is gestart met een meerjarenbeleidsplan voor interne controle en rechtmatigheidsverantwoording 2023-2025 voor de gemeente Hellendoorn dat de basis gaat vormen voor het jaarlijkse jaarplan interne controle.

PARAGRAAF 6:

VERBONDEN PARTIJEN

INLEIDING

Verbonden partijen zijn vennootschappen (NV's en BV's), stichtingen, verenigingen en gemeenschappelijke regelingen, waar de gemeente in deelneemt. Een partij geldt als verbonden partij als de gemeente in die partij een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente financiële verplichtingen is aangegaan met een verbonden partij.

Verbonden partijen zijn tegenwoordig niet meer weg te denken uit het publieke domein en vervullen steeds vaker een belangrijke rol voor gemeenten. Meer en meer hebben organisaties elkaar nodig om de benodigde kennis en expertise samen te brengen en in te zetten om maatschappelijke vraagstukken op te lossen.

Beleid

In de raadsvergadering van 31 januari 2017 is de kadernota 'verbonden partijen' vastgesteld. In die kadernota is uiteengezet hoe we als gemeente met verbonden partijen om willen gaan. Ook worden de rollen en bevoegdheden van gemeenteraad en college beschreven in die nota.

Op basis van de kadernota vindt samenwerking met andere overheidslichamen alleen plaats als dit het geëigende middel is om beleidsdoelstellingen van de gemeente Hellendoorn te realiseren. De Wet gemeenschappelijke regelingen is het wettelijk kader voor deze samenwerking. Gemeenschappelijke regelingen worden pas getroffen na instemming van de gemeenteraad.

Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Per 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) van kracht geworden, en kunnen gemeenteraadsleden meer invloed op de besluitvorming van deze samenwerkingen uitoefenen en ze beter controleren. De mogelijkheden van gemeenteraadsleden om de eigen controlerende en kaderstellende rol bij gemeenschappelijke regelingen te versterken is aangepast en uitgebreid.

Een voorbeeld daarvan is dat het bestuur van de gemeenschappelijke regeling nu een actieve informatieplicht heeft en de raden van alle deelnemende gemeenten ongevraagd alle inlichtingen moet verstrekken die zij nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.

Het deel van de wet dat rechten geeft aan raadsleden is direct per 1 juli 2022 ingegaan. Voor het andere deel met de verplichtingen om bestaande gemeenschappelijke regelingen aan te passen, om zo scherpere afspraken te maken over bijvoorbeeld uittreding of evaluatie, biedt de wet een implementatieperiode van twee jaar.

Voor de versterking van rol en positie van gemeenteraden is ook besloten om de P&C cyclus te wijzigen. De 14 Twentse gemeenten en de Gemeenschappelijke Regelingen waar de meeste Twentse gemeenten in samenwerken (Samen Twente, Veiligheidsregio Twente, Gemeentelijk belastingkantoor Twente, Stadsbank Oost-Nederland, Omgevingsdienst Twente, Openbaar Lichaam Crematoria Twente) hebben eind 2022 afspraken gemaakt waarin aangegeven wordt hoe de Twentse P&C-cyclus kan voldoen aan de gewijzigde Wgr.

Het plan is om in 2023 te starten met de nieuwe werkwijze voor de ontwerpbegroting 2024.
Het proces met betrekking tot het opstellen van de kadernota wordt geformaliseerd. Deze werkwijze wordt later opgestart en kan dus worden gebruikt voor de werkzaamheden van de begroting 2025.

Uiterlijk september 2023 volgt een evaluatie om met elkaar te bezien of deze afspraken behulpzaam waren.

KADERSTELLENDE NOTA'S

- Beleidskader verbonden partijen (2016 / 16INT00862)
- Begroting 2022 gemeenschappelijke regelingen (2021 / 2021-012960)
- Evaluatie relatie verbonden partijen (2017 / 17INT02041)

Publiekrechtelijke rechtspersonen

Publiekrechtelijke samenwerking vindt plaats op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Op deze manier participeert de gemeente Hellendoorn in de onderstaande gemeenschappelijke regelingen of bestuurlijke overleggen.

Gemeenschappelijke regelingen:

1. Veiligheidsregio Twente
2. SamenTwente
3. Stadsbank Oost-Nederland
4. EUREGIO
5. Omgevingsdienst Twente
6. Recreatieschap Twente
7. Soweco (in liquidatie)

Bestuurlijke overleggen:

8. Bestuurlijk overleg sociaaleconomische structuurversterking (SES)
9. Twentse Kracht
10. IT-Platform Twente
11. Samenwerking mobiliteit
12. Samenwerking Milieu Duurzaamheid Afval (MDA), inclusief de Regionale energiestrategie (RES)
13. Samenwerking Twentse gemeenteraden (Twenteraad)

De uitgaven die voortvloeien uit deelname aan gemeenschappelijke regelingen zijn verplichte uitgaven die in de gemeenterekening zijn opgenomen.

Gemeenschappelijke regelingen / Bestuurlijke overleggen	Doelstelling / taken
Veiligheidsregio Twente Nijverheidstraat 30 7511 JM Enschede	Veiligheidsregio Twente (VRT) wil de veiligheid van iedereen die in Twente woont, werkt en verblijft vergroten door de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen efficiënt, effectief en professioneel te organiseren.
SamenTwente Nijverheidstraat 30 7511 JM Enschede	SamenTwente is de rechtsopvolger van Regio Twente, waarin gemeenschappelijke taken van de 14 Twentse gemeenten zijn ondergebracht op het gebied van GGD, OZJT en VTT met gastheerschappen voor Samen14 en Kennispunt Twente. Doelstelling is het bundelen van krachten op inhoudelijke thema's binnen het gezondheidsdomein.
Stadsbank Oost-Nederland Spelbergsweg 35 7512 DX Enschede	De Stadsbank richt zich samen met de deelnemende gemeenten op het versterken van de financiële weerbaarheid en de eigen kracht van vooral minder financieel draagkrachtigen. Daar waar mogelijk worden oplossingen op maat aangeboden voor financiële vraagstukken en schuldenproblematiek.
EUREGIO Enscheder Strasse 362 48599 Gronau	De EUREGIO maakt zich er sterk voor de samenwerking tussen Nederland en Duitsland te vereenvoudigen en te komen tot meerwaarde voor beide zijden. Daarbij staan voorop: ● vergroting van de economische kracht en de kwaliteit van leven en ● bevordering van de integratie van het gebied.
Omgevingsdienst Twente Haven Zuidzijde 30 7607 EW Almelo	De Omgevingsdienst Twente (ODT) zorgt ervoor dat de leefomgeving voor mens en dier veilig is en dat het milieu wordt beschermd. Zij is belast met de voorbereiding van te verlenen milieuvergunningen aan (risico)bedrijven en controleert of bedrijven zich aan de regels houden. De dienst voert die taken uit in opdracht van de gezamenlijke overheden (provincie en gemeenten) in de regio.
Recreatieschap Twente Nijverheidstraat 30 7511 JM Enschede	In Recreatieschap Twente is het beheer en onderhoud ondergebracht van de drie Twentse recreatieparken en de toeristische routes. Daarnaast verzorgt het recreatieschap Twente, met inbreng vanuit de Twente Board, de subsidiëring van de toeristische marketing en promotie van Twente.
Soweco Postbus 308 Almelo	Het Sociale Werkvoorzieningsschap Centraal Overijssel (SOWECO) is namens de deelnemende gemeenten belast met de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening. De samenwerking is per 1 januari 2021 beëindigd. Sindsdien is Soweco in liquidatie. Naar verwachting wordt dat proces in het eerste kwartaal van het jaar 2023 afgerond.
Bestuurlijk overleg sociaal-economische structuurversterking Postbus 1400 7500 BK Enschede	Het bestuurlijk overleg is geformaliseerd door een bestuursovereenkomst tussen de 14 Twentse gemeenten. In de bestuursovereenkomst is allereerst het overleg geregeld tussen de 14 Twentse colleges over de inbreng in de Twente Board. Daarnaast biedt de overeenkomst de mogelijkheid om andere onderwerpen te bespreken op het terrein van sociaaleconomische ontwikkeling.
Twentse Kracht Postbus 20 7500 AA Enschede	Twentse Kracht is een platform voor alle ambtenaren van inmiddels 22 aangesloten overheidsinstanties, waaronder de 14 Twentse gemeenten. De verschillende partijen werken samen op het gebied van professionele en persoonlijke ontwikkeling van de Twentse ambtenaren en op het gebied van arbeidsmobiliteit. De gemeente Enschede treedt op als gastheer voor deze coalitie.
IT-Platform Twente Postbus 20 7500 AA Enschede	In het IT-Platform zijn gezamenlijke producten, diensten en thema's op het vlak van informatisering & automatisering (I&A) ondergebracht. Het IT Platform Twente past in de doelstelling van samenwerking binnen Twente op het gebied van de bedrijfsvoering, om hoge kwaliteit van dienstverlening te kunnen blijven realiseren. De gemeente Enschede treedt op als gastheer voor deze coalitie.
Samenwerking mobiliteit Postbus 18 7550 AA Hengelo	De samenwerking mobiliteit betreft het bestuurlijk overleg van de regionale portefeuillehouders bereikbaarheid over samenwerking op het gebied van verkeer en vervoer/ mobiliteit. De gemeente Hengelo treedt op als gastheer voor deze coalitie.
Samenwerking Milieu Duurzaamheid Afval (MDA) Postbus 18 7550 AA Hengelo	Binnen Twente wordt al geruime tijd samengewerkt op het gebied van milieu, duurzaamheid en afval. De regionale energiestrategie is daar de laatste jaren bij gekomen. Dat is een verplichte samenwerking tussen o.a. de gemeenten, provincie en waterschappen. De gemeente Hengelo treedt op als gastheer voor deze coalitie.
Samenwerking Twentse gemeenteraden Postbus 244 7460 AE Rijssen	De samenwerking Twentse gemeenteraden is een nieuwe bestuursovereenkomst per 1 februari 2022 als opvolger van de Twenteraad. De gemeente Rijssen-Holten treedt op als gastheer voor deze coalitie. De samenwerking bestaat uit de Twenteraad, het presidium van de Twenteraad en het Twents griffiersoverleg.De Twenteraad draagt bij aan de bestuurlijke en politieke samenhang binnen Twente door kennis uit te wisselen, elkaar te ontmoeten en met elkaar samen te werken.

Ontwikkelingen
Voor het jaar 2022 kunnen als belangrijke ontwikkelingen worden genoemd:
* De wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (zie vorige bladzijde).
* Voor de Veiligheidsregio Twente was in het jaar 2022 de asielcrises het meest kenmerkend. Na de inval van Rusland in Oekraïne in februari 2022 kwamen grote aantallen Oekraïense vluchtelingen naar Nederland. De landelijke overheid besloot dat de veiligheidsregio's hierin de coördinerende rol zouden hebben. Het verslagjaar is met een voordelig resultaat van € 749.037,-- afgesloten en het voorstel is om hiervan € 34.446,-- terug te betalen aan de gemeente Hellendoorn.
* Het jaar 2022 was voor SamenTwente het eerste volledige jaar als "nieuwe" organisatie. De eerste helft van 2022 stond opnieuw vooral in het teken van COVID-19, met volop vaccinaties ter bestrijding van COVID. In de 2e helft is de organisatie vooral bezig geweest met de afbouw van de COVID-afdeling en bijna geheel uitvoeren van de veranderopdracht Regio Twente. Het verslagjaar is afgesloten met een klein positief resultaat van € 31.000,-- met het voorstel om dit toe te voegen aan de algemene reserve.
* De Stadsbank had in 2022 te maken met afnemende koopdracht, stijgende energieprijzen en toenemende inflatie. Dit vertaalde zich nog niet in een toename van het aantal klanten. Het aantal nieuwe klanten (indicatiestellingen) nam wel toe ten opzichte van vorig jaar, voor Hellendoorn was de ontwikkeling van 44 in 2020, 28 in 2021 naar 36 indicatiestellingen in 2022. De jaarrekening toont een positief resultaat van € 365.900,-- met het voorstel om dit toe te voegen aan de algemene reserve.
* Bij de Omgevingsdienst Twente (ODT), welke sinds 1 januari 2019 operationeel is, zijn de afgelopen jaren duidelijke verbeterslagen doorgevoerd. Als Hellendoorn hebben we in 2022 meer grip gekregen op de uitgaven en inzicht in de productie. Mede hierdoor zullen wij over 2022 geen naheffing krijgen, zoals dat over 2021 wel het geval was. Doorlooptijden - in het bijzonder bij vergunningen en meldingen - zijn nog altijd langer dan gewenst. Dit komt onder meer door het grote aantal producten bij de partners, de grote werkdruk, een tekort aan personeel en de stikstof-problematiek. Wij houden als bevoegd gezag de vinger nadrukkelijk aan de pols. De omgevingsdienst Twente realiseerde in 2022 een positief resultaat van € 399.169,--, met als voorstel om € 134.169,-- terug te betalen aan de deelnemers en het overig bedrag te reserveren voor toekomstige uitgaven.
* Het jaar 2022 was het eerste jaar voor het Recreatieschap Twente als zelfstandige organisatie, na ontvlechting uit Regio Twente/Samen Twente. De effecten van het mooie weer en het 'weer mogen' na de corona pandemie uitten zich in een bovengemiddelde interesse om te recreëren in de Twentse parken of om een festival of activiteit te bezoeken.
De jaarrekening toont een positief resultaat van € 146.532,-- met als voorstel om het gehele bedrag te reserveren.
* Bij de verdere liquidatie van de Soweco is het pand Plesmanweg is verkocht en de N.V. is geliquideerd. De voorlopige financiële gevolgen van deze liquidatie zijn bekend gemaakt. Van de totale opbrengst hiervan is 11,49% voor de gemeente Hellendoorn wat neerkomt op € 1.091.848,--. Dit resultaat is in 2022 beschikbaar gesteld, de daadwerkelijke uitbetaling volgt in 2023. De verwachting is dat de gehele liquidatie van GR Soweco per 1 maart 2023 administratief zal zijn afgerond nadat de laatste Btw-aangiftes hebben plaatsgevonden.

Privaatrechtelijke rechtspersonen
Privaatrechtelijke organisaties zijn in het Burgerlijk Wetboek nader geregeld, en kunnen stichtingen, verenigingen, coöperaties en vennootschappen zijn. In het laatste geval wordt de term deelneming gebruikt. De gemeente Hellendoorn participeert in de volgende privaatrechtelijke rechtspersonen:

1. NV Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG)
2. Twence BV
3. Enexis Holding NV
4. Wadinko NV
5. Stichting Noest
6. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
7. CSV Amsterdam BV
8. Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
9. Stichting Rekenkamer West Twente

Privaatrechtelijke rechtspersonen	Doelstelling / taken
N.V. Bank Nederlandse gemeenten Postbus 30305 2500 GH Den Haag	Het voorzien in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren. De BNG is daarmee de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Twence Holding B.V. Postbus 870 7550 AW Hengelo	Twence is in de eerste plaats een afvalverwerkingsbedrijf. Twence staat voor hoogwaardige inzet van afval als bron van herbruikbare grondstoffen. Door het verwerken van afval produceert Twence tegelijkertijd duurzame energie.
Enexis Holding N.V. Burg. Burgerslaan 40 5245 NH Rosmalen	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,5 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. Enexis draagt daarmee bij aan het realiseren van een betrouwbaar, duurzaam en betaalbaar regionaal energienetwerk.
Wadinko N.V. Postbus 445 8000 AK Zwolle	Wadinko is een regionaal opererende participatiemaatschappij met als doelstelling het stimuleren van bedrijvigheid en werkgelegenheid met risicodragend kapitaal, kennis en managementondersteuning. Momenteel (ultimo 2021) participeert Wadinko in 25 (regionale) bedrijven, waaronder één in onze gemeente.
Stichting Noest Van den Bergsweg 53 7442 CK Nijverdal	Stichting Noest zet zich in voor mensen voor wie een reguliere baan, om welke reden dan ook, niet direct voor de hand ligt. Dat gebeurt door het bieden van passend, plezierig en zinvol werk. Behalve begeleid werk worden ook mogelijkheden geboden om werknemersvaardigheden te ontwikkelen. Binnen Stichting Noest hebben ondernemers, gemeente en de re-integratie-experts van React Twente de krachten gebundeld.
Ondernemingen uit verkoop Essent: Publiek Belang Electriciteitsproductie BV en CSV Amsterdam BV Brabantlaan 1 5216 TV Den Bosch	In het kader van de verkoop van Essent aan RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Die waren oorspronkelijk ondergebracht in een vijftal vennootschappen met een vooral administratieve functie. In 2020 zijn er daarvan drie opgeheven. De resterende vennootschappen Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV en CSV Amsterdam BV zullen later worden ontbonden.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) Postbus 30435 2500 GK Den Haag	Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden, waaronder de provinciale overheden, de Tweede Kamer en het kabinet. Daarnaast advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen.
Stichting Rekenkamer West Twente Postbus 244 7460 AE Rijssen	Het faciliteren van de samenwerkende rekenkamerfuncties met het oog op het onderzoek van de doelmatigheid, doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door een gemeentebestuur gevoerde bestuur.

Financiële gegevens verbonden partijen

bedragen x € 1.000

Verbonden partijen	Gemeentelijke bijdrage 2022	Eigen vermogen 1-1-2022	Eigen vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 1-1-2022	Vreemd vermogen 31-12-2022	Verwacht resultaat 2022
Gemeenschappelijke regelingen						
Veiligheidsregio Twente	2.342	2.069	1.963	59.418	64.548	749
SamenTwente	1.782	15.783	12.787	21.871	12.560	31
Recreatieschap Twente	163	740	871	4.029	4.204	146
Euregio*	10	2.305	2.305	23.389	12.189	218
Stadsbank Oost-Nederland	211	971	1.349	14.782	15.215	366
Omgevingsdienst Twente	659	2.477	2.042	1.784	3.246	399
Totaal gemeenschappelijke regelingen	**5.167**	**24.345**	**21.317**	**125.273**	**111.962**	**1.909**
Privaatrechtelijke rechtspersonen						
Bank Nederlandse Gemeenten	nvt	5.062.000	4.615.000	143.995.000	107.459.000	300.000
Twence holding BV	nvt	149.605	175.964	168.137	163.228	32.490
Enexis holding NV	nvt	4.241.000	5.441.000	5.154.000	4.907.000	1.300.000
Wadinko NV*	nvt	65.496	74.147	5.454	6.922	8.651
Stichting Noest	nvt	-	16.050	-	175.718	-
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	nvt	1.532	1.480	7	10	- 52
CSV Amsterdam BV	nvt	312	210	23	13	- 102
Totaal privaatrechtelijke rechtspersonen	**-**	**9.519.945**	**10.323.851**	**149.322.621**	**112.711.891**	**1.640.987**
Totaal verbonden partijen	**5.167**	**9.544.290**	**10.345.168**	**149.447.894**	**112.823.853**	**1.642.896**

* Er is nog geen informatie beschikbaar over de jaarrekening 2022, de stand uit de jaarrekening 2021 is opgenomen.

Deelnemingen	Belang	Aantal aandelen	Aanschaf-waarde (per aandeel)	Balans-waarde
Vennootschappen				
Wadinko NV	2,72%	65	€ 100	€ 6.500
Twence BV	5,72%	46.795	€ 0	€ 0
BNG	0,04%	24.180	€ 3	€ 60.450
Enexis Holding BV	0,01%	21.310	€ 1	€ 13.212
Publiek Belang Elektriciteitsprod. BV	0,02%	32.331		€ 1
Vordering op Enexis BV	0,02%	32.331		€ 4
CSV Amsterdam BV	0,02%	32.331		€ 4
Totaal				**€ 80.171**

De intrinsieke waarde van de effecten wordt geschat op zo'n € 14,9 miljoen.

PARAGRAAF 7:
GRONDBELEID

INLEIDING

Het grondbeleid van de gemeente Hellendoorn is erop gericht om andere beleidsvelden te ondersteunen. De uitvoering van het grondbeleid leidt tot de grondexploitatie van industrieterreinen en woonwijken en de hiermee gemoeide aankoop en verkoop van gronden. Ook aan- en verkopen van grond die betrekking hebben op overige beleidsterreinen, zoals de aanleg en reconstructie van wegen, behoren tot het grondbeleid.

In 2022 waren de verkoopopbrengsten uit vastgoed goed. Vanuit de grondexploitaties voor woningbouw en bedrijventerrein 't Lochter III kwam er ruim € 4,4 miljoen binnen.

In februari 2019 is de nota Grondbeleid 2018 vastgesteld door de gemeenteraad. In deze nota is als hoofdlijn bepaald dat de gemeente het in 2014 vastgestelde faciliterende grondbeleid voortzet. Door de veranderende markt en de grote vraag naar woningen wordt door de gemeente nu actief gekeken naar potentiële locaties/gebieden voor woningbouw en bedrijfsvestiging. Dit betekent dat daar waar de markt het niet oppakt, de gemeente actief grondbeleid voert en gronden aankoopt. Dit gebeurt ook in de kleine kernen of wanneer er specifieke behoefte blijkt waarin de gemeente haar rol kan en moet pakken. We zullen dus actiever participeren en faciliteren.
We streven ernaar om, in samenspraak met onze inwoners en belanghebbenden op basis van de woningbehoefte vanuit de woonvisie, vrijkomende locaties te ontwikkelen (zoals schoollocaties). Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van door de gemeente uit te geven particuliere kavels.

De lopende gemeentelijke exploitaties lichten we hieronder toe en we besteden aandacht aan andere aspecten van het grondbeleid.

ALGEMENE TENDENSEN EN GEMEENTELIJKE GRONDONTWIKKELINGEN

Woningbouw

Landelijk is er een grote vraag naar woningen. Door de snel stijgende bouwkosten en ook weer stijgende hypotheekrente is een verandering in de markt te zien. De afgelopen jaren zijn de prijzen van woningen erg gestegen. Woningprijzen dalen nu weer iets, ook staan woningen weer langer te koop. Uit onderzoek blijkt dat er vooral een tekort is voor starters en senioren. De vraag naar nieuwe woonconcepten en betaalbare woningen blijft urgent. De gemeente speelt hierop in door samen met initiatiefnemers en inwoners de mogelijkheden daarvoor te onderzoeken. Hierbij wordt rekening gehouden met de woningbehoefte en de demografische ontwikkelingen, zoals beschreven in de gemeentelijke woonvisie. Op 4 oktober 2022 heeft de gemeenteraad het Doelgroepenbeleid vastgesteld. Hierin wordt een aantal instrumenten beschreven dat bijdraagt aan het realiseren van woningen voor de juiste doelgroepen. Deze instrumenten worden momenteel verder uitgewerkt.

De woningbouw in plan Hellendoorn Noord fase 1a is voorspoedig verlopen. De woonrijpfase wordt in 2023 afgerond. Voorbereidingen voor uitgifte van kavels van het tweede en laatste deel zijn gestart, de loting vond plaats op 14 februari 2023. In Daarle West zijn in 2022 de laatste kavels verkocht. De grondexploitatie Schoolstraat/Salomonsonstraat in Nijverdal is in 2021 op de markt gebracht. In 2022 zijn alle kavels verkocht en geleverd.
In 2022 werd een bedrag van circa € 0,8 miljoen ontvangen voor de levering van woningbouwkavels. Momenteel wordt er volop gebouwd in de gemeente.

In plan Daarlerveen Zuid, maar ook in andere kernen wordt proactief gezocht naar uitbreidingsmogelijkheden.

Voor Haarle zijn we begonnen met een stedenbouwkundig ontwerp voor plan De Grave. Dit plan voorziet in de realisatie van ruim 60 woningen. Eind 2022 zijn de onderhandelingen gestart voor de grondverwerving.

Bedrijventerreinen
Op 't Lochter III zijn inmiddels ook alle kavels verkocht. Dit betekent dat er opnieuw een deel van de winst kan worden genomen. De grondexploitatie wordt nog voortgezet omdat er nog een aantal kosten gemaakt moeten worden, zoals het 'woonrijp' maken.

De belangstelling voor bouwkavels op woon-/werkterrein Bloeme-Weide in Haarle is ook toegenomen. De bestaande voorraad in Bloeme-Weide is 0,73 ha waarbij er ook de mogelijkheid is om twee bedrijfswoningen te bouwen.

In 2022 heeft een onderzoek plaatsgevonden door de Stec groep naar de behoefte aan bedrijventerrein op de korte en lange termijn. Onderzocht wordt waar die behoefte op Hellendoorns grondgebied gerealiseerd kan worden.

In 2022 heeft de Veiligheidsregio Twente een kavel van ons aangekocht voor de bouw van een nieuwe brandweerkazerne aan de Kasteelstraat in Hellendoorn. In 2022 is dit kavel bouwrijp gemaakt.

Gemeentelijke grondaankopen
In 2022 hebben we beperkt gronden aangekocht. Dit past binnen het terughoudende grondbeleid dat we sinds 2014 voeren. Voor de aanleg van de Noordzuidverbinding zijn in 2022 enkele aankopen gedaan.

GEMEENTELIJKE VERKOPEN

In 2022 is opnieuw snippergroen verkocht met een mooi resultaat. Ook zijn er diverse losse kavels verkocht. Hieronder vindt u een totaalbeeld van de geleverde gronden en vastgoed.

bedragen x € 1.000

Overzicht verkopen vastgoed		Bruto verkoopobrengst (excl. btw) 2022
Diverse percelen en panden		
Diverse kleinere percelen < € 20.000		60
Verkoop grond Herman Kampmanstraat		vertrouwelijk
Verkoop boerderij Rossinistraat		vertrouwelijk
Verkoop winkelunits Nieuw Dunant		vertrouwelijk
Subtotaal diverse percelen en panden		**1.474**
Verkoop snippergroen		
Verkoopwaarde		116
Subtotaal snippergroen		**116**
Grondexploitatie		
Daarle West	2 kavels	vertrouwelijk
Schoolstraat/Salomonsonstraat	5 kavels	553
Brandweerkazernelocatie Hellendoorn	1 kavel	vertrouwelijk
t Lochter III	4 verkopen	3.407
subtotaal grondexploitatie incl. vertrouwelijk		**4.453**
Totaal		**6.043**

GRONDEXPLOITATIES VAN DERDEN

De gemeente speelt ook een rol bij grondexploitaties van derden. Dit doet zich vooral voor als de gemeente een (wijziging van) een bestemmingsplan heeft vastgesteld en in verband daarmee een zogenaamde anterieure overeenkomst met de exploitant afsluit. Dit is een overeenkomst tussen de gemeente en een particuliere ontwikkelaar over grondexploitatie, gesloten ter ondersteuning van een aangewezen planologische maatregel en gericht op kostenverhaal door de gemeente.

VOORTGANG GEMEENTELIJKE COMPLEXEN

Bedrijventerrein 't Lochter III
Zoals gemeld zijn in 2022 alle kavels verkocht en geleverd. Bedrijven en instellingen die grond van ons gekocht hebben, worden bij de vergunningverlening door ons ondersteund.

Bedrijventerrein Haarle (Bloeme-Weide)
Het uitgiftetempo op dit terrein ligt laag. Maar sinds 2021 is ook hiervoor belangstelling. De grond is al enkele jaren geleden in zijn geheel bouwrijp gemaakt. Op dit terrein is ook een combinatie van wonen (twee bedrijfswoningen zijn geraamd) en werken mogelijk. Er is nog ruim 7.000 m^2 voor uitgifte beschikbaar. In 2022 is 1 kavel in optie gegeven, deze zal waarschijnlijk in 2023 geleverd worden.

Locatie brandweerkazerne Hellendoorn
De grond voor de realisatie van een nieuwe brandweerkazerne in Hellendoorn is geleverd. De bouw is in volle gang.

Kruidenwijk Zuid (De Heemtuin)
In 2022 is De Heemtuin nagenoeg geheel woonrijp gemaakt. Afwikkeling van deze grondexploitatie wordt in 2023 verwacht.

Hellendoorn Noord
Alle kavels van fase 1a zijn verkocht en geleverd, in 2023 wordt het woonrijp maken afgerond in dit deelgebied. In het resterende deel van het plan worden 22 kavels uitgegeven. Dit deel is in april/mei 2023 bouwrijp. De kavels zijn inmiddels via loting verkocht.

Daarle West
Er is nog een kavel beschikbaar, waar een optie op is verleend.

De Branderij
In 2022 is het plan nagenoeg woonrijp gemaakt. In 2023 verwachten we het af te ronden.

Schoolstraat/Salomonsonstraat
Op deze voormalige schoollocatie zijn 6 kavels ontwikkeld. In 2022 zijn de laatste kavels geleverd. Er is daar een zelfbewoningsplicht in de overeenkomsten opgenomen. Inmiddels wordt er gebouwd.

Locatie voormalige Blenkeschool
In 2022 zijn in overleg met woningcorporatie Reggewoon de voorbereidingen getroffen voor het ontwikkelen van de locatie van de voormalige Blenkeschool tot een grondexploitatie voor sociale woningbouw.

OVERIGE GEMEENTELIJKE GRONDZAKEN EN VASTGOED

Planschade
We hebben één planschadeclaim ontvangen en toegekend in 2022.

Overige gemeentelijke objecten/percelen
Panden in gemeentelijk eigendom die geen beleidsdoel meer dienen worden verkocht. Zo zijn de boerderij aan de Rossinistraat en een aantal bedrijfspanden in Nieuw Dunant verkocht. Genoemde panden zijn geleverd in 2022. Ook voor de voormalige Blenkeschool aan de Leerlooierstraat in Hellendoorn zijn wij met Reggewoon in gesprek voor de herontwikkeling van sociale woningbouw.

Snippergroen

De gemeente Hellendoorn heeft veel gronden in eigendom, zoals wegen, bermen, pleinen en openbaar groen. In een aantal gevallen betreft het stroken grond waar de gemeente geen bijzondere bedoeling (meer) mee heeft. Al geruime tijd bieden we aanwonenden de mogelijkheid om dergelijke stukjes grond te kopen.
Een aantal jaren geleden is de actie snippergroen gestart. Primair is de actie bedoeld om het gemeentelijk vastgoed beter in beeld te krijgen en te voorkomen dat door verjaring gronden automatisch overgaan in particuliere handen. Er is voor een bedrag van € 116.000,-- aan groenstroken verkocht. Ook in 2023 wordt de actie snippergroen voortgezet.

ONTWIKKELINGEN GRONDEXPLOITATIES

Samenvatting

- Per 1 januari 2022 waren er 7 lopende grondexploitaties.
  De begrote eindresultaten hiervan zijn in boekjaar 2022 met € 0,18 mln. verbeterd.
  Dit door bijna € 0,11 mln. minder kosten en ruim € 0,07 mln. meer grondopbrengsten.
- Tevens is het plan Brandweerkazerne Kasteelstraat in exploitatie genomen met een begroot tekort van € 0,02 mln.
- Het geïnvesteerd vermogen in de grondexploitaties bedroeg per 1 jan. 2022 ruim € -/- 0,45 mln. negatief, ofwel inmiddels waren er al meer opbrengsten gerealiseerd dan kosten gemaakt.
- Door de kasstroom+rente (€ -/- 1,45 mln.) bedraagt dit saldo eind 2022 € -/- 1,9 mln.

bedragen x € 1.000

	Saldo	Kasstroom + rente 2022			Saldo
	1-1-2022	rente	lasten	baten	31-12-2022
Kosten	53.885	- 7	3.039		56.917
Opbrengsten	54.336			4.489	58.826
Boekwaarde	- 451		-1.457		- 1.909

- De nog te realiseren opbrengsten minus kosten leveren op € -/- 0,3 mln.
  (€ 3,5 mln. kosten en € 3,2 mln. opbrengsten)
- Derhalve leveren de grondexploitaties per saldo een winst op van € 1,6 mln.
  - 4 verlieslatende grondexploitaties: € 1,09 mln. tekort
  - 4 winstgevende grondexploitaties: € 2,69 mln. winst
- Van de totaal begrote winst is/wordt tussentijds inmiddels genomen: € 2,17 mln.
  Derhalve bedraagt de nog te nemen winst (op contante waarde) € 0,52 mln.
  Dit conform de BBV voorschriften inzake tussentijds winstnemen.
- De begrote tekorten op de verlieslatende grondexploitaties zijn geheel afgedekt d.m.v. het treffen van een verliesvoorziening ter grootte van € 1,09 mln.
- Bij winstgevende grondexploitaties wordt het jaarresultaat (€ 588.000,--) grotendeels bepaald door de voortgang en veel minder door de resultaatwijzigingen (€ 155.000,-- positief.)

bedragen x € 1.000

Resultaatontwikkeling	Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022	verschil
Verlieslatende grondexploitaties			
reeds lopende grondexploitaties	- 1.093	- 1.068	25
nieuwe grondexploitatie		- 21	-21
Totaal verlieslatende grondexploitaties	**- 1.093**	**- 1.088**	**5**
Winstgevende grondexploitaties			
genomen winst	1.585	2.173	588
nog te nemen winst	949	516	- 433
Totale winst	**2.534**	**2.689**	**155**
Jaarresultaat 2022			593

- De nog te realiseren grondopbrengsten, begroot op € 3,3 nominaal, hebben betrekking op de verkoop van 0,8 hectare bouwrijpe grond t.b.v. 24 woningen en 0,7 hectare bedrijventerrein.

Actuele stand van zaken lopende grondexploitaties per 31-12-2022

- Geïnvesteerd vermogen per 31-12-2022: € -/- 1,9 mln. (negatief!)
- Saldo nog te realiseren opbrengsten minus kosten € -/- 0,3 mln.
  4 verlieslatende grondexploitaties: € 1,09 mln. verlies
  4 winstgevende grondexploitaties: € 2,69 mln. winst
- Van die begrote winst is/wordt € 2,17 mln. cumulatief genomen.
- De nog te realiseren winst bedraagt € 0,52 mln. en staat als stille reserve op de balans.

In onderstaande tabel staat de huidige stand van zaken voor de gemeentelijke grondexploitaties: wat er nog moet worden uitgegeven en welke restant winsten er nog kunnen worden genomen. De te verwachten verliezen zijn volledig afgedekt door een voorziening.

bedragen x € 1.000

Grexen jaarrekening 2022	Geïnve-steerd vermogen per 31-12-2022	Nog te maken kosten op EW	Nog te realiseren opbr. op EW	eindjaar	Geraamd eindresultaat op CW		
					op EW (eind-waarde)	verlies-latend	winst-gevend
Bedrijventerreinen							
Haarle	442	159	852	2025	- 251		- 236
't Lochter III	- 1.991	602	-	2023	- 1.389		- 1.362
Brandweerkazerne	- 117	138	-	2024	21	21	
Subtotaal bedrijventerreinen	- 1.667	900	852		- 1.619	21	- 1.598
Woningbouwgebieden							
Daarle West	- 849	219	118	2024	- 749		- 720
Kruidenwijk Zuid fase 1	- 144	292	-	2023	148	145	-
Hellendoorn Noord fase 1	1.274	1.959	2.341	2025	891	840	-
De Branderij	23	82	21	2023	84	83	-
Schoolstraat/Salomonsonstraat	- 545	160		2024	- 386	-	- 371
Subtotaal woningbouw	- 241	2.711	2.481		- 11	1.068	- 1.091
Totaal	**- 1.908**	**3.611**	**3.332**		**- 1.630**	**1.088**	**- 2.689**
		- 279				- 1.601	
		3.516	3.208				
Op contante waarde	**- 1.908**	**- 308**				**- 1.601**	

bedragen x € 1.000

Analyse van de totale verwachte winsten en verliezen per grondexploitatie	Resultaat op eindwaarde jaarrek 2021	Genomen winsten t/m 2021	Nieuw totaal-resultaat op eindwaarde	Winstneming dit jaar	Nog te nemen winst & verlies op EW
	2021		2022		
In exploitatie genomen gronden (IEGG)					
Bedrijventerreinen					
Haarle	261	85	251	- 3	168
't Lochter III	1.250	942	1.389	345	86
Brandweerkazerne locatie Hellendoorn	-	-	- 21	-	- 21
Woningbouwgebieden					
Daarle West	747	500	749	82	159
Kruidenwijk Zuid fase 1	- 104	-	- 148	-	- 148
Hellendoorn Noord fase 1	- 943	-	- 891	-	- 891
De Branderij	- 102	-	- 84	-	- 84
Schoolstraat /Salomonsonstraat	384	32	386	164	189
Totaal verwacht resultaat	**1.492**	**1.559**	**1.630**	**588**	**- 543**
Waarvan winstgevende exploitaties	2.257	1.559	2.775	588	602
Waarvan verliesgevende exploitaties	- 1.149	-	- 1.145	-	- 1.145
Verwacht resultaat gemeentelijk aandeel	**1.492**	**1.559**	**1.630**	**588**	**- 543**

Resultaatontwikkeling grondexploitaties / verschillenanalyse

De begrote eindresultaten van de lopende grondexploitaties zijn (inclusief 1 nieuw in exploitatie genomen project) met € 160.000,-- op contante waarde verbeterd.

- Bijna € 5.000,-- daarvan heeft betrekking op de verlieslatende grondexploitaties.
  Deze wijziging vertaalt zich direct en geheel door naar het jaarresultaat.
- De resultaatverbetering van de winstgevende grondexploitaties, ter grootte van € 155.000,--, kan meestal pas in de loop der jaren geleidelijk als winst worden genomen.

Door de voortgang in de winstgevende grondexploitaties kan dit boekjaar ruim € 588.000,-- winst worden genomen.
Doordat de begrote eindresultaten met € 155.000,-- zijn verbeterd, daalt de nog te realiseren winst met 'slechts' bijna € 433.000,-- tot een bedrag van bijna € 516.000,--.

Tabel Paragraaf 7.6 Resultaat CW (XLIM V4.7b)

bedragen x € 1.000

	Resultaat CW 1-1-2023		Resultaat verschil		Jaarresultaat 2022		Verschil 2022 versus 2021 in toekomstige winsten
	jaar 2021	2022	verliesgrex	winstgrex	verlies-neming	winst-neming	
Bedrijventerreinen							
Haarle	246	236		- 9		- 3	- 6
't Lochter III	1.201	1.362		161		345	- 184
Brandweerkazerne	-	- 21	- 21		- 21		
Subtotaal bedrijventerreinen	1.447	1.578	- 21	152	- 21	342	- 190
Woningbouwgebieden							
Daarle West	718	720		2		82	- 79
Kruidenwijk Zuid fase 1	- 104	- 145	- 42		- 42		
Hellendoorn Noord fase 1	- 889	- 840	49		49		
De Branderij	- 100	- 83	18		18		
Schoolstraat/Salomonsonstraat	369	371		1		164	- 163
Subtotaal woningbouw	- 6	23	25	4	25	246	- 242
Totaal	**1.441**	**1.601**	**5**	**155**	**5**	**588**	**- 433**
Totaal jaarresultaat 2022			**160**		**593**		
						160	

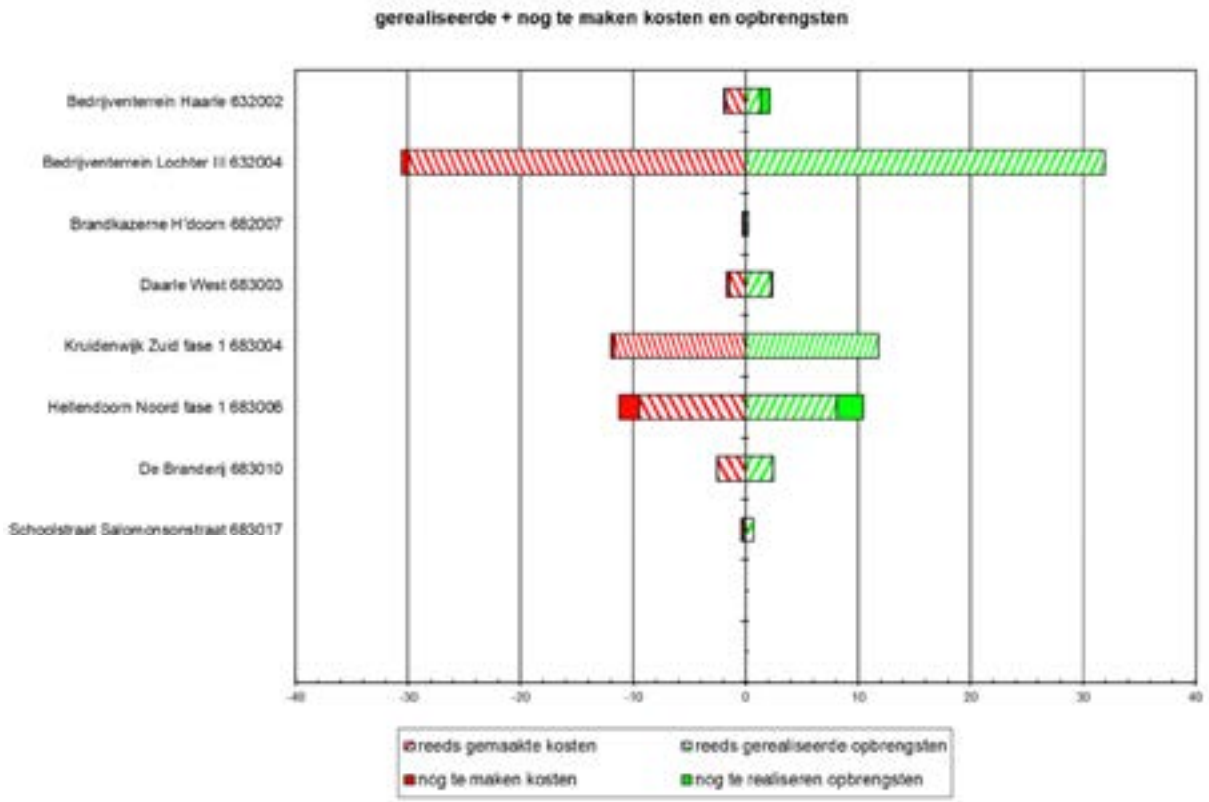
De belangrijkste wijzigingen deden zich voor in de grondexploitaties Lochter III, Kruidenwijk Zuid fase 1 en Hellendoorn Noord fase 1.

Lochter III
Er zijn ruim € 35.000,-- meer grondopbrengsten gerealiseerd dan begroot. Tevens worden nu per saldo € 125.000,-- minder kosten begroot door enerzijds lagere kosten bouw- en woonrijp maken en minder plankosten en anderzijds extra winstafdracht aan de marktpartijen, waarmee dit project voor gezamenlijke rekening en risico wordt gerealiseerd.

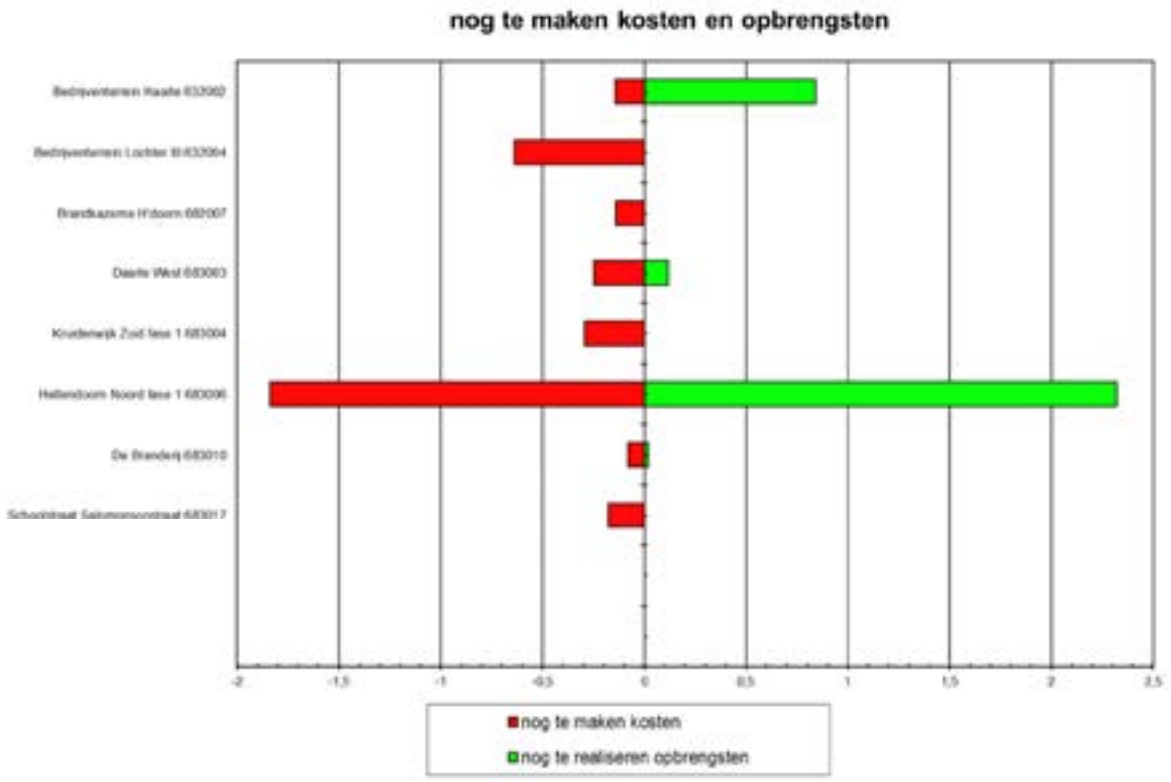
Kruidenwijk Zuid fase 1
De nog te maken kosten zijn door voortschrijdend inzicht naar boven bijgesteld.

Hellendoorn Noord fase 1
De gronduitgifteprijzen zijn recent vastgesteld waarbij van enkele iets grotere dan gebruikelijke kavels, de uitgifteprijzen zijn vastgesteld op basis van de prijs per m2 van de overige kavels.
Hierdoor zijn de begrote opbrengsten in de grondexploitatiebegroting met circa € 50.000,-- toegenomen.

Uit de onderstaande grafiek blijkt dat de grondexploitaties al grotendeels zijn gerealiseerd.

Uit de onderstaande grafiek blijkt dat in de grondexploitatie Hellendoorn Noord fase 1 de meeste nog te maken kosten en opbrengsten zitten.

WINSTEN, VERLIEZEN EN RISICO'S

Aan het voeren van grondexploitaties zijn financiële risico's verbonden. Er kunnen winsten gemaakt worden, maar ook verliezen geleden. Daarom is voor het opvangen van de risico's een bufferreserve in het leven geroepen. Om te voorkomen dat de winsten en verliezen van grexen een te grote impact hebben op de andere gemeentelijke beleidsterreinen, hebben we ervoor gekozen om de winsten en verliezen te egaliseren via de bufferreserve.

Voorziening toekomstige verliezen grondexploitaties
Voor de tekorten die worden verwacht op een aantal van onze lopende grondexploitaties is een bedrag opgenomen in de 'voorziening toekomstige verliezen grondexploitaties' ter hoogte van het te verwachten verlies. Dit bedrag wordt bepaald aan de hand van de verwachte contante waarde van het complex aan het begin (begroting) of eind (jaarrekening) van het jaar. Aan de voorziening wordt een indexatie toegevoegd ter hoogte van de disconteringsvoet (door BBV-regels bepaald op maximaal 2%) zodat de voorziening meegroeit met het verwachte tekort.

Per 1-1-2022 bedroeg de voorziening € 1.071.000,--. In 2022 moesten deze voorzieningen geïndexeerd worden met 2% en zijn ze bijgesteld voor de nieuwste inzichten (zie resultaatontwikkeling). In 2022 is de verliesgevende Brandweerkazernelocatie Hellendoorn in ontwikkeling gekomen, waarvoor een voorziening van € 21.000,-- opgenomen moest worden gevende project in ontwikkeling genomen. Hiermee komt de voorziening voor de lopende grondexploitaties op € 1.088.000,--.

Bufferreserve
Eén van de belangrijkste instrumenten om de financiële risico's binnen de grondexploitatie te beperken, is het op niveau houden van de bufferreserve. Met de bufferreserve kunnen we tegenvallers opvangen die het gevolg zijn van kostprijsstijging, afzetvertraging, verlaging van verkoopprijzen en rentestijging. De grondexploitaties die momenteel lopen, zijn niet omvangrijk. Er hoeven niet veel kosten meer gemaakt te worden en ook de meeste opbrengsten zijn al behaald. Doordat er ook nog een stille reserve is in de vorm van nog te nemen winsten, is het risico op de lopende exploitaties beperkt.

We lopen soms ook risico als gevolg van mogelijke besluiten van derden (bijv. nieuwe wetgeving, besluiten Rijk en provincie). Hier nemen we een stelpost voorop. Ook is er een bedrag gereserveerd voor mogelijke risico's op toekomstige grexen, we hebben immers een flinke uitdaging om aan de woningbehoefte binnen onze gemeente te voldoen. Dit kan niet altijd winstgevend. Daarom is het handig hiervoor een echte buffer op te nemen. De gewenste omvang van de bufferreserve voor de grondexploitaties is momenteel berekend op € 1,9 miljoen.

Daarnaast bevat de bufferreserve een egalisatiedeel waarin mee- en tegenvallers uit boekwinsten/verliezen en hertaxaties van vastgoed worden opgevangen. De minimale omvang hiervan is vastgelegd op € 0,25 miljoen, de maximale omvang op € 1,0 miljoen. In het verleden is vaak ingezet op de maximale omvang (€ 1 miljoen). Doordat de afgelopen jaren veel vastgoed is verkocht is het risico hierop minder geworden. Een benodigde omvang van € 0,5 miljoen lijkt hiermee voldoende voor het opvangen van nog resterende risico's.

De totale benodigde omvang van de bufferreserve zou per 31 december 2022 rond de € 2,4 miljoen moeten bedragen. Op 1 januari 2022 bedroeg de omvang van de reserve bijna € 6,1 miljoen. Bij de jaarrekening 2021 is voorgesteld hiervan € 3 miljoen over te hevelen naar de financieringsreserve. Uw raad heeft bij het vaststellen de begroting 2022 besloten € 375.000,-- in te zetten voor dekking van de eenmalige verlaging van de OZB in 2022. Dit waren beide zaken die niet gerelateerd zijn aan het grondbeleid.

Daarnaast zijn de tussentijdse winstnemingen uit grondexploitaties toegevoegd, evenals de boekwinsten uit de verkopen van vastgoed. Ook is een nabetaling vanuit een oude grondexploitatie ten laste van de bufferreserve gekomen, hiermee was al rekening gehouden bij de berekening van de benodigde omvang van de bufferreserve. Ultimo 2022 heeft de reserve een omvang van ruim € 3,1 miljoen en heeft daarmee voldoende omvang om risico's vanuit grondexploitaties en vastgoed in de komende jaren op te vangen.

Winstnemingen

Vanaf 2017 hanteert de BBV voorschriften over hoe er winst moet worden genomen. Dit moet volgens de POC-methode die voor alle gemeenten geldt. Bij een reële winstinschatting moet een winst worden genomen die het resultaat is van het percentage gerealiseerde kosten x het percentage gerealiseerde opbrengsten x de winstverwachting. De ervaringen uit het recente verleden leren ons dat er niet te vroeg winst genomen moet worden: als er zich opnieuw onverwachte situaties voordoen zoals een economische crisis, leidt dit onherroepelijk tot verliezen. We zijn echter gehouden aan deze werkwijze. Bij het nemen van winsten wordt de nodige behoedzaamheid ingebouwd door rekening te houden met de risico's die nog gelopen worden. Daarnaast storten we alle winsten in de bufferreserve om mogelijke verliezen in de toekomst op te kunnen vangen. Dit sluit aan bij ons bestaande beleid hierin.

bedragen x € 1.000

Winstnemingen bouwgronden in exploitatie	Totale winst op eindwaarde 31-12-2022 A	Af: risico's B	Winst op eindwaarde 31-12-2022 C=A-B	Mate van voltooiing POC % D	Eerder genomen winsten 1) E	Winst-neming 2022 F= (CxD)-E	Resterend resultaat EW B
Bedrijventerrein Haarle (Bloemeweide)	251	- 101	150	55,8%	86	- 3	168
Bedrijventerrein Lochter III	1.389	- 60	1.329	98,0%	958	345	86
Brandweerkazerne locatie Hellendoorn	n.v.t.	-	-			-	
Daarle West	749	- 34	715	82,5%	508	82	159
Kruidenwijk Zuid fase 1 (Heemtuin)	n.v.t.	-	-			-	
Hellendoorn Noord fase 1	n.v.t.	-	-			-	
De Branderij	n.v.t.	-	-			-	
Schoolstraat/Salomonsonstraat	386	- 16	370	53,2%	33	164	189
Totaal op eindwaarde	**2.775**	**- 211**	**2.564**		**1.584**	**588**	**602**
Winstgevende exploitaties op contante waarde	**2.689**					**2.173**	**516**

1) De eerder genomen winsten worden verhoogd met de rente vanaf winstneming. Getoonde eerder genomen winsten zijn per waarde 31-12-2022

De totale winstverwachting is afgelopen jaar verbeterd. Hieronder wordt dit grafisch weergegeven.

Winstneming	JR2021	JR2022	verschil
genomen winst	1.585	2.173	588
Nog te nemen winst	949	516	-433
Totale winst	**2.533**	**2.689**	**155**

Bedragen * 1.000 euro

VENNOOTSCHAPSBELASTING

Vanaf 2016 zijn gemeenten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb) voor ondernemersactiviteiten. De grondexploitaties vormen hiervan het grootste aandeel. Er is jarenlang onzekerheid geweest of we door de fiscus op dit terrein al als ondernemer gezien werden: pas op het moment dat er winsten gemaakt worden, moet er een fiscale openingsbalans komen. In 2021 werd duidelijk dat we voor de jaren 2016 t/m 2021 niet fiscaal winstgevend zijn op dit terrein, gezien de vele verliezen die er op de nog lopende grondexploitaties zijn.

We hadden verwacht dat – na het afronden van de meest verliesgevende exploitaties- we Vpb-plichtig zouden zijn. Daarom is ook in 2022 contact opgenomen met de fiscus: er werd geoordeeld dat er op de lopende grondexploitaties nog te weinig inkomsten zijn en er alleen veel uitgaven gedaan moeten worden. Hiermee heeft zij besloten dat we ook in 2022 niet “door de ondernemerspoort” komen en er geen vennootschapsbelasting moet worden afgedragen.

PARAGRAAF 8:

INFORMATIEVEILIGHEID EN PRIVACY

INLEIDING

Het maatschappelijk belang van informatie wordt steeds groter, met name omdat organisaties steeds afhankelijker worden van informatietechnologie. De gegevensuitwisseling via internet en het gebruik van mobiele apparaten kent al jaren een explosieve groei. Digitaal is het nieuwe normaal. Voor gemeenten geldt dit eens te meer. Niet alleen voor een goede dienstverlening aan burgers en bedrijven, maar ook voor de eigen bedrijfsvoering, zijn actuele en juiste gegevens een eerste vereiste.

Zowel burgers als bedrijven moeten erop kunnen vertrouwen dat die informatie bij de gemeente in goede handen is. Maar met het belang van informatieverwerking zijn ook de risico´s toegenomen. Cybercriminelen stelen gegevens, processen zijn onvoldoende veilig ingericht en soms gaan medewerkers onbedoeld slordig om met persoonsgegevens. De impact van dit soort incidenten is groter dan ooit. Onvoldoende aandacht voor informatiebeveiliging en privacy kan leiden tot verlies of corruptie van gegevens, aanzienlijke kosten, reputatieschade en gevolgen voor de bedrijfscontinuïteit. Gemeenten wapenen zich tegen deze risico's met technische en organisatorische maatregelen.

Juridisch kader

Op het gebied van informatieveiligheid staat de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) centraal. Dat is vanaf 2020 het normenkader op het gebied van informatieveiligheid voor alle overheden: Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten. Daarnaast geldt sinds 25 mei 2018 voor privacybescherming de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Dankzij de AVG is de bescherming van persoonsgegevens in alle landen van de EU op dezelfde manier geregeld. Voor gegevens die worden verwerkt voor de opsporing of vervolging van strafbare feiten geldt echter niet de AVG, maar de Europese Richtlijn gegevensverwerking opsporing en vervolging. In Nederland is die nader uitgewerkt in de Wet politiegegevens (Wpg). Vanaf 2019 geldt de Wpg ook voor buitengewoon opsporingsambtenaren, zowel voor boa's werkzaam in de publieke als private sector. Veel verplichtingen zijn vergelijkbaar, maar kennen soms net een iets andere uitwerking.

KADERSTELLENDE NOTA'S

- Beleidskader informatieveiligheid (2021 / 2021-001988)
- Privacy beleid en privacy statement (2018 / 18INT01175)

Uitkomsten quick scan Informatiebeveiliging

Begin 2022 heeft de Rekenkamer West-Twente het informatiebeveiligingsbeleid van de gemeente onderzocht. Het betrof een quick scan van (1) de bestaande (beleids-)kaders voor informatiebeveiliging, (2) de invulling van risicobeheersing en rapportage op dat moment en (3) mogelijke verbeterpunten voor de toekomst. In haar rapportage – die op 28 juni aan de gemeenteraad is voorgelegd – komt de Rekenkamer tot de conclusie dat de basis op orde is waar het gaat om informatiebeveiliging. Tegelijkertijd is er een aantal aandachtspunten aan te wijzen ten aanzien van de informatiebeveiliging. Dit onder andere op het gebied van de meldplicht datalekken, opleiding en training en de interne controle. De aanbevelingen zijn inmiddels opgepakt.

ENSIA audit

Via de zelfevaluatie ENSIA wordt vanaf 2017 (jaarlijks) verantwoording afgelegd over de gemeentelijke inspanningen op het gebied van informatieveiligheid. Het draait bij de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) grotendeels om verantwoording door zelfevaluatie en dat gebeurt richting de gemeenteraad, maar ook richting de toezichthouders vanuit het Rijk. Met vragenlijsten en een jaarlijkse rapportage over hoe het gesteld is met de informatieveiligheid en privacybescherming krijgt de gemeente inzicht, waarmee ze haar beleid verder kan verbeteren. Deze audit is eind december succesvol afgerond. Begin 2023 vindt er op de onderdelen DigiD en Suwinet nog een externe audit plaats.

Audit Wet politiegegevens (Wpg)
In 2022 is in het kader van de Wpg voor het eerst een privacy-audit uitgevoerd door een externe auditor. De resultaten zijn eind december beschikbaar gekomen. Het is een zogenoemde verklaring met een beperking, omdat we op dit moment nog niet aan alle eisen voldoen. Het rapport noemt meerdere concrete verbeterpunten waaraan de gemeente de komende periode aandacht zal moeten schenken. Het gaat daarbij vooral om de interne organisatie om een betrouwbare verwerking van politiegegevens te kunnen waarborgen. Omdat niet aan alle eisen vanuit de Wpg wordt voldaan, werken we inmiddels aan een verbeterplan. Op basis van het verbeterplan vindt er eind 2023 een hercontrole plaats.

De volgende acties zijn in 2022 uitgevoerd:

- Het onzorgvuldig omgaan met informatie is nog altijd een van de meest voorkomende veiligheidsissues. De mens is voor hackers de makkelijkste, goedkoopste en snelste weg naar succes. Voor medewerkers van de gemeente is het daarom essentieel dat zij zich bewust zijn van de mogelijke risico's op het gebied van informatiebeveiliging. Via nieuwsbrieven, introductiegesprekken met nieuwe medewerkers, een presentatie door onderzoekjournalist Maria Genova en een test met phishingmails is daar aandacht voor gevraagd.

- Een goed georganiseerde informatiebeveiliging en het zorgvuldig omgaan met privacygevoelige informatie is een continu proces. Wat we ook doen, er blijft gelden: waar mensen werken, worden fouten gemaakt. Wanneer daarbij persoonsgegevens zijn betrokken, spreken we van een datalek. In 2022 hadden we 25 datalekken. Meestal waren dat kleine beveiligingsincidenten, die niet meldplichtig zijn bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). In 2022 zijn drie datalekken bij de AP gemeld.

- In 2021 is gestart met de aansluiting op SIEM/SOC van KPN. SIEM/SOC betreft het 24/7 monitoren van gebeurtenissen op systemen en alle op het netwerk aangesloten apparaten. Dit was een landelijk project van de VNG waar individuele gemeenten aan deel konden nemen. Medio 2022 is de samenwerking tussen KPN en VNG verbroken. Op dit moment wordt in VNG- en regionaal verband gekeken naar alternatieve oplossingen.

- Medio 2022 zijn binnen ieder team één of meer privacy ambassadeurs benoemd. De privacy ambassadeurs geven binnen het eigen team directe ondersteuning wanneer privacygevoelige thema's aan de orde zijn. De werkzaamheden als privacy ambassadeur worden naast de eigen taken uitgevoerd. De privacy ambassadeurs ontvangen een training als voorbereiding op hun taken op het gebied van privacy en AVG.

- Door de hoeveelheid en complexiteit van wachtwoorden zijn ze vaak lastig om te onthouden. Gevolg is dat ze op briefjes worden geschreven en/of dat veel dezelfde of te gemakkelijke wachtwoorden worden gebruikt. Dit is niet veilig en ongewenst. In 2022 is daarom een (digitale) wachtwoordkluis ingevoerd. Die biedt medewerkers de mogelijkheid om op een eenvoudige manier veilige wachtwoorden aan te maken en te beheren.

- In 2022 is de offline backup voorziening opgeleverd als extra bescherming tegen verlies van data. De backup's worden op een aparte voorziening opgeslagen, volledig apart van het netwerk en op een andere locatie. Op deze offline backup is een extra voorziening aanwezig die ervoor zorgt dat een eventuele besmetting in het computernetwerk niet wordt meegenomen in de backup.

- Iedere organisatie die op structurele basis persoonsgegevens verwerkt, zoals een gemeente dus, moet een verwerkingsregister hebben. In dat register moet bijvoorbeeld bijgehouden worden welke persoonsgegevens de gemeente verwerkt en voor welk doel. Het huidige verwerkingsregister dateert uit 2018. Eind 2022 is in samenwerking met de nieuwe privacy ambassadeurs gestart met een integrale herziening en actualisatie. Begin 2023 ronden we dit af.

- In 2022 is ten slotte gewerkt aan het opstellen van een continuïteitsplan. Een dergelijk plan heeft betrekking op situaties waarin sprake is van uitval van ICT-voorzieningen waardoor de organisatie wordt geraakt en de dienstverlening van de gemeente in het geding komt. Doel van het plan is om de effecten van een verstoring zoveel mogelijk te reduceren, de dienstverlening van de gemeente te continueren en het herstel te bespoedigen. Het continuïteitsplan is vrijwel in concept gereed.

PARAGRAAF 9:

DUURZAAMHEID

INLEIDING

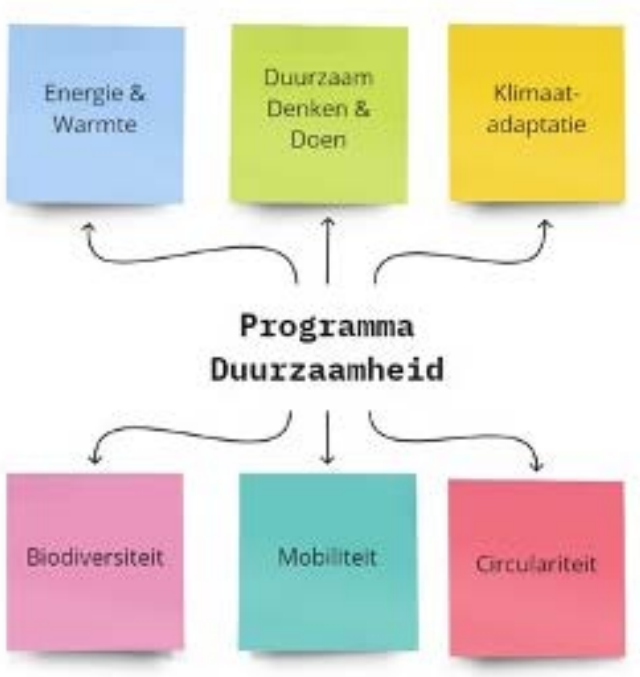
Duurzaamheid gaat over ons doen en laten en de gevolgen daarvan voor elders en voor de toekomst.
In Hellendoorn willen we onze verantwoordelijkheid hierin nemen, waarbij we ons bewust zijn dat we het niet alleen kunnen.

Omdat duurzaamheid een onderdeel is van veel van de werkzaamheden binnen de gemeente én impact heeft op een groot gedeelte van de organisatie, is dit ondergebracht in het programma Duurzaamheid. Het programma geeft richting en is flexibel van opzet.

In deze paragraaf wordt de uitvoering van het programma Duurzaamheid inzichtelijk gemaakt; wat hebben we gedaan en hoe verhoudt zich dit tot de gestelde doelen? Het biedt tevens de mogelijkheid tot bijsturing.

Met dit programma geven we vorm aan een duurzame leefomgeving. De nadruk ligt daarbij op de transitie naar een toekomstbestendige, fossielvrije en klimaat neutrale energievoorziening. Het gaat daarbij om een energiezuiniger gebouwde omgeving (woongebieden en bedrijventerreinen), een aardgasvrije warmtevoorziening waarbij zoveel mogelijk lokale duurzame warmtebronnen worden benut en (grootschalige) opwek van duurzame energie.

Het programma duurzaamheid kent de volgende pijlers:

KADERSTELLENDE NOTA'S

- Beleidsnota 'Duurzame Energievisie Hellendoorn' (17INT02927)
- Beleidskader 'Zon & Windenergie' (18INT01944)
- Beleidsnota 'Gemeentelijke Energiebesparing' (2019-014030)
- Beleidsnota 'Uitvoeringsprogramma Duurzame Energievisie Hellendoorn' (2019-023620)
- Beleidsnota 'Stappenplan RES Hellendoorn' (2019-031985)
- Beleidsnota 'Transitievisie warmte gemeente Hellendoorn 1.0' (2021-002383)
- Beleidsnota 'Regionale Energiestrategie Twente 1.0' (2021-013698)
- Beleidsnota 'Hellendoorns Energiewerkboek' & Landschapsrecepten zon op land (2021-012106)

BEHAALDE RESULTATEN

1. ENERGIE & WARMTE

Om de temperatuurstijging en de ernstige gevolgen daarvan af te vlakken, is in het 'Akkoord van Parijs' afgesproken om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graden Celsius. Daarom neemt de overheid maatregelen om Nederland te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering, door de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Op nationaal niveau heeft Nederland de ambities vastgelegd en ook in Hellendoorn hebben we dat gedaan in de 'Duurzame Energievisie Hellendoorn'.

Uit het recente IPCC rapport (2021) blijkt dat de klimaatverandering ongekend groot is én veroorzaakt is door menselijk handelen. Dit onderstreept de urgentie van het klimaatbeleid en de noodzaak om de hierin opgenomen doelen zo snel mogelijk te realiseren. Als we de klimaatverandering willen beperken, om daardoor de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius, met een duidelijk zicht op 1,5 graden Celsius, is het op z'n minst nodig om netto nul CO2 uit te stoten.

Doelen

Het doel is 95% minder CO2 uitstoten in 2050. Hierbij gelden de volgende tussendoelen:

- 55% minder CO2 uitstoot in 2030 (t.o.v. 1990, klimaatbeleid uit het Coalitieakkoord).
- 107 GWh duurzame elektriciteit op te wekken in 2030 (i.h.k.v. de RES-Twente).
- 20% minder CO2 uitstoot in 2025 (t.o.v. 2008, Duurzame Energievisie Hellendoorn).
- 15% energiebesparing binnen de gemeentelijke organisatie.

Dit doen we door het besparen van energie, het opwekken van hernieuwbare energie, de gebouwde omgeving loskoppelen van aardgas én een andere bron van warmte aanbieden.

Stand van zaken

We hebben het doel uit de 'Duurzame Energievisie Hellendoorn' behaald!

De CO2 uitstoot in Hellendoorn is met 32% verminderd (t.o.v. 2008). Hiermee is de doelstelling van de 'Duurzame Energievisie Hellendoorn' (20% reductie in 2025) behaald. De grootste bijdragen zijn geleverd door besparing en duurzame opwek bij huishoudens & bedrijven en de realisatie van grootschalige opwekprojecten.

Van de RES-Twente opgave van 107 GWh, met een ondergrens van 71 GWh, is 18% gerealiseerd (Dalvoordeweg, Avonturenpark). Er zit 14% in pijplijn (zonnepark Daarleveen, zonnepark Haarle, Duurzaamheidsroute, etc.) en is 70% nog in te vullen.

Het energiegebruik binnen de gemeentelijke organisatie is in de periode 2018-2022 met 22% gedaald.
Het elektriciteitsgebruik met circa 20%, het gebruik van aardgas met circa 24%. Gezien de hoge energieprijzen en de wens om minder aardgas te gebruiken, blijven we onderzoeken hoe we het gemeentelijk vastgoed verder kunnen verduurzamen (zie plannen voor sport-zorgcentrum Het Ravijn). Daarnaast bestaat 47% van de openbare straatverlichting uit LED's.

De volgende zaken zijn in 2022 uitgevoerd:

- Deelname Regionale Energiestrategie Twente (RES-Twente) / Voorbereiding RES-Twente 2.0.
- Ondersteuning energiewerkgroepen / coöperaties.
- Ontwikkelen / faciliteren van projecten voor zon op dak & land.
- Uitwerking van 2 Wijkuitvoeringsplannen (WUP's, begin 2023 start de communicatie & participatie).
- Collectieve inkoopactie voor energiebesparende maatregelen bij woningen 'Winst uit je woning'.
- Verduurzaming gemeentelijk vastgoed (versnellen uitvoering routekaart, verduurzaming Het Ravijn / HvCB).
- 2 aanvragen voor het HEF (Hellendoorns Energiefonds).
- 1 aanvraag voor het Revolverend Fonds voor energiewerkgroepen.
- Projectplan energiearmoede
- Uitgave van magazine HELDER (klik hier voor het magazine).

- Activiteiten in het kader van de Maand v/d duurzaamheid.
- Inzet energiecoaches & energieloket om woningeigenaren die willen verduurzamen zowel online als offline te voorzien van informatie, inspiratie en advies (klik hier voor het energieloket & energiecoaches).
- Informeren over duurzaamheid /energietransitie via de gemeentelijke website.

2. WATER & KLIMAATADAPTATIE

Klimaatverandering is steeds meer zichtbaar in ons dagelijkse leven. De gemeente streeft naar een klimaatrobuuste inrichting van de openbare (en niet openbare) ruimte in 2050. Thema's hierin zijn vooral: extreme neerslag, hitte en droogte. Maar ook hieraan gekoppelde thema's als vergroening en biodiversiteit.

Samen met inwoners, waterschappen, provincies en het Rijk werken we de komende jaren aan het klimaatadaptief inrichten van onze leefomgeving. We streven naar een zo duurzaam mogelijke en doelmatige inzameling en afvoer van hemelwater, waarbij hemelwater op een zo natuurlijk mogelijke manier wordt verwerkt, daar waar het valt. Waar mogelijk wordt water lokaal opgevangen en benut bij droogte.

Dit moment wordt gewerkt aan een meerjaren investeringsprogramma klimaatadaptatie (MIKA). We blijven, samen met de waterschappen, inzetten op het behouden en versterken van de waterkwaliteit. De opgaven die de nieuwe KRW met zich meebrengt worden op de voet gevolgd.

Doelen

Waar het kan, worden verharde oppervlakken ontsteend en vergroend. Afstromend schoon regenwater wordt zoveel mogelijk direct of anders via voorzieningen in de bodem geleid, zodat het vertraagd kan afstromen en in perioden van droogte een buffer vormt.

We willen hemelwater zoveel mogelijk vasthouden, daar waar het valt. Zowel op openbaar als op privaat terrein.

Bij stedelijke (her)ontwikkelingen streven we naar minimaal 10% meer openbaar groen in vergelijking met de uitgangssituatie. Daarnaast is het mogelijk om via een subsidieverordening ook de privé-terreinen klimaatadaptiever in te richting.

Stand van zaken

Voor inwoners, bedrijven en scholen in de gemeente Hellendoorn is het tot en met 2025 mogelijk subsidie te ontvangen voor het vergroenen van de tuin, afkoppelen hemelwater, groene daken en de aanschaf van een regenton.

De volgende zaken zijn in 2022 uitgevoerd:

- De gemeente heeft de provinciale 'Blije Berm' verkiezing gewonnen, waarbij de Helmkruidlaan als meest ecologische berm van Overijssel is gekozen.
- Stimuleren groene tuinen en daken (in 2022 zijn 192 aanvragen ingediend. 14 voor vergroenen/ontharden, 13 voor aanleg groendak, 13 voor afkoppelen van hemelwater en 152 voor regentonnen. De actie loopt tot 2025).
- Klimaatadapatatie koppelen aan andere projecten (denk hierbij aan de aanleg van wadi's voor waterberging, de aanpak van de kruising Constantijnstraat waarbij Infiltratievoorzieningen voor hemelwater en ruim 800m2 meer groen worden gerealiseerd).

3. CIRCULARITEIT

We moeten afval steeds slimmer gaan inzamelen, zodat grondstoffen behouden blijven voor recycling.

We streven naar een circulaire economie. Een circulaire economie voorkomt afval, streeft naar optimaal hergebruik van producten en grondstoffen en wordt gevoed door duurzame energie. We zetten in op restafvalreductie, de preventie van afval en de inzameling van kwalitatief hoogwaardige grondstoffen. Samen met andere Twentse gemeenten streven we naar een afvalloze samenleving in 2030. Circulariteit richt zich daarnaast ook op de inkoop van goederen, diensten en werken en de ontwikkeling van de openbare ruimte.

Doelen
In Hellendoorn hebben we de ambitie om in 2030 nog maar 50 kg restafval per inwoner per jaar te hebben. In 2050 willen we een afvalloze samenleving realiseren. We willen circulariteit inbedden in onze organisatie.

Stand van zaken
Bij projecten in openbare ruimte is circulariteit een aandachtspunt (bijvoorbeeld door hergebruikte materialen toe te passen of materialen toe te passen die later weer hergebruikt kunnen worden).

Om de landelijke VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof) te halen is een verbetering van de scheiding van ons huishoudelijk afval/afvalbeheer nodig. Hiertoe heeft de gemeenteraad in december 2022 het 'Grondstoffenbeleidsplan Hellendoorn 2022-2025' vastgesteld. Hiermee is een principebesluit genomen voor de invoering van diftar (gedifferentieerde tarieven op basis van een volume/frequentiesysteem)

De volgende zaken zijn in 2022 uitgevoerd
- Onderzoek en strategie reststromen.
- Vasstelling Grondstoffenbeleidsplan Hellendoorn 2022-2025.
- Via een actieplan MVI (Maatschappelijk Verantwoord Inkopen) geven we verder invulling geven aan circulariteit en duurzaamheid binnen ons inkoopproces.
- Door uitvoering te geven aan het 'Convenant Duurzaam Beton' zorgen we ervoor dat al het vrijkomende beton uit stoepen, wegen en gebouwen wordt hergebruikt in nieuw beton.

4. BIODIVERSITEIT
Groen en natuur vinden we belangrijk, omdat dit een positief effect heeft op ons welzijn. We behouden waardevolle bomen en zorgen voor aanplant van nieuw groen waar mogelijk om biodiversiteit te bevorderen en klimaatverandering tegen te gaan. Bij renovatie of aanpassingen in de openbare ruimte houden we rekening met bestaand groen en hebben we aandacht voor klimaatbestendigheid en biodiversiteit. We houden hemelwater langer vast om verdroging tegen te gaan.

Doelen
Ons doel is biodiversiteit als standaardthema mee te nemen in beleid, projecten en werkwijzen.

Stand van zaken
Om ons doel te bereiken wordt een plan van aanpak opgesteld waarin de verschillende mogelijkheden en kansen worden beschreven om biodiversiteit op te nemen binnen het gemeentelijk handelen.

Naast de koppeling met groen wordt ook steeds meer ingezet op het vergroten van de biodiversiteit bij andere plannen of maatregelen zoals bijvoorbeeld op het gebied van klimaatadaptatie, water- en duurzaamheid maar ook bij bouwprojecten.

In 2022 zijn de volgende zaken uitgevoerd:
- We onderzoeken het opzetten van een vrijwilligersgroep 'biodiversiteit'. Deze groep kan de gemeente, maar ook de inwoners, ondersteunen en helpen om te komen tot een hogere biodiversiteit, zowel in de bebouwde kom als in het buitengebied.
- Het maaibeheer binnen de bebouwde kom wordt aangepast. We gaan van regulier gazonbeheer naar ecologisch maaien binnen de bebouwde kom, ter bevordering van de biodiversiteit.
- We werken aan een plan van aanpak voor biodiversiteit. Hiermee willen we de biodiversiteit verhogen en versterken. Dit doen we door biodiversiteit te koppelen aan projecten en beleid zoals het waterbeleid, het groenbeleid, ruimtelijke ontwikkeling en projecten als hergebruik van bermmaaisel via bokashi/compostering, minder verstening en meer (ecologisch) groen in stad en landschap, natuur inclusief bouwen. Daarnaast werken we samen en betrekken we burgers bij projecten en initiatieven.

5. MOBILITEIT

We zetten niet alleen in op het verbeteren (vergroenen) van de fysieke leefomgeving maar ook op het verbeteren van de luchtkwaliteit, het terugdringen van geluidsoverlast, CO2-uitstoot en energiebesparing.

Doelen

De doelstelling vastgelegd in de Mobiliteitsvisie 2018-2030 en de 'Mobiliteitsagenda 2019-2030'. Het doel is een verkeers- en vervoersysteem dat Hellendoorn beter bereikbaar maakt en dat veiliger, leefbaarder en duurzamer is voor gebruikers en omwonenden van dat systeem. Hierbij spelen bijvoorbeeld het (stimuleren van) gebruik van de fiets en elektrisch vervoer een belangrijke rol op het gebied van duurzaamheid.

We hebben als doel om in 2025 ruim 300 laadpunten te realiseren. Per laadpaal zijn meestal twee laadpunten beschikbaar. Nu zijn er circa 50 laadpunten.

Stand van zaken

We stimuleren elektrisch rijden door meer laadpalen te plaatsen voor elektrische auto's en e-bikes, door naar locaties voor laadpalen voor de logistieke sector en voor snelladers te zoeken en door een bewaakte fietsenstallingen voor e-bikes te maken.

We willen het aantal deelfietsen uitbreiden, zodat eerder het openbaar vervoer genomen wordt als vervanging voor de auto. Daarvoor zullen we op een aantal plekken zogenaamde 'hubs' gaan realiseren.

In 2022 zijn de volgende zaken uitgevoerd:

- Naast individuele aanvragen voor laadpalen, plaatsen we tot 2025 elk jaar proactief minimaal elf laadpalen in de gemeente Hellendoorn.
- We hebben onderzoek gedaan naar het verduurzamen van dienstreizen en deelvervoer. De uitwerking hiervan volgt.

PARAGRAAF 10:

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

INLEIDING

In deze paragraaf brengen we trends en ontwikkelingen in kaart die het afgelopen jaar een rol hebben gespeeld en die ons gemeentelijk beleid raken.

Demografie

Op 1 januari 2022 had onze gemeente 35.940 inwoners. Dit aantal is nagenoeg hetzelfde als het jaar daarvoor. Landelijk zien we dat de bevolking in 2022 twee keer zo hard is gestegen als in 2021. Dit komt door migratie.

We zien al jaren dat de samenstelling van de bevolking in onze gemeente aan het veranderen is. Er zijn steeds minder jongeren en meer ouderen. We vergrijzen vooral, mensen worden steeds ouder en er komen meer ouderen (babyboomgeneratie). Deze trend heeft zich ook in 2022 voortgezet. In 2022 was 23,1% van onze inwoners 65 jaar of ouder (in 2021 was dit 22,6%).

Sociaal

Twee keer per jaar meet het Sociaal en Cultureel Planbureau de mening van inwoners over allerlei onderwerpen die ons land aangaan. In de meting van december 2022 (burgerperspectieven 2022-2) is de stemming over de richting van het land stabiel gebleven. Bijna de helft van de respondenten vindt dat het de verkeerde kant opgaat in Nederland, ongeveer een kwart vindt het de goede kant opgaan, en ongeveer een kwart vindt het evenveel de goede als de verkeerde kant opgaan. Ook de afgelopen jaren waren meer mensen somber dan optimistisch over de richting van het land.

Ondanks ongerustheid over de kosten en toegankelijkheid van de zorg, wordt de kwaliteit van de medische zorg als sterk punt van Nederland gezien. In de manier van samenleven zien de respondenten ook dingen goed gaan: mensen zijn nog altijd bereid om elkaar te helpen. Dat blijkt ook uit het onderlinge vertrouwen: twee derde vindt dat anderen te vertrouwen zijn. Dat is sinds medio 2020 stabiel en ongeveer even hoog als voor de coronacrisis. Ook de welvaart en de hoge levensstandaard in Nederland, in vergelijking met andere landen, worden genoemd als positief punt.

Maatschappelijk

Uit de burgerpeiling van het SCP blijkt dat veel Nederlanders zich zorgen maken over polarisatie in Nederland. Ze zien tegenstellingen in de samenleving, vinden dat het conflict tussen mensen met verschillende politieke opvattingen groot is en dat meningsverschillen over maatschappelijke kwesties steeds groter worden. Deze percepties zijn sterk, maar uit wetenschappelijk onderzoek naar polarisatietrends blijkt niet dat verschillen in opvattingen over de hele linie groter worden. Beeldvorming en feiten lopen dus uiteen. Als oorzaak voor de beeldvorming wordt genoemd de verharding en de toon van het debat. Hete hangijzers zoals vaccineren, stikstof, woningnood, Zwarte Piet en LHBTIQ++-rechten worden als voorbeeld genoemd.

Duurzaamheid

Duurzame energie, circulaire economie, klimaatadaptatie en een veranderende landbouw zullen in een relatief korte tijd van 30 jaar onze manier van wonen, leven, werken, verplaatsen, recreëren, produceren en consumeren ingrijpend veranderen. Die veranderingen zullen niet altijd met maatschappelijk applaus worden begroet en ook niet altijd direct onverdeeld succesvol zijn. Gezien de ingrijpende lange termijn transities zijn politieke keuzes nodig die niet alleen oog hebben voor de korte maar ook voor de lange termijn.

Het PBL berekende dat op dit moment 4-5% van onze economie circulair is. In de opmaat naar de kringlooplandbouw zien we dat de inkomens van boeren onder druk staan. De forse investeringen in innovaties en uitbreiding vergroten de economische kwetsbaarheid van boeren. Een andere landbouw heeft gevolgen voor natuur en milieu en zorgt ervoor dat het landschap verandert. De impact is dus groot.

De regionale energiestrategie zal een groot beroep doen op gemeentelijk beleid. Dit vraagt om regionale samenwerking en aandacht voor de bekostiging en betaalbaarheid van de opgave voor de inwoners en ondernemers van Hellendoorn. De energietransitie is niet alleen een technisch vraagstuk; het is vooral ook een sociaal-maatschappelijk vraagstuk.
De verwachting is dat de effecten van klimaatverandering in de toekomst groter gaan worden en dus ook de aandacht voor klimaatadaptatie. Nieuwe bestuursakkoorden zijn daarvoor ondertekend.

De transities in energie, economie en landbouw hebben gevolgen voor natuur, milieu en het landschap. De impact is dus groot. Bovendien hangen al die transities met elkaar samen; zo vormt de kringlooplandbouw een cruciaal onderdeel van de transitie naar een circulaire economie en maakt de transitie naar duurzame energie gebruik van dezelfde schaarse ruimte als de landbouw. Het is niet alleen verstandig rekening te houden met die samenhang, maar daar juist ook gebruik van te maken. Door klimaatadaptatie in te bedden in planvorming, ontwerp en onderhouds- en vervangingsregimes kunnen kosten zo laag mogelijk blijven.

Ruimtelijk
De woningmarkt is krap. Ook in 2022 zijn de huizenprijzen gestegen. De stijging bedroeg 13,6% over het hele jaar. In het vierde kwartaal van 2022 zijn de prijzen van bestaande koopwoningen in alle provincies echter gedaald ten opzichte van het kwartaal ervoor. Dit komt vooral door een stijging van de hypotheekrente.

De behoefte aan meer en betaalbare woningen blijft groot. De komende tien jaar is er in de gemeente Hellendoorn behoefte aan 1.000 nieuwe woningen.

Economie
Ondanks de sterk gestegen inflatie en de zorgen daarover, is er in 2022 sprake geweest van economische groei van 4,5%. Deze groei lijkt zich, voorzichtig, door te zetten. Daarmee lijkt een economische recessie afgewend.

Uit de burgerperspectieven blijkt dat ‘inkomen en economie’ in het voorjaar het meest genoemde maatschappelijke probleem is: veel mensen maken zich zorgen over de stijgende prijzen van onder meer boodschappen en energie. Ondanks de somberheid over de economische toekomst geeft een ruime meerderheid de economie (76%) en de eigen financiële situatie (88%) een voldoende.

Arbeidsmarkt
Voor werkgevers in Nederland is het moeilijker geworden om nieuw personeel te vinden. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) stonden er in het laatste kwartaal van vorig jaar tegenover elke 100 werklozen 123 vacatures open. Daarmee nam de krapte op de arbeidsmarkt weer iets toe, nadat de spanning in de zomer van 2022 voor het eerst in bijna twee jaar wat afnam.

Politiek en bestuur
Veel Nederlanders zijn kritisch over het functioneren van de politiek. Het vertrouwen in de politiek is en blijft laag. In het voorjaar van 2022 heeft 50% voldoende vertrouwen in de regering en 52% voldoende vertrouwen in de Tweede Kamer. De politiek is een van de meest genoemde maatschappelijke zorgen. Mensen vinden dat de regering de problemen niet adequaat oplost, niet of te laat ingrijpt (energiecrisis, toeslagenaffaire) of niet bij machte is problemen op te lossen (wooncrisis, versterken huizen Groningen). Ook is er kritiek op de politiek-bestuurlijke cultuur. Volgens veel mensen is er sprake van slechte omgangsvormen, een gebrek aan daadkracht en moraliteit, en weten politici niet wat er onder de bevolking speelt. De tevredenheid over het gemeentebestuur ligt, in algemene zin, hoger. Dat komt deels omdat het ‘bestuur’ beter wordt beoordeeld dan de politiek, maar ook in andere onderzoeken zien we dat de lokale politiek meer vertrouwen en tevredenheid geniet dan de landelijke politiek.

PARAGRAAF 11:

WET OPEN OVERHEID

INLEIDING

Vanaf 1 mei 2022 is de Wet open overheid van kracht. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur, die per 1 mei 2022 is ingetrokken.

Artikel 3.5 van de Wet open overheid stelt dat bestuursorganen de beleidsvoornemens voor het uitvoeren van deze wet moeten opnemen in de begroting. In de jaarlijkse verantwoording moet volgens artikel 3.5 verslag worden gedaan van de uitvoering van de wet en specifiek ook van de uitvoering van deze beleidsvoornemens.

Omdat de wet in 2022 is ingevoerd, zijn bij de vaststelling van de begroting voor 2022 (in november 2021) nog geen expliciete beleidsvoornemens ten aanzien van de Wet open overheid geformuleerd. Daarom wordt in deze paragraaf teruggeblikt op de acties die zijn uitgevoerd voorafgaand en na inwerkingtreding van de Wet open overheid.

In 2022 is het proces voor het afhandelen van Wob-verzoeken aangepast, zodat de Woo-verzoeken vanaf 1 mei conform de nieuwe wet worden afgehandeld.

Verder is er in 2022 een impactanalyse uitgevoerd om de gevolgen van de nieuwe wet voor onze organisatie te bepalen.
Ten aanzien van het openbaar maken op verzoek (‘passieve openbaarmaking’) is eind 2022 besloten om diverse verbeteringen door te voeren om de afhandeling van verzoeken te versnellen en de dienstverlening te verbeteren. Deze verbeteringen worden in 2023 ingevoerd.

Ten aanzien van het openbaar maken uit eigen beweging (‘actieve openbaarmaking’) is eind 2022 besloten om in kaart te brengen welke informatie uit welke processen geschikt is om op korte termijn actief openbaar te maken. Daarbij is ook het platform waarop informatie openbaar gemaakt kan worden een aandachtspunt (mede omdat de ontwikkeling van het landelijke platform, PLOOI, eind 2022 voorlopig is stopgezet). Dit project wordt in 2023 gecontinueerd.

PARAGRAAF 12:

CORONA

INLEIDING

Na de jaren 2020 en 2021, waarin de coronapandemie van grote invloed is geweest op diverse gebieden in de samenleving en daardoor ook op het werken in en het functioneren van de gemeentelijke organisatie op verschillende vlakken, hebben we in 2022 'leren leven' met het coronavirus. De beperkende maatregelen zijn opgeheven en het maatschappelijke en sociale leven kon weer worden opgepakt.

MAATREGELEN, ACTIVITEITEN EN WERKZAAMHEDEN

Organisatie

Door de veranderde context konden de werkzaamheden van de projectorganisatie corona (stuurgroep, kerngroep en diverse werkgroepen), die gestart is in maart 2020, worden afgeschaald. Indien de omstandigheden daarom vragen kan de projectorganisatie direct weer actief worden. Dat is in 2022 gelukkig niet nodig gebleken. Vanuit het beleidsveld gezondheid wordt tot op de dag van vandaag structureel de berichtgeving en de landelijke ontwikkelingen vanuit het rijk en de regionale GGD gevolgd en wordt steeds bekeken welke impact dit heeft op de lokale situatie, zowel voor de samenleving als ook voor de interne organisatie.

In de jaren 2020 en 2021 heeft een groot deel van de ambtelijke organisatie (kantoorpersoneel) veel en langdurig thuis moeten werken. De nieuwe werkelijkheid is dat medewerkers aangeven ook in de toekomst de mogelijkheid te willen hebben om een deel van de week thuis te werken. Dit willen we blijven faciliteren. De consequenties hiervan werken door in de werkplekinrichting (op kantoor, maar ook thuis), ICT-oplossingen en de omvang en de inrichting van het ambtelijke deel van het Huis voor Cultuur en Bestuur. Ook andere gebruikers hebben ideeën over het gebruik en de inrichting van het Huis voor Cultuur en Bestuur. Reden waarom een integrale projectaanpak wordt voorgesteld, waaronder drie deelprojecten zijn benoemd: de bibliotheek, het ambtelijke deel en de publieke ruimten. In 2023 zullen de resultaten van de deelprojecten gefaseerd aan college en raad worden voorgelegd. Daarbij wordt ook aangegeven wat de financiële impact van die resultaten is.

Samenleving en zorg

In 2022 werd corona een min of meer normaal onderdeel van ons leven. In het eerste kwartaal waren er nog beperkende maatregelen, daarna is het steeds meer naar de achtergrond verdwenen. Daarmee normaliseerde ook het aantal Wmo-aanvragen. Door een hoog verzuimpercentage, zeker aan het begin van het jaar, en door krapte op de arbeidsmarkt hadden inwoners vaker te maken met uitval van huishoudelijke hulp of moesten nieuwe cliënten langer wachten voordat de hulp kon starten.

Sport

Ook voor de sport is 2022 het jaar waarin corona steeds meer een normaal onderdeel van het leven is geworden. In het eerste kwartaal waren er nog maatregelen; stap-voor-stap werden die maatregelen versoepeld en ging de samenleving verder open. De effecten op de sport- en beweegsector waren daarmee beperkter dan in 2020 en 2021.

FINANCIËLE EFFECTEN

Financiële impact 2022

Hieronder staan per taakveld de extra uitgaven, gemiste opbrengsten en de dekking uit bestaand budget of compensatie vanuit het Rijk en de uiteindelijke financiële impact.
De werkelijke uitkomsten laten een nadeel van € 63.000,-- zien.

Hieronder worden de belangrijkste verschillen genoemd:

- Reclamebelasting in zijn geheel niet opgelegd (€ 96.000,-- nadeel);
- Opschorten bijdrage pandeigenaren centrum Nijverdal (€ 45.000,-- nadeel);
- Compensatie met betrekking tot verkiezingen niet nodig gebleken (€ 50.000,-- voordeel);
- Compensatie met betrekking tot re-integratie deels toegevoegd aan reserve en deels doorgeschoven naar 2023 (€ 39.000,-- voordeel).

Verder is er ongeveer € 275.000,-- uitgegeven in het kader van thuiswerken en digitaliseren. In voorgaande jaren rapporteerden we dergelijke uitgaven in deze paragraaf als corona gerelateerde extra uitgaven. Inmiddels vallen deze uitgaven binnen het beleid van de gemeente Hellendoorn. Om die reden worden deze hier verder buiten beschouwing gelaten.

Hieronder worden alle effecten per taakveld weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Financiële impact 2022 Taakveld	Meer uitgaven	Minder inkomsten	Compensatie uit Gemeentefonds	Compensatie uit andere (Rijks)middelen	Financiële impact	Korte toelichting
0. Bestuur en ondersteuning						
Aanpassingen huisvesting Huis voor Cultuur en Bestuur	-4	0	0	0	-4	Mondmaskers en desinfectiezuilen
Reclamebelasting	0	-96	0	0	-96	Reclamebelasting is in zijn geheel niet opgelegd.
Parkeergelden (parkeergarage)	0	0	0	0	0	Corona heeft hier waarschijnlijk geringe invloed op gehad, maar het is moeilijk te bepalen hoeveel dat zou zijn. Daarom geen schatting opgenomen.
Marktprecariobelasting	0	0	0	0	0	Corona heeft hier waarschijnlijk geringe invloed op gehad, maar het is moeilijk te bepalen hoeveel dat zou zijn. Daarom geen schatting opgenomen.
Leges APV/evenementen	0	0	0	0	0	Corona heeft hier waarschijnlijk geringe invloed op gehad, maar het is moeilijk te bepalen hoeveel dat zou zijn. Daarom geen schatting opgenomen.
Verkiezingen	-1	0	51	0	50	Beperkte uitgaven voor lijnstickers en desinfectiezuilen. Het restant van de compensatie valt vrij ten gunste van het rekeningresultaat.
Energiekosten gebouwen (door ventilatie)	-15	0	0	0	-15	Opgevangen binnen de begroting.
Subtotaal	**-20**	**-96**	**51**	**0**	**-65**	
1. Veiligheid						
Handhaving quarantaine	0	0	1	0	1	
Subtotaal	**0**	**0**	**1**	**0**	**1**	
2. Verkeer, vervoer en waterstaat -						
Subtotaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	
3. Economie						
Bijdrage Stichting Promotie Nijverdal in Masterplan	0	-45	0	0	-45	45k Minder inkomsten door opschorten bijdrage pandeigenaren centrum Nijverdal.
Verhuur of exploitatie, bijdragen ondernemers of gebruiksvergoeding	0	-10	0	0	-10	Kwijtgescholden commerciële huren. Opgevangen binnen de begroting.

Noodsteun aan bedrijven	-6	0	0	0	-6	Ondersteuning ondernemers.
Subtotaal	**-6**	**-55**	**0**	**0**	**-61**	
4. Onderwijs						
-						
Subtotaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	
5. Sport, cultuur en recreatie						
Inkomstenderving (sport)accommodaties	0	-11	0	0	-11	Lagere huuropbrengsten door kwijtschelding.
Steunmaatregelen gesubsidieerde instellingen of maatschappelijke organisaties	-10	0	0	0	-10	Ondersteuning gesubsidieerde instellingen of maatschappelijke organisaties
SPUK IJZ 2021-2022	4	-105	0	101	0	Ingezet voor instandhouding zwembad Het Ravijn.
Controle coronatoegangsbewijzen	-144	7	0	137	0	Van de uitgaven betreft € 93.000,-- subsidies waar we vorig jaar compensatie voor hebben gekregen van Veiligheidsregio Twente. De compensatie van dit jaar bedraagt € 137.000,--- en betreft de SPUK naleving controle CTB 2022. Het nog niet uitgegeven deel (€ 33.000,--) hebben we opgenomen als nog te betalen.
Subtotaal	**-150**	**-109**	**0**	**238**	**-21**	
6. Sociaal domein						
Impuls re-integratie	0	0	39	0	39	Van de compensatie is € 10.000,-- toegevoegd aan de reserve Armoede- en schuldenaanpak. Het restant (€ 29.000,--) wordt in 2023 ingezet voor de inhuur van een beleidsadviseur Maatschappelijk domein / Sociaal domein.
Gemeentelijk schuldenbeleid	-35	0	49	0	14	Van de compensatie is € 28.000,-- voor de inzet van een beleidsadviseur Maatschappelijk domein / Sociaal domein, waarvan € 14.000,-- in 2023. Het restant (€ 21.000,--) is ingezet voor Procesbegeleiding schuldhulpverlening.
Bijzondere bijstand en gemeentelijk schuldenbeleid	0	0	25	0	25	Deze compensatie is toegevoegd aan de reserve Armoede- en schuldenaanpak
Inhaalzorg en meerkosten Jeugd en Wmo	-25	0	41	0	16	Het voordeel van € 16.000,-- komt doordat de kosten m.b.t. 2021 lager uitvielen dan waar we afgelopen jaar een nog te betalen post voor opnamen.

Steunpakket Welzijn en leefstijl	-40	0	0	40	0	€ 40.000,-- extra uitgaven die gecompenseerd worden vanuit de SPUK Steunpakket Welzijn en leefstijl. Daarnaast € 5.000,-- teruggekregen, zijnde een afrekening over 2021.
Subtotaal	**-100**	**0**	**154**	**40**	**94**	
7. Volksgezondheid en milieu						
Extra kosten prik- en testlocaties	-10	0	0	0	-10	Huur locatie en verkeersmaatregelen.
Subtotaal	**-10**	**0**	**0**	**0**	**-10**	
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
Subtotaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	
Totaal financiële impact	**-286**	**-260**	**205**	**278**	**-63**	

Compensatie vanuit het gemeentefonds
Via het gemeentefonds hebben we onderstaande middelen ontvangen.

bedragen x € 1.000

Coronamiddelen	*2022*	Moment van toekenning
Inhaalzorg en meerkosten Jeugd en Wmo	41	Decembercirculaire 2022
Toezicht en handhaving	1	Decembercirculaire 2022
Extra kosten verkiezingen 2021 in verband met COVID-19	51	Decembercirculaire 2021
Aanvullend pakket re-integratie bijstandsgerechtigden	10	Septembercirculaire 2021
Impuls re-integratie	29	Septembercirculaire 2021
Gemeentelijk schuldenbeleid	49	Septembercirculaire 2021
Bijzondere bijstand	25	Septembercirculaire 2021
Totaal compensatiepakket coronacrisis	**205**	

Mogelijk ontvangen we in 2023 nog inkomsten vanuit het gemeentefonds voor inkomstenderving van gemeenten over 2022. De verwachting is dat de omvang van deze compensatie beperkt zal zijn.

Een aantal specifieke uitkeringen vanwege corona vallen buiten het gemeentefonds en worden verstrekt op basis van de daadwerkelijk gemaakte kosten, gederfde inkomsten of toekomstige investeringen. We ontvingen in 2022 specifieke uitkeringen voor:

- Zwembaden en ijsbanen (€ 101.000,--);
- Controle coronatoegangsbewijzen (€ 137.000,--);
- Welzijn en leefstijl (€ 40.000,--).

5 BALANS, PROGRAMMAREKENING EN TOELICHTING

HOOFDSTUK 5
BALANS, PROGRAMMAREKENING EN TOELICHTING

BALANS EN TOELICHTING
Per 31 december 2022

INLEIDING
De balans is een in geld uitgedrukt overzicht van de samenstelling van de financiële positie op een bepaald tijdstip. Enerzijds staan op de balans de bronnen waar het vermogen vandaan komt, de passiva. Anderzijds staan op de balans de zaken waar dit vermogen in gestopt is, de activa. Onder de passiva staan eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (voorzieningen, langlopende leningen, kortlopende schulden). Activa zijn onder andere gebouwen, terreinen, debiteuren en liquide middelen.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING

Algemeen
De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Activa
Voor zover niet anders vermeld zijn de activa gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. Indien in de vervaardigingsprijs is opgenomen de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend dient te worden toegelicht dat deze rente is geactiveerd. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige levensduur. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan. Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen en/of eventuele beschikkingen over reserves voor zover het investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreft.

De bijdrage in activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdrage verminderd met afschrijvingen

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de (historische) verkrijgings- of de vervaardigingsprijs, onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen en eventuele investeringsbijdragen. (voor zover het investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreft).
De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de uitgifteprijs van eerste uitgifte.

Financiële vaste activa
De deelnemingen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of de lagere marktwaarde. Kapitaalverstrekkingen, overige langlopende leningen en overige uitzettingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van eventuele aflossingen.
Voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de nominale waarde van leningen en vorderingen verrekend.

Afschrijvingen
De afschrijvingen geschieden in principe lineair op basis van een vast percentage van de aanschafwaarde. In enkele gevallen ook annuïtair. Bij de keuze van de afschrijvingstermijn wordt uitgegaan van de economische levensduur van de investering. Voor de belangrijkste investeringen gelden de volgende afschrijvingstermijnen:

- immateriële vaste activa 5 jaar
- hard- en software 4 jaar
- vervoermiddelen 5-12 jaar
- technische installaties 15 jaar
- wegen 25 jaar
- riolen 15-60 jaar
- gebouwen 40 jaar (schoolgebouwen 60 jaar)

Op investeringen wordt proportioneel afgeschreven vanaf 1-1 na het jaar waarin het project is afgerond of de investering is gedaan.

Grondexploitatie
De voorraden in de grondexploitatie worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met reeds ontvangen bedragen wegens gronduitgifte. Indien de marktwaarde lager is wordt deze gewaardeerd op marktwaarde. Voor verliesgevende exploitaties wordt een voorziening getroffen ter hoogte van het te verwachten verlies, die in mindering wordt gebracht op de geactiveerde grondwaarde. Een en ander conform de notities van de commissie BBV.

Zoals ook genoemd in de nota grondbeleid 2018, moet volgens de nieuwe BBV-voorschriften verplicht winst worden genomen volgens de methode van "Percentage of Completion" (POC-methode). Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:
1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Tevens wordt bij de tussentijdse winstneming rekening gehouden met (projectspecifieke) risico's.

Deze winstneming zorgt voor een hogere boekwaarde op de voorraden grond in exploitatie.

Vorderingen
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden op de nominale waarde van de vorderingen in mindering gebracht.

Overlopende activa
De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Passiva
Voor zover niet anders vermeld zijn passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat volgend uit de programmarekening.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd ter afdekking van:

- Verplichtingen of verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing kan worden geheven.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Borg en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

OVERIG

Eigen bijdrage CAK
Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2022 van de commissie BBV het volgende: Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en derhalve niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente. Opvallend is dat de commissie BBV stelt dat het uitgangspunt bij de verantwoording van de opbrengsten CAK in de basis het kasstelsel is, daarmee wordt expliciet afgeweken van een stelsel van baten en lasten. Wij nemen jaarlijks de ontvangsten via het CAK op in de jaarrekening.

Dividendopbrengsten van deelnemingen
Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Algemene uitkering
Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling (in de septembercirculaire).
Wijzigingen in hoeveelheidsverschillen en taakmutaties die bij de decembercirculaire gepubliceerd worden door het Rijk, worden ook daadwerkelijk verrekend en ook door ons meegenomen in de gemeentefondsuitkering.

Personeelslasten
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar.

Beleidsregels toepassing WNT
De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) is met ingang van 1 januari 2013 van kracht.

Grondslagen voor resultaatbepaling
Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Resultaatbepaling
Het resultaat van de jaarrekening 2022 is onder meer tot stand gekomen na het opnemen van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen in de rekening. Eén en ander is conform de besluitvorming rondom de begroting 2022, inclusief de nadien vastgestelde begrotingswijzigingen. De gevolgen van de tussentijdse toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn uiteengezet in de toelichting op de balans.

Resultaatbestemming
Het saldo van de exploitatierekening 2022 is gestort in de reserve ‘Rekeningsaldo te bestemmen’ en is afzonderlijk opgenomen op de balans onder het eigen vermogen.

Balans per 31 december 2022

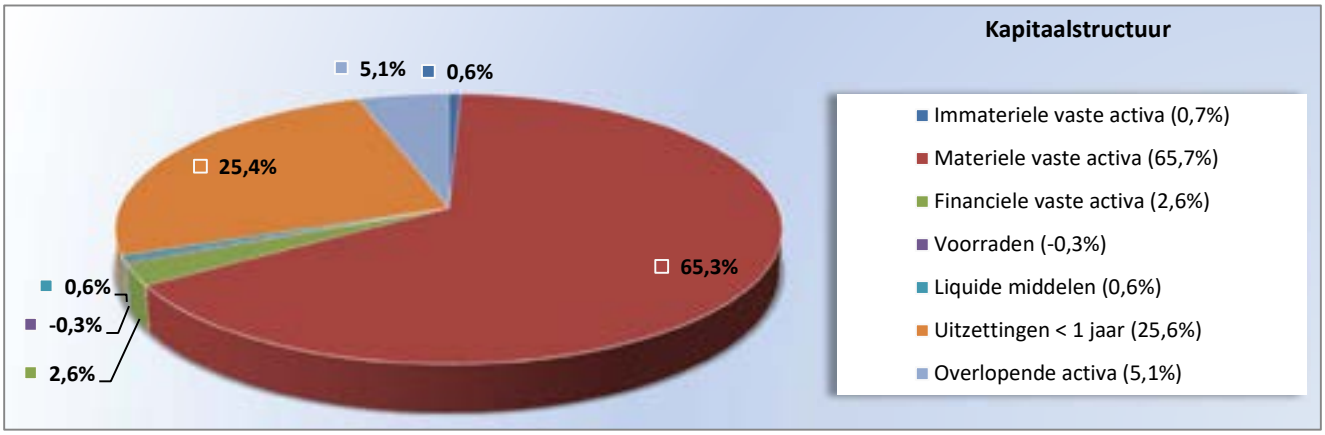
bedragen x € 1.000

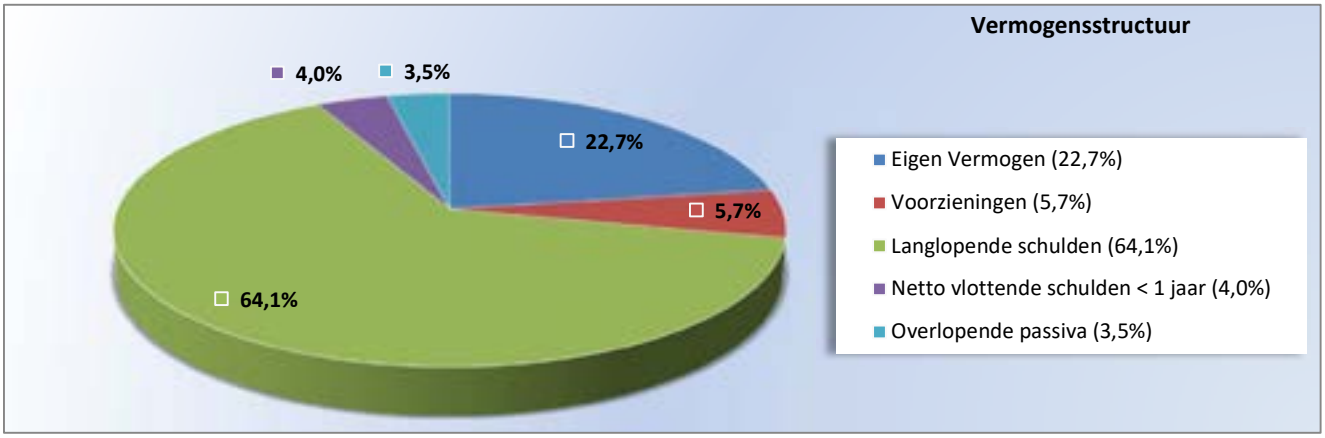
Activa	31-dec-2021	31-dec-2022
Vaste Activa		
Immateriele vaste activa	**1.215**	**1.150**
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	844	875
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	371	275
Materiele vaste activa	**117.934**	**117.253**
Investeringen in erfpacht	687	687
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	24.393	24.865
Investeringen met een economisch nut	67.499	66.333
Investeringen met een economisch nut waar een heffing tegen over staat	25.355	25.369
Financiele vaste activa	**4.822**	**4.654**
Kapitaalverstrekking aan verbonden partijen	137	137
Leningen aan verbonden partijen	71	71
Overige langlopende leningen u/g	4.519	4.361
Overige langlopende uitzettingen	95	85
Totaal vaste activa	**123.972**	**123.057**
Vlottende Activa		
Voorraden	**62**	**- 573**
Gereed product en handelsgoederen	25	25
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	37	- 598
Grond- en hulpstoffen bouwgronden	-	-
Vooruitbetalingen	-	-
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**40.671**	**45.654**
Vorderingen op openbare lichamen	437	1.676
Overige vorderingen	7.819	4.904
Voorziening dubieuze debiteuren	- 1.132	- 1.138
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	33.546	40.212
Liquide middelen	**296**	**1.104**
Banksaldi	294	1.102
Kassaldi	2	2
Overlopende activa	**4.475**	**9.174**
Nog te ontvangen bijdrage overheidslichamen		
Overige nog te ontvangen bedragen	4.203	8.596
Overige vooruitbetaalde bedragen	272	578
Totaal vlottende activa	**45.503**	**55.358**
Totaal Activa	**169.474**	**178.415**
Recht verliescompensatie Vpb	**-**	**-**

bedragen x € 1.000

Passiva	31-dec-2021	31-dec-2022
Vaste passiva		
Eigen Vermogen	**26.752**	**40.420**
Resultaat boekjaar	4.085	5.473
Algemene reserves	19.594	28.521
Bestemmingsreserves	3.074	6.426
Voorzieningen	**9.156**	**10.231**
Voorzieningen	9.156	10.231
Langlopende schulden	**119.997**	**114.444**
Onderhandse leningen o/g	119.997	114.444
Totaal vaste passiva	**155.905**	**165.094**
Vlottende Passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**6.259**	**7.081**
Opgenomen kasgeldleningen		
Overige schulden	6.259	7.081
Overlopende passiva	**7.309**	**6.239**
Ontvangen overheidsgeld met een specifiek bestedingsdoel	2.588	3.123
Overige vooruitontvangen bedragen	510	228
Overige nog te betalen bedragen	4.212	2.888
Totaal vlottende passiva	**13.569**	**13.320**
Totaal Passiva	**169.474**	**178.415**
Gewaarborgde geldleningen	**141.948**	**154.735**

BALANSSTRUCTUUR

In bovenstaande grafieken is de balansopbouw weergegeven. De kapitaalstructuur geeft aan wat de bezittingen van de gemeente zijn. Veruit het grootste deel (65,7%) is materiële vaste activa. Hieronder vallen onder andere gebouwen, wegen, vervoermiddelen en machines. De voorraden zijn met name de voorraden grond in de grondexploitatie. De financiële vaste activa, voor het grootste deel bestaand uit verstrekte langlopende leningen, maken voor 2,6 % deel uit van de bezittingen.

De vermogensstructuur geeft de bronnen aan waar het vermogen vandaan komt. Een eigen vermogen van 22,7 % (2021: 16%) van het balanstotaal geeft aan dat 22,7 % van de activa is gefinancierd met eigen middelen en 77,3 % met vreemd vermogen. Als verder naar de balans wordt gekeken, blijkt dat de vlottende passiva met € 13,3 miljoen, beduidend lager zijn dan de vlottende activa van € 55,4 miljoen. Dit betekent dat ongeveer drie kwart van de vlottende activa (namelijk € 42,1 miljoen) gefinancierd is met lang vermogen. Aan de ene kant is dit een nadeel omdat kasgeld goedkoper is dan langlopende leningen, aan de andere kant zijn er langlopende leningen afgesloten tegen relatief lage rentes, waardoor op lange termijn de lage rentekosten gewaarborgd blijven. Bovendien wordt met financiering middels langlopende schulden minder risico gelopen dan wanneer met kortlopend krediet wordt gefinancierd. De vlottende activa wordt voor een groot deel gevormd door uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan < 1 jaar.

TOELICHTING OP DE BALANS

Vaste activa

bedragen x € 1.000

Vaste activa	Boek-waarde 1-1-2022	Vermeer-deringen	Vermin-deringen/ Bijdrage derden	Afschrij-vingen	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2022
Immateriële activa	1.215	66	- 4	- 128	-	1.150
Materiële activa	117.934	7.731	- 1.613	- 6.411	- 388	117.253
Financiële activa	4.822	75	- 233	- 11	-	4.654
Totaal	**123.972**	**7.871**	**- 1.849**	**- 6.549**	**- 388**	**123.057**

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn kapitaaluitgaven, waar geen bezittingen tegenover staan. In de balans van de gemeente Hellendoorn zijn onder de immateriële vaste activa uitgaven verantwoord met betrekking tot onderzoek en ontwikkeling. Activering van deze uitgaven geschiedt om deze aan meerdere jaren te kunnen toerekenen. Tevens zijn onder de immaterïele activa de bijdragen aan activa in eigendom van derden opgenomen.

De ontwikkeling van de boekwaarde gedurende het verslagjaar kan als volgt worden weergegeven:

bedragen x € 1.000

Immateriële vaste activa	Boek-waarde 1-1-2022	Vermeer-deringen	Vermin-deringen/ Bijdrage derden	Afschrij-vingen	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2022
Bijdragen aan activa en eigendom derden	844	74	-	- 43	-	875
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	371	- 8	- 4	- 85	-	275
Totaal	**1.215**	**66**	**- 4**	**- 128**	**-**	**1.150**

Bijdragen aan activa / eigendommen van derden

De mutaties in boekjaar 2022 betreffen € 43.000,-- aan reguliere afschrijvingen op reeds verstrekte bijdragen. De vermeerdering wordt veroorzaakt door de voorbereidingskosten huisvesting Reggesteyn. Door herrubricering is de post oversteekbeveiliging kruispunten Haarle N35 omgezet van immateriële vaste activa naar materiële vaste activa.

Kosten onderzoek en ontwikkeling

De mutaties in boekjaar 2022 betreffen € 85.000,-- aan reguliere afschrijvingen op kosten van onderzoek en ontwikkeling.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa wordt onderscheiden in investeringen met een economisch nut, met een economisch nut waar een heffing tegenover staat en met een maatschappelijk nut. Alle investeringen, met een minimumbedrag van € 10.000,--, worden geactiveerd. Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde worden niet geactiveerd. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut werden tot 1 januari 2017 in principe niet geactiveerd. Vanaf 2017 is het verplicht om de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut te activeren.

bedragen x € 1.000

Materiële vaste activa	Boek-waarde 1-1-2022	Vermeer-deringen	Vermin-deringen/ Bijdrage derden	Afschrij-vingen	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2022
Maatschappelijk nut						
Gronden en terreinen	1.025	-	-	-	-	1.025
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	421	391	-	- 25	-	787
Grond-,weg- en waterbouwkundige werken	21.992	1.958	- 587	- 1.207	-	22.157
Overige materiele vaste activa	955	-	-	- 58	-	897
Totaal Maatschappelijk nut	**24.393**	**2.349**	**- 587**	**- 1.290**	**-**	**24.865**
Economisch nut						
Gronden en terreinen	1.772	151	-	-	-	1.923
Bedrijfsgebouwen	50.936	948	- 768	- 1.566	-	49.549
Woonruimten	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	8.169	374	-	- 1.530	-	7.013
Vervoermiddelen	1.524	274	-	- 299	-	1.498
Erfpachtgronden	687	-	-	-	-	687
Grond-,weg- en waterbouwkundige werken	3.173	2.255	- 175	- 210	- 388	4.655
Overige materiele vaste activa	1.927	30	-	- 262	-	1.695
Totaal Economisch nut	**68.186**	**4.031**	**- 943**	**- 3.867**	**- 388**	**67.020**
Economisch nut, dekking door heffing						
Bedrijfsgebouwen	733	-	-	- 8	-	725
Machines, apparaten en installaties	1.662	44	-	- 218	-	1.488
Vervoermiddelen	774	342	-	- 165	-	951
Grond-,weg- en waterbouwkundige werken	22.186	964	- 83	- 863	-	22.205
Overige materiele vaste activa	-	-	-	-	-	-
Totaal Economisch nut, dekking door heffing	**25.355**	**1.351**	**- 83**	**- 1.254**	**-**	**25.369**
Totaal	**117.934**	**7.731**	**- 1.613**	**- 6.411**	**- 388**	**117.253**

Over 2022 is er aan bijdragen derden € 1,6 miljoen ontvangen. Dit zijn investeringsbijdragen die betrekking hebben op o.a. kruispunten Constantijnstraat, renovatie atletiekbaan, Winkelunits Dunantblok.

Sinds 1 januari 2019 kunnen wij de btw die ons in rekening gebracht wordt voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Tegelijkertijd kunnen wij sinds die datum gebruikmaken van de Regeling Specifieke Uitkering Stimulering Sport (SPUK). Op grond van deze regeling ontvangen wij maximaal 17,5% van het bedrag van de activiteiten die in aanmerking komen voor de regeling. Dit kunnen zowel investeringen zijn als exploitatiekosten en ook de nadelige effecten van overheadkosten (mengpercentage) die veranderen als gevolg van de wet worden in de SPUK meegenomen. In de investeringssfeer hebben we in totaliteit € 448.335,-- als SPUK-uitkering verantwoord als correctie op de uitgaven. Dit is fors hoger dan in 2021. Dit komt omdat we in 2022 geïnvesteerd hebben in kunstgras Gagelman / Hulsen, de fietscrossbaan van de Lochsprinters en de vervanging van de toplaag van de atletiekbaan. Deels waren deze budgetten doorgeschoven vanuit 2021 en dat betekent natuurlijk ook dat er meer 'BTW-schade' ontstaat in 2022.

Per einde boekjaar 2022 bedraagt de boekwaarde van de materiële vaste activa met een maatschappelijk nut € 24,8 miljoen (2021: € 24,4 miljoen). De boekwaarde van materiële vaste activa met een economisch nut bedraagt € 67,0 miljoen (2021: € 68,2 miljoen). De boekwaarde van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven bedraagt € 25,4 miljoen (2021: € 25,4 miljoen).

Gronden en terreinen
Tot dit onderdeel behoren onder meer gronden bestemd voor toekomstige uitbreidingen, overname van gronden uit voormalige bestemmingsplannen, terreinen bij gemeentelijke gebouwen en dergelijke.

Bedrijfsgebouwen
Hiertoe behoren onder meer scholen, gebouwen ten behoeve van de sport, gebouwen voor de huisvesting van het gemeentelijke apparaat en dergelijke. De vermeerderingen hebben met name betrekking op verduurzaming De Ark en vervanging dakbedekking MFC De Holtink.

Machines, apparaten en installaties
Dit heeft met name betrekking op machines van uiteenlopende aard, huis- en bedrijfscontainers, installaties voor drukriolering, automatiseringsapparatuur en dergelijke. De vermeerderingen hebben voornamelijk betrekking op vervanging openbare verlichting armaturen, vervanging
installaties gemalen, plaatsen camera's Henri Dunantplein en investering in automatisering hardware.

Vervoermiddelen
Dit betreft met name het rijdend materieel van de gemeente. De grootste investeringen voor 2022 zijn de vervanging van een kolkenzuiger, tractor en pick-ups.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
Hieronder vallen met name de investeringen verband houdend met reconstructie en aanleg van wegen, fietspaden en pleinen, aanleg van riolering, sportterreinen, aanleg van parken, parkeerterreinen en particuliere exploitatieplannen. Belangrijkste investeringen in 2022 zijn vervanging toplagen kunstgrasvelden, vervangen fietscrossbaan Lochsprinters, vervanging toplaag atletiekbaan, investering in kruispunten Constantijnstraat, fietssnelweg F35, investering in NZV Omleiding Hulsen. De afwaardering wordt veroorzaakt doordat de toplaag kunstgrasvelden Smidserve/Gagelman (2018) eraf is gehaald omdat deze niet voldeed aan de eisen.

Overige materiële vaste activa
Deze activasoort omvat voornamelijk activa welke betrekking hebben op meubilair, software, inrichtingskosten. Belangrijkste investering in 2022 is de vervanging van inrichting HvCB.

De grote investeringen (uitgaven>100.000,--) in 2022 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

Belangrijkste investeringen (> € 100.000)	Oorspr. krediet	Cumulatief Besteed t/m 2021	Inves-teringen 2022	Restant krediet
Bedrijfsgebouwen				
Duurzaamheid De Ark 2022	700	-	700	-
Vev. Dakbedekkingspakket MFC De Holtink 2021	150	1	151	- 2
Vervoermiddelen				
Vervanging kolkenzuiger (24.02) 2020	315	-	342	- 27
Verv. Pick-Ups 12.15 en 12.16 2021	192	26	147	19
Machines, apparaten en installaties				
Vervanging openbare verlichting - armaturen 2022	256	-	252	4
Automatiseringsystemen vervanging	369	-	287	82
Grond-,weg- en waterbouwkundige werken				
Vervanging fietscrosbaan Lochsprinters (2018)	580	199	296	84
Vervanging toplaag atletiekbaan Nijverdal 2022	450	-	393	57
Kunstgrasvelden - vervanging toplagen 2022	1.320	-	1.171	149
NZV-Omleiding Hulsen (brug-rotonde Helmkruidlaan)	964	405	392	167
NZV Hellendoorn Zuid (Ola-brug)	239	55	130	55
Kruisingen Constantijnstraat 2020	2.064	407	1.583	74
Kruispunten Constantijnstr 2020-(Hemel)waterbuffer		-		
Reconstructie Ambachtsweg 2022	160	-	153	7
Overige materiele vaste activa				
Totaal	**7.759**	**1.092**	**5.997**	**670**

Financiële vaste activa

Onder de financiële vaste activa worden voornamelijk de deelnemingen en de verstrekte geldleningen verantwoord.

bedragen x € 1.000

Financiële vaste activa	Boek-waarde 1-1-2022	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Aflos-singen	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2022
Leningen aan deelnemingen	71	-	-	-	-	71
Overige langlopende leningen	4.520	75	-	- 234	-	4.361
Kapitaalverstrekking aan deelneming	80	-	-	-	-	80
Kapitaalverstrekking gemeensch. regelingen	57	-	-	-	-	57
Voorzieningen	- 1	-	1	-	-	0
Overige uitzettingen looptijd => 1 jaar	95	-	-	- 11	-	85
Totaal	**4.822**	**75**	**1**	**- 245**	**-**	**4.654**

Verstrekte geldleningen

bedragen x € 1.000

Verstrekte leningen	Oorspr. Bedrag	Rente %	Begin looptijd	Einde looptijd	Boek-waarde 1-1-2022	Opname 2022	Aflossing 2022	Boek-waarde 31-12-2022
Rentedragend								
Hypothecaire geldleningen ambtenaren	-	div	div	div	3.747	-	- 64	3.683
Startersleningen	-	div	div	div	321	-	- 76	246
Bunga Tandjung	85	3,8%	2010	2025	37	-	- 18	19
Hippisch Centrum 't Oale Spoor	12	1,0%	2021	2031	12	-	- 1	11
Werkkapitaal St. Noest	75	0,0%	2022		-	75	-	75
Memory Museum	125	1,5%	2021	2036	125	-	- 7	118
Enexis	500	2,2%	2020	2030	71	-	-	71
Totaal Rentedragend	**797**				**4.314**	**75**	**- 166**	**4.223**
Renteloos								
BBZ-leningen	-	0,0%	-	-	277	-	- 68	209
waarvan dubieus	-	0,0%	-	-	-	-	-	0
Totaal Renteloos	**-**				**277**	**-**	**- 68**	**209**
Totaal	**797**				**4.591**	**75**	**- 234**	**4.433**

In 2022 is een lening verstrekt aan st. Noest van € 75.000,--. De overige langlopende verstrekte geldleningen hebben vooral betrekking op hypothecaire geldleningen aan ambtenaren in vaste dienst van de gemeente. Er is in 2022 voor een bedrag van € 64.000,-- afgelost. De totaal uitstaande leningenportefeuille inzake personeelshypotheken bedraagt per einde 2022 € 3,7 miljoen. Vanaf 1 januari 2009 is het bij wet verboden hypothecaire geldleningen aan ambtenaren te verstrekken. De contracten die zijn afgesloten voor 1 januari 2009 blijven gehandhaafd. In 2007 is een regeling voor startersleningen opgezet. Eind 2022 staat voor € 246.000,-- aan startersleningen uit. In 2020 is een lening verstrekt aan Enexis voor een bedrag van € 71.000,--. Alle aandeelhouders is gevraagd een lening te verstrekken. Het betreft een hybride converteerbare aandeelhouderslening. Dit houdt in dat de lening op termijn omgezet kan worden in aandelen.
De leningen die worden verstrekt in het kader van de BBZ worden hier ook verantwoord.

Kapitaalverstrekking
De kapitaalverstrekking aan deelnemingen hebben betrekking op de aandelen van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Wadinko en deelnemingen die zijn ontstaan uit de verkoop van Essent NV, waaronder Enexis, en zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen betreft de bijdrage in het kapitaal van de Stadsbank Oost-Nederland. De aandelen zijn ultimo 2022 in het bezit van de gemeente Hellendoorn. Het dividend wordt verantwoord in het jaar van ontvangst.

Aandelen Twence
In 2011 zijn de aandelen in Twence B.V. (819.000 stuks) bij notariële akte overgedragen aan de Regio Twente (819 stuks tijdelijk winstdelende preferente aandelen) en aan gemeenten (818.181 gewone aandelen A). Er staan geen geldstromen of andere kosten tegenover. De verkrijgingsprijs is daarmee nihil. Het BBV schrijft ten aanzien van het activeren van deelnemingen voor dat hier de historische kostprijs of lagere marktwaarde dient te worden gehanteerd. Bij de gemeenten komen derhalve de aandelen voor nihil op de balans. Om wel een volledig beeld te krijgen van het bezit van de gemeenten dient door de gemeenten jaarlijks als toelichting op de balans melding gemaakt te worden van het aantal en soort aandelen dat men heeft. Hellendoorn bezit 46.795 gewone aandelen A.

Voorzieningen
Hierop staan de correcties wegens dubieusheid voor verstrekte leningen in het kader van de BBZ.
Overige uitzettingen looptijd => 1 jaar:
Hieronder valt de post afkoop onderhoud verkeersregelinstallaties (vri) 2016. De totale bijdrage voor 15 jaar voor het onderhoud van de vri's wordt onder deze post verantwoord.

VLOTTENDE ACTIVA

bedragen x € 1.000

Vlottende Activa	31-dec-2021	31-dec-2022
Voorraden	62	- 573
Liquide middelen	296	1.104
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	40.671	45.654
Overlopende activa	4.475	9.174
Totaal	**45.503**	**55.358**

Voorraden

bedragen x € 1.000

Voorraden	31-dec-2021	31-dec-2022
Gereed product en handelsgoederen		
Voorraad grond niet in exploitatie(verspreide percelen)	33	33
Voorraad grond niet in expl verspr perc afwaarderi	- 9	- 9
Totaal Gereed product en handelsgoederen	**25**	**25**
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie		
Vooraden in exploitatie bouwgronden	7.490	3.339
Geraamde kosten grondaankopen	- 123	- 38
Geraamde kosten planschade	- 66	- 31
Geraamde kosten bouwrijpmaken	- 3.549	- 2.760
Geraamde kosten voorbereiding en toezicht	- 665	- 397
Geraamde rentekosten	- 17	3
Geraamd exploitatieresultaat	147	572
Voorziening voorraden in exploitatie bouwgronden	- 1.071	- 863
Voorraden in expl bouwgronden afwaardering	- 7	- 7
Geraamde winstuitkeringen aan derden	- 1.968	- 339
Geraamde kostenstijging	- 135	- 78
Totaal Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	**37**	**- 598**
Grond- en hulpstoffen bouwgronden		
Voorraden niet in exploitatie bouwgronden	369	369
Voorraden niet in expl bouwgronden afwaardering	- 369	- 369
Totaal Grond- en hulpstoffen bouwgronden	**-**	**-**
Totaal	**62**	**- 573**

bedragen x € 1.000

Ontwikkeling bruto boekwaarde voorraden (vóór aftrek voorziening)	Boek-waarde 1-1-2022	Verwer-ving	Toegereken-de rente	Bouw- en woonrijp maken	Voorberei-ding en toezicht	Winst-neming en winstdeling	Opbren-gsten	Boek-waarde 31-12-2022
Gereed product en handelsgoederen								
Voorraad grond niet in exploitatie (verspreide percelen)	25	-	-	-	-	-	-	25
Totaal Gereed product en handelsgoederen	**25**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**25**
Onderhanden werk: bouwgronden in exploitatie								
Bedrijventerreinen								
Haarle	485	-	8	16	19	- 3	-	525
't Lochter III	234	-	4	240	131	2.145	3.442	-688
Brandweerkazernelocatie H'doorn	-	12	-	69	30	-	229	-117
Woningbouwgebieden								
Daarle West	- 82	-	- 1	-	7	82	264	-259
Kruidenwijk Zuid fase 1 (Heemtuin)	- 231	-	- 4	74	17	-	-	-144
Hellendoorn Noord fase 1	750	-	12	435	77	-	-	1.274
De Branderij	- 54	-	- 1	75	4	-	-	23
Schoolstraat/Salomonsonstraat	6	-	0	6	28	164	554	-348
Totaal onderhanden werk: bouwgronden in exploitatie	**1.108**	**12**	**18**	**915**	**313**	**2.388**	**4.489**	**265**
Grond- en hulpstofen bouwgronden								
Grond- en hulpstofen bouwgronden	-	-	-	-	-	-	-	0
Totaal grond- en hulpstoffen bouwgronden	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**0**
Totaal	**1.133**	**12**	**18**	**915**	**313**	**2.388**	**4.489**	**290**

De voorraden hebben overwegend betrekking op gronden en onderhanden werken in de sfeer van de grondexploitatie. Voor een inhoudelijke toelichting op de ontwikkelingen in de grondexploitaties verwijzen wij u naar paragraaf grondbeleid.

In de voorraad verspreide percelen (onder "gereed product en handelsgoederen") hebben zich in 2022 geen wijzigingen voorgedaan. De voorraden onderhanden werk hebben volledig betrekking op de bouwgronden die in exploitatie zijn.

De tabel "Ontwikkeling bruto boekwaarde voorraden" laat de ontwikkeling van de voorraden gedurende 2022 zien. De bouwgronden in exploitatie zijn per complex genoemd. De boekwaarden in deze tabel zijn niet gecorrigeerd voor de te verwachten verliezen. De boekwaarde per 1 januari wordt verhoogd met de kosten van verwerving, rente, bouw- en woonrijp maken en voorbereiding; verhoogd met de (tussentijdse) winstneming en verlaagd met de opbrengsten. De boekwaarde van de voorraden bestaan uit het saldo van de gerealiseerde kosten en opbrengsten, waarin ook de reeds genomen winsten en de te verwachten verliezen zijn verwerkt. De boekwaarde sluit eveneens aan met de verwachte nog te behalen opbrengsten, kosten en verliezen en winsten. In bovenstaande tabel ziet u de ontwikkelingen die zich in 2022 hebben voorgedaan. Deze worden hierna toegelicht.

- Onder 'verwerving' is een toename te zien van € 12.000,--. Dit betreft de inbreng van de boekwaarde van de grond die beschikbaar is gesteld voor de "Brandweerlocatie Kasteelstraat Hellendoorn". Voor deze nieuwe grex hebben we geen aanvullende gronden hoeven te verwerven.
- Er is in 2022 € 18.000,-- rente toegerekend aan de grondexploitatie, gebaseerd op de boekwaarde per 1 januari. De rente is afwijkend van de reguliere rente-omslag voor vaste activa en is gebaseerd op de voorschriften BBV die hiervoor gelden.
- In de grondexploitaties 't Lochter III en Hellendoorn Noord zijn de meeste kosten voor bouw- en woonrijp maken gemaakt. Het totaal aan deze kosten bedroeg in 2022 ruimt € 0,9 miljoen.
- Ook dit jaar is er door de ambtelijke organisatie veel inzet gepleegd voor de grondexploitaties, die verantwoordt wordt onder 'voorbereiding en toezicht'. Er is voor een bedrag van € 313.000,-- aan ambtelijke kosten (incl. overhead) toegerekend.

- De winstdeling en winstneming zorgen voor een verhoging van de boekwaarde. In 2022 is aan de marktpartijen van 't Lochter III een winstdeling van € 1,8 miljoen, er is ook € 345.000,-- aan winstneming voor Hellendoorn. Daarnaast is er door de gemeente op andere expoitaties voor in totaliteit per saldo € 243.000,-- aan (tussentijdse) winsten genomen.
- De verkoop van kavels leverde in totaliteit ruim € 4,5 miljoen op. Op 't Lochter III is 2,5 hectare grond geleverd. De resterende kavels van de locatie Schoolstraat/Salomonsonstraat zijn geleverd in 2022.

Onderstaande tabel laat een vergelijking zien van de ontwikkeling van de voorraad bouwgrond in exploitatie over de jaren 2022 en 2021. De mutatie in de netto oppervlakte heeft alleen betrekking op 2022.

bedragen x € 1.000

Voorraad bouwgrond in exploitatie	Netto oppervlakte (in m2)	2021	2022
Balans per 1 januari	**43.569**	**8.663**	**1.108**
Toename			
Grondverwerving	1.723	9	12
Diverse voorbereidingskosten		1.245	1.227
Rentebijschrijving		152	18
Winstdeling met derden		420	1.800
Winstneming gemeente		416	588
Totaal toename	**1.723**	**2.242**	**3.646**
Afname			
Opbrengst verkopen	- 29.454	- 9.796	- 4.489
Afboeken bovenmatige boekwaarde		-	-
Afsluiten complexen en overige bijdragen		-	-
Herverkaveling/afronding	1		
Totaal afname	**- 29.453**	**- 9.796**	**- 4.489**
Balans per 31 december vóór aftrek voorziening	**15.839**	**1.108**	**265**
Voorziening			
Voorziening toekomstige verliezen		- 1.071	- 863
Balans per 31 december incl. voorziening	**15.839**	**37**	**- 598**

Voorziening toekomstige verliezen grondexploitaties

Aan de meeste grondexploitaties zijn bepaalde financiële risico's verbonden. Indien tekorten worden voorzien op gronden die reeds in exploitatie zijn genomen, dan wordt hiervoor een bedrag opgenomen in de voorziening toekomstige verliezen grondexploitaties. De stand van de voorziening voor de in exploitatie zijnde gebieden bedraagt per ultimo 2022 € 1,09 miljoen ten opzichte van € 1,07 miljoen in 2021. Van de € 1,09 miljoen is € 863.000,-- geactiveerd en daarmee in mindering gebracht op de boekwaarde van de voorraad grond de overige € 226.000,-- is zichtbaar onder de voorzieningen aan de passivazijde van de balans. Voor een detaillering van de verwachte resultaten en de getroffen voorzieningen verwijzen wij u naar de toelichting bij paragraaf grondbeleid. De mutatie in de voorziening betreft voor deze onderdelen beperkte verschuivingen door met name wijzigingen in de te verwachten kosten.

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

bedragen x € 1.000

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31-dec-2021	31-dec-2022
Vorderingen op openbare lichamen		
Debiteuren Openbare Lichamen	437	1.676
Totaal Vorderingen op openbare lichamen	**437**	**1.676**
Overige vorderingen		
Belastingdebiteuren gecombineerde aanslag	337	321
Debiteuren algemeen	4.482	1.381
Debiteuren bijstandsverlening	1.049	1.073
Debiteuren nog te ontvangen	964	1.054
Verzekeringspremies	-	-
Rekening Courant SVN (Startersleningen)	987	1.075
Totaal Overige vorderingen	**7.819**	**4.904**
Voorziening dubieuze debiteuren		
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	- 402	- 355
Voorziening dubieuze debiteuren WWB	- 730	- 783
Totaal Voorziening dubieuze debiteuren	**- 1.132**	**- 1.138**
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Schatkistbankieren	33.546	40.212
Totaal Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan éér jaar	**33.546**	**40.212**
Totaal	**40.671**	**45.654**

Evenals voorgaand jaar is de voorziening voor dubieuze debiteuren WWB en BBZ op statische wijze bepaald. Per openstaande vordering is het risico van oninbaarheid ingeschat en op basis hiervan is de voorziening voor dubieuze debiteuren verantwoord.

De voorziening dubieuze debiteuren algemeen is bepaald over het totaal openstaand saldo. Deze voorziening wordt via 2 methodieken vastgesteld:

1. Statische bepaling: Gekeken is naar debiteuren met een openstaand saldo van € 25.000,-- of hoger waarvan op dit moment de verwachting is dat (een deel van) de vordering niet verhaalbaar is en debiteuren waarvoor een dwangsom is opgelegd.
2. Dynamische bepaling: Betreft het openstaand saldo per dienstjaar (minus het saldo dat meegenomen is bij de statische bepaling). Van dit openstaand saldo is een percentage meegenomen in de voorziening. De percentages zijn gebaseerd op algemeen gebruikte percentages.

1999 t/m 2018:	100%	dubieus
2019:	75%	dubieus
2020:	50%	dubieus
2021:	25%	dubieus

De voeding van de voorziening dubieuze debiteuren is als volgt: Belastingdebiteuren worden gesplitst in een deel dat ten laste komt van de afvalstoffenheffing en een deel rioolheffing. Hierbij wordt rekening gehouden met de verdeelsleutel voor bedrijven en particulieren. Daarnaast komt een deel ten laste van de algemene middelen (programma 6). De overige debiteuren komen volledig ten laste van de algemene middelen (programma 6).
In totaal is voor een bedrag van € 1.138.000,-- aan dubieuze vorderingen opgenomen.

Onder de overige kortlopende uitzettingen zijn de middelen opgenomen die uitstaan bij de schatkist. Dit zijn liquide middelen die tijdelijk worden weggezet. Ultimo 2022 staat er nog voor € 40,2 miljoen aan geldmiddelen bij de schatkist uit (2021: € 33,5 miljoen).

Schatkistbankieren

In 2014 is het schatkistbankieren verplicht geworden. In onderstaand overzicht is aangegeven wat het drempelbedrag is dat buiten de schatkist gehouden mag worden en welke bedrag de gemeente Hellendoorn gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist heeft gehouden.

bedragen x € 1.000

Schatkistbankieren		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
(1a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	62.361	118.659	115.849	111.004
(1b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(1) = (1a) / (1b)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**693**	**1.304**	**1.259**	**1.207**
Drempelbedrag					
(2a)	Begrotingstotaal verslagjaar	100.555	100.555	100.555	100.555
(2b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	100.555	100.555	100.555	100.555
(2c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-	-	-	-
(2) = nieuwe berekening	**Drempelbedrag vanaf 1 juli 2021**	**2.011**	**2.011**	**2.011**	**2.011**
(3a) = (2) > (1)	**Ruimte onder het drempelbedrag**	**1.318**	**707**	**752**	**805**
(3b) = (1) > (2)	**Overschrijding van het drempelbedrag**	**-**	**-**	**-**	**-**

Liquide middelen

bedragen x € 1.000

Liquide middelen	31-dec-2021	31-dec-2022
Banksaldi	294	1.102
Kassaldi	2	2
Totaal	**296**	**1.104**

De liquide middelen laten ultimo 2022 een stand zien van € 1,1 miljoen. (2021: € 0,3 miljoen).

Overlopende activa

bedragen x € 1.000

Overlopende activa	31-dec-2021	31-dec-2022
Nog te ontvangen bijdrage overheidslichamen	754	4.711
Overig nog te ontvangen bedragen	3.448	3.885
Overige vooruitbetaalde bedragen	272	578
Totaal	**4.475**	**9.174**

Overlopende activa zijn lasten die in 2022 als uitgave zijn geboekt, maar die feitelijk tot 2023 of latere jaren behoren. Daarnaast bestaat overlopende activa ook uit baten die in 2022 als bate zijn geboekt, maar die pas in 2023 of later daadwerkelijk tot een ontvangst zullen leiden.

De nog te ontvangen bijdrage overheidslichamen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

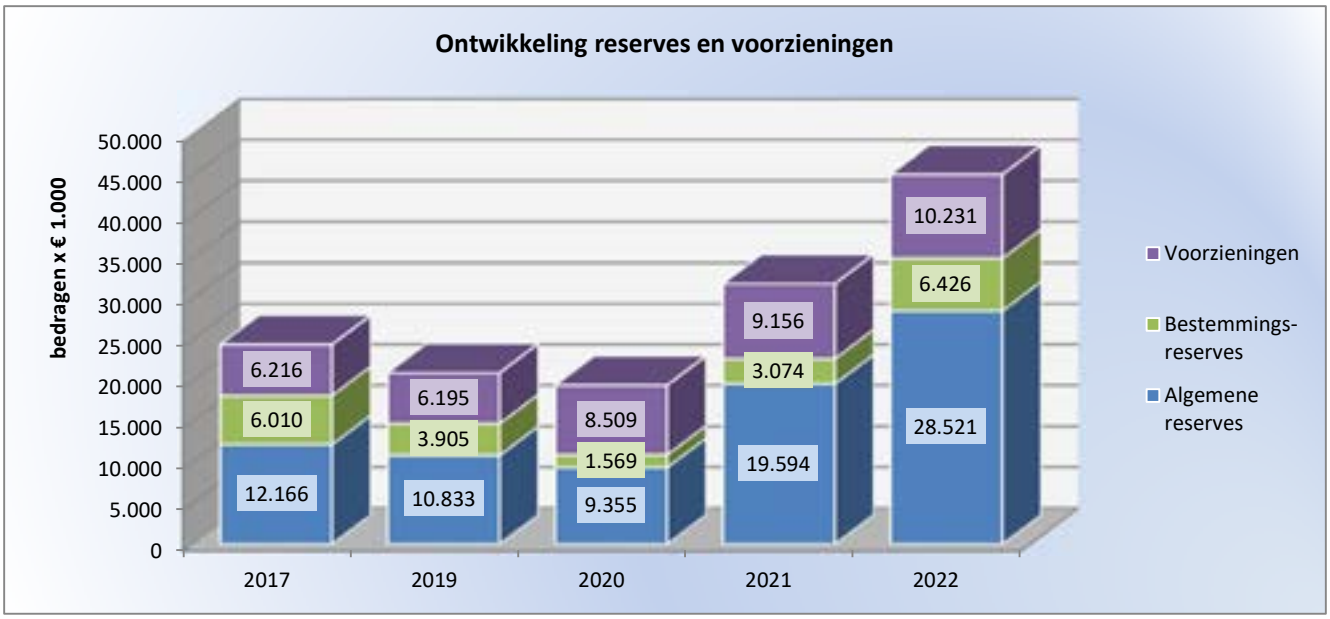
Nog te ontvangen bijdrage overheidslichamen	31-dec-2021	Toevoe-gingen	Ontvangen bedragen	31-dec-2022
Nederlandse overheidslichamen				
Gemeenschappelijk Regeling inzake Soweco	-	1.092	-	1.092
Regio Twente bijdrage maatregelhulp en WVHS	-	-	-	-
Belastingdienst	57	311	58	311
BNG	-	-	-	-
Gemeente inzake diverse detachering	89	-	89	-
Gemeente inzake stichting Noest	136	-	136	0
SVB	-	8	-	8
UWV	17	38	17	38
Provincie inzake retaildeal	-	65	-	65
Provincie inzake Programma Verkeersveiligheid	134	575	134	575
Provincie inzake Nationaal Park Sallandse Heuvelrug	32	33	-	65
Nederlandse overheidslichamen	**465**	**2.123**	**434**	**2.154**
Rijk				
Rijk inzake Specifieke Uitkering Stimulering Sport (SPUK)	23	96	4	115
Rijk inzake hersteloperatie/gedupeerden KOT/SZW/BZK	-	5	6	- 1
Rijk inzake Gebundelde Uitkering (BUIG)	21	18	21	18
Rijk inzake Normbedrag gemeentelijke opvang Oekraïners (GOO)	-	2.424	-	2.424
Rijk inzake Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO)	245	-	245	0
Rijk	**289**	**2.543**	**275**	**2.557**
Europese overheidslichamen	-	-	-	-
Europese overheidslichamen	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal	**754**	**4.665**	**709**	**4.711**

Vaste passiva

bedragen x € 1.000

Vaste passiva	31-dec-2021	31-dec-2022
Eigen Vermogen	26.752	40.420
Voorzieningen	9.156	10.231
Langlopende schulden	119.997	114.444
Totaal	**155.905**	**165.094**

Ontwikkeling gemeentelijke reserves en voorzieningen

In 2022 is de totale positie van reserves en voorzieningen toegenomen met een bedrag van circa € 13,4 miljoen, waarmee het totaal van de reserves en voorzieningen uitkomt op € 45,2 miljoen (2021: € 31,8 miljoen).

Eigen vermogen / reserves

bedragen x € 1.000

Eigen Vermogen	31-dec-2021	31-dec-2022
Resultaat boekjaar	4.085	5.473
Algemene reserves	19.594	28.521
Bestemmingsreserves	3.074	6.426
Totaal	**26.752**	**40.420**

De algemene reserves zijn reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven. De daarin vastgelegde middelen kunnen dan ook nog vrijelijk worden ingezet. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan reeds een concrete bestemming is gegeven. Dit betekent dat de uiteindelijke bestedingsrichting reeds nadrukkelijk is aangegeven. Deels is dat gebeurd op basis van wet- en regelgeving of afspraken met andere overheden of maatschappelijke organisaties.

bedragen x € 1.000

Reserves	Saldo 1-1-2022	Stortin-gen	Afschrijving activa	Onttrek-kingen	Saldo 31-12-2022
Rekeningsaldo					
Rekeningsaldo te bestemmen	4.085	5.473	-	- 4.085	5.473
Totaal Rekeningsaldo	**4.085**	**5.473**	**-**	**- 4.085**	**5.473**
Algemene Reserve					
Vrij aanwendbare Reserve	9.624	12.164	-	- 4.373	17.414
Financieringsreserve	3.886	4.218	-	- 166	7.937
Bufferreserve grondexploitatie	6.085	1.237	-	- 4.152	3.170
Totaal Algemene Reserve	**19.594**	**17.618**	**-**	**- 8.691**	**28.521**
Bestemmingsreserves					
Reserve Salomonsonhuis / zorgpunt	164	-	-	-	164
Reserve Armoede- en schuldenaanpak	286	669	-	-	955
Reserve groenrenovaties	7	-	-	-	7
Reserve 1/3-regeling accommodatiebeleid	112	50	-	- 2	160
Reserve kunst	-	41	-	-	41
Reserve rood-voor-rood	80	-	-	-	80
Reserve reconstructie plattelandsvernieuwing	136	-	-	-	136
Reserve wachtgelden huidige wethouders	463	45	-	- 463	45
Reserve duurzame energiemaatregelen	367	401	-	- 112	656
Reserve Co-financieringsfonds N35	679	62	-	-	741
Reserve invoeringkosten omgevingswet	779	206	-	-	985
Reserve revolverend fonds energiewerkgroepen	-	120	-	-	120
Reserve Statushouders en ontheemden (Oekraïne)	-	2.335	-	-	2.335
Totaal Bestemmingsreserves	**3.074**	**3.929**	**-**	**- 577**	**6.426**
Totaal	**26.752**	**27.020**	**-**	**- 13.353**	**40.420**

De gemeente Hellendoorn kent een drietal algemene reserves, met een totaalsaldo van € 28,5 miljoen (2021: € 19,6 miljoen). In vergelijking met het afgelopen jaar is de stand van deze reserves per saldo met € 8,9 miljoen gestegen. Deze vermeerdering is iets hoger dan we hadden begroot (€ 8,7 miljoen). De stijging is het saldo van de stortingen (€ 17,6 miljoen) en onttrekkingen (€ 8,7 miljoen).

Stortingen (€ 17,6 miljoen)

- Storting van € 0,5 miljoen in de VAR vanwege gereserveerde kapitaallasten Reggesteyn;
- Storting van € 3,4 miljoen in de VAR met betrekking tot saldo jaarrekening 2021;
- Storting van € 0,3 miljoen in de VAR middels resultaatbestemming jaarrekening 2021 voor overheveling budgetten naar 2022;
- Storting van het saldo van de bestuursrapportage 2022 van € 0,8 miljoen in de VAR;
- Storting van € 2,7 miljoen in VAR middels de najaarsrapportage 2022 voor overheveling budgetten naar 2023;
- Storting van het saldo van de najaarsrapportage 2021 en 2022 van € 3,9 miljoen in de VAR;
- Storting van € 0,6 miljoen in de financieringsreserve ter verbetering van de financieringspositie;
- Storting van € 0,6 miljoen in de financieringsreserve vanuit de voorziening APPA
- Storting van € 3,0 miljoen in de financieringsreserve door surplus saldo in de bufferreserve;
- Storting van € 1,2 miljoen in de bufferreserve grondexploitatie door tussentijdse winstneming op grondexploitaties en boekwinsten op verkocht vastgoed;

  Diverse kleinere stortingen van in totaal € 0,6 miljoen.

Onttrekkingen (€ 8,7 miljoen)

- Een onttrekking van € 0,2 miljoen uit de VAR in verband met kosten Agenda voor Twente;
- Een onttrekking van € 0,1 miljoen uit de VAR voor het instellen van het revolverend fonds energiewerkgroepen;
- Een onttrekking van € 0,2 miljoen uit de VAR voor de dekking lokale uitvoering WSW;
- Een onttrekking van € 0,1 miljoen uit de VAR voor de dekking effecten corona op de jeugd;
- Een onttrekking van € 0,3 miljoen uit de VAR voor de dekking integraal plan Sociaal en Maatschappelijk domein;
- Een onttrekking van € 1,7 miljoen uit de VAR voor de aanwending van diverse doorgeschoven budgetten uit 2021 naar 2022;
- Een onttrekking van € 0,6 miljoen uit de VAR voor versnelling woningbouw;
- Een onttrekking van € 0,5 miljoen uit de VAR voor oplossing knelpuntennota;
- Een onttrekking van € 0,3 miljoen uit de VAR voor korte termijn aanpak armoede en schulden;
- Een onttrekking van € 0,2 miljoen uit de financieringsreserve ter dekking van de aangepaste afschrijvingstermijn parkeergarage;
- Een onttrekking van € 0,4 miljoen uit de bufferreserve grondexploitatie ter dekking van de OZB-verlaging woningen.
- Een onttrekking van € 3,0 miljoen uit de bufferreserve grondexploitatie vanwege het surplus saldo.
- Een onttrekking van € 0,8 miljoen uit de bufferreserve grondexploitatie vanwege het terugdraaien van teveel genomen winst en het verrekenen van verplichtingen.
- Diverse kleinere onttrekkingen van in totaal € 0,3 miljoen.

Eind 2022 kent de gemeente Hellendoorn 13 bestemmingsreserves. Het totaalsaldo van de bestemmingsreserves bedraagt € 6,4 miljoen (2021: € 3,1 miljoen). De toename van het saldo bedraagt € 3,3 miljoen en kan als volgt worden verklaard:

Stortingen (€ 3,9 miljoen)

- Een storting van € 0,7 miljoen in de reserve armoede- en schuldenaanpak vanwege saldi bijzondere bijstand, energietoeslag en middelen TONK;
- Een storting van € 0,4 miljoen in de reserve duurzame energiemaatregelen door gesaldeerde storting SDE en opwekking zonnepanelen en uitvoeringskosten klimaatakkoord;
- Een storting van € 0,1 miljoen in de reserve co-financieringsfonds N35 vanwege vrijval kapitaallasten door minder investeringskosten Noord-Zuidverbinding;
- Een storting van € 0,2 miljoen in de reserve invoeringskosten omgevingswet vanwege niet benutte budgetten door vertraging wetgeving.
- Een storting van € 0,1 miljoen in de reserve revolverend fonds energiewerkgroepen om de gemeentelijke energiewerkgroepen van (voor)financiering te voorzien bij de initiatieven voor duurzame energieprojecten.
- Een storting van € 2,3 miljoen in de reserve statushouders en ontheemden (Oekraïne) voor opvang en huisvesting.
- Diverse kleinere stortingen van in totaal € 0,1 miljoen.

Onttrekkingen (€ 0,6 miljoen)

- Een onttrekking van € 0,5 miljoen uit de reserve wachtgelden huidige wethouders voor het op peil brengen van de voorziening wachtgelden oud-wethouders.
- Een onttrekking van € 0,1 miljoen uit de reserve duurzame energiemaatregelen voor kapitaal- en onderhoudslasten.

Onderstaande tabel geeft de aard/doel van de reserves weer:

Reserve	Doel
Rekeningsaldo	
Rekeningsaldo te bestemmen	Het rekeningsaldo van het jaar wordt aan deze reserve toegevoegd/ onttrokken. Bij de behandeling van de jaarrekening geeft de raad aan hoe het saldo wordt bestemd.
Algemene Reserves	
Vrij aanwendbare Reserve	De reserve wordt gebruikt om de verschillen tussen begrote en werkelijke uitgaven op te vangen zoals de saldi op basis van begroting, rapportages en jaarrekening, alsmede voor de bekostiging van incidentele uitgaven die de post “onvoorzien” te boven gaan.
Financieringsreserve	De reserve heeft twee doelen: 1. Verbeteren financieringspositie; 2. Financieringsfunctie
Bufferreserve grondexploitatie	De reserve wordt gebruikt om de verschillen tussen begrote en werkelijke uitgaven op te vangen. De bufferreserve grondexploitatie dient als financiële buffer voor het opvangen van financiële tegenvallers van de grondexploitatie in het bijzonder.
Bestemmingsreserves	
Reserve Salomonsonhuis / zorgpunt	Deze reserve is gevormd uit de ontvangen gelden uit de liquidatie van de Stichting Salomonsonhuis. De gelden werden ter beschikking gesteld onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat de middelen moeten worden aangewend voor projecten in het kader van de Zorg.
Reserve Armoede- en schuldenaanpak	De reserve is inzetbaar om knelpunten op het terrein van armoede en schulden bij inwoners of instanties op te lossen.
Reserve WWB	Egalisatiereserve voor de WWB, IOAW, IOAZ en BBZ.
Reserve groenrenovaties	De reserve is bedoeld voor het behoud van ingezette aanpassingen, voor extra verbeteringen of gerichte projecten in het openbaar groen en om gelden die worden ontvangen ter compensatie te kunnen reserveren zodat ze later gericht en geoormerkt kunnen worden ingezet.
Reserve 1/3-regeling accommodatiebeleid	De reserve is ingesteld om op een goede manier te kunnen inspelen op ontwikkelingen met betrekking tot wijk-, buurt- en sportaccommodaties.
Reserve rood-voor-rood	Het saldo van de kosten/ontvangsten van het gemeentelijke rood-voor-roodbeleid wordt in deze reserve gestort of aan deze reserve onttrokken.
Reserve reconstructie plattelandsvernieuwing	Beheer van (PMJP) middelen die vanuit de provincie beschikbaar zijn gesteld voor de bevordering van de reconstructie van het landelijke gebied.
Reserve wachtgelden huidige wethouders	De reserve is ingesteld om gelijkmatig een buffer op te bouwen voor toekomstige wachtgeldverplichtingen van de huidige wethouders die na de gemeenteraadsverkiezingen niet terugkeren of tussentijds aftreden, zodat wij in het verkiezingsjaar niet met hoge wachtgeldverplichtingen ineens worden geconfronteerd.
Reserve duurzame energiemaatregelen	De reserve heeft tot doel om diverse maatregelen op het gebied van gemeentelijke energiebesparing mogelijk te maken. Er is bedrag gestort ter voorfinanciering en het heeft de vorm van een zogenaamd revolverend fonds.
Reserve Co-financieringsfonds N35	Het financieel afdekken van een aantal projecten rondom de N35 en mogelijke extra bijdragen genereren.
Reserve invoeringkosten omgevingswet	Deze reserve is ter egalisatie van de middelen voor de invoering van de omgevingswet in een bepaald jaar, waarbij aan het eind van het jaar wordt bepaald welk overschot, danwel tekort er resteert.
Reserve revolverend fonds energiewerkgroepen	Dit is een revolverend fonds voor gebieden/energiewerkgroepen om hen van (voor)financiering te voorzien bij initiatieven voor energieprojecten.
Reserve Statushouders en ontheemden (Oekraïne)	De bestemmingsreserve is bedoeld om risico’s bij de opvang en huisvesting van statushouders en ontheemden op te vangen en om voorzieningen te realiseren voor het langdurig dan wel tijdelijk huisvesten van statushouders en ontheemden.

Voorzieningen

bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Saldo 1-1-2022	Stortin-gen	Aanwen-dingen	Vrijval	Saldo 31-12-2022
Voorzieningen personeel	5.177	726	- 142	- 817	4.945
Onderhoudsvoorzieningen	672	1.762	- 1.034	-	1.401
Voorzieningen van derden verkregen middelen	2.637	552	-	-	3.189
Overige voorzieningen	670	241	- 215	-	696
Totaal	**9.156**	**3.282**	**- 1.391**	**- 817**	**10.231**

Voorzieningen zijn over het algemeen gevormd voor verplichtingen, verliezen of te verwachten tegenvallers waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs valt in te schatten. Kenmerkend voor een voorziening is dat de hoogte afgestemd moet zijn op de omvang van de achterliggende verplichtingen of verliezen.

bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Saldo 1-1-2022	Stortin-gen	Aanwen-dingen	Vrijval	Saldo 31-12-2022
Voorzieningen personeel					
Voorziening APPA	1.641	-	-	- 191	1.450
Voorziening wachtgelden oud-wethouders	-	645	- 129	-	515
Voorziening wachtgelden voormalig personeel	-	20	- 13	- 8	-
Voorziening Appa ingegane pensioenen	3.536	61	-	- 618	2.979
Totaal Voorzieningen personeel	**5.177**	**726**	**- 142**	**- 817**	**4.945**
Onderhoudsvoorzieningen					
Voorziening onderhoud wegen	495	1.566	- 710	-	1.351
Voorziening onderhoud civiele kunstwerken	177	196	- 323	-	50
Totaal Onderhoudsvoorzieningen	**672**	**1.762**	**- 1.034**	**-**	**1.401**
Voorzieningen van derden verkregen middelen					
Voorziening ISV	15	-	-	-	15
Voorziening parkeerbeleid	35	-	-	-	35
Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	1.017	471	-	-	1.488
Voorziening egalisatie rioolheffing	1.569	81	-	-	1.650
Totaal Voorzieningen van derden verkregen middelen	**2.637**	**552**	**-**	**-**	**3.189**
Overige voorzieningen					
Voorziening privatisering was- en kleedruimten	670	15	- 215	-	470
Voorziening toekomstige verliezen grondbedrijf Passiva	-	226	-	-	226
Totaal Overige voorzieningen	**670**	**241**	**- 215**	**-**	**696**
Totaal	**9.156**	**3.282**	**- 1.391**	**- 817**	**10.231**

Ultimo boekjaar 2022 zijn er in de jaarrekening van de gemeente Hellendoorn 11 voorzieningen (2021 11).
Het totaalsaldo van de voorzieningen bedraagt € 10,2 miljoen (2021: € 9,2 miljoen). Het saldo is toegenomen met 1,0 miljoen, waarbij € 3,2 miljoen gestort is, € 1,4 miljoen is aangewend en € 0,8 miljoen is vrijgevallen.

Conform artikel 55 lid 1 van de BBV dient de aard van de voorzieningen te worden toegelicht in de jaarrekening.

Voorziening APPA

De voorziening Appa is gevormd voor de pensioenverplichtingen van (oud) wethouders van de gemeente Hellendoorn. In december 2015 hebt u besloten dat deze voorziening alleen bedoeld is voor de wethouders die nog niet met pensioen zijn. Bij de actuariële waardeberekeningen per 31 december 2021 moet, conform de circulaire van BZK van 14 december 2021, rekening worden gehouden met een rekenrente van 2,472%. Deze rente is gebaseerd op de 25-jaars rente per 1 oktober 2022 gepubliceerd door de DNB. Voor deze voorziening betekent dat een vrijval van € 130.000--. Tevens is er een bedrag van € 61.000,-- aan ingegaan pensioen vrijgevallen en ten gunste gekomen van de voorziening Appa ingegane pensioenen. De voorziening is hiermee op niveau.

Voorziening wachtgelden oud-wethouders
De voorziening wachtgelden (oud-)wethouders is gevormd voor de wachtgeldverplichtingen voor (oud-)wethouders. In 2022 is er een bedrag van € 645.000,-- gestort, gebaseerd op de toekomstige wachtgeldverplichting. Werkelijk is er in 2022 een bedrag van € 129.000,-- onttrokken.

Voorziening wachtgelden voormalig personeel
De voorziening is bedoeld om kosten van voormalig personeel te dekken. Halverwege 2022 is de uitkering beëindigd en kon de voorziening vrijvallen (€ 8.000,--).

Voorziening APPA ingegane pensioenen
In december 2015 heeft u besloten dat de pensioenbetalingen van reeds gepensioneerde wethouders niet meer uit de voorziening Appa bekostigd wordt, maar vanuit de lopende begroting. De pensioenen worden nog altijd betaald uit de lopende begroting. Er is wel een Voorziening Appa ingegane pensioenen ingesteld, waar een voorziening is gevormd voor de verplichting van de lopende pensioenen. Conform de circulaire van BZK van 9 december 2022 moet ook hier rekening gehouden worden met een rekenrente van 2,472%. Naar aanleiding van de actuariële waardeberekeningen per 31 december 2021 valt er € 618.000-- vrij. Dit bedrag wordt conform uw besluit ten gunste van de financieringsreserve gebracht. Tevens is er een bedrag van € 61.000,-- overgeheveld uit de voorziening Appa in verband met een ingegaan pensioen. Hiermee is de voorziening op niveau.

Bij de berekening van zowel de voorziening Appa als de voorziening Appa ingegane pensioenen is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

Sterftetabel GBM/V 2015-2020 met leeftijdsterugstellingen;
Leeftijdsterugstelling vrouw: 3 jaar of 1 jaar;
Leeftijdsterugstelling man: 5 jaar of 3 jaar;
Rekenrente 2,472%;
Pensioenleeftijd: AOW-leeftijd zoals vermeld op de site van SVB.

De Appa-pensioenen zijn met ingang van 1 januari 2023 verhoogd met 11,96%. De indexatie is opgenomen in de waardeberekeningen.

Voorziening onderhoud wegen
De voorziening onderhoud wegen is in 2017 ingesteld en er wordt jaarlijks een storting gedaan in deze voorziening. De onderhoudskosten worden ten laste gebracht van deze voorziening. In 2022 is er € 1,6 miljoen gestort in de voorziening en € 0,7 miljoen aangewend vanuit deze voorziening. De hoogte van de jaarlijkse storting is bepaald vanuit de meerjarenplanning voor wegenonderhoud. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd.

Voorziening onderhoud civiele kunstwerken
Het onderhouden van de openbare ruimte waar de civiele kunstwerken onder vallen is een kerntaak van de gemeente. De voorziening onderhoud civiele kunstwerken wordt gebruikt voor het planmatig/cyclisch onderhoud. De hoogte van de voorziening wordt bepaald middels het strategisch beheerplan civiele kunstwerken. Met het beheerplan, de middelen en de voorziening wordt invulling gegeven aan het doelmatig in stand houden van de civiele kunstwerken. In 2022 is er € 0,2 miljoen gestort in de voorziening en € 0,3 miljoen aangewend vanuit deze voorziening

Voorziening ISV
In deze voorziening worden de ontvangen bijdragen uit het stadsvernieuwingsfonds gestort. Verplichtingen uit projecten worden er uit voldaan.

Voorziening Parkeerbeleid
In deze voorziening worden de ontvangen bijdragen voor parkeergelegenheden gestort. Verplichtingen uit projecten worden er uit voldaan.

Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing
De jaarlijkse kosten van afvalinzameling en -verwerking fluctueren dermate per jaar, dat geen rechtstreekse kostendekking uit de afvalstoffenheffing kan worden verwacht. De heffing die de burger dan zou moeten betalen zou geen gestage lijn volgen, maar erg fluctueren. De voorziening is gevormd uit de ontvangen afvalstoffenheffing en dient in principe ter egalisatie. Dit jaar is er € 0,5 miljoen gestort.

Voorziening egalisatie rioolheffing
De voorziening is gevormd uit de ontvangen rioolheffing en dient in principe ter egalisatie. De jaarlijkse kosten van het beheer en onderhoud van rioleringen fluctueren dermate per jaar, dat geen rechtstreekse kostendekking uit rioolheffingen kan worden verwacht. De rioolheffing die de burger dan zou moeten betalen zou geen gestage lijn volgen, maar erg fluctueren. Dit jaar is er € 0,1 miljoen gestort.

Voorziening privatisering was– en kleedruimten
Deze voorziening is ingesteld op het moment dat was– en kleedruimten zijn geprivatiseerd. Afspraak hierbij is dat verenigingen een bijdrage van de gemeente krijgen op het moment dat de kleedkamers moeten worden vervangen / zijn afgeschreven. De voorziening is op eindwaarde gewaardeerd en jaarlijks wordt de begrote index voor het boekjaar aangepast aan de werkelijke bouwindex. In de opbouw van de voorziening gaan we uit van een bouwindex van jaarlijks 5%. In 2022 was de werkelijke bouwindex 3,43% en de bijdrage aan VV Hellendoorn is vervroegd uitbetaald. De voorziening is op peil gebracht naar een bedrag van € 470.000,-- en dat dekt de verplichtingen die we aan de vier verenigingen die nog recht hebben op een bijdrage.

Voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie- gepassiveerd
Voor de toelichting verwijzen we naar de tekst iets verderop bij de geactiveerde voorziening toekomstige verliezen grondexploitaties.
BBV voorschriften eisen dat een deel van de voorziening niet in mindering gebracht mag worden op de boekwaarde van de voorraden grond, maar als “reguliere” gepassiveerde voorziening zichtbaar moet worden op de balans. Dit is voor een bedrag van € 226.000,--. De rest van de benodigde voorziening is geactiveerd (€ 863.000,--).

Naast de bovengenoemde voorzieningen zijn er ook voorzieningen die aan de activa kant van de balans worden gepresenteerd. Het voorziene bedrag is dan in mindering gebracht op de betreffende activapost.

Het betreft de volgende 4 voorzieningen:

bedragen x € 1.000

Geactiveerde voorzieningen	Saldo 1-1-2022	Stortingen	Aanwendingen	Vrijval	Saldo 31-12-2022
Geactiveerde voorzieningen					
Voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie-A	1.071	- 209	-	-	863
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	402	2	- 48	-	355
Voorziening dubieuze debiteuren WWB	730	53	-	-	783
Voorziening dubieuze debiteuren BBZ	1	0	-	- 1	-
Totaal Geactiveerde voorzieningen	**2.204**	**- 154**	**- 48**	**- 1**	**2.001**
Totaal	**2.204**	**- 154**	**- 48**	**- 1**	**2.001**

Voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie
De voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie (VTVG) is gevormd om de verliezen die verwachten worden op de grondexploitaties (grexen) af te dekken. Van de 8 lopende grexen zijn er 4 verliesgevend: Hellendoorn Noord, Kruidenwijk Zuid, De Branderij en Brandweerkazerne-locatie Hellendoorn. Op het moment dat blijkt dat een grondexploitatie verliesgevend is, moet dit verlies meteen worden genomen, maar dat mag op basis van een contante waarde. Jaarlijks wordt de discontovoet van 2% bijgestort in de voorziening zodat bij het afwikkelen van de grondexploitatie de voorziening toereikend is. Daarnaast wordt elk jaar de grondexploitatie opnieuw tegen het licht gehouden en bekeken in hoeverre de resultaatverwachting moet worden bijgesteld. In 2022 is de voorziening geïndexeerd met € 21.000,-- op de al lopende exploitaties. Daarnaast is een verliesvoorziening van € 21.000,-- voor

het verwachte verlies op de nieuwe grex Brandweerkazerne-locatie opgenomen. De screening van de al lopende grondexploitaties laten een lager verlies zien van per saldo € 25.000,--. Per saldo zien we een toename van de voorziening van € 1.071.000,-- naar € 1.088.000,--.
De BBV voorschriften eisen dat een bepaald deel van de voorziening aan de passiva-kant van de balans moet worden opgenomen: voor een bedrag van € 226.000,-- (zie tabel op pagina 173). Het restant van € 863.000,-- blijft staan als geactiveerde voorziening.

Voorzieningen dubieuze debiteuren
Er zijn drie voorzieningen voor dubieuze debiteuren, het betreft zowel publiekrechtelijke als privaatrechtelijke vorderingen. Voor vorderingen op grond van de WWB en BBZ zijn aparte voorzieningen ingesteld.
Deze voorzieningen worden getroffen voor vorderingen die mogelijk geheel of gedeeltelijk niet inbaar zijn. De omvang wordt jaarlijks vastgesteld op basis van een lijst met openstaande vorderingen per 31 december 2022.

Langlopende schulden

bedragen x € 1.000

Langlopende schulden	31-dec-2021	31-dec-2022
Onderhandse leningen o/g	119.997	114.444
Totaal	**119.997**	**114.444**

De langlopende schuld betreft leningen aangetrokken ter invulling van de eigen financieringsbehoefte. Ultimo 2022 was daarmee een bedrag gemoeid van € 114,0 miljoen (2021: € 120,0 miljoen).

De opgenomen onderhandse leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

Opgenomen leningen	Oorspr. Bedrag	Rente %	Rente Bedrag	Begin looptijd	Einde looptijd	Looptijd (jaren)	Boek waarde 1-1-2022	Opname 2022	Aflossing 2022	Boek waarde 31-12-2022
Betreft onderhandse leningen van binnenlands banken en overige financiële instellingen										
Leningen overig										
Waterschapsbank	5.000	4,67%	173	2008	2028	20	3.500	-	- 500	3.000
BNG	10.000	1,80%	176	2020	2040	20	9.500	-	- 500	9.000
BNG	113.826	1,94%	2116	2020	2045	25	106.997	-	- 4.553	102.444
Totaal Leningen overig	**128.826**		**2.465**				**119.997**	**-**	**- 5.553**	**114.444**
Totaal	**128.826**		**2.465**				**119.997**	**-**	**- 5.553**	**114.444**

De langlopende schuld is afgenomen met € 5,6 miljoen.

bedragen x € 1.000

Netto langlopende schuld	31-dec-2021	31-dec-2022
Opgenomen langlopende geldleningen	119.997	114.444
Verstrekte langlopende geldleningen	- 4.590	- 4.432
Totaal	**115.406**	**110.011**

De netto schuld is afgenomen met € 5,4 miljoen.

Vlottende passiva

bedragen x € 1.000

Vlottende Passiva	31-dec-2021	31-dec-2022
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	6.259	7.081
Overlopende passiva	7.309	6.239
Totaal	**13.569**	**13.320**

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

bedragen x € 1.000

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31-dec-2021	31-dec-2022
Overige schulden	6.259	7.081
Totaal	**6.259**	**7.081**

De hoogte van de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar is in vergelijking met voorgaand jaar toegenomen met 0,8 miljoen.

Overlopende passiva

bedragen x € 1.000

Overlopende passiva	31-dec-2021	31-dec-2022
Ontvangen overheidsgeld met een specifiek bestedingsdoel	2.588	3.123
Overige vooruitontvangen bedragen	510	228
Overige nog te betalen bedragen	4.212	2.888
Totaal	**7.309**	**6.239**

Overlopende passiva zijn baten die in 2022 als baten zijn geboekt, maar die feitelijk tot 2023 of latere jaren behoren. Daarnaast bestaat overlopende passiva uit lasten die in 2022 als lasten zijn geboekt, maar die pas in 2023 of later daadwerkelijk tot een betaling zullen leiden.

De ontvangen overheidsgelden met een specifiek doel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

bedragen x € 1.000

Ontvangen overheidsgeld met een specifiek bestedingsdoel	31-dec-2021	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetaling	31-dec-2022
Nederlandse overheidslichamen				
Provincie inzake Klimaat energieloket	20	-	23	43
Provincie inzake Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug	12	-	-	12
Provincie inzake Sport en Jeugdhulp	405	313	-	91
Provincie inzake asbestbodemsanering	720	873	324	171
Provincie inzake Toekomstbest. en vitaal Centrum	-	-	270	270
Provincie inzake Verkeersveiligheid	-	-	75	75
Provincie inzake progr. klimaatadaptatie	-	-	63	63
Rijk inzake DPRA impulsregeling	282	83	-	200
Rijk inzake Suvis - diverse scholen	1.149	349	258	1.058
Rijk inzake spuk aanpak energiearmoede	-	-	624	624
Rijk inzake Stimulering verkeersmaatregelen	-	-	236	236
Rijk inzake SPUK Inburgering	-	-	282	282
Nederlandse overheidslichamen	**2.588**	**1.618**	**2.154**	**3.123**
Totaal	**2.588**	**1.618**	**2.154**	**3.123**

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Per 31 december 2022 bestonden de volgende, niet in de balans van de gemeente Hellendoorn opgenomen, rechten en verplichtingen:

Financiële vordering

- Met nog te ontvangen bedragen wegens bij besluit verkochte gronden/ exploitatiebijdragen in het kader van de grondexploitaties, is eind 2022 een bedrag gemoeid van ruim € 139.000,-- (ultimo 2021: € 1,5 miljoen). Dit betreffen verkopen in het plan Daarle West en een exploitatiebijdrage voor De Branderij.

Financiële garanties en verplichtingen:

- Ultimo 2022 wordt voor een bedrag van € 25,4 miljoen aan leningen garant gestaan voor een zorginstelling en een onderwijsinstelling (ultimo 2021: € 0,4 miljoen). Daarnaast staan we indirect garant voor € 0,2 miljoen aan oude gemeentegaranties (2021: € 0,3 miljoen), voor € 128,5 miljoen bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (2021: € 119,7 miljoen) en voor € 130,0 miljoen bij de Nationale Hypotheek Garantie (2021: € 163,0 miljoen).

bedragen x € 1.000

Gewaarborgde leningen	Oorspr. Lening	Percentage borg	Restant geldlening 1-1-2022	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Restant geldlening 31-12-2022
Zorg- en onderwijsinstellingen (2 instelling)	1.256	100%	414	25.000	- 37	25.377
Woningcorporaties (22 leningen)	*	50%	119.710	13.054	- 4.239	128.525
Gemeentegaranties (57 leningen)	*	50%	359	-	- 167	192
Nat. Hypotheek Garantie (1.234 leningen)	*	50%	163.000	-	- 33.000	130.000
Overig	-	100%	-	-	-	0
Totaal	**1.256**		**283.482**	**38.054**	**- 37.442**	**284.094**

Balanspost: gewaarborgde geldleningen	**x**	**x**	**141.948**	**x**	**x**	**154.735**

- Bij de Bank Nederlandse Gemeenten hebben we een kredietarrangement. De kredietlimiet bedraagt € 2,5 miljoen en de intra-daglimiet € 5 miljoen.

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste financiële verplichtingen opgenomen die wij op 31 december 2022 hebben:

bedragen x € 1.000

Niet uit de balans blijkende verplichtingen	Startdatum	Einddatum	Einddatum (incl. optiejaren)	Totale fin. Verplichting	Restant verplichting per 31-12-2022	Verdere toelichting
Inkoop schoonmaakdiensten	01-04-2020	31-03-2023	31-03-2025	686	57	
Inkoop Groenafval - laden transporteren en verwerken	01-06-2019	31-05-2021	31-05-2023	158	53	
Inkoop beveiligingsdiensten	01-01-2019	31-10-2021	31-10-2024	226	103	
Inkoop raamovereenkomst onderhoud en installatie programmatuur	01-10-2020	30-09-2023	30-09-2024			*1)
Inkoop elektra	01-01-2021	31-12-2024	31-12-2025			*2)
Inkoop gas	01-01-2023	01-01-2027	01-01-2030	751	751	*3)
Inkoop wmo hulpmiddelen	01-01-2019	31-12-2022	31-12-2025			*4)
Inkoop raamovereenkomst samen 14 Jeugdzorg	01-01-2019	31-12-2022	31-12-2024			*5)
Inkoop maatwerkvervoer	01-01-2017	30-06-2020	30-06-2023			*6)

*1) dit zijn prijsafspraken en geen volumeafspraken
*2) dit zijn prijsafspraken en geen volumeafspraken
*3) de jaarkosten weergegeven als verplichting, het deel prijsafspraken niet
*4) dit zijn prijsafspraken en geen volumeafspraken, optiejaar gebruikt
*5) dit zijn prijsafspraken en geen volumeafspraken, optiejaren gebruikt t/m 2024
*6) dit zijn prijsafspraken en geen volumeafspraken, optiejaar gebruikt t/m 2023

- In 2022 is een aantal langlopende investeringsprojecten niet afgerond, waarbij het de gewoonte is om dit als restantkrediet naar het volgende boekjaar over te hevelen. Er is derhalve een “investeringsverplichting” voor deze projecten. Onderstaand is een lijst opgenomen met investeringsbedragen die bij deze jaarrekening zijn overgeheveld naar 2023.

bedragen x € 1.000

Investeringsverplichtingen	31-dec-2022
Wegenstructuur / investeringsprogramma wegen	828
Vervanging Openbare verlichting	170
Rioleringen	190
Bouwgrondexploitaties	45
Sport	398
Diverse kleinere budgetten	25
Huishoudelijk afval/containers/afvalbakken	134
Tractiemiddelen	19
Automatisering	152
Totaal	**1.961**

Vennootschapsbelasting
Vanaf 2016 zijn gemeenten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb) voor ondernemersactiviteiten. Sprake is van een onderneming in het geval er een organisatie van kapitaal en arbeid (I) is en die opereert in het economisch verkeer (II) en welke een winstverwachting (III) heeft. Over 2016 hebben we, na een lange bezwaarprocedure, met de belastingdienst overeenstemming bereikt over het niet belastingplichtig zijn op het gebied van de grondexploitatie. Dit gold in ieder geval tot en met het belastingjaar 2021. In 2022 veronderstelden we dat we zouden worden belast voor de grondexploitaties: de grootste verliesgevende grexen zijn in 2021 afgerond. Na dit voorgelegd te hebben aan de fiscus, is door hen gezegd dat we ook in 2022 niet Vpb—plichtig zijn voor de grondexploitaties, omdat er net zoveel kosten gemaakt moeten worden als er opbrengsten worden verwacht. Ook komende jaren zullen we opnieuw deze vraag voorleggen aan de fiscus.

Voor de onderdelen reclame-activiteiten (op lantaarnpalen en rotondes) en ook de exploitatie van abri's hebben wij met de belastingdienst afgesproken dat het bezwaar wordt aangehouden hangende een aantal proefprocessen van andere gemeenten. Mocht daar jurisprudentie uit ontstaan dan volgt zowel de belastingdienst als de gemeente dat. Over 2022 is al wel aangifte gedaan over de opbrengsten uit reclame-activiteiten en abri's en de fictieve winsten uit huishoudelijk afval.

Indien meer duidelijkheid is over de te volgen systematiek, informeren we u hierover en de wijze waarop we de vennootschapsbelasting gaan inbedden in begroting en jaarrekening.

Verlofsparen
Conform een aanpassing van de cao is het mogelijk om het bovenwettelijk verlof, overwerkvergoeding, gekochte bovenwettelijke uren, verlofuren uit onregelmatig werken om te zetten in spaarverlof. Dit vraagt om een actieve handeling van de medewerker en leidt niet automatisch tot spaarverlof. In 2022 heeft hier niemand een beroep op gedaan. Voor 2022 is het daarom voor ons niet mogelijk een betrouwbare schatting te maken en hebben we nog geen voorziening verlofsparen getroffen. Omdat de vervaldatum voor een deel van het verlof 1 januari 2024 is, zullen waarschijnlijk in 2023 medewerkers hun verlof om gaan zetten in spaarverlof. Hier zal dan een voorziening voor getroffen moeten worden. In 2023 zullen we het verlofsparen opnieuw beoordelen en op basis van de aanvragen en de verlofsaldi maken we een onderbouwde berekening en zullen we een voorziening treffen.

Single Information Single Audit (SISA)

SISa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A13	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A13/01*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/02*	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A13/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 *Aard controle R* *Indicator: A13/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/05*	
			€ 16.449	Ja	€ 0	€ 16.449	Ja	
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 4.239.500	€ 1.456.650	€ 0	€ 0	€ 0	€ 58.382
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
			€ 0	€ 33.600	€ 5.788.132	€ 5.788.132	Nee	
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			21	60	2	5	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
			€ 1.223	€ 1.223				
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 7.980	€ 19.000	€ 6.936	€ 17.340	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 0	€ 400	€ 400	€ 16.539	
BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-00904415	€ 76.565	€ 76.565	Ja		Nee
		2	SUVIS21-00890596	€ 96.285	€ 96.285	Ja		Nee
		3	SUVIS21-00890582	€ 99.225	€ 99.225	Ja		Ja
		4	SUVIS21-00743411	€ 0	€ 0	Ja		Ja
		5						
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-00904415	Nee	1 lokaal inmiddels voorzien van ventilatiesysteem			
		2	SUVIS21-00890596	Nee	Uitgevoerd is verwijderen ventilatiekoker aanbrengen WTW lokaal 4			
		3	SUVIS21-00890582	Ja				
		4	SUVIS21-00743411	Nee	Het werk is in uitvoering, sanering asbest en sloop van het oude ventilatiesysteem is voltooid.			
		5						
BZK	C55	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			95	€ 6.750	€ 6.750			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	0	0	0
BZK	C56	**Regeling huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2022	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)

				Aard controle n.v.t. *Indicator: C56/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/02*	*Aard controle R* *Indicator: C56/03*	*Aard controle R* *Indicator: C56/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/06*
			1	*RHA2021-02374980*	*Flexwoningen*	€ 0	€ 0	0	0
			2						
			10						
				Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/07*	Opbrengsten jaar T *Aard controle R* *Indicator: C56/08*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C56/09*	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: C56/10*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/11*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/12*
			1	*Flexwoningen*	€ 0	€ 0	Ja	Nee	Ja
			2						
			10						
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/13*	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/14*				
				Nee	n.v.t.				
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**		Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*				
				€ 354	Nee				
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten		Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
				€ 244.438	€ 0	€ 2.806	€ 0	€ 0	
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
			1						
			2						
			100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**		Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
				€ 291.924	€ 0	€ 29.040	€ 0	€ 117.510	
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
			1						
			2						
			10						
IenW	**E44**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027**		Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E44/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/02*	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering *Aard controle R* *Indicator: E44/03*	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/05*	
				€ 82.645	€ 82.645	€ 20.000	€ 20.000	Nee	
				Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/06*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/07*				
			1	0548HE-01	Nee				
			2	0548HE-02	Nee				
			3	0548HE-03	Ja				
			4	0548HE-04	Nee				
			5						
				Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/08*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/09*				
				Ja					
IenW	**E49B**	**Bodemsanering Asbest Overijssel (SiSa tussen medeoverheden)**		Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E49B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E49B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E49B/03*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E49B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E49B/05*	
				030004 Provincie Overijssel	€ 180.397	€ 274.555	Nee	Nee	
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
				€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
			1	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0			
			2	331 Drempel|aantal in Stuks	Nee	0			
			3	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone|aantal in Stuks	Nee	0			
			4	335 Aanleg van een veilige voetgangersoversteekplaats|aantal in Stuks	Nee	0			
			5	337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg|aantal in Meters	Nee	0			
			6	360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h|aantal in Stuks	Nee	0			
			7	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Nee	0			
			8						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
				€ 4.653.121	€ 126.288	€ 435.058	€ 18.689	€ 42.856	€ 0

			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 21.102	€ 0	€ 0	€ 1.068.210	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 771	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 319	€ 49.852	€ 3.796	
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.693	€ 95	
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 12.539	€ 726	
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 319	€ 66.084	€ 4.617	
		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*			
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja			
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja			
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja			
		6 Totaal	0	0				
		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)						
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)						
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*			
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		6 Totaal	0	0	0			
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 18.095	€ 0	Ja			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 670.384	€ 858.131				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken**	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken**	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten**	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is

			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
			1 SPUKSPRT22263	€ 858.131	€ 536.163	€ 195.672	€ 126.296	
			2					
			100					
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Totaal bedrag volgens beschikking Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** Aard controle R Indicator: H8/03	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** Aard controle R Indicator: H8/04	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06
			1 1038087	€ 85.142	€ 0	€ 83.174	€ 0	€ 85.142
			2 1042500	€ 37.717	€ 0	€ 8.940	€ 0	€ 8.940
			3					
			4					
			Kopie beschikkingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08				
			1 1038087	Ja				
			2 1042500	Nee				
			3					
			4					
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H12/01	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02	Eindverantwoording? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03			
			€ 13.148	Ja	Nee			
VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H21/03	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: H21/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05	
			Nee	Door ziekte en het aannemen van een opvolger heeft dit project stilgelegen.	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Beschikkingsnummer / kenmerk Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04	Eindverantwoording Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05	
			1 *SPUKIJZ-22235*	-€ 100.654	€ 100.654	€ 100.654	Ja	
			Naam locatie Aard controle n.v.t. Indicator: H25/06	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? Aard controle R Indicator: H25/07	Totale toezegging per locatie Aard controle n.v.t. Indicator: H25/08	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie Aard controle R Indicator: H25/09	Besteding per locatie Aard controle R Indicator: H25/10	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H25/11
			1 *Het Ravijn zwem sport zorg*	*Nov + dec 2021*	€ 67.654	€ 67.654	€ 67.654	€ 67.654
			2 *Het Ravijn zwem sport zorg*	*jan-22*	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000
			50					

Aanvullende toelichting Lokaal sportakkoord H8

Sportformateur

De gemeente Hellendoorn heeft een sportformateur aangesteld ten behoeve van de uitvoering lokaal sportakkoord.

Uitvoering ambities sportakkoord

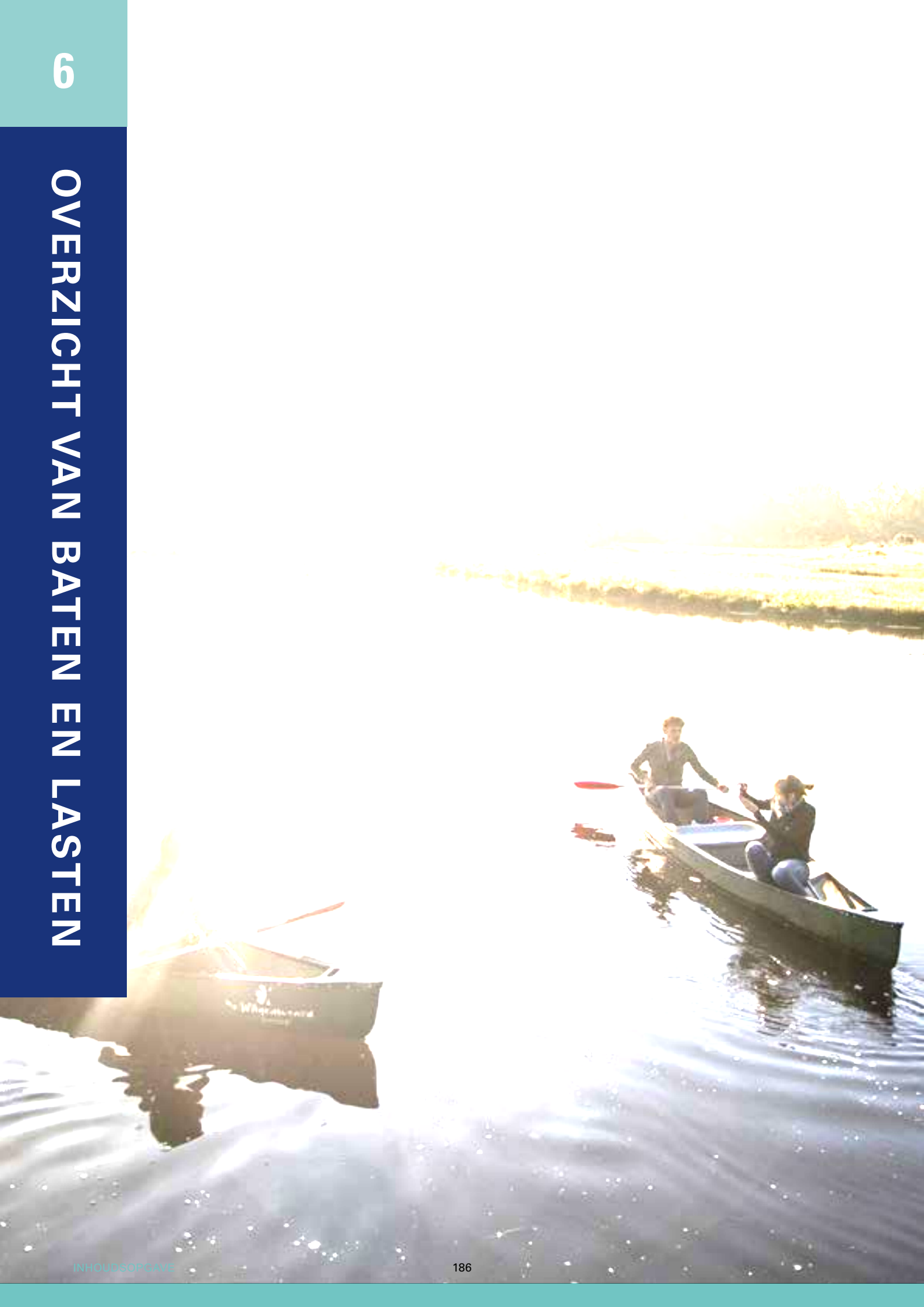
We geven uitvoering aan de ambities uit het Lokaal Sportakkoord. O.a. voor de regionale samenwerking (jaarlijks 10% van het uitvoeringsbudget) en de uitvoering van Fit aan 't Werk (€ 5.000,-- per jaar) zijn al uitgaven gedaan.

Living lab

Er is geen uitvoering gegeven aan een living lab, hiervoor is ook geen subsidie aangevraagd of ontvangen.

6

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN TOTAAL VAN ALLE PROGRAMMA'S EN MUTATIES IN RESERVES

In onderstaande tabel ziet u het overzicht van baten en lasten. De VPB bedroeg in 2022 € 0,-- en is in onderstaande tabel niet weergegeven.

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Programma's					
Lasten					
01 Werk, Economie en Inkomen	- 16.037	- 21.790	- 20.579	1.211 V	- 16.391
02 Jeugd en WMO	- 25.241	- 25.349	- 24.500	849 V	- 25.244
03 Onderwijs Cultuur en sport	- 11.060	- 11.888	- 11.810	78 V	- 11.356
04 Mobiliteit en bereikbaarheid	- 10.908	- 10.304	- 10.301	3 V	- 9.636
05 Woon en leefomgeving	- 15.332	- 19.820	- 18.667	1.153 V	- 22.932
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	- 6.248	- 7.488	- 7.216	272 V	- 6.947
Totaal Lasten	**- 84.826**	**- 96.639**	**- 93.072**	**3.567 V**	**- 92.506**
Baten					
01 Werk, Economie en Inkomen	7.794	14.186	14.075	- 111 N	8.578
02 Jeugd en WMO	544	1.526	1.607	81 V	1.238
03 Onderwijs Cultuur en sport	3.656	4.021	4.033	12 V	4.197
04 Mobiliteit en bereikbaarheid	4.466	4.440	4.558	118 V	4.372
05 Woon en leefomgeving	11.457	16.453	15.468	- 985 N	22.788
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	752	1.335	2.157	822 V	1.588
Totaal Baten	**28.670**	**41.961**	**41.898**	**- 63 N**	**42.760**
Programma's	**- 56.155**	**- 54.678**	**- 51.174**	**3.504 V**	**- 49.746**
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien					
Lasten					
OZB woningen	- 407	- 429	- 425	4 V	- 438
OZB niet-woningen	- 18	-	-	-	-
Belastingen overig	- 51	- 50	- 48	2 V	- 48
Onvoorzien	- 45	- 18	-	18 V	-
Treasury	2	- 37	- 43	- 6 N	- 80
Overhead	- 13.381	- 13.636	- 12.884	753 V	- 11.971
Heffing Vpb	-	- 12	4	16 V	176
Totaal Lasten	**- 13.899**	**- 14.182**	**- 13.395**	**787 V**	**- 12.361**
Baten					
Uitkeringen Gemeentefonds	58.682	65.936	67.164	1.228 V	60.014
OZB woningen	6.292	5.579	5.690	111 V	6.217
OZB niet-woningen	3.694	3.398	3.306	- 92 N	3.561
Belastingen overig	96	-	- 2	- 2 N	174
Treasury	511	569	1.873	1.305 V	536
Overhead	47	207	205	- 2 N	166
Totaal Baten	**69.322**	**75.689**	**78.237**	**2.548 V**	**70.668**
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien	**55.422**	**61.507**	**64.842**	**3.335 V**	**58.307**
Gerealiseerd Saldo van baten en lasten	**- 733**	**6.829**	**13.668**	**6.839 V**	**8.561**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**- 1.830**	**- 19.618**	**- 21.548**	**- 1.929 N**	**- 11.283**
Onttrekkingen	**2.563**	**12.789**	**13.353**	**563 V**	**6.807**
Mutatie reserves	**733**	**- 6.829**	**- 8.195**	**- 1.366 N**	**- 4.477**
Gerealiseerd resultaat	**- 0**	**0**	**5.473**	**5.473 V**	**4.085**

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per taakveld	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
			LASTEN		
Saldo van baten en lasten					
01 Werk, Economie en Inkomen					
2.1 Verkeer en vervoer					
3.1 Economische ontwikkeling	- 524	- 518	- 386	132 V	- 406
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 49	- 159	- 142	16 V	- 113
3.4 Economische promotie	- 388	- 442	- 392	50 V	- 433
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 167	- 3.472	- 3.089	382 V	- 258
6.3 Inkomensregelingen	- 9.423	- 11.800	- 11.146	654 V	- 9.664
6.4 WSW en beschut werk	- 4.475	- 4.318	- 4.302	16 V	- 4.571
6.5 Arbeidsparticipatie	- 1.012	- 1.082	- 1.121	- 40 N	- 946
Totaal 01 Werk, Economie en Inkomen	**- 16.037**	**- 21.790**	**- 20.579**	**1.211 V**	**- 16.391**
02 Jeugd en WMO					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 2.746	- 2.891	- 2.794	97 V	- 2.933
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	- 2.039	- 2.185	- 2.061	124 V	- 1.835
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	- 2.817	- 2.695	- 2.767	- 72 N	- 2.398
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	- 7.859	- 7.541	- 7.522	20 V	- 7.363
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	- 6.654	- 7.097	- 6.568	529 V	- 7.908
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-	- 0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	- 1.568	- 1.326	- 1.075	252 V	- 1.248
7.1 Volksgezondheid	- 1.557	- 1.613	- 1.713	- 100 N	- 1.558
Totaal 02 Jeugd en WMO	**- 25.241**	**- 25.349**	**- 24.500**	**849 V**	**- 25.244**
03 Onderwijs Cultuur en sport					
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	- 10	- 11	- 7	5 V	- 12
4.2 Onderwijshuisvesting	- 1.259	- 1.278	- 1.240	37 V	- 1.521
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	- 1.604	- 1.765	- 1.716	49 V	- 1.579
5.1 Sportbeleid en activering	- 540	- 555	- 554	1 V	- 832
5.2 Sportaccommodaties	- 4.417	- 5.037	- 5.085	- 47 N	- 4.182
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	- 1.668	- 1.659	- 1.650	9 V	- 1.734
5.4 Musea	- 6	- 6	- 6	0 V	- 10
5.5 Cultureel erfgoed	- 33	- 44	- 19	25 V	- 59
5.6 Media	- 1.523	- 1.533	- 1.533	- 1 N	- 1.430
Totaal 03 Onderwijs Cultuur en sport	**- 11.060**	**- 11.888**	**- 11.810**	**78 V**	**- 11.356**
04 Mobiliteit en bereikbaarheid					
2.1 Verkeer en vervoer	- 7.005	- 6.460	- 6.426	35 V	- 5.896
2.2 Parkeren	- 749	- 733	- 708	25 V	- 672
2.5 Openbaar vervoer	- 221	- 224	- 214	10 V	- 211
7.2 Riolering	- 2.933	- 2.887	- 2.953	- 66 N	- 2.857
Totaal 04 Mobiliteit en bereikbaarheid	**- 10.908**	**- 10.304**	**- 10.301**	**3 V**	**- 9.636**
05 Woon en leefomgeving					
2.1 Verkeer en vervoer	- 470	- 485	- 494	- 8 N	- 523
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	- 3.864	- 6.568	- 6.067	501 V	- 10.842
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 2.237	- 2.275	- 2.276	- 1 N	- 2.120
7.3 Afval	- 3.598	- 3.526	- 3.509	17 V	- 3.917
7.4 Milieubeheer	- 1.403	- 1.760	- 1.593	167 V	- 1.573
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	- 396	- 367	- 377	- 11 N	- 470
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 616	- 791	- 748	43 V	- 500
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	- 1.224	- 2.646	- 2.301	346 V	- 1.259
8.3 Wonen en bouwen	- 1.523	- 1.402	- 1.303	99 V	- 1.729
Totaal 05 Woon en leefomgeving	**- 15.332**	**- 19.820**	**- 18.667**	**1.153 V**	**- 22.932**
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening					
0.1 Bestuur	- 1.616	- 2.911	- 2.887	24 V	- 2.002
0.2 Burgerzaken	- 765	- 889	- 842	46 V	- 737
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	- 309	- 242	- 219	23 V	- 876
0.5 Treasury	2	- 37	- 43	- 6 N	- 80
0.61 OZB woningen	- 407	- 429	- 425	4 V	- 438

0.62 OZB niet-woningen	- 18	-	-	-	-
0.64 Belastingen overig	- 51	- 50	- 48	2 V	- 48
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds					
0.8 Overige baten en lasten	- 328	- 58	0	58 V	- 16
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	- 12	4	16 V	176
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	- 2.436	- 2.356	- 2.349	7 V	- 2.346
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 840	- 1.050	- 918	131 V	- 970
Totaal 06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	**- 6.767**	**- 8.034**	**- 7.727**	**306 V**	**- 7.337**
99 Overhead					
0.4 Overhead	- 13.381	- 13.636	- 12.884	753 V	- 11.971
Totaal 99 Overhead	**- 13.381**	**- 13.636**	**- 12.884**	**753 V**	**- 11.971**
Saldo van baten en lasten	**- 98.725**	**- 110.821**	**- 106.468**	**4.354 V**	**- 104.867**
Mutatie reserves	**- 1.830**	**- 19.618**	**- 21.548**	**- 1.929 N**	**- 11.283**
Resultaat	**- 100.555**	**- 130.440**	**- 128.015**	**2.424 V**	**- 116.151**

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per taakveld	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
			BATEN		
Saldo van baten en lasten					
01 Werk, Economie en Inkomen					
2.1 Verkeer en vervoer	45	45	-	- 45 N	-
3.1 Economische ontwikkeling	-	-	-	-	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	35	124	122	- 2 N	86
3.4 Economische promotie	583	625	618	- 8 N	675
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-	6.082	6.019	- 63 N	2
6.3 Inkomensregelingen	6.347	6.524	6.512	- 12 N	7.040
6.4 WSW en beschut werk	760	713	725	13 V	722
6.5 Arbeidsparticipatie	24	73	79	6 V	53
Totaal 01 Werk, Economie en Inkomen	**7.794**	**14.186**	**14.075**	**- 111 N**	**8.578**
02 Jeugd en WMO					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	194	216	237	20 V	248
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-	56	64	8 V	40
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	100	141	184	42 V	91
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	250	280	290	10 V	295
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-					
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	832	833	1 V	533
6.82 Geëscaleerde zorg 18-					
7.1 Volksgezondheid	-	-	-	-	31
Totaal 02 Jeugd en WMO	**544**	**1.526**	**1.607**	**81 V**	**1.238**
03 Onderwijs Cultuur en sport					
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	16	17	14	- 3 N	13
4.2 Onderwijshuisvesting	27	27	20	- 6 N	284
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	269	596	603	6 V	274
5.1 Sportbeleid en activering	363	384	397	12 V	699
5.2 Sportaccommodaties	1.824	1.831	1.816	- 15 N	1.712
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	665	660	664	4 V	702
5.4 Musea	-	-	2	2 V	2
5.5 Cultureel erfgoed	8	8	15	7 V	20
5.6 Media	486	499	502	4 V	490
Totaal 03 Onderwijs Cultuur en sport	**3.656**	**4.021**	**4.033**	**12 V**	**4.197**
04 Mobiliteit en bereikbaarheid					
2.1 Verkeer en vervoer	98	121	194	73 V	163
2.2 Parkeren	81	81	74	- 7 N	73
2.5 Openbaar vervoer	33	33	36	3 V	35
7.2 Riolering	4.254	4.205	4.254	49 V	4.101
Totaal 04 Mobiliteit en bereikbaarheid	**4.466**	**4.440**	**4.558**	**118 V**	**4.372**
05 Woon en leefomgeving					
2.1 Verkeer en vervoer	-	-	7	7 V	1
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.926	6.596	6.453	- 143 N	11.913
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	57	54	50	- 5 N	52
7.3 Afval	4.888	4.918	4.800	- 119 N	5.030
7.4 Milieubeheer	5	365	242	- 123 N	183
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	429	429	479	50 V	448
8.1 Ruimte en leefomgeving	44	62	71	9 V	130
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.204	2.624	1.794	- 831 N	2.042
8.3 Wonen en bouwen	904	1.404	1.572	168 V	2.990
Totaal 05 Woon en leefomgeving	**11.457**	**16.453**	**15.468**	**- 985 N**	**22.788**
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening					
0.1 Bestuur	-	-	748	748 V	554
0.2 Burgerzaken	329	376	433	57 V	432
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	341	769	769	0 V	379
0.5 Treasury	511	569	1.873	1.305 V	536
0.61 OZB woningen	6.292	5.579	5.690	111 V	6.217

0.62 OZB niet-woningen	3.694	3.398	3.306	- 92 N	3.561
0.64 Belastingen overig	96	-	- 2	- 2 N	174
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeent	58.682	65.936	67.164	1.228 V	60.014
0.8 Overige baten en lasten	-	-	4	4 V	-
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-	-	-	-	85
1.2 Openbare orde en veiligheid	82	190	204	14 V	139
Totaal 06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	**70.027**	**76.817**	**80.189**	**3.372 V**	**72.090**
99 Overhead					
0.4 Overhead	47	207	205	- 2 N	166
Totaal 99 Overhead	**47**	**207**	**205**	**- 2 N**	**166**
Saldo van baten en lasten	**97.992**	**117.650**	**120.135**	**2.485 V**	**113.428**
Mutatie reserves	**2.563**	**12.789**	**13.353**	**563 V**	**6.807**
Resultaat	**100.555**	**130.440**	**133.488**	**3.048 V**	**120.235**

Aanwending onvoorzien

bedragen x € 1.000

Aanwending onvoorzien	Rekening 2022
Stelpost	
Onvoorzien	45
Totaal stelpost	**45**
Aanwending	
Extern onderzoek rol Hellendoorn in onteigening Joods vastgoed	- 9
Onderzoek invloed aanleg glasvezel op bodemgesteldheid Daarlerveen	- 8
Onderzoek bewonerstevredenheid schadeafwikkeling kanaal Almelo-De Haandrik	- 10
Totaal aanwending	**- 27**
Restant stelpost onvoorzien	**18**

In onderstaande tabel ziet u dat het structurele resultaat € 3,0 miljoen positief is

Structureel resultaat

bedragen x € 1.000

Structureel resultaat	Rekening 2022
Resultaat	
Saldo van baten en lasten	13.668
Mutatie reserves	- 8.195
Resultaat	**5.473**
Af: incidentele baten en lasten	
Incidentele baten en lasten	10.238
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves	- 7.726
Af: incidentele baten en lasten	**2.512**
Structureel resultaat	**2.961**

Een specificatie van de incidentele baten en lasten vindt u op de volgende pagina's

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

In onderstaande overzichten wordt weergegeven welke uitgaven en inkomsten alleen in 2022 plaatsvinden, de zogenaamde incidentele uitgaven of inkomsten.

bedragen x € 1.000

Totaal - Incidentele baten en lasten	Rekening 2022
Incidentele lasten	
01 Werk, Economie en Inkomen	- 5.446
02 Jeugd en WMO	- 552
03 Onderwijs Cultuur en sport	- 326
04 Mobiliteit en bereikbaarheid	- 77
05 Woon en leefomgeving	- 1.081
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	- 26
99 Overhead	2.626
Totaal incidentele lasten	**- 4.882**
Incidentele baten	
01 Werk, Economie en Inkomen	6.211
02 Jeugd en WMO	997
03 Onderwijs Cultuur en sport	267
04 Mobiliteit en bereikbaarheid	97
05 Woon en leefomgeving	1.632
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	5.916
99 Overhead	-
Totaal incidentele baten	**15.120**
Incidentele toevoegingen reserves	
01 Werk, Economie en Inkomen	- 3.004
02 Jeugd en WMO	- 50
03 Onderwijs Cultuur en sport	- 41
04 Mobiliteit en bereikbaarheid	- 120
05 Woon en leefomgeving	- 1.809
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	- 15.942
99 Overhead	-
Totaal incidentele toevoegingen reserves	**- 20.966**
Incidentele onttrekkingen reserves	
01 Werk, Economie en Inkomen	-
02 Jeugd en WMO	2
03 Onderwijs Cultuur en sport	-
04 Mobiliteit en bereikbaarheid	-
05 Woon en leefomgeving	3.777
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	9.461
99 Overhead	-
Totaal incidentele onttrekkingen reserves	**13.240**
Totaal	**2.512**

bedragen x € 1.000

Incidentele lasten	Programma	Rekening 2022
Energietoeslag 2022 incl. personele uitvoeringskosten	1	- 2.040
Bijdrage gemeente Almelo inzake arbeidsmarktcoaches	1	- 31
Gemeentelijke Opvang Oekraïne, kosten locaties en apparaatskosten	1	- 2.504
Woon- en leefgeld personen in gemeentelijke en particuliere opvang Oekraïne	1	- 279
Bevoorschotting Soweco GR 2022	1	- 149
Crisisnoodopvang asielzoekers	1	- 305
Uitvoering retaildeal centrum Nijverdal	1	- 98
Ontwikkeling NP Sallandse Heuvelrug en Twents Reggedal	1	- 40
Sociaal Plein - projectleiding	2	- 25
Schoolvervoer leerlingen Oekraïne	2	- 61
Stichting De Welle (Vluchtelingenwerk) inzet opvang Oekraïne	2	- 45
Stichting Evenmens - extra subsidie voor activiteiten wegens Coronagevolgen	2	- 25
Nationaal Programma Onderwijs - diverse projecten	2	- 119
Meerkosten zorg corona - WMO en Jeugd	2	- 41
OZJT - personele inzet vervoersdossier	2	- 45
Voorbereiding inkoop WMO	2	- 32
Steunpakket welzijn en leefstijl (coronagerelateerd)	2	- 40
Volksgezondheid - lasten Oekraïeners	2	- 38
Volksgezondheid - lasten GGiD	2	- 81
Sport- en preventieakkoord - lasten	3	- 60
Nationaal Programma Onderwijs - diverse projecten	3	- 162
Controle coronatoegangsbewijzen	3	- 104
Straatwerk	4	- 44
Verkeersveiligheid	4	- 33
Onderhoud bomen langs wegen	5	- 50
Asbestbodemsanering	5	- 180
Invoering nieuwe omgevingswet	5	- 74
Aanvulling voorziening verliezen grondexploitatie en afrekening (tlv bufferreserve)	5	- 777
Verkoopgerelateerde kosten Dunantblok en Rossinistraat	6	- 26
Onderuitputting - niet invullen vacatures en budget ingeleend personeel	99	585
Onderuitputting - achterblijven uitgaves	99	2.041
Totaal incidentele lasten		**- 4.882**

bedragen x € 1.000

Incidentele baten	Programma	Rekening 2022
Bijdrage gemeente Enschede inzake (job)coaching en matching	1	33
Normvergoeding 225 opvangplaatsen Gemeentelijke Opvang Oekraine	1	5.696
Specifieke uitkering Particuliere Opvang Oekraine, inclusief compensatie uitvoeringskosten	1	92
Crisisnoodopvang asielzoekers, vergoeding COA	1	305
Bijdrage pandeigenaren centrum Nijverdal niet geïnd (coronagerelateerd)	1	- 45
Uitvoering retaildeal centrum Nijverdal subsidie	1	97
Ontwikkeling NP Sallandse Heuvelrug en Twents Reggedal subsidie	1	33
Voordeel beschermd wonen - afrekening regio 2021	2	833
OZJT - personele inzet vervoersdossier	2	45
Nationaal Programma Onderwijs - ontvangen subsidie	2	119
Sport- en preventieakkoord - ontvangen subsidie	3	60
Nationaal Programma Onderwijs - ontvangen subsidie	3	162
Peuterspeelzaalwerk terugontvangen subsidie 2021	3	45
Lagere baten sportaccommodaties (coronagerelateerd)	3	- 101
Ontvangen subsidie compensatie sport - SPUK IJZ	3	101
Leges en degeneratievergoedingen Nutsbedrijven	4	97
Asbestbodemsanering subsidie	5	180
Opbrengst begrafenisrechten	5	50
Opbrengst leges herziening bestemmingsplannen	5	26
Opbrengst leges omgevingsvergunningen	5	445
Opbrengst groenverkopen	5	116
Opbrengst verkoop gronden/woningen/gebouwen	5	211
Vrijval voorz. toekomstige verliezen / winstnemingen grondexploitaties	5	604
Beschikbaar gesteld liquidatiesaldo Soweco GR	6	1.092
Extra jaar teruggave dividendbelasting	6	65
Verkoopopbrengsten Dunantblok	6	35
Verkoopopbrengsten Rossinistraat	6	460
Reclamebelasting niet geïnd (coronagerelateerd)	6	- 96
Bijdrage pandeigenaren centrum Nijverdal niet geïnd (coronagerelateerd)	6	- 45
Coronacompensaties uit het Gemeentefonds	6	205
Coronacompensaties uit andere (Rijks)middelen	6	278
Incidentele vergoedingen gemeentefonds - volksgezondheid GGD Oekraïne	6	113
Vergoeding invoeringskosten omgevingswet (incidenteel gemeentefonds)	6	406
Uitvoeringskosten klimaat (gemeentefonds)	6	253
Energietoeslag 2022	6	3.150
Totaal incidentele baten		**15.120**

bedragen x € 1.000

Incidentele toevoegingen reserves	Programma	Rekening 2022
Toevoeging reserve bijzondere bijstand (armoede en schuldenaanpak)	1	- 669
Toevoeging reserve statushouders en ontheemden	1	- 2.335
Storting in reserve 1/3 regeling accommodatiebeleid	2	- 50
Storting in reserve kunst	3	- 41
Storting reserve co-financieringsfonds N35	4	- 62
Storting reserve strategische projecten / parkeren / masterplan	4	- 58
Reserve invoeringskosten omgevingswet	5	- 206
Winstnemingen grondexploitaties en vrijval voorziening --> bufferreserve	5	- 629
Boekwinsten verkoop vastgoed naar bufferreserve	5	- 601
Reserve revolverend fonds energiewerkgroepen	5	- 120
Reserve duurzame energiemaatregelen (aandeel incidenteel)	5	- 253
Storting VAR: middelen voor Doorbraakmethode 2023 en 2024	6	- 42
Wegvallen storting VAR vanwege intrekken verordening reclamebelasting 2022	6	38
Storting VAR: Restant coronacompensatie: Impuls reïntegratie	6	- 29
Storting VAR: Saldo budget tijdelijke beleidscapaciteit SD-MD	6	- 66
Storting VAR: Saldo POK 2021/2022 naar 2023	6	- 55
Storting VAR: Saldo Bestuursrapportage 2022	6	- 829
Storting VAR: Middelen voor Generatiepact	6	- 156
Storting VAR: Budgetoverheveling Jaarrekening 2021	6	- 261
Storting VAR: Restant saldo Jaarrekening 2021	6	- 3.403
Storting VAR: Budget uitvoering energie (Najaarsrapportage 2022)	6	- 33
Storting VAR: Budgetoverhevelingen naar 2023 (Najaarsrapportage 2022)	6	- 2.700
Storting VAR: Deel noodsteun bedrijven (Najaarsrapportage 2022)	6	- 45
Storting VAR: Saldo Najaarsrapportage 2022	6	- 2.207
Storting VAR: Saldo Najaarsrapportage 2021	6	- 1.696
Storting VAR: Middelen Agenda voor Twente	6	- 82
Storting VAR: Verbeteren financieringspositie	6	- 50
Storting VAR: Overige stortingen (< € 15.000,--)	6	- 40
Storting Bufferreserve: Boekwinst Dunantblok	6	- 23
Storting Financieringsreserve vanuit Bufferreserve	6	- 3.000
Storting Financieringsreserve: regulier tbv verbeterings financieringspostitie	6	- 600
Storting Financieringsreserve: Onttrekking voorziening APPA 2022	6	- 618
Storting Reserve wachtgelden: Wachtgelden huidige wethouders	6	- 45
Totaal incidentele toevoegingen reserves		**- 20.966**

bedragen x € 1.000

Incidentele onttrekkingen reserves	Programma	Rekening 2022
Onttrekking uit reserve 1/3-regeling accommodatie	2	2
Vrijval bovenmatig saldo bufferreserve (wordt gestort in financieringsreserve)	5	3.000
Bufferreserve: dekking aanvulling voorziening en afrekening	5	777
Onttrekking VAR: 0,8 fte uitbreiding makelaar SD	6	62
Onttrekking VAR: Voorfinanciering gebiedsproces Haarle	6	40
Onttrekking VAR: Intrekken verordening reclamebelasting 2022	6	58
Onttrekking VAR: Inzet coronamiddelen t.b.v. oplossen knelpuntennota	6	496
Onttrekking VAR: Deel saldo Najaarsrapportage naar reserve Armoede- en schuldenbeleid	6	143
Onttrekking VAR: Middelen TONK naar reserve Armoede- en schuldenbeleid	6	150
Onttrekking VAR: Budget regionaal implementatieplan wachtlijsten	6	20
Onttrekking VAR: Budget versnelling woningbouw	6	600
Onttrekking VAR: Budget beleidsmedewerker vervoer	6	30
Onttrekking VAR: Budgetoverheveling naar 2022 (Jaarrekening 2021)	6	261
Onttrekking VAR: Budgetoverheveling naar 2022 (Najaarsrapprtage 2021)	6	1.419
Onttrekking VAR: Agenda voor Twente	6	250
Onttrekking VAR: APPA	6	50
Onttrekking VAR: Instellen revolverend fonds energiewerkgroepen	6	120
Onttrekking VAR: Coronaeffect jeugd	6	100
Onttrekking VAR: Dekking lokale uitvoering WSW	6	158
Onttrekking VAR: Opstellen integraal huisvestingsprogramma	6	35
Onttrekking VAR: Uitwerking transitievisie warmte	6	40
Onttrekking VAR: Verplaatsen datacentrum	6	20
Onttrekking VAR: Vulnerability scan / audit PEN test	6	30
Onttrekking VAR: Integraal plan SD en MD	6	248
Onttrekking VAR: Omgevingswet	6	23
Onttrekking VAR: Overige onttrekkingen (< € 15.000,--)	6	20
Onttrekking Bufferreserve: Verlaging indexatie OZB 2022	6	375
Onttrekking Financieringsreserve: Dekking aanpassing afschrijvingstermijn parkeergarage	6	146
Onttrekking Financieringsreserve: Vast bedrag naar exploitatie	6	20
Onttrekking Rekeningsaldo 2021 tbv bestemming	6	4.084
Onttrekking Reserve wachtgelden: Storting voorziening oud wethouders	6	463
Totaal incidentele onttrekkingen reserves		**13.240**

TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

De verschillen worden hieronder per programma nader toegelicht. Met de aanduiding 'I/S' wordt aangegeven of een mee- of tegenvaller incidenteel (I) dan wel structureel (S) van aard is. Structureel betekent dat de mee- of tegenvaller ook na 2022 in één of meerdere jaren terugkomen. Bij het opstellen van de bestuursrapportage 2023 en/of programmabegroting 2024 worden ze dan meegenomen.

Begrotingsrechtmatigheid programma's
Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Volgens de kadernota van de commissie Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn er echter situaties denkbaar, waarbij de overschrijding binnen het door de raad uiteengezette beleid zijn gebleven, zoals compensatie van hogere kosten door direct gerelateerde hogere opbrengsten en kostenoverschrijdingen bij openeinde regelingen. Op programma 5 is er sprake van een overschrijding. De uitgaven passen echter wel binnen de kaders die u ons hebt meegegeven en binnen het bestaande beleid. Voor een nadere uiteenzetting van de verschillen verwijzen wij u naar de toelichting op de programmarekening. Wij stellen u voor deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening te autoriseren.

Programma 1 Werk, economie en inkomen

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

01 Werk, Economie en Inkomen	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Agrarische zaken	- 84	- 79	- 76	4 V	- 70
Bijzondere bijstandsverlening	- 1.413	- 3.572	- 3.186	385 V	- 1.168
Economische aangelegenheden	- 442	- 543	- 410	133 V	- 406
Fraudebestrijding	- 76	- 72	- 69	3 V	- 70
Markten	- 47	- 54	- 41	13 V	- 44
Recreatie en Toerisme	- 353	- 409	- 363	46 V	- 402
Schulddienstverlening	- 304	- 353	- 361	- 8 N	- 300
Sociale werkvoorziening	- 4.475	- 4.318	- 4.302	16 V	- 4.571
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	- 7.461	- 7.597	- 7.322	274 V	- 7.911
Subsidies	- 0	- 0	- 1	- 1 N	-
Toeristenbelasting	- 35	- 33	- 29	4 V	- 31
Begeleiding en huisvesting statushouders	- 167	- 3.472	- 3.089	382 V	- 258
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	- 169	- 206	- 207	- 1 N	- 215
Participatie en reïntegratie	- 1.012	- 1.082	- 1.121	- 40 N	- 946
Totaal Lasten	**- 16.037**	**- 21.790**	**- 20.579**	**1.211 V**	**- 16.391**
Baten					
Agrarische zaken	-	-	-	-	0
Bijzondere bijstandsverlening	41	38	26	- 12 N	70
Economische aangelegenheden	45	147	97	- 49 N	67
Markten	35	22	25	3 V	20
Recreatie en Toerisme	50	92	84	- 8 N	70
Schulddienstverlening	-	- 6	4	10 V	45
Sociale werkvoorziening	760	713	725	13 V	722
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	6.306	6.492	6.482	- 9 N	6.924
Toeristenbelasting	533	533	533	0 V	606
Begeleiding en huisvesting statushouders	-	6.082	6.019	- 63 N	2
Participatie en reïntegratie	24	73	79	6 V	53
Totaal Baten	**7.794**	**14.186**	**14.075**	**- 111 N**	**8.578**
Saldo van baten en lasten	**- 8.243**	**- 7.604**	**- 6.503**	**1.100 V**	**- 7.814**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**-**	**- 2.380**	**- 3.004**	**- 624 N**	**- 93**
Onttrekkingen	**-**	**133**	**-**	**- 133 N**	**-**
Mutatie reserves	**-**	**- 2.247**	**- 3.004**	**- 757 N**	**- 93**
Resultaat	**- 8.243**	**- 9.851**	**- 9.508**	**343 V**	**- 7.907**

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Verschil	I / S	Toelichting
Lasten			
Bijzondere bijstandsverlening	385 V	I	Van het budget energietoeslag van ruim € 2,2 miljoen is € 299.000,-- nog niet uitgegeven. Er is bij het opstellen van de jaarrekening een grove schatting gemaakt van de nog te betalen Energietoeslag 2022 in 2023, de werkelijkheid kan daarvan afwijken. Het resterende voordeel op de bijzondere bijstandsverlening betreft met name lagere uitvoeringskosten energietoeslag € 25.000,--, incidenteel voordeel op Jeugdfonds Overijssel € 21.000,-- (bijdrage 2022 is uit de reserve van het fonds gegaan) en € 16.000,-- minder apparaatskosten dan verwacht. De overige € 24.000,-- betreft diverse kleinere verschillen.
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	274 V	I	Het aantal verstrekte uitkeringen is lager dan verwacht, o.a. doordat gehuisveste statushouders later zijn ingestroomd dan geraamd, dit levert een hoeveelheidsverschil op van € 162.000,-- het prijsverschil blijft beperkt tot € 22.000,--. Daarnaast is er € 52.000,-- minder woon- en leefgeld verstrekt aan ontheemden uit Oekraine, onder andere door inkomen uit werk. Het resterende voordeel van € 38.000,-- houdt verband met lagere apparaatskosten en lagere kosten kapitaalverstrekking BBZ in verband met een lage vraag naar deze regeling.
Begeleiding en huisvesting statushouders	382 V	I	Onder dit product valt tevens de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de noodopvang van asielzoekers. De uitgaven voor de gemeentelijke opvang Oekraïne waren € 276.000,-- lager dan begroot vooral als gevolg van lagere kosten ingeleend personeel en lagere energiekosten dan verwacht. De uitgaven voor inburgering zijn € 87.000,-- lager dan geraamd, de uitgaven volgen voor het merendeel nog wel maar in een later boekjaar. De overige € 19.000,-- onderschrijding is een combinatie van lagere tolk- en apaaraatskosten en beperkt hogere kosten voor asielnoodopvang.
Participatie en re-integratie	- 40 N	I	De overschrijding heeft voor € 31.000,-- te maken met de inzet van arbeidsmarktcoaches via de regio waarvan aan het einde van het jaar bleek dat die niet door de arbeidsmarktregio bekostigd konden worden, daarvan was wel uitgegaan. De overige € 9.000,-- heeft te maken met hogere uitgaven voor scholingskosten en arbeidsactivering.
Economische aangelegenheden	133 V	I	De Regio Twente is ontbonden en opgedeeld in drie delen SamenTwente, Twente Board en het Recreatieschap Twente. Bij de opsplitsing is het totaal begrote bedrag onjuist verdeeld over de verschillend begrotingsposten. We houden nu geld over op de post economische aangelegenheden, maar komen tekort bij volksgezondheid, veilig thuis en het Twente Board. Per saldo blijven we voor het totale budget van de voormalige Regio Twente wel binnen de begroting.

Recreatie en Toerisme	46 V	I	Er is een nieuw bestuur aangesteld van de Kinderboerderij. Daardoor waren de werkzaamheden in 2022 nog niet uitgevoerd (€ 14.000,-- voordeel). Het nieuwe bestuur van de Kinderboerderij is van plan de kinderboerderij te realiseren volgens plan. Hiervoor is uitstel aangevraagd bij de provincie. Het uitstel kan tot maximaal 31 december 2024 duren. Vooralsnog is de inschatting dat ze die tijd volledig nodig zullen hebben om de Kinderboerderij te realiseren. We nemen dit bedrag op in de VAR met het label Kinderboerderij 2.0. Het restant was oorspronkelijk gereserveerd voor een project dat nog niet rijp genoeg was om een LEADER subsidie voor aan te vragen (€ 25.000,-- voordeel). Voorgesteld wordt om dit budget in 2023 in te zetten als bijdrage in de bekostiging van het Urban Skatepark en daarom over te hevelen naar 2023 via de resultaatbestemming.
Overige afwijkingen	31 V	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen, elk lager dan € 25.000,-- per product.
Totaal lasten	**1.211 V**		
Baten			
Economische aangelegenheden	- 49 N	I	Het besluit om de bijdrage van pandeigenaren voor het Masterplan in 2022 niet te innen is abusievelijk niet verwerkt in een begrotingswijziging. Dit geeft een nadeel van € 44.000,--. In programma 6 geeft dit een voordeel doordat de bijbehorende storting in de VAR hierdoor ook niet is gerealiseerd.
Statushouders	- 68 N	I	Doordat de uitgaven voor inburgering in 2022, die ten laste komen van de specifieke uitkering, lager zijn dan verwacht is ook de bijbehorende inkomst van de specifieke uitkering Inburgering lager. Het niet benutte gedeelte van de specifieke uitkering wordt besteed in 2023 en verder.
Overige afwijkingen	6 V	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen, elk lager dan € 25.000,-- per product.
Totaal baten	**- 111 N**		
Mutatie reserves			
Storting reserve Armoede- en schuldenaanpak	- 462 N	I	De verwachting was dat voor de energietoeslag 2022 een onttrekking nodig zou zijn van € 133.000,--, dit is uiteindelijk een dotatie van € 299.000,-- geworden. Een verschil van € 432.000,--. Daarnaast is het saldo op de de diverse onderdelen van het product bijzondere bijstand bijna € 30.000,-- hoger dan geraamd. Conform bestaand beleid wordt dit saldo toegevoegd aan de reserve.
Storting reserve Statushouders en ontheemden (Oekraine)	- 295 N	I	De storting in de reserve is hoger dan geraamd, dit heeft vooral te maken met lagere kosten ingeleend personeel en lagere energiekosten dan verwacht voor wat betreft de Gemeentelijke Opvang Oekraine.
Totaal mutatie reserves	**- 757 N**		
Totaal afwijkingen	**343 V**		

Programma 2 Jeugd en Wmo

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

02 Jeugd en WMO	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Jeugd en gezin	- 43	- 78	- 70	8 V	- 215
Maatschappelijk werk/slachtofferhulp	- 411	- 414	- 411	3 V	- 395
Sociaal en cultureel werk	- 1.868	- 2.018	- 2.003	15 V	- 1.939
Buurt en clubhuizen	- 289	- 245	- 196	48 V	- 271
Hygienebegeleiding Kinderopvang	- 135	- 136	- 113	23 V	- 113
Preventie en clientondersteuning	- 497	- 457	- 398	59 V	- 351
Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	- 1.542	- 1.728	- 1.664	65 V	- 1.484
Verstrekking Hulpmiddelen	- 1.690	- 1.612	- 1.756	- 144 N	- 1.555
Begeleiding en dagbesteding WMO (Onderst. 1 en 2)	- 3.966	- 3.855	- 3.829	26 V	- 3.803
Verblijf en woonvoorziening	- 6	- 18	- 23	- 5 N	- 7
Huishoudelijke ondersteuning	- 3.887	- 3.668	- 3.669	- 1 N	- 3.553
Vervoer 18+	- 1.127	- 1.083	- 1.011	72 V	- 843
Jeugdzorg - specialistische zorg	- 6.462	- 6.817	- 6.348	469 V	- 7.660
Inloop GGZ, maatschappelijke opvang, vrouwenopv.	-	-	-	-	- 0
Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	- 1.760	- 1.605	- 1.295	311 V	- 1.496
Volksgezondheid	- 1.557	- 1.613	- 1.713	- 100 N	- 1.558
Totaal Lasten	**- 25.241**	**- 25.349**	**- 24.500**	**849 V**	**- 25.244**
Baten					
Sociaal en cultureel werk	9	2	2	0 V	12
Buurt en clubhuizen	162	191	226	36 V	224
Hygienebegeleiding Kinderopvang	24	24	8	- 16 N	12
Preventie en clientondersteuning	-	8	8	0 V	33
Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	-	48	56	8 V	7
Verstrekking Hulpmiddelen	50	60	105	45 V	64
Begeleiding en dagbesteding WMO (Onderst. 1 en 2)	250	1.112	1.122	10 V	828
Vervoer 18+	50	81	78	- 3 N	27
Volksgezondheid	-	-	-	-	31
Totaal Baten	**544**	**1.526**	**1.607**	**81 V**	**1.238**
Saldo van baten en lasten	**- 24.697**	**- 23.823**	**- 22.893**	**930 V**	**- 24.006**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**- 50**	**- 50**	**- 50**	**-**	**-**
Onttrekkingen	**-**	**-**	**2**	**2 V**	**44**
Mutatie reserves	**- 50**	**- 50**	**- 48**	**2 V**	**44**
Resultaat	**- 24.747**	**- 23.873**	**- 22.941**	**932 V**	**- 23.962**

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Verschil	I / S	Toelichting
Lasten			
Buurt- en clubhuizen	48 V	I	De extra budgetten voor energie (door opzegging Gazprom/SEFE) zijn niet nodig gebleken. Daarnaast is er minder onderhoud gepleegd.
Preventie en clientondersteuning	59 V	I	De beschikbaar gestelde middelen van € 75.000,-- voor het innovatiefonds 2022 is niet besteed ten gevolge van vertraging in de procedure. Voorgesteld wordt om met de resultaatsbestemming het bedrag dat nodig is voor gehonoreerde plannen (€ 37.500,--) via de Vrij Aanwendbare Reserve over te hevelen naar 2023. Verder is er een nadeel van € 13.000,-- vanwege een regionale bijdrage inzake toezicht en handhaving Sociaal Domein, het restant verschil van € 3.000,-- nadeel betreft diverse kleine afwijkingen.
Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	65 V	I	Het betreft hier veel lagere kosten voor ingeleend personeel, met name ontwikkeling, uitvoering en integrale afstemming binnen de jeugdzorgtaken vanuit het project Nationaal Programma Onderwijs (€ 27.000,--). Ook een aantal andere projecten bijvoorbeeld hulp bij complexe echtscheidingen zijn later opgepakt (€ 18.000,--). Datzelfde geldt voor het Sociaal Plein, we hebben de pilot afgerond en zien af van de volgende stap naar een verder integratie (€ 15.000,--).
Verstrekking hulpmiddelen	- 144 N	I	Het nadeel heeft voor € 94.000,-- betrekking op het onderdeel Wonen. Bij de najaarsrapportage is de inschatting gemaakt dat een deel van de uitgaven in 2023 zouden plaatsvinden, dit is uiteindelijk toch 2022 geworden. Verder is er in de laatste maanden naar verhouding meer uitgegeven aan rolstoelen en vervoersvoorzieningen dan bij de najaarsrapportage op basis van het uitgavenpatroom in de eerste maanden van het jaar werd verwacht. Dat verklaart het resterende verschil. De aframing van het budget op deze posten bij de najaarsrapportage is deels onterecht gebleken.
Begeleiding en dagbesteding WMO (onderst. 1 en 2)	26 V	I	Het voordeel betreft slechts 0,7% van het totale budget en is daarmee relatief klein. Het voordeel is een saldo van een beperkt hoger verzilveringspercentage en beperkt lagere aantallen clienten in combinatie met iets lagere indicatiewaarden.
Vervoer 18+	72 V	I	Het voordeel bestaat voor € 58.000,-- uit lagere kosten OMD vervoer. In de laatste vijf maanden van 2022 is minder gebruik gemaakt van het OMD vervoer dan op basis van de ervaringscijfers uit de eerste maanden van het jaar verwacht kon worden. Hiervoor zijn twee oorzaken te geven, namelijk minder indicaties in combinatie met een kortere vervoersafstand. Het resterende voordeel van € 14.000,-- wordt veroorzaakt door lagere kosten incidenteel maatwerkvervoer en lagere apparaatskosten.

Jeugdzorg - specialistische zorg	469 V	I	De kosten voor Persoonsgebonden Budget (PGB) in de jeugdzorg gaan in de loop der jaren steeds verder naar beneden. Dat komt omdat voor cliënten het steeds moeilijker wordt om alles zelf te regelen en daarom stappen ze over naar de gecontracteerde zorg. Het voordeel is € 101.000,--. Op deze post waren ook de extra middelen geparkeerd die we ontvingen voor de loonontwikkelingen bij zorginstellingen. Er was een tijdlang sprake dat we ook over 2022 nog zouden moeten nabetalen, de instellingen hebben zich ook wel gemeld, maar in overleg met de Twentse Samenwerking nemen we het standpunt in dat dit al opgenomen is in bestaande contracten (€ 86.000,--). Andere voordelen zijn er op wonen en verblijf Jeugd. Dit zijn gezinshuizen, pleegzorg en verblijf. In totaal een voordeel van € 476.000,--. Nadelen zijn er bij de diagnostiek (-€ 154.000,--) en ondersteuningsbehoeftes (-€ 41.000,--). Voor diagnostiek zien we in heel Twente dat het aantal uren dat er wordt gedeclareerd wordt zodanig hoog is dat aangenomen mag worden dat dit verder gaat dan vraagverheldering / diagnose stellen en dat er een stuk uitvoering van zorg in is opgenomen. Dit pakken we verder in Twents verband op.
Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	311 V	I	Voordelen op Jeugdzorg Plus (€ 61.000,-), maar vooral maatregelhulp (€ 224.000,--) en incidentele kosten voor Veilig Thuis en regionale voorzieningen (€ 56.000,--) vormen de hoofdmoot van de voordelige afwijkingen. Daarnaast zijn er meerkosten voor LTA (-€ 27.000,--). Duidelijk is dat onze inspanningen om de toegang op orde te krijgen gewerkt hebben. De inzet van onze eigen consulenten, de POH-ers, schoolzorgondersteuner, gezinswerker, etc. zorgen voor eerdere signalering van problemen en daarmee minder escalatie naar duurdere soorten zorg. De cliënttevredenheid is daarbij in 2022 licht toegenomen tot een 7,6.
Volksgezondheid	- 100 N	I	Op deze post hebben we eind 2022 nog betalingen aan de GGD gedaan inzake meerkosten Jeugdgezondheidszorg voor Oekraïense vluchtelingen (€ 38.000,--) en de afwikkeling van de GGiD (€ 81.000,--). Voor Oekraïne is daar ook vergoeding voor ontvangen via de decembercirculaire en voor de GGiD is de afspraak gemaakt dat we dit verlies in de jaarrekening opnemen. Beide ontwikkelingen konden niet meer via een begrotingswijziging in de begroting worden opgenomen.
Overige afwijkingen	43 V	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen, elk lager dan € 25.000,-- per product.
Totaal lasten	**849 V**		
Baten			
Buurt- en clubhuizen	36 V	S	Ruimten waarvan de huur is opgezegd, zijn opnieuw verhuurd met ingang van najaar van 2022.
Verstrekking hulpmiddelen	45 V	I	Het voordeel betreft de inkomsten uit overname voorzieningen door derden en zijn hoger dan geraamd omdat er een grote depotopschoning heeft plaatsgevonden waarbij Medipoint veel middelen van de gemeente heeft teruggekocht. Dit verklaart ongeveer € 30.000,-- van het voordeel.
Totaal baten	**81 V**		
Mutatie reserves			
Overige afwijkingen	2 V		Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen, elk lager dan € 25.000,-- per product.
Totaal mutatie reserves	**2 V**		
Totaal afwijkingen	**932 V**		

Programma 3 Cultuur, onderwijs en sport

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

03 Onderwijs Cultuur en sport	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Algemeen sportbeleid	- 540	- 555	- 554	1 V	- 832
Bibliotheek	- 1.503	- 1.513	- 1.513	- 0 N	- 1.410
Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	- 119	- 119	- 109	10 V	- 108
Kunst en Cultuur	- 1.653	- 1.644	- 1.635	9 V	- 1.719
Musea / expositieruimten	- 6	- 6	- 6	0 V	- 10
Onderwijshuisvesting	- 1.259	- 1.278	- 1.240	37 V	- 1.521
Algemeen voorschools- en onderwijsbeleid	- 481	- 501	- 501	- 0 N	- 447
Leerlingenvervoer	- 676	- 743	- 725	18 V	- 722
Peuteropvang	- 329	- 403	- 381	22 V	- 301
Het Ravijn-zwem sport zorg - sport technisch	- 1.081	- 1.309	- 1.496	- 188 N	- 1.088
exploitatie sportaccommodaties	- 1.364	- 1.614	- 1.593	21 V	- 1.186
Het Ravijn - zwem sport zorg - onderhoud accommodatie	- 1.511	- 1.547	- 1.494	52 V	- 1.442
Onderhoud sport accommodaties	- 461	- 568	- 501	67 V	- 466
Evenementen	- 15	- 15	- 15	0 V	- 15
Monumentenzorg	- 8	- 19	- 7	11 V	- 22
Beheer monumentaal vastgoed	- 25	- 25	- 11	14 V	- 37
Lokale omroep	- 30	- 31	- 27	4 V	- 31
Totaal Lasten	**- 11.060**	**- 11.888**	**- 11.810**	**78 V**	**- 11.356**
Baten					
Algemeen sportbeleid	363	384	397	12 V	699
Bibliotheek	486	499	502	4 V	490
Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	20	20	27	6 V	22
Kunst en Cultuur	665	660	664	4 V	702
Musea / expositieruimten	-	-	2	2 V	2
Onderwijshuisvesting	27	27	20	- 6 N	284
Algemeen voorschools- en onderwijsbeleid	244	572	573	1 V	249
Leerlingenvervoer	4	4	3	- 1 N	3
Peuteropvang	-	-	-	-	0
Het Ravijn-zwem sport zorg - sport technisch	988	988	1.034	46 V	958
exploitatie sportaccommodaties	784	784	720	- 64 N	696
Het Ravijn - zwem sport zorg - onderhoud accommodatie	41	51	53	2 V	40
Onderhoud sport accommodaties	11	8	8	1 V	18
Beheer monumentaal vastgoed	8	8	15	7 V	20
Lokale omroep	16	17	14	- 3 N	13
Totaal Baten	**3.656**	**4.021**	**4.033**	**12 V**	**4.197**
Saldo van baten en lasten	**- 7.404**	**- 7.867**	**- 7.776**	**90 V**	**- 7.160**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**- 450**	**- 491**	**- 491**	**-**	**- 300**
Mutatie reserves	**- 450**	**- 491**	**- 491**	**-**	**- 300**
Resultaat	**- 7.854**	**- 8.357**	**- 8.267**	**90 V**	**- 7.460**

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Verschil	I / S	Toelichting
Lasten			
Onderwijshuisvesting	37 V	S	Het voordeel op deze post wordt o.a. veroorzaakt door lagere OZB. We hebben in 2022 de opbrengsten OZB voor niet-woningen verlaagd in de gemeentebegroting. Voor onze 'eigen' lasten is de oorspronkelijke raming blijven staan. Daarnaast is er nog onduidelijkheid rondom de Ark in Daarle, in de begroting staat een onderhoudspost die mogelijk kan vervallen op het moment dat er verduurzaamt wordt of nieuwbouw plaatsvindt. Daar is nu nog geen definitieve besluitvorming over, vandaar dat het budget is blijven staan.
Leerlingenvervoer	18 V	I	Met name de kosten van bovenregionaal schoolvervoer (€ 12.000,--) zijn iets achtergebleven.
Peuteropvang	22 V	I	Het VVE-budget werd door het Rijk in de loop van 2022 verhoogd, maar we hielden er rekening mee dat er mogelijk extra kosten zouden komen in verband met opvang van Oekraiëners. Dat heeft zich niet echt voorgedaan c.q. de peuterspeelzalen hebben dit zelf opgevangen.
Het Ravijn - zwem sport zorg - sporttechnisch	- 188 N	I	Voor het Ravijn geldt dat er veel ontwikkelingen tegelijkertijd hebben gespeeld. De inleenkosten zijn zowel qua volume (door veel ziekte) als door tarief (minimumtarieven in de CAO zijn fors verhoogd) erg toegenomen. We hebben daarom in 2022 een strategisch formatiebeleid opgesteld voor het zwembadpersoneel, waarbij er inleenkrachten in vaste dienst worden genomen. De vruchten hiervan plukken we pas in 2023. Ook voor de horeca geldt dat we een 'sociaal sportcafé' hebben ontwikkeld, waarbij er gebruik wordt gemaakt van inleenkrachten met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dat is allemaal wat later dan voorzien doorgevoerd en ook daarvoor geldt dat er in 2023 verbetering van de horecafunctie mogelijk is. Overigens geldt dat we in 2022 ook deels gecompenseerd zijn via de SPUK-IJZ voor nadelen in de exploitatie als gevolg van corona, maar de horeca werd hiervan uitgesloten.
Exploitatie sportacommodaties	21 V	I	Dit voordeel bestaat uit meerdere kleine voordelen op begrotingsposten, met name in de buitensport.
Het Ravijn-zwem sport zorg-sport onderhoud accommodatie	52 V	I	Er is dit jaar iets minder nodig geweest voor onderhoud (€ 23.000,--) Daarnaast hoefde geen gebruik gemaakt te worden van het extra gevraagde budget voor energie, omdat de lopende contracten nog konden worden uitgediend tot het eind van 2022.
Onderhoud sportaccommodaties	67 V	I	Ook hier hoefden we geen gebruik te maken van het extra aangevraagde krediet voor energieverbruik, omdat de contracten met Gazprom/SEFE nog konden worden uitgediend tot eind 2022
Overige afwijkingen	49 V	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	**78 V**		
Baten			
Het Ravijn - zwem sport zorg - sporttechnisch	46 V	I	De inkomsten van 'het Ravijn' zijn deels gecompenseerd via de SPUK-IJZ. De horecafunctie is daarvan uitgesloten, daar hebben we circa € 23.000,-- meer inkomsten o.a. door de voorstelling 'Mirrewinter'. We verwachten in 2023 ook omzetstijging vanuit het 'sociaal sportcafé'. De exploitatieverbetering van het Ravijn is onderwerp van onderzoek; de medewerker is medio december 2022 begonnen met de eerste inventarisatie.

Exploitatie sportaccommodaties	- 64 N	I	De inkomsten uit met name de verhuur van de binnensport zijn lager dan geraamd, en ook dan de werkelijke inkomsten van voor de corona-periode.
Overige afwijkingen	30 V	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	**12 V**		
Mutatie reserves			
-			
Totaal mutatie reserves	**-**		
Totaal afwijkingen	**90 V**		

Programma 4 Mobiliteit en bereikbaarheid

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

04 Mobiliteit en bereikbaarheid	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Aanleg en reconstructie wegen	- 2.158	- 1.407	- 1.408	- 1 N	- 1.345
Bermen en sloten	- 747	- 735	- 698	37 V	- 673
Gladheidsbestrijding	- 137	- 133	- 152	- 19 N	- 188
Onderhoud verhardingen	- 1.703	- 1.938	- 1.939	- 1 N	- 1.713
Openbaar vervoer	- 221	- 224	- 214	10 V	- 211
Parkeren	- 749	- 733	- 708	25 V	- 672
Straatmeubilair	- 218	- 222	- 206	16 V	- 186
Straatreiniging	- 679	- 644	- 649	- 5 N	- 582
Verkeer	- 285	- 324	- 298	25 V	- 267
Wegbeheer algemeen	- 1.031	- 1.008	- 993	15 V	- 909
Verkeerseducatie	- 49	- 49	- 82	- 33 N	- 32
Ontwikkeling GRP	- 1.748	- 1.754	- 1.800	- 45 N	- 1.732
Aanleg, beheer en onderhoud riolering	- 1.177	- 1.125	- 1.153	- 28 N	- 1.121
Inkomsten rioolheffing	- 8	- 8	- 1	7 V	- 4
Totaal Lasten	**- 10.908**	**- 10.304**	**- 10.301**	**3 V**	**- 9.636**
Baten					
Onderhoud verhardingen	-	50	97	47 V	105
Openbaar vervoer	33	33	36	3 V	35
Parkeren	81	81	74	- 7 N	73
Straatmeubilair	-	-	1	1 V	0
Straatreiniging	1	1	1	0 V	1
Wegbeheer algemeen	61	34	37	4 V	32
Verkeerseducatie	37	37	59	22 V	24
Ontwikkeling GRP	21	26	18	- 8 N	-
Aanleg, beheer en onderhoud riolering	35	34	71	37 V	53
Inkomsten rioolheffing	4.198	4.145	4.164	19 V	4.048
Totaal Baten	**4.466**	**4.440**	**4.558**	**118 V**	**4.372**
Saldo van baten en lasten	**- 6.441**	**- 5.865**	**- 5.744**	**121 V**	**- 5.264**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**- 120**	**- 120**	**- 120**	**-**	**- 129**
Onttrekkingen	**740**	**-**	**-**	**-**	**-**
Mutatie reserves	**620**	**- 120**	**- 120**	**-**	**- 129**
Resultaat	**- 5.822**	**- 5.985**	**- 5.864**	**121 V**	**- 5.393**

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Verschil	I / S	Toelichting
Lasten			
Bermen en sloten	37 V	I/S	Doordat maaiafval niet meer volledig wordt afgevoerd maar wordt hergebruikt als bioterra of bokashi hebben we een voordeel op verwerking van maaiafval.
Verkeer algemeen	25 V	I	We hebben in 2022 minder aanvragen gekregen voor verkeersmaatregelen zoals het plaatsen van borden en paaltjes, het aanbrengen van strepen op het wegdek en het aanleggen van parkeervakken.
Verkeerseducatie	- 33 N	I	Door o.a. hogere kosten verkeersquiz, meer gedeclareerde lesmethoden basisscholen en meer uitgereikte verkeerslabels basisscholen zijn de uitgaven € 33.000,-- hoger dan geraamd. Hier staat een hogere Provinciale subsdie van € 22.000,-- tegenover.
Parkeren	25 V	I	Door minder storingen en incidenten hebben we een voordeel op het beheer van de parkeergarage.
Ontwikkeling GRP	- 45 N	I	Dit verschil wordt met name verklaard door een hogere storting in de voorziening egalisatie rioolheffing van € 81.000,-- (nadeel). Door een vacature zijn de geplande werkzaamheden voor planvorming en onderzoek klimaatadaptatie volledig uitgevoerd.
Aanleg, beheer en onderhoud riolering	- 28 N	I	Door o.a. meer aansluitingen riolering buitengebied en aansluiting op de riolering van een appartementencomplex in Nijverdal zijn de kosten voor onderhoud riolering circa € 28.000,-- hoger uitgevallen.
Overige afwijkingen	22 V	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	**3 V**		
Baten			
Onderhoud verhardingen	47 V	I	De nutsbedrijven hebben dit jaar heel veel kabels en leidingen gelegd waardoor we een voordeel van € 35.000,-- hebben uit leges en degeneratievergoedingen nutsbedrijven.
Verkeerseducatie	22 V	I	Zie de toelichting bij de lasten.
Aanleg, beheer en onderhoud riolering	37 V	I	Voor leges en bijdragen aansluiting riolering hebben we € 38.000,-- meer ontvangen dan geraamd. Zie ook de toelichting bij de lasten.
Overige afwijkingen	12 V	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	**118 V**		
Mutatie reserves			
-			
Totaal mutatie reserves	**-**		
Totaal afwijkingen	**121 V**		

Programma 5 Woon en leefomgeving

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

05 Woon en leefomgeving	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Bedrijventerreinen	- 3.864	- 6.568	- 6.067	501 V	- 10.842
Bestemmingsplannen	- 606	- 781	- 748	32 V	- 475
Bouwgrondexploitatie	- 1.224	- 2.646	- 2.301	346 V	- 1.259
Dierplaagbestrijding	- 5	- 5	- 6	- 1 N	- 5
Grondzaken	- 212	- 260	- 270	- 10 N	- 297
Herinrichting woonomgeving	- 26	- 26	- 25	0 V	- 27
Huishoudelijk afval	- 3.468	- 3.399	- 3.405	- 6 N	- 3.783
Milieu algemeen	- 514	- 798	- 658	141 V	- 675
Milieubeheer bedrijven	- 861	- 935	- 907	27 V	- 875
Natuur en landschap	- 99	- 98	- 100	- 2 N	- 98
Openbaar groen	- 2.480	- 2.522	- 2.525	- 3 N	- 2.392
Structuurplannen	- 10	- 10	-	10 V	- 25
Uitvoering Wet geluidhinder	- 23	- 22	- 22	- 1 N	- 18
Vergunningen volkshuisvesting	- 1.212	- 1.048	- 928	120 V	- 1.319
Wonen	- 68	- 62	- 76	- 14 N	- 82
Woonwagens	- 6	- 6	- 3	3 V	- 4
Speelplaatsen	- 128	- 140	- 145	- 4 N	- 153
Inkomsten afvalstoffenheffing	- 8	- 8	- 1	7 V	- 4
Verwerking Bedrijfsafval	- 122	- 120	- 103	17 V	- 130
Begraafplaatsen	- 396	- 367	- 377	- 11 N	- 470
Totaal Lasten	**- 15.332**	**- 19.820**	**- 18.667**	**1.153 V**	**- 22.932**
Baten					
Bedrijventerreinen	3.926	6.596	6.453	- 143 N	11.913
Bestemmingsplannen	44	62	71	9 V	122
Bouwgrondexploitatie	1.204	2.624	1.794	- 831 N	2.042
Grondzaken	36	335	374	39 V	1.165
Huishoudelijk afval	874	982	860	- 122 N	1.174
Milieu algemeen	2	362	241	- 121 N	180
Milieubeheer bedrijven	-	-	-	-	0
Natuur en landschap	-	-	-	-	7
Openbaar groen	57	54	57	2 V	46
Structuurplannen	-	-	-	-	8
Uitvoering Wet geluidhinder	3	3	1	- 1 N	2
Vergunningen volkshuisvesting	847	1.047	1.177	130 V	1.804
Wonen	-	-	-	-	0
Woonwagens	22	22	21	- 1 N	21
Inkomsten afvalstoffenheffing	3.935	3.857	3.851	- 6 N	3.768
Verwerking Bedrijfsafval	79	79	89	10 V	88
Begraafplaatsen	429	429	479	50 V	448
Totaal Baten	**11.457**	**16.453**	**15.468**	**- 985 N**	**22.788**
Saldo van baten en lasten	**- 3.875**	**- 3.367**	**- 3.199**	**168 V**	**- 144**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**- 276**	**- 1.249**	**- 1.941**	**- 693 N**	**- 2.274**
Onttrekkingen	**157**	**3.187**	**3.889**	**702 V**	**1.129**
Mutatie reserves	**- 119**	**1.939**	**1.948**	**9 V**	**- 1.145**
Resultaat	**- 3.993**	**- 1.429**	**- 1.251**	**177 V**	**- 1.288**

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Verschil	I / S	Toelichting
Lasten			
Bedrijventerreinen	501 V	I	Betreft de volgende zaken grondexploitaties: achterblijven uitgaven bouw- en woonrijp maken (€ 475.000,--), hogere winstuitkering aan markpartijen Lochter III (-€ 150.000,--) en lagere administratieve overboeking van de verkoopopbrengsten (€ 176.000,--).
Huishoudelijk afval	- 6 N	I	Bij het transport en verwerking van huishoudelijk afval hebben we de volgende grotere verschillen:
		I	Er is onverwachts 500 ton minder fijn huishoudelijk afval ingezameld. Dit geeft een voordeel op verbrandingskosten van € 38.000,--.
		I	Door een betere controle aan de poort is het grof huishoudelijk restafval gereduceerd wat leidt tot minder uitgaven voor verwerking. Voordeel € 37.000,--.
		I	Na een jarenlange stijging hebben we dit over 2022 aanzienlijk minder GFT afval (700 ton) ingezameld. Voordeel € 35.000,--.
		I	Het geschil met de verwerker over extra sorteerkosten door vervuiling in het papier is opgelost. Het te betalen bedrag per ton is verlaagd van € 23,50 per ton naar € 9,85 per ton. Dit levert over 2020 en 2021 een voordeel op van € 58.000,--. En een voordeel van € 25.000,-- over 2022.
		I	In 2022 is slechts één vracht PMD volledig afgekeurd door vervuiling. Een groot deel valt onder 'deelafkeur'. Dit is gunstiger dan begin 2022 is voorzien. Voordeel € 33.000,--.
		I	Er is aanzienlijk minder hout a/b gebracht op het Afvalbrengpunt dan in de piekjaren 2020 en 2021. Daarnaast is er een nieuwe contract afgesloten voor de verwerking van B-hout wat heeft geleid tot een gunstiger verwerkingstarief dan verwacht. Voordeel € 41.000,--.
		I	Hogere storting in de voorziening egalisatie afvalstoffenheffing van € 356.000,--.
Milieu algemeen	141 V	I	Dit is voor circa € 120.000,-- het gevolg van minder uitgaven op de asbestsaneringsopgave. Hier staat een gelijk bedrag aan lagere vergoeding door de provincie tegenover.
Milieubeheer bedrijven	27 V	I	De jaarlijkse bijdrage aan de Omgevingsdienst Twente is lager uitgevallen.
Bestemmingsplannen	32 V	I	Het gebiedsproces Haarle is nog volop in uitvoering. Het restantbudget van € 17.500,-- wordt overgeheveld naar 2023.
Bouwgrondexploitatie	346 V	I	Betreft de volgende zaken mbt de grondexploitaties: lagere administratieve overboeking van de verkoopopbrengsten (€ 623.000,--), minder verliesvoorziening te treffen (€ 25.000,--) en per saldo meer gemaakte kosten voor lopende en afgelopen grexen (-€ 302.000,--).
Vergunningen volkshuisvesting	120 V	I	Mede door uitstel van de invoeringsdatum van de nieuwe omgevingswet hebben we minder kosten gemaakt voor met name licentiekosten, adviseurs en vorming, opleiding en training. Het voordeel van € 86.000,-- is gestort in de reserve invoering nieuwe omgevingswet. Daarnaast zijn er binnen dit product nog een aantal kleinere voordelen.
Overige afwijkingen	- 8 N	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	**1.153 V**		

Baten			
Bedrijventerreinen	- 143 N	I	Betreft de volgende zaken mbt de grondexploitaties: lagere administratieve overboeking van de uitgaven wegens achterblijven uitgaven bouw- en woonrijp maken (-€ 475.000,--), hogere winstuitkering aan markpartijen Lochter III (€ 150.000,--) en lagere verkoopopbrengsten (-€ 176.000,--).
		I	Daanaast een winstneming van € 346.000,-- op Lochter III.
Huishoudelijk afval	- 122 N	I	Door een betere controle aan de poort is het aanbod van grof huishoudelijk restafval op het afvalbrengpunt gereduceerd wat leidt tot minder opbrengsten (€ 60.000,-- nadeel). Er is aanzienlijk minder hout a/b gebracht op het Afvalbrengpunt dan in de piekjaren 2020 en 2021. Dit geeft een nadeel van € 26.000,-- op de inkomsten.
Milieu algemeen	- 121 N	I	Zie toelichting bij de lasten.
Begraafplaatsen	50 V	I	De inkomsten leges begrafenisrechten zijn hoger dan geraamd. Voordeel € 50.000,--.
Bestemmingsplannen	39 V	I	De inkomsten uit aanvragen wijziging bestemmingsplannen vallen € 13.000,-- hoger uit. Daarnaast hebben we een bijdrage ontvangen van het Rijk voor de regeling sanering varkenshouders van € 25.000,--. Door het kunnen inzetten van eigen uren staan hier verder geen uitgaven tegenover.
Bouwgrondexploitatie	- 831 N	I	Betreft de volgende zaken woningbouwexploitaties: lagere administratieve overboeking van de uitgaven wegens achterblijven uitgaven bouw- en woonrijp maken (-€ 456.000,--), lagere verkoopopbrengsten (- € 623.000,--) en een winstneming van per saldo € 246.000,--.
Vergunningen volkshuisvesting	130 V		Door enkele grote aanvragen bouwvergunningen eind december is de legesopbrengst € 130.000,-- hoger dan geraamd.
Grondzaken	39 V	I	De meeropbrengst verkopen openbaar groen/stukjes grond bedraagt € 27.000,--.
Overige afwijkingen	- 26 N	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	**- 985 N**		
Mutatie reserves			
Algemene baten en lasten	133 V	I	Bufferreserve bedrijventerreinen € 351.000,-- nadeel: betreft per saldo stortingen van winstnemingen en meevallende verliesvoorziening. Bufferreserve woningbouw € 485.000,-- voordeel, onttrekking wegens hogere kosten nabetalingen en storting van winstneming in de bufferreserve.
Reserve duurzame energiemaatregelen	- 45 N	I	Bij de najaarsnota zijn de budgetten voor duurzaamheid/klimaat naar beneden bijgesteld. Hierbij is abusievelijk vergeten de onttrekking uit de reserve duurzame energiemaatregelen naar beneden bij te stellen.
Reserve invoeringskosten omgevingswet	- 86 N	I	Het voordeel door lagere uitgaven is gestort in de reserve, zie ook toelichting bij de lasten onder product vergunningen volkshuisvesting.
Overige afwijkingen	7 V	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal mutatie reserves	**9 V**		
Totaal afwijkingen	**177 V**		

Programma 6 Bestuur, veiligheid en dienstverlening

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Algemene baten en lasten	204	- 78	- 3	74 V	153
Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	- 534	- 534	- 565	- 31 N	- 457
Burgerlijke stand	- 237	- 224	- 209	15 V	- 178
Internationale contacten	- 8	- 8	- 8	0 V	- 3
Ondersteuning veiligheidsketen	- 2.367	- 2.287	- 2.282	5 V	- 2.281
Onroerende-zaakbelastingen	- 18	-	-	-	-
Openbare orde	- 271	- 524	- 416	109 V	- 399
Overige burgerzaken	- 47	- 77	- 73	4 V	- 65
Rampenbestrijding	- 49	- 49	- 49	0 V	- 51
Reisdocumenten	- 165	- 199	- 229	- 31 N	- 191
Rijbewijzen	- 169	- 189	- 195	- 7 N	- 173
Uitvoering Wet WOZ	- 407	- 429	- 425	4 V	- 438
Verkiezingen	- 125	- 177	- 117	61 V	- 116
Treasury	2	- 37	- 43	- 6 N	- 80
Gemeenteraad	- 693	- 739	- 759	- 20 N	- 741
College van B&W	- 921	- 1.631	- 1.555	75 V	- 801
Beheer overige gebouwen en gronden	- 309	- 242	- 219	23 V	- 876
Hondenbelasting	- 43	- 43	- 41	2 V	- 41
Handhaving Openbare orde	- 592	- 548	- 522	27 V	- 578
Brandkranen	- 21	- 21	- 19	2 V	- 22
Totaal Lasten	**- 6.767**	**- 8.034**	**- 7.727**	**306 V**	**- 7.337**
Baten					
Algemene baten en lasten	96	-	3	3 V	- 0
Burgerlijke stand	92	60	65	5 V	52
Ondersteuning veiligheidsketen	-	-	-	-	84
Onroerende-zaakbelastingen	9.976	8.967	8.988	21 V	9.770
Openbare orde	-	137	164	27 V	114
Overige burgerzaken	12	22	17	- 4 N	31
Rampenbestrijding	-	-	-	-	1
Reisdocumenten	117	152	210	58 V	174
Rijbewijzen	108	142	140	- 2 N	174
Uitkering gemeentefonds	54.363	61.491	62.719	1.228 V	54.162
Uitvoering Wet WOZ	10	10	9	- 2 N	8
Verkiezingen	-	-	-	-	0
Integratie-uitkering sociaal domein	4.319	4.446	4.446	-	5.852
Treasury	511	569	1.873	1.305 V	536
College van B&W	-	-	748	748 V	554
Beheer overige gebouwen en gronden	341	769	769	0 V	379
Hondenbelasting	-	-	- 1	- 1 N	175
Handhaving Openbare orde	82	52	40	- 13 N	25
Totaal Baten	**70.027**	**76.817**	**80.189**	**3.372 V**	**72.090**
Saldo van baten en lasten	**63.260**	**68.783**	**72.462**	**3.679 V**	**64.752**
Mutatie reserves					
Toevoegingen	**- 934**	**- 15.328**	**- 15.941**	**- 613 N**	**- 8.487**
Onttrekkingen	**1.666**	**9.469**	**9.462**	**- 7 N**	**5.633**
Mutatie reserves	**732**	**- 5.859**	**- 6.480**	**- 620 N**	**- 2.854**
Resultaat	**63.992**	**62.924**	**65.982**	**3.058 V**	**61.898**

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Verschil	I / S	Toelichting
Lasten			
College van B&W	75 V	I	Conform de circulaire van BZK moet bij de actuariële waardeberekeningen per 31 december 2022 rekening worden gehouden met een rekenrente van 2,472%. Dit betekent dat er ruim € 130.000,-- vrij kan vallen aan de voorziening voor pensioenverplichtingen van de (oud)wethouders. We hielden rekening met een storting van € 129.000,--. Door de stijging van de rekenrente levert dit een voordeel op van € 129.000,--. Verder waren er budgetoverschrijdingen die te maken hebben APPA (€ 16.000,-- nadeel). Dat heeft te maken met hogere kosten in verband met wisseling van het college. Ook zijn hier kosten geboekt in het kader van de totstandkoming van het Collegeprogramma (€ 19.000,-- nadeel) waar op een ander product budget voor was geraamd (op de post Overhead, onderdeel van product Personeel).
Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	- 31 N	I	De Regio Twente is ontbonden en opgedeeld in drie delen SamenTwente, Twente Board en het Recreatieschap Twente. Bij de opsplitsing is het totaal begrote bedrag onjuist verdeeld over de verschillend begrotingsposten. We houden nu geld over op de post economische aangelegenheden, maar komen tekort bij volksgezondheid, veilig thuis en het Twente Board. Per saldo blijven we voor het totale budget van de voormalige Regio Twente wel binnen de begroting.
Verkiezingen	61 V	I	De extra door het Rijk beschikbaar gestelde budgetten voor het corona-proof uitvoeren van de verkiezen is niet nodig gebleken.
Reisdocumenten	- 31 N	I	Door corona minder afgiften en verlengingen van reisdocumenten in 2020. Inwoners halen dit sinds 2021/2022 weer in en dat zien we terug in de extra uitgaven maar ook in de extra inkomsten (leges).
Algemene baten en lasten	74 V	I	We nemen jaarlijks een stelpost op voor dubieuze debiteuren. Deze stelpost hebben we niet nodig gehad. Een voordeel van € 40.000,--. Voor onvoorziene uitgaven is jaarlijks een bedrag beschikbaar waar het college en de raad gebruik van kunnen maken. Hiervan is € 18.000,-- niet aangewend. Bij de Vennootschapsbelasting hebben we een positieve afrekening ontvangen waardoor we een voordeel hebben van € 16.000,--.
Openbare orde	109 V	I	Voor de Wet verplichte GGZ was vanuit 2021 incidenteel budget overgeheveld voor Ambulantisering. We hebben wel een procesregisseur aangesteld voor 0,5 fte en ook kosten voor software betaald, maar alles bij elkaar genomen is er € 109.000,-- incidenteel overgehouden.
Handhaving Openbare orde	27 V	I	Dit is het resultaat van allerlei kleinere over- en onderschrijdingen.
Overige afwijkingen	22 V	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	**306 V**		
Baten			
College van B&W	748 V	I	Conform de circulaire van BZK moet bij de actuariële waardeberekening per 31 december 2022 rekening worden gehouden met een rekenrente van 2,472%. Dit betekent dat er ruim € 130.000,-- aan pensioenverplichtingen voor de (oud)wethouders vrijvalt. Daarnaast valt er € 618.000,-- vrij aan pensioenverplichtingen voor de reeds gepensioneerde wethouders. Conform bestaand beleid wordt laatstgenoemde vrijval ten gunste van de Financieringsreserve gebracht.

Reisdocumenten	58 V	I	Door corona waren erminder afgiften en verlengingen van reisdocumenten in 2020. Inwoners halen dit sinds 2021/2022 weer in en dat zien we terug in de extra uitgaven maar ook in de extra inkomsten (leges).
Treasury	1.305 V	I	Het betreft hier met name het saldo uit de opheffing van GR Soweco (€ 1.092.000,--) en teruggave dividendbelasting (over 2 jaar in plaats van 1: € 65.000,--). Ook kregen we een rentevergoeding over het saldo op de schatkist over de laatste maanden van 2022 (€ 136.000,--).
Uitkering gemeentefonds	1.228 V	I	Eind 2022 heeft het Rijk bijdragen voor o.a. energie-armoede via het gemeentefonds uitgekeerd. De meeste van de hieraan gekoppelde uitgaven volgen pas in 2023.
Openbare orde	27 V	I	We hebben van ZonmW in 2022 een afrekening van ontvangen subsidie Vliegende Brigade gekregen van € 17.000,--. De kosten hadden we al in 2020 en 2021 gemaakt. Daanaast is een collega gedetacheerd aan de Veiligheidregio (€ 10.000,--).
Overige afwijkingen	6 V	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	**3.372 V**		
Mutatie reserves			
Algemene baten en lasten	- 618 N	I	Er valt € 618.000,-- vrij aan pensioenverplichtingen voor de reeds gepensioneerde wethouders. Conform bestaand beleid wordt deze vrijval ten gunste van de Financieringsreserve gebracht.
Overige afwijkingen	- 2 N	I	Betreft afronding.
Totaal mutatie reserves	**- 620 N**		
Totaal afwijkingen	**3.058 V**		

Programma Overhead

Analyse verschillen (> € 15.000,--)

bedragen x € 1.000

99 Overhead	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
Lasten					
Personeel	- 8.674	- 8.872	- 8.608	264 V	- 7.389
Personeel en organisatie	- 604	- 781	- 805	- 24 N	- 600
Organisatieaangelegenheden	- 77	- 13	- 15	- 2 N	- 10
Financien en belastingen	- 264	- 335	- 297	37 V	- 746
Huisvesting	- 1.008	- 984	- 920	64 V	- 978
Automatisering	- 2.140	- 1.973	- 1.716	257 V	- 1.795
Communicatie	- 65	- 67	- 40	27 V	- 35
Juridische zaken	- 36	- 36	- 33	3 V	- 20
Facilitaire zaken	- 601	- 585	- 555	30 V	- 604
Overige ondersteuning	88	9	104	95 V	206
Totaal Lasten	**- 13.381**	**- 13.636**	**- 12.884**	**753 V**	**- 11.971**
Baten					
Personeel	7	167	152	- 16 N	70
Personeel en organisatie	-	-	8	8 V	38
Organisatieaangelegenheden	-	-	-	-	4
Financien en belastingen	2	2	1	- 1 N	1
Huisvesting	0	0	- 0	- 0 N	3
Automatisering	-	-	0	0 V	1
Communicatie	28	28	24	- 4 N	26
Facilitaire zaken	10	10	20	10 V	23
Overige ondersteuning	-	-	- 0	- 0 N	-
Totaal Baten	**47**	**207**	**205**	**- 2 N**	**166**
Saldo van baten en lasten	**- 13.333**	**- 13.429**	**- 12.679**	**751 V**	**- 11.804**
Resultaat	**- 13.333**	**- 13.429**	**- 12.679**	**751 V**	**- 11.804**

bedragen x € 1.000

Analyse afwijkingen	Verschil	I / S	Toelichting
Lasten			
Personeel	264 V	I	De training bestuurlijk sensitief adviseren is in 2023 begonnen in plaats van 2022 (€ 62.000,-- voordeel). Het restant van het voordeel heeft met name te maken met vacatureruimte die niet kon worden ingevuld.
Financien en belastingen	37 V	I	Het resultaat van € 37.000,-- voordeel heeft betrekking op verzekeringspremies. De premies zijn onder dit product begroot maar op verschillende posten in de begroting daadwerkelijk geboekt. Per saldo verloopt dit budgettair neutraal.
Huisvesting	61 V	I	De beschikbaar gestelde extra budgetten voor energie in verband met de opgelegde sancties aan Rusland (Gazprom/SEFE) hoefden niet gebruikt te worden: het contract kon tot eind 2022 worden uitgediend.
Automatisering	257 V	I/S	De digitalisering/vereenvoudiging van onder andere het subsidieproces is opgelost door aanpassingen door te voeren in het proces qua werkwijze. Hier bleken uiteindelijk geen kosten mee gemoeid. Tevens heeft de digitalisering van het proces in - en uit dienst niet plaats gevonden in 2022, maar vindt plaats in 2023. Het structurele budget van € 60.000,-- valt éénmalig vrij in 2023. We hadden in 2022 te maken met mindere beschikbaarheid van leveranciers en langere levertijden met betrekking tot hardware (€ 48.000,-- voordeel). De tweede bundel e-diensten is niet uitgevoerd, omdat de focus bij Burgerzaken heeft gelegen op mensen uit Oekraïne. Daarnaast zijn diverse licenties later gestart (€ 41.000,-- voordeel op licentiekosten). Doordat de bundel e-diensten niet is uitgevoerd en ook de implementatie van het automatiseren van het proces in en uit dienst is uitgesteld (vanwege capaciteitstekort), is er ook op implementatiekosten bespaard (€ 43.000,-- voordeel). Door lagere aantal medewerkers met mobiele telefoon en tijdelijke overgang naar GT Vast van Vodafone zijn kosten bespaard (€ 26.000,-- voordeel). Door vertraging in de aanbesteding van End User Devices is er in 2022 bespaard op randapparatuur (€ 16.000,-- voordeel). We zijn overgegaan naar GT Print en dat is iets goedkoper dan de vorige overeenkomsten (€ 8.000,-- structureel voordeel). Een netwerkverbinding is ondergebracht bij Regio Twente. Dat leidt tot een besparing (€ 8.000,-- structureel voordeel).
Communicatie	27 V	S	Er hebben minder promotionele activiteiten en evenementen plaatsvonden in verband met corona.
Facilitaire zaken	33 V	I	Minder kosten met betrekking tot catering. Dit komt doordat er minder medewerkers op kantoor werkzaam zijn.
Overige ondersteuning	95 V	I	De aanvullende beveiligingsmaatregelen BIO zijn voor een deel niet uitgevoerd door o.a. latere implementatie van de switches (uitvoering in 2023). Een aantal aanvullende beveiligingsmaatregelen BIO kunnen pas worden uitgevoerd als de nieuwe switches zijn geïmplementeerd.
Overige afwijkingen	- 21 N	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal lasten	**753 V**		

Baten			
Overige afwijkingen	- 2 N	I	Overige afwijkingen zijn het resultaat van wat kleinere positieve en negatieve verschillen.
Totaal baten	**- 2 N**		
Mutatie reserves			
-			
Totaal mutatie reserves	**-**		
Totaal afwijkingen	**751 V**		

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), is in 2013 in werking getreden. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi) publieke sector. Op grond van de WNT worden de inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak genormeerd en openbaar gemaakt. Jaarlijks worden de bezoldigingsnormen aangepast bij ministeriële regeling (geïndexeerd).

Op grond van de WNT mag het inkomen van topfunctionarissen in de (semi) publieke sector behoudens overgangsrecht maximaal 100% van het ministersalaris zijn. Voor 2022 bedraagt dit € 216.000,--.

Uit hoofde van de WNT zijn de WNT, het Uitvoeringsbesluit WNT, Uitvoeringsregeling WNT en de Beleidsregels WNT 2022 als uitgangspunt gehanteerd.

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

Bezoldigingsgegevens				
Functiegegevens	**R. Willemsen**		**K. Zomer**	
Functie(s)	Gemeentesecretaris/Algemeen directeur		Griffier	
Jaar	**2021**	**2022**	**2021**	**2022**
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	108.344	112.623	85.797	94.961
Beloningen betaalbaar op termijn	20.375	20.325	15.556	15.455
Totale bezoldiging	**128.719**	**132.948**	**101.353**	**110.416**
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	209.000	216.000	209.000	216.000
Motivering indien overschrijding	nvt	nvt	nvt	nvt

7

CONTROLEVERKLARING

T: +31 (0)53 303 66 66
E: enschede@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 220, 7500 AE Enschede
De Coöperatie 15-14, 7514 JK Enschede
Nederland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de gemeenteraad van de gemeente Hellendoorn

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeente Hellendoorn te Nijverdal gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de gemeente Hellendoorn op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door de gemeenteraad.

De jaarrekening bestaat uit:

1 het overzicht van baten en lasten over 2022;
2 de balans per 31 december 2022;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022, het controleprotocol accountantscontrole (jaarrekeningen vanaf 2016) dat is vastgesteld door de raad op 6 december 2016, het normenkader 2022 voor de financiële rechtmatigheid en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Statutair gevestigd te Eindhoven en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17171186.
BDO Audit & Assurance B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam “BDO” optreden.
BDO is de merknaam die wordt gebruikt ter aanduiding van het BDO netwerk en van elk van de BDO Member Firms.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Hellendoorn zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 1.064.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de gemeenteraad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 106.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude *en het niet-naleven van wet- en regelgeving*. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de gemeente en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de gemeenteraad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd zoals bijvoorbeeld ook het integriteitsbeleid, de klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Daarnaast heeft het college van burgemeester en wethouders een frauderisicoanalyse opgesteld. Deze frauderisicoanalyse is gedeeld met de gemeenteraad.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Frauderisico	**Onze controlewerkzaamheden en observaties**
Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management Op basis van de controlestandaarden bevindt het management en het college van burgemeester en wethouders zich in de positie om verslaggevingsfraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Meer concreet zien wij het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management en het college van burgemeester en wethouders met name in: - Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; - De betrouwbaarheid van schattingen en schattingsprocessen; - Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Daarnaast hebben wij op basis van risicocriteria specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college van burgemeester en wethouders waaronder: - De waardering van de grondexploitaties; - De waardering van vaste activa; - De waardering van debiteuren en andere vorderingen; - Het toereikend zijn van voorzieningen. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college van burgemeester en wethouders bij deze posten en daarbij tevens aandacht besteed aan de risico's die voortkomen uit nevenfuncties Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders.

Het in de controlestandaarden veronderstelde frauderisico rondom de opbrengstverantwoording is door ons weerlegd. Een gemeente laat zich typeren als een meerdoelenbestedingshuishouding en is daarmee inherent niet gericht op het verwerven van opbrengsten. De van toepassing zijnde opbrengstenstromen (voornamelijk algemene en specifieke uitkeringen en gemeentelijke heffingen), de transparante wijze van totstandkoming hiervan en de relatief beperkte omvang van de beïnvloedbare opbrengstenstromen zorgen ervoor dat het frauderisico rond de opbrengstverantwoording als geheel door ons als een niet-significant risico is aangemerkt.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij het college en een afvaardiging van de gemeenteraad.

Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in de jaarstukken, heeft het college van burgemeester en wethouders een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeente om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden hebben bestaan uit:

- Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan de accountant als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis heeft en het bevragen van het college over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- Het kennisnemen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- Het kennisnemen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de toezichthouder.
- Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Het inwinnen van inlichtingen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- Het verkrijgen van inlichting over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.
- Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen met betrekking tot de conclusie en veronderstellingen van het college inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering door te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- Jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

D. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door het college van burgemeester en wethouders vastgestelde normenkader.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022, het controleprotocol accountantscontrole (jaarrekeningen vanaf 2016) dat is vastgesteld door de raad op 6 december 2016, het normenkader 2022 voor de financiële rechtmatigheid, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstelling aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Enschede, 6 juli 2023

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g.

M. Zoetman-Kiers RA

8 BIJLAGEN

Bijlage 1: Kerngegevens

Sociale structuur	31-12-2021	31-12-2022
Aantal inwoners (in aantallen)		
• 0 - 18 jaar	7.009	6.951
• 18 - 65 jaar	20.662	20.855
• 65 jaar en ouder	8.269	8.449
Totaal aantal inwoners	**35.940**	**36.255**
Aantal inwoners (procentueel)		
• 0 - 20 jaar	20%	19%
• 20 - 65 jaar	57%	58%
• 65 jaar en ouder	23%	23%
Totaal aantal inwoners	**100%**	**100%**
Uitkeringen		
• Aantal uitkeringsgerechtigden jonger dan AOW-leeftijd	441	445
• Aantal uitkeringsgerechtigden ingevolge de IOAZ/IOAW	38	29
• Aantal medewerkers wet sociale werkvoorzieningen	132	125
Bedrijfsvestigingen		
• Bedrijfsvestigingen	3.421	3.395

Fysieke structuur	31-12-2021	31-12-2022
Oppervlakte gemeente (in hectare)		
• Binnenwater	106	106
• Land	13.793	13.793
Totaal oppervlakte gemeente	**13.899**	**13.899**
Aantal wooneenheden		
• Woningen (BAG)	14.971	14.961
Totaal aantal wooneenheden	**14.971**	**14.961**
Lengte wegen en rioleringenen (in kilometers)		
• Wegen	565	565
• Rioleringen	451	454
Oppervlakte groen (in m2)		
• Stedelijk groen	1.472.153	1.486.975
• Landschappelijk groen	773.948	780.443

bedragen x € 1.000

Financiële structuur	31-12-2021	31-12-2022
Exploitatie		
• Uitgaven	- 104.867	- 106.468
• Inkomsten	113.428	120.135
• Opbrengst belastingen		
- Onroerende zaakbelastingen	*9.770*	*8.988*
- Afvalstoffenheffing	*3.765*	*3.850*
- Rioolrechten	*4.044*	*4.163*
• Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds	54.162	62.719
• Uitkering deelfonds sociaal domein	5.852	4.446
Balans		
• Eigen vermogen	26.752	40.420
• Voorzieningen	9.156	10.231
• Langlopende geldleningen o/g	119.997	114.444

bedragen x € 1

Financiële structuur (bedrag per inwoner)	31-12-2021	31-12-2022
Exploitatie		
• Uitgaven	- 2.918	- 2.962
• Inkomsten	3.156	3.343
• Opbrengst belastingen		
- Onroerende zaakbelastingen	*272*	*250*
- Afvalstoffenheffing	*105*	*107*
- Rioolrechten	*113*	*116*
• Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds	1.507	1.745
• Uitkering deelfonds sociaal domein	163	124
Balans		
• Eigen vermogen	744	1.125
• Voorzieningen	255	285
• Langlopende geldleningen	3.339	3.184

Bijlage 2: Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
			LASTEN		
Saldo van baten en lasten					
01 Werk, Economie en Inkomen					
31000 Economische aangelegenheden	- 442	- 543	- 410	133 V	- 406
31010 Subsidies	- 0	- 0	- 1	- 1 N	-
33000 Markten	- 47	- 54	- 41	13 V	- 44
33010 Agrarische zaken	- 84	- 79	- 76	4 V	- 70
34000 Recreatie en Toerisme	- 353	- 409	- 363	46 V	- 402
34010 Toeristenbelasting	- 35	- 33	- 29	4 V	- 31
61050 Begeleiding en huisvesting statushouders	- 167	- 3.472	- 3.089	382 V	- 258
63000 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	- 7.461	- 7.597	- 7.322	274 V	- 7.911
63010 Bijzondere bijstandsverlening	- 1.413	- 3.572	- 3.186	385 V	- 1.168
63020 Schuldhulpverlening	- 304	- 353	- 361	- 8 N	- 300
63030 Fraudebestrijding	- 76	- 72	- 69	3 V	- 70
63040 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	- 169	- 206	- 207	- 1 N	- 215
64000 Sociale werkvoorziening	- 4.475	- 4.318	- 4.302	16 V	- 4.571
65000 Participatie en reïntegratie	- 1.012	- 1.082	- 1.121	- 40 N	- 946
Totaal 01 Werk, Economie en Inkomen	**- 16.037**	**- 21.790**	**- 20.579**	**1.211 V**	**- 16.391**
02 Jeugd en WMO					
61000 Sociaal en cultureel werk	- 1.868	- 2.018	- 2.003	15 V	- 1.939
61010 Buurt en clubhuizen	- 289	- 245	- 196	48 V	- 271
61020 Maatschappelijk werk/slachtofferhulp	- 411	- 414	- 411	3 V	- 395
61030 Jeugd en gezin	- 43	- 78	- 70	8 V	- 215
61040 Hygienebegeleiding Kinderopvang	- 135	- 136	- 113	23 V	- 113
62000 Preventie en clientondersteuning	- 497	- 457	- 398	59 V	- 351
62010 Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	- 1.542	- 1.728	- 1.664	65 V	- 1.484
66000 Verstrekking Hulpmiddelen	- 1.690	- 1.612	- 1.756	- 144 N	- 1.555
67100 Begeleiding en dagbesteding WMO (Ondersteuningsb	- 3.966	- 3.855	- 3.829	26 V	- 3.803
67110 Verblijf en woonvoorziening	- 6	- 18	- 23	- 5 N	- 7
67120 Huishoudelijke ondersteuning	- 3.887	- 3.668	- 3.669	- 1 N	- 3.553
67130 Vervoer 18+	- 1.127	- 1.083	- 1.011	72 V	- 843
67200 Jeugdzorg - specialistische zorg	- 6.462	- 6.817	- 6.348	469 V	- 7.660
68100 Inloop GGZ, maatschappelijke opvang en vrouwenopv	-	-	-	-	- 0
68200 Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	- 1.760	- 1.605	- 1.295	311 V	- 1.496
71000 Volksgezondheid	- 1.557	- 1.613	- 1.713	- 100 N	- 1.558
Totaal 02 Jeugd en WMO	**- 25.241**	**- 25.349**	**- 24.500**	**849 V**	**- 25.244**
03 Onderwijs Cultuur en sport					
42000 Onderwijshuisvesting	- 1.259	- 1.278	- 1.240	37 V	- 1.521
43000 Algemeen voorschools- en onderwijsbeleid	- 481	- 501	- 501	- 0 N	- 447
43010 Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	- 119	- 119	- 109	10 V	- 108
43020 Leerlingenvervoer	- 676	- 743	- 725	18 V	- 722
43030 Peuteropvang	- 329	- 403	- 381	22 V	- 301
51000 Algemeen sportbeleid	- 540	- 555	- 554	1 V	- 832
51010 Het Ravijn-zwem sport zorg - sport technisch	- 1.081	- 1.309	- 1.496	- 188 N	- 1.088
52000 exploitatie sportaccommodaties	- 1.364	- 1.614	- 1.593	21 V	- 1.186
52010 Het Ravijn - zwem sport zorg - onderhoud accommoda	- 1.511	- 1.547	- 1.494	52 V	- 1.442
52020 Onderhoud sport accommodaties	- 461	- 568	- 501	67 V	- 466
53000 Kunst en Cultuur	- 1.653	- 1.644	- 1.635	9 V	- 1.719
53020 Evenementen	- 15	- 15	- 15	0 V	- 15
54000 Musea / expositieruimten	- 6	- 6	- 6	0 V	- 10
55000 Monumentenzorg	- 8	- 19	- 7	11 V	- 22
55010 Beheer monumentaal vastgoed	- 25	- 25	- 11	14 V	- 37
56000 Bibliotheek	- 1.503	- 1.513	- 1.513	- 0 N	- 1.410
56010 Lokale omroep	- 30	- 31	- 27	4 V	- 31
Totaal 03 Onderwijs Cultuur en sport	**- 11.060**	**- 11.888**	**- 11.810**	**78 V**	**- 11.356**
04 Mobiliteit en bereikbaarheid					
21000 Aanleg en reconstructie wegen	- 2.158	- 1.407	- 1.408	- 1 N	- 1.345
21010 Wegbeheer algemeen	- 1.031	- 1.008	- 993	15 V	- 909
21020 Onderhoud verhardingen	- 1.703	- 1.938	- 1.939	- 1 N	- 1.713
21030 Bermen en sloten	- 747	- 735	- 698	37 V	- 673
21040 Straatreiniging	- 679	- 644	- 649	- 5 N	- 582
21050 Gladheidsbestrijding	- 137	- 133	- 152	- 19 N	- 188
21060 Straatmeubilair	- 218	- 222	- 206	16 V	- 186
21070 Verkeer	- 285	- 324	- 298	25 V	- 267
21080 Verkeerseducatie	- 49	- 49	- 82	- 33 N	- 32
22000 Parkeren	- 749	- 733	- 708	25 V	- 672
25000 Openbaar vervoer	- 221	- 224	- 214	10 V	- 211
72000 Ontwikkeling GRP	- 1.748	- 1.754	- 1.800	- 45 N	- 1.732

72010 Aanleg, beheer en onderhoud riolering	- 1.177	- 1.125	- 1.153	- 28 N	- 1.121
72030 Inkomsten rioolheffing	- 8	- 8	- 1	7 V	- 4
Totaal 04 Mobiliteit en bereikbaarheid	**- 10.908**	**- 10.304**	**- 10.301**	**3 V**	**- 9.636**
05 Woon en leefomgeving					
32000 Bedrijventerreinen	- 3.864	- 6.568	- 6.067	501 V	- 10.842
57000 Openbaar groen	- 2.480	- 2.522	- 2.525	- 3 N	- 2.392
57010 Natuur en landschap	- 99	- 98	- 100	- 2 N	- 98
57020 Speelplaatsen	- 128	- 140	- 145	- 4 N	- 153
73000 Huishoudelijk afval	- 3.468	- 3.399	- 3.405	- 6 N	- 3.783
73010 Inkomsten afvalstoffenheffing	- 8	- 8	- 1	7 V	- 4
73020 Verwerking Bedrijfsafval	- 122	- 120	- 103	17 V	- 130
74000 Milieu algemeen	- 514	- 798	- 658	141 V	- 675
74010 Milieubeheer bedrijven	- 861	- 935	- 907	27 V	- 875
74020 Uitvoering Wet geluidhinder	- 23	- 22	- 22	- 1 N	- 18
74030 Dierplaagbestrijding	- 5	- 5	- 6	- 1 N	- 5
75000 Begraafplaatsen	- 396	- 367	- 377	- 11 N	- 470
81000 Structuurplannen	- 10	- 10	-	10 V	- 25
81010 Bestemmingsplannen	- 606	- 781	- 748	32 V	- 475
82000 Bouwgrondexploitatie	- 1.224	- 2.646	- 2.301	346 V	- 1.259
83000 Wonen	- 68	- 62	- 76	- 14 N	- 82
83010 Herinrichting woonomgeving	- 26	- 26	- 25	0 V	- 27
83020 Vergunningen volkshuisvesting	- 1.212	- 1.048	- 928	120 V	- 1.319
83030 Grondzaken	- 212	- 260	- 270	- 10 N	- 297
83050 Woonwagens	- 6	- 6	- 3	3 V	- 4
Totaal 05 Woon en leefomgeving	**- 15.332**	**- 19.820**	**- 18.667**	**1.153 V**	**- 22.932**
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening					
10100 Gemeenteraad	- 693	- 739	- 759	- 20 N	- 741
10110 College van B&W	- 921	- 1.631	- 1.555	75 V	- 801
10120 Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen	- 534	- 534	- 565	- 31 N	- 457
10130 Internationale contacten	- 8	- 8	- 8	0 V	- 3
10200 Verkiezingen	- 125	- 177	- 117	61 V	- 116
10210 Burgerlijke stand	- 237	- 224	- 209	15 V	- 178
10220 Rijbewijzen	- 169	- 189	- 195	- 7 N	- 173
10230 Reisdocumenten	- 165	- 199	- 229	- 31 N	- 191
10240 Overige burgerzaken	- 47	- 77	- 73	4 V	- 65
10300 Beheer overige gebouwen en gronden	- 309	- 242	- 219	23 V	- 876
10500 Treasury	2	- 37	- 43	- 6 N	- 80
10610 Onroerende-zaakbelastingen					
10611 Uitvoering Wet WOZ	- 407	- 429	- 425	4 V	- 438
10620 Onroerende-zaakbelastingen	- 18	-	-	-	-
10640 Hondenbelasting	- 43	- 43	- 41	2 V	- 41
10700 Uitkering gemeentefonds					
10710 Integratie-uitkering sociaal domein					
10800 Algemene baten en lasten	204	- 78	- 3	74 V	153
10810 Openbare orde	- 271	- 524	- 416	109 V	- 399
10820 Handhaving Openbare orde	- 592	- 548	- 522	27 V	- 578
10830 Ondersteuning veiligheidsketen	- 2.367	- 2.287	- 2.282	5 V	- 2.281
10840 Rampenbestrijding	- 49	- 49	- 49	0 V	- 51
10850 Brandkranen	- 21	- 21	- 19	2 V	- 22
Totaal 06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	**- 6.767**	**- 8.034**	**- 7.727**	**306 V**	**- 7.337**
99 Overhead					
10400 Personeel	- 8.674	- 8.872	- 8.608	264 V	- 7.389
10410 Personeel en organisatie	- 604	- 781	- 805	- 24 N	- 600
10420 Organisatieaangelegenheden	- 77	- 13	- 15	- 2 N	- 10
10430 Financien en belastingen	- 264	- 335	- 297	37 V	- 746
10440 Huisvesting	- 1.008	- 984	- 920	64 V	- 978
10450 Automatisering	- 2.140	- 1.973	- 1.716	257 V	- 1.795
10460 Communicatie	- 65	- 67	- 40	27 V	- 35
10470 Juridische zaken	- 36	- 36	- 33	3 V	- 20
10480 Facilitaire zaken	- 601	- 585	- 555	30 V	- 604
10490 Overige ondersteuning	88	9	104	95 V	206
Totaal 99 Overhead	**- 13.381**	**- 13.636**	**- 12.884**	**753 V**	**- 11.971**
Saldo van baten en lasten	**- 98.725**	**- 110.821**	**- 106.468**	**4.354 V**	**- 104.867**
Mutatie reserves	**- 1.830**	**- 19.618**	**- 21.548**	**- 1.929 N**	**- 11.283**
Resultaat	**- 100.555**	**- 130.440**	**- 128.015**	**2.424 V**	**- 116.151**

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
			BATEN		
Saldo van baten en lasten					
01 Werk, Economie en Inkomen					
31000 Economische aangelegenheden	45	147	97	- 49 N	67
31010 Subsidies					
33000 Markten	35	22	25	3 V	20
33010 Agrarische zaken	-	-	-	-	0
34000 Recreatie en Toerisme	50	92	84	- 8 N	70
34010 Toeristenbelasting	533	533	533	0 V	606
61050 Begeleiding en huisvesting statushouders	-	6.082	6.019	- 63 N	2
63000 Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen	6.306	6.492	6.482	- 9 N	6.924
63010 Bijzondere bijstandsverlening	41	38	26	- 12 N	70
63020 Schuldhulpverlening	-	- 6	4	10 V	45
63030 Fraudebestrijding					
63040 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen					
64000 Sociale werkvoorziening	760	713	725	13 V	722
65000 Participatie en reïntegratie	24	73	79	6 V	53
Totaal 01 Werk, Economie en Inkomen	**7.794**	**14.186**	**14.075**	**- 111 N**	**8.578**
02 Jeugd en WMO					
61000 Sociaal en cultureel werk	9	2	2	0 V	12
61010 Buurt en clubhuizen	162	191	226	36 V	224
61020 Maatschappelijk werk/slachtofferhulp					
61030 Jeugd en gezin					
61040 Hygienebegeleiding Kinderopvang	24	24	8	- 16 N	12
62000 Preventie en clientondersteuning	-	8	8	0 V	33
62010 Toegang tot eerste en tweede lijnsvoorziening	-	48	56	8 V	7
66000 Verstrekking Hulpmiddelen	50	60	105	45 V	64
67100 Begeleiding en dagbesteding WMO (Ondersteuningsb	250	1.112	1.122	10 V	828
67110 Verblijf en woonvoorziening					
67120 Huishoudelijke ondersteuning					
67130 Vervoer 18+	50	81	78	- 3 N	27
67200 Jeugdzorg - specialistische zorg					
68100 Inloop GGZ, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang					
68200 Jeugdbescherming en Jeugdreclassering					
71000 Volksgezondheid	-	-	-	-	31
Totaal 02 Jeugd en WMO	**544**	**1.526**	**1.607**	**81 V**	**1.238**
03 Onderwijs Cultuur en sport					
42000 Onderwijshuisvesting	27	27	20	- 6 N	284
43000 Algemeen voorschools- en onderwijsbeleid	244	572	573	1 V	249
43010 Gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen	20	20	27	6 V	22
43020 Leerlingenvervoer	4	4	3	- 1 N	3
43030 Peuteropvang	-	-	-	-	0
51000 Algemeen sportbeleid	363	384	397	12 V	699
51010 Het Ravijn-zwem sport zorg - sport technisch	988	988	1.034	46 V	958
52000 exploitatie sportaccommodaties	784	784	720	- 64 N	696
52010 Het Ravijn - zwem sport zorg - onderhoud accommod	41	51	53	2 V	40
52020 Onderhoud sport accommodaties	11	8	8	1 V	18
53000 Kunst en Cultuur	665	660	664	4 V	702
53020 Evenementen					
54000 Musea / expositieruimten	-	-	2	2 V	2
55000 Monumentenzorg					
55010 Beheer monumentaal vastgoed	8	8	15	7 V	20
56000 Bibliotheek	486	499	502	4 V	490
56010 Lokale omroep	16	17	14	- 3 N	13
Totaal 03 Onderwijs Cultuur en sport	**3.656**	**4.021**	**4.033**	**12 V**	**4.197**
04 Mobiliteit en bereikbaarheid					
21000 Aanleg en reconstructie wegen					
21010 Wegbeheer algemeen	61	34	37	4 V	32
21020 Onderhoud verhardingen	-	50	97	47 V	105
21030 Bermen en sloten					
21040 Straatreiniging	1	1	1	0 V	1
21050 Gladheidsbestrijding					
21060 Straatmeubilair	-	-	1	1 V	0
21070 Verkeer					
21080 Verkeerseducatie	37	37	59	22 V	24
22000 Parkeren	81	81	74	- 7 N	73
25000 Openbaar vervoer	33	33	36	3 V	35
72000 Ontwikkeling GRP	21	26	18	- 8 N	-

72010 Aanleg, beheer en onderhoud riolering	35	34	71	37 V	53
72030 Inkomsten rioolheffing	4.198	4.145	4.164	19 V	4.048
Totaal 04 Mobiliteit en bereikbaarheid	**4.466**	**4.440**	**4.558**	**118 V**	**4.372**
05 Woon en leefomgeving					
32000 Bedrijventerreinen	3.926	6.596	6.453	- 143 N	11.913
57000 Openbaar groen	57	54	57	2 V	46
57010 Natuur en landschap	-	-	-	-	7
57020 Speelplaatsen					
73000 Huishoudelijk afval	874	982	860	- 122 N	1.174
73010 Inkomsten afvalstoffenheffing	3.935	3.857	3.851	- 6 N	3.768
73020 Verwerking Bedrijfsafval	79	79	89	10 V	88
74000 Milieu algemeen	2	362	241	- 121 N	180
74010 Milieubeheer bedrijven	-	-	-	-	0
74020 Uitvoering Wet geluidhinder	3	3	1	- 1 N	2
74030 Dierplaagbestrijding					
75000 Begraafplaatsen	429	429	479	50 V	448
81000 Structuurplannen	-	-	-	-	8
81010 Bestemmingsplannen	44	62	71	9 V	122
82000 Bouwgrondexploitatie	1.204	2.624	1.794	- 831 N	2.042
83000 Wonen	-	-	-	-	0
83010 Herinrichting woonomgeving					
83020 Vergunningen volkshuisvesting	847	1.047	1.177	130 V	1.804
83030 Grondzaken	36	335	374	39 V	1.165
83050 Woonwagens	22	22	21	- 1 N	21
Totaal 05 Woon en leefomgeving	**11.457**	**16.453**	**15.468**	**- 985 N**	**22.788**
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening					
10100 Gemeenteraad					
10110 College van B&W	-	-	748	748 V	554
10120 Bestuurlijke samenwerking en deelnemingen					
10130 Internationale contacten					
10200 Verkiezingen	-	-	-	-	0
10210 Burgerlijke stand	92	60	65	5 V	52
10220 Rijbewijzen	108	142	140	- 2 N	174
10230 Reisdocumenten	117	152	210	58 V	174
10240 Overige burgerzaken	12	22	17	- 4 N	31
10300 Beheer overige gebouwen en gronden	341	769	769	0 V	379
10500 Treasury	511	569	1.873	1.305 V	536
10610 Onroerende-zaakbelastingen	6.282	5.569	5.682	113 V	6.209
10611 Uitvoering Wet WOZ	10	10	9	- 2 N	8
10620 Onroerende-zaakbelastingen	3.694	3.398	3.306	- 92 N	3.561
10640 Hondenbelasting	-	-	- 1	- 1 N	175
10700 Uitkering gemeentefonds	54.363	61.491	62.719	1.228 V	54.162
10710 Integratie-uitkering sociaal domein	4.319	4.446	4.446	-	5.852
10800 Algemene baten en lasten	96	-	3	3 V	- 0
10810 Openbare orde	-	137	164	27 V	114
10820 Handhaving Openbare orde	82	52	40	- 13 N	25
10830 Ondersteuning veiligheidsketen	-	-	-	-	84
10840 Rampenbestrijding	-	-	-	-	1
10850 Brandkranen					
Totaal 06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	**70.027**	**76.817**	**80.189**	**3.372 V**	**72.090**
99 Overhead					
10400 Personeel	7	167	152	- 16 N	70
10410 Personeel en organisatie	-	-	8	8 V	38
10420 Organisatieaangelegenheden	-	-	-	-	4
10430 Financien en belastingen	2	2	1	- 1 N	1
10440 Huisvesting	0	0	- 0	- 0 N	3
10450 Automatisering	-	-	0	0 V	1
10460 Communicatie	28	28	24	- 4 N	26
10470 Juridische zaken					
10480 Facilitaire zaken	10	10	20	10 V	23
10490 Overige ondersteuning	-	-	- 0	- 0 N	-
Totaal 99 Overhead	**47**	**207**	**205**	**- 2 N**	**166**
Saldo van baten en lasten	**97.992**	**117.650**	**120.135**	**2.485 V**	**113.428**
Mutatie reserves	**2.563**	**12.789**	**13.353**	**563 V**	**6.807**
Resultaat	**100.555**	**130.440**	**133.488**	**3.048 V**	**120.235**

Bijlage 3: Realisatie taakvelden per programma

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2022	Verschil	Rekening 2021
Saldo van baten en lasten					
01 Werk, Economie en Inkomen					
2.1 Verkeer en vervoer	45	45	-	- 45 N	-
3.1 Economische ontwikkeling	- 524	- 518	- 386	132 V	- 406
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 14	- 34	- 20	14 V	- 27
3.4 Economische promotie	196	184	226	42 V	242
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 167	2.611	2.930	319 V	- 256
6.3 Inkomensregelingen	- 3.076	- 5.276	- 4.634	642 V	- 2.624
6.4 WSW en beschut werk	- 3.715	- 3.606	- 3.577	29 V	- 3.849
6.5 Arbeidsparticipatie	- 988	- 1.009	- 1.043	- 34 N	- 893
Totaal 01 Werk, Economie en Inkomen	**- 8.243**	**- 7.604**	**- 6.503**	**1.100 V**	**- 7.814**
02 Jeugd en WMO					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 2.552	- 2.675	- 2.557	118 V	- 2.685
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	- 2.039	- 2.129	- 1.997	132 V	- 1.795
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	- 2.717	- 2.554	- 2.583	- 29 N	- 2.307
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	- 7.609	- 7.261	- 7.232	29 V	- 7.068
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	- 6.654	- 7.097	- 6.568	529 V	- 7.908
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	832	833	1 V	533
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	- 1.568	- 1.326	- 1.075	252 V	- 1.248
7.1 Volksgezondheid	- 1.557	- 1.613	- 1.713	- 100 N	- 1.528
Totaal 02 Jeugd en WMO	**- 24.697**	**- 23.823**	**- 22.893**	**930 V**	**- 24.006**
03 Onderwijs Cultuur en sport					
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	5	5	7	2 V	1
4.2 Onderwijshuisvesting	- 1.232	- 1.251	- 1.220	31 V	- 1.236
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	- 1.336	- 1.169	- 1.113	56 V	- 1.305
5.1 Sportbeleid en activering	- 178	- 170	- 157	13 V	- 132
5.2 Sportaccommodaties	- 2.593	- 3.207	- 3.269	- 62 N	- 2.470
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	- 1.003	- 999	- 986	14 V	- 1.032
5.4 Musea	- 6	- 6	- 4	2 V	- 8
5.5 Cultureel erfgoed	- 25	- 36	- 3	32 V	- 38
5.6 Media	- 1.037	- 1.034	- 1.031	3 V	- 939
Totaal 03 Onderwijs Cultuur en sport	**- 7.404**	**- 7.867**	**- 7.776**	**90 V**	**- 7.160**
04 Mobiliteit en bereikbaarheid					
2.1 Verkeer en vervoer	- 6.906	- 6.339	- 6.232	108 V	- 5.733
2.2 Parkeren	- 668	- 652	- 634	18 V	- 599
2.5 Openbaar vervoer	- 188	- 191	- 178	13 V	- 176
7.2 Riolering	1.321	1.318	1.300	- 18 N	1.244
Totaal 04 Mobiliteit en bereikbaarheid	**- 6.441**	**- 5.865**	**- 5.744**	**121 V**	**- 5.264**
05 Woon en leefomgeving					
2.1 Verkeer en vervoer	- 470	- 485	- 487	- 1 N	- 522
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	62	27	386	358 V	1.071
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 2.180	- 2.221	- 2.226	- 5 N	- 2.068
7.3 Afval	1.291	1.392	1.291	- 101 N	1.113
7.4 Milieubeheer	- 1.399	- 1.395	- 1.351	44 V	- 1.391
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	33	62	101	39 V	- 21
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 572	- 729	- 677	52 V	- 371
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	- 20	- 22	- 507	- 485 N	783
8.3 Wonen en bouwen	- 619	2	270	268 V	1.261
Totaal 05 Woon en leefomgeving	**- 3.875**	**- 3.367**	**- 3.199**	**168 V**	**- 144**
06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening					
0.1 Bestuur	- 1.616	- 2.911	- 2.140	772 V	- 1.448
0.2 Burgerzaken	- 436	- 512	- 409	103 V	- 305
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	32	527	550	23 V	- 497
0.5 Treasury	513	532	1.830	1.298 V	456
0.61 OZB woningen	5.885	5.150	5.266	116 V	5.779
0.62 OZB niet-woningen	3.676	3.398	3.306	- 92 N	3.561

0.64 Belastingen overig	45	- 50	- 50	0 V	126
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeente	58.682	65.936	67.164	1.228 V	60.014
0.8 Overige baten en lasten	- 328	- 58	4	62 V	- 16
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	- 12	4	16 V	176
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	- 2.436	- 2.356	- 2.349	7 V	- 2.262
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 758	- 860	- 715	145 V	- 831
Totaal 06 Bestuur, veiligheid en dienstverlening	**63.260**	**68.783**	**72.462**	**3.679 V**	**64.752**
99 Overhead					
0.4 Overhead	- 13.333	- 13.429	- 12.679	751 V	- 11.804
Totaal 99 Overhead	**- 13.333**	**- 13.429**	**- 12.679**	**751 V**	**- 11.804**
Saldo van baten en lasten	**- 733**	**6.829**	**13.668**	**6.839 V**	**8.561**
Mutatie reserves	**733**	**- 6.829**	**- 8.195**	**- 1.366 N**	**- 4.477**
Resultaat	**- 0**	**0**	**5.473**	**5.473 V**	**4.085**

Bijlage 4: Beleidsindicatoren

Beleidsindicator		Eenheid	Periode		Hellen-doorn	Neder land
0. Bestuur en ondersteuning						
0.01	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2022		12,2	nnb
0.02	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2022		11,8	nnb
0.03	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022		883,9	nnb
0.04	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2022		12,7	nnb
0.05	Overhead	% van totale lasten	2022		12,1	nnb
1. Veiligheid						
1.01	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2021		2	8
1.02	Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2022		0,7	2,3
1.03	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2022		1,1	4,6
1.04	Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2022		1	1,4
1.05	Vernieling en beschadiging	aantal per 1.000 inwoners	2022		2,5	6
2. Economie						
2.01	Functiemenging	%	2021		49,6	53,3
2.02	Vestigingen	per 1.000 inw, 15-64 jr	2021		139,4	165,1
3. Onderwijs						
3.01	Absoluut verzuim	per 1.000 inw, 5-18 jr	2021		0	2,7
3.02	Relatief verzuim	per 1.000 inw, 5-18 jr	2020		1	20
3.03	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%, 12-23 jr	2021		0,9	1,9
4. Sport, cultuur en recreatie						
4.01	Niet-sporters	%	2020		48,7	49,3
5. Sociaal domein						
5.01	Banen	per 1.000 inw, 15-64 jr	2021		664,7	805,5
5.02	Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw	2021		208,1	431,2
5.03	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw, 15-65 jr	2020		112,9	202
5.04	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	2022		670	640
5.05	Netto arbeidsparticipatie	%	2022		74,9	72,2
5.06	Kinderen in uitkeringsgezin	%	2021		3	6
5.07	Werkloze jongeren	%, 16-22 jr	2021		2	2
5.08	Jongeren met jeugdhulp	%, tot 18 jr	2022		9,2	10,7
5.09	Jongeren met jeugdbescherming	%, tot 18 jr	2022		0,6	1,1
5.10	Jongeren met delict voor rechter	%, 12-21 jr	2020		0	1
5.11	Jongeren met jeugdreclassering	%, 12-22 jr	2021		0,2	0,3
6. Volksgezondheid en milieu						
6.01	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2021		124	169
6.02	Hernieuwbare elektriciteit	%	2020		11,2	26,8
7. Vhrosv						
7.01	WOZ-waarde woningen	dzd euro	2022		328	317
7.02	Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2022		1,9	9,3
7.03	Demografische druk	%	2022		82,1	70,3
7.04	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2022		902	823
7.05	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2022		902	905

Bijlage 5: Reserves en voorzieningen

bedragen x € 1.000

Reserves	Saldo 1-1-2022	Stortin-gen	Afschrijving activa	Onttrek-kingen	Saldo 31-12-2022
Rekeningsaldo					
Rekeningsaldo te bestemmen	4.085	5.473	-	- 4.085	5.473
Totaal Rekeningsaldo	**4.085**	**5.473**	**-**	**- 4.085**	**5.473**
Algemene Reserve					
Vrij aanwendbare Reserve	9.624	12.164	-	- 4.373	17.414
Financieringsreserve	3.886	4.218	-	- 166	7.937
Bufferreserve grondexploitatie	6.085	1.237	-	- 4.152	3.170
Totaal Algemene Reserve	**19.594**	**17.618**	**-**	**- 8.691**	**28.521**
Bestemmingsreserves					
Reserve Salomonsonhuis / zorgpunt	164	-	-	-	164
Reserve Armoede- en schuldenaanpak	286	669	-	-	955
Reserve groenrenovaties	7	-	-	-	7
Reserve 1/3-regeling accommodatiebeleid	112	50	-	- 2	160
Reserve kunst	-	41	-	-	41
Reserve rood-voor-rood	80	-	-	-	80
Reserve reconstructie plattelandsvernieuwing	136	-	-	-	136
Reserve wachtgelden huidige wethouders	463	45	-	- 463	45
Reserve duurzame energiemaatregelen	367	401	-	- 112	656
Reserve Co-financieringsfonds N35	679	62	-	-	741
Reserve invoeringkosten omgevingswet	779	206	-	-	985
Reserve revolverend fonds energiewerkgroepen	-	120	-	-	120
Reserve Statushouders en ontheemden (Oekraïne)	-	2.335	-	-	2.335
Totaal Bestemmingsreserves	**3.074**	**3.929**	**-**	**- 577**	**6.426**
Totaal	**26.752**	**27.020**	**-**	**- 13.353**	**40.420**

bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Saldo 1-1-2022	Stortin-gen	Aanwen-dingen	Vrijval	Saldo 31-12-2022
Voorzieningen personeel					
Voorziening APPA	1.641	-	-	- 191	1.450
Voorziening wachtgelden oud-wethouders	-	645	- 129	-	515
Voorziening wachtgelden voormalig personeel	-	20	- 13	- 8	-
Voorziening Appa ingegane pensioenen	3.536	61	-	- 618	2.979
Totaal Voorzieningen personeel	**5.177**	**726**	**- 142**	**- 817**	**4.945**
Onderhoudsvoorzieningen					
Voorziening onderhoud wegen	495	1.566	- 710	-	1.351
Voorziening onderhoud civiele kunstwerken	177	196	- 323	-	50
Totaal Onderhoudsvoorzieningen	**672**	**1.762**	**- 1.034**	**-**	**1.401**
Voorzieningen van derden verkregen middelen					
Voorziening ISV	15	-	-	-	15
Voorziening parkeerbeleid	35	-	-	-	35
Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	1.017	471	-	-	1.488
Voorziening egalisatie rioolheffing	1.569	81	-	-	1.650
Totaal Voorzieningen van derden verkregen middelen	**2.637**	**552**	**-**	**-**	**3.189**
Overige voorzieningen					
Voorziening privatisering was- en kleedruimten	670	15	- 215	-	470
Voorziening toekomstige verliezen grondbedrijf Passiva	-	226	-	-	226
Totaal Overige voorzieningen	**670**	**241**	**- 215**	**-**	**696**
Totaal	**9.156**	**3.282**	**- 1.391**	**- 817**	**10.231**

bedragen x € 1.000

Geactiveerde voorzieningen	Saldo 1-1-2022	Stortin-gen	Aanwen-dingen	Vrijval	Saldo 31-12-2022
Geactiveerde voorzieningen					
Voorziening toekomstige verliezen grondexploitatie-A	1.071	- 209	-	-	863
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	402	2	- 48	-	355
Voorziening dubieuze debiteuren WWB	730	53	-	-	783
Voorziening dubieuze debiteuren BBZ	1	0	-	- 1	-
Totaal Geactiveerde voorzieningen	**2.204**	**- 154**	**- 48**	**- 1**	**2.001**
Totaal	**2.204**	**- 154**	**- 48**	**- 1**	**2.001**

Bijlage 6: de 17 global goals

Hellendoorn4GlobalGoals

Samen op weg naar EEN DUURZAME WERELD

1. Geen armoede
Global Goal 1 gaat over het halveren van het aantal mensen dat onder de armoedegrens leeft, het zorgen voor gelijke toegang tot basisvoorzieningen en gelijke economische rechten en het vergroten van weerbaarheid van mensen in kwetsbare situaties.

2. Geen honger
Global Goal 2 draait om toegang voor iedereen tot veilig, voedzaam en voldoende voedsel en een einde aan ondervoeding.

3. Goede gezondheid en welzijn
Bij Global Goal 3 draait het om het zorgen voor toegang tot goede basis gezondheidszorg, het terugdringen van sterfte en ziekte als gevolg van verontreiniging, het beperken van het aantal verkeersdoden en gewonden en het zorgen voor toegang tot seksuele en reproductieve zorg.

4. Kwaliteitsonderwijs
Global Goal 4 is gericht op goed basis-, voortgezet en hoger onderwijs voor iedereen, toegang tot kinderdagverblijven en een toename van jongeren en volwassenen met relevante technische en beroepsvaardigheden. En ervoor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden opdoen voor duurzame ontwikkeling, mensenrechten, culturele diversiteit, wereldburgerschap en zorgen voor kind- en handicap vriendelijke onderwijsfaciliteiten.

5. Gendergelijkheid
Global goal 5 richt zich op het stoppen van alle vormen van discriminatie, het tegengaan van alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes, en het bereiken van volledige en effectieve participatie op alle niveaus van besluitvorming.

6. Schoon water en sanitair
Global Goal 6 gaat over veilig en betaalbaar drinkwater, vermindering van verontreiniging, verhogen efficiency waterverbruik, integraal waterbeheer, beschermen en herstellen ecosystemen, bewonersparticipatie.

7. Betaalbare en duurzame energie
Global Goal 7 richt zich op het vergroten van het aandeel hernieuwbare energie en het verhogen van energie-efficiëntie.

8. Eerlijk werk en economische groei
Global Goal 8 richt zich op economische productiviteit, ondernemerschap, creativiteit en innovatie ondersteunen, vooral voor MKB; productieve tewerkstelling; duurzaam toerisme.

9. Industrie, innovatie en infrastructuur
Global Goal 9 gaat over toegang tot ICT en internet.

10. Ongelijkheid verminderen
Global Goal 10 gaat over sociale, economische en politieke insluiting van iedereen; gelijke kansen scheppen, ordelijke, veilige en verantwoorde migratie en mobiliteit van mensen mogelijk maken.

11. Duurzame steden en gemeenschappen
Global Goal 11 gaat over verschillende onderwerpen: huisvesting voor iedereen, verkeersveiligheid en openbaar vervoer, integrale plannen voor duurzame verstedelijking, cultureel en natuurlijk erfgoed, rampenparaatheid, milieueffect steden, groene en openbare ruimtes, relatie stad en omgeving.

12. Verantwoorde consumptie en productie
Global Goal 12 richt zich op duurzaam beheer en efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen, duurzame praktijken bij overheidsopdrachten. En daarnaast op het tegengaan van voedselafval en -verspilling, beperken van afvalproductie via preventie en hergebruik, verantwoord beheer van afvalstoffen en terugdringen van verontreiniging.

13. Klimaatactie
Global Goal 13 gaat over het verhogen van de weerbaarheid en aanpassing aan klimaatrisico's, het verbeteren van menselijke en institutionele vaardigheden voor klimaatadaptie en mitigatie, ook in ontwikkelingslanden.

14. Leven in het water
Global Goal 14 houdt zich bezig met het tegengaan van verontreiniging veroorzaakt op land, duurzaam beheer kustecosystemen, duurzaam gebruik van maritieme hulpbronnen, en het tegengaan van overbevissing.

15. Leven op het land
Global Goal 15 gaat om het versterken van duurzaam gebruik van bossen, droge gebieden, biodiversiteit en het integreren van waarden van ecosystemen en biodiversiteit in nationale en lokale planning.

16. Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten
Global Goal 16 richt zich op het verminderen van alle vormen van geweld, aanpak corruptie, zorgen voor effectieve, verantwoordelijke en transparante instellingen en voor responsieve, participatieve en representatieve besluitvorming, toegang tot informatie en bescherming van vrijheden.

17. Partnerschappen om doelstellingen te bereiken
Global Goal 17 richt zich op effectieve publieke, publiek-private en maatschappelijke samenwerkingsverbanden en op mondiale samenwerkingsverbanden voor duurzame ontwikkeling.

INHOUDSOPGAVE